Finlex ®

Seurattu SDK 287/2017 saakka.

19.12.1889/39

Rikoslaki

Katso tekijänoikeudellinen huomautus käyttöehdoissa.

Me Aleksander Kolmas, Jumalan Armosta, koko Venäjänmaan Keisari ja Itsevaltias, Puolanmaan Zsaari, Suomen Suuriruhtinas, y.m., y.m., y.m. Teemme tiettäväksi: Suomenmaan Valtiosäätyjen alamaisesta esityksestä tahdomme Me täten armosta vahvistaa seuraavan rikoslain Suomen Suuriruhtinaanmaalle, jonka voimaanpanemisesta, niinkuin myöskin rangaistusten täytäntöönpanosta erityinen asetus annetaan:

1 luku (16.8.1996/626)
Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

1 § (16.8.1996/626)
Suomessa tehty rikos

Suomessa tehtyyn rikokseen sovelletaan Suomen lakia.

Suomen lain soveltamisesta Suomen talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen säädetään Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) ja merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009). (29.12.2009/1680)

2 § (16.8.1996/626)
Suomalaiseen alukseen liittyvä rikos

Suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa tehtyyn rikokseen sovelletaan Suomen lakia, jos rikos on tehty

1) aluksen ollessa aavalla merellä tai millekään valtiolle kuulumattomalla alueella taikka ilma-aluksen ollessa tällaisella alueella tai sen yläpuolella taikka

2) aluksen ollessa vieraan valtion alueella taikka ilma-aluksen ollessa tällaisella alueella tai sen yläpuolella ja rikoksen on tehnyt aluksen päällikkö tai sen miehistön jäsen taikka sen matkustaja tai matkalla muutoin mukana oleva henkilö.

Suomen lakia sovelletaan myös suomalaisen aluksen tai ilma-aluksen päällikön tai sen miehistön jäsenen Suomen ulkopuolella tekemään rikokseen, jos tekijä teollaan on rikkonut hänelle aluksen päällikkönä tai miehistön jäsenenä lain mukaan kuuluvaa erityistä velvollisuutta.

3 § (16.8.1996/626)
Suomeen kohdistunut rikos

Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, joka on kohdistunut Suomeen, sovelletaan Suomen lakia.

Rikoksen katsotaan kohdistuneen Suomeen,

1) jos se on maan- tai valtiopetosrikos,

2) jos teolla muutoin on vakavasti loukattu tai vaarannettu Suomen valtiollisia, sotilaallisia tai taloudellisia oikeuksia tai etuuksia taikka

3) jos se on kohdistunut Suomen viranomaiseen.

4 § (16.8.1996/626)

Virkarikos ja sotilasrikos

Tämän lain 40 luvun 11 §:n 1, 2, 3 ja 5 kohdassa tarkoitetun henkilön Suomen ulkopuolella tekemään 40 luvussa mainittuun rikokseen sovelletaan Suomen lakia. (12.7.2002/604)

Suomen lakia sovelletaan myös 45 luvussa mainittuun rikokseen, jonka tuon luvun säännösten alainen henkilö on tehnyt Suomen ulkopuolella.

5 § (16.8.1996/626)
Suomalaiseen kohdistunut rikos

Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, joka on kohdistunut Suomen kansalaiseen, suomalaiseen yhteisöön, säätiöön tai muuhun oikeushenkilöön taikka Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen, sovelletaan Suomen lakia, jos teosta Suomen lain mukaan saattaa seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus.

6 § (16.8.1996/626)
Suomalaisen tekemä rikos

Suomen kansalaisen Suomen ulkopuolella tekemään rikokseen sovelletaan Suomen lakia. Jos rikos on tehty millekään valtiolle kuulumattomalla alueella, rangaistavuuden edellytyksenä on, että teosta Suomen lain mukaan saattaa seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus.

Suomen kansalaisena pidetään henkilöä, joka rikoksen tekohetkellä oli tai oikeudenkäynnin alkaessa on Suomen kansalainen.

Suomen kansalaiseen rinnastetaan

1) henkilö, joka rikoksen tekohetkellä asui tai oikeudenkäynnin alkaessa asuu pysyvästi Suomessa, sekä

2) henkilö, joka tavataan Suomesta ja oikeudenkäynnin alkaessa on Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen taikka tällöin pysyvästi asuu jossakin näistä maista.

7 § (16.8.1996/626)
Kansainvälinen rikos

Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jonka rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen *(kansainvälinen rikos)*, sovelletaan Suomen lakia. Tarkemmat säännökset tämän pykälän soveltamisesta annetaan asetuksella.

Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös sellaiseen Suomen ulkopuolella tehtyyn ydinräjähderikokseen tai yleisvaarallisen rikoksen valmisteluun, jota on pidettävä täydellisestä ydinkoekiellosta tehdyssä sopimuksessa (SopS 15/2001) tarkoitettuna rikoksena. (30.12.1998/841 v. 2003)

Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn ihmiskauppaan, törkeään ihmiskauppaan ja 34 a luvussa tarkoitettuun rikokseen. (9.7.2004/650)

8 § (16.8.1996/626)
Muu Suomen ulkopuolella tehty rikos

Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, josta Suomen lain mukaan saattaa seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus, sovelletaan Suomen lakia, jos valtio, jonka alueella rikos on tehty, on pyytänyt rikoksen syytteeseenpanoa suomalaisessa tuomioistuimessa tai rikoksen johdosta esittänyt pyynnön rikoksentekijän luovuttamisesta, mutta pyyntöön ei ole suostuttu.

9 § (16.8.1996/626)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Jos rikokseen tämän luvun mukaan sovelletaan Suomen lakia, myös oikeushenkilön rangaistusvastuu määräytyy Suomen lain mukaan.

10 § (16.8.1996/626)
Rikoksen tekopaikka

Rikos katsotaan tehdyksi sekä siellä, missä rikollinen teko suoritettiin, että siellä, missä rikoksen tunnusmerkistön mukainen seuraus ilmeni. Laiminlyöntirikos katsotaan tehdyksi sekä siellä, missä tekijän olisi pitänyt toimia, että siellä, missä rikoksen tunnusmerkistön mukainen seuraus ilmeni.

Jos rikos jäi yritykseksi, rikos katsotaan tehdyksi sielläkin, missä rikoksen täyttyessä sen tunnusmerkistön mukainen seuraus joko todennäköisesti tai tekijän käsityksen mukaan olisi ilmennyt.

Yllyttäjän ja avunantajan rikos katsotaan tehdyksi sekä siellä, missä osallisuusteko suoritettiin, että siellä, missä rikoksentekijän rikos katsotaan tehdyksi.

Jos rikoksen tekopaikasta ei ole varmuutta, mutta on perusteltua syytä olettaa, että rikos on tehty Suomen alueella, se katsotaan tehdyksi Suomessa.

11 § (16.8.1996/626)
Kaksoisrangaistavuuden vaatimus

Milloin rikos on tehty vieraan valtion alueella, Suomen lain soveltaminen voidaan perustaa 5, 6 ja 8 §:ään vain, jos rikos myös tekopaikan lain mukaan on rangaistava ja siitä olisi voitu tuomita rangaistus myös tämän vieraan valtion tuomioistuimessa. Rikoksesta ei silloin Suomessa saa tuomita ankarampaa seuraamusta kuin siitä tekopaikan laissa säädetään.

Vaikka teosta ei säädetä rangaistusta tekopaikan laissa, siihen sovelletaan Suomen lakia, jos sen on tehnyt Suomen kansalainen tai 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilö ja teosta säädetään rangaistus:

1) 11 luvun 5 tai 6 §:ssä, jos teko on sellainen sotarikos tai törkeä sotarikos taikka osallisuusteko niihin, jota tarkoitetaan kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa tehdyn Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen toisen pöytäkirjan 15 artiklassa;

2) 15 luvun 12 a §:n nojalla mainitun luvun 1–9 §:ssä;

3) 16 luvun 1–3 §:ssä ja vaikka rikoksen kohteena on 40 luvun 11 §:n 2, 3 tai 5 kohdassa tarkoitettu henkilö taikka ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa;

4) 16 luvun 13, 14, 14 a tai 14 b §:ssä ja vaikka lainkohtia sovelletaan mainitun luvun 20 §:n nojalla;

5) 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä;

6) 20 luvun 1, 2, 4, 5, 6, 7 tai 8 a–8 c §:ssä;

7) 20 luvun 9 tai 9 a §:ssä, jos teko kohdistuu kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön;

8) 21 luvun 5 tai 6 §:ssä, 22 luvun 1 tai 2 §:ssä taikka 25 luvun 8 §:ssä, jos teko on naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen (53/2015) 37 artiklassa tarkoitettu avioliittoon pakottaminen, 38 artiklassa tarkoitettu naisen sukuelinten silpominen taikka 39 artiklassa tarkoitettu pakotettu raskauden keskeyttäminen tai pakkosterilointi;

9) 30 luvun 7, 7 a, 8 tai 8 a §:ssä ja vaikka lainkohtia sovelletaan mainitun luvun 14 §:n nojalla; taikka

10) 40 luvun 1–4 tai 4 a §:ssä, jos rikoksen tekijä on kansanedustaja, ulkomainen virkamies tai ulkomaisen parlamentin jäsen.

(10.4.2015/376)
12 § (11.3.1997/205)
Valtakunnansyyttäjän syytemääräys

Rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, kun:

1) rikos on tehty ulkomailla; tai

2) ulkomaalainen on tehnyt rikoksen ulkomaisessa aluksessa sen ollessa Suomen aluevesillä tai ulkomaisessa ilma-aluksessa sen ollessa Suomen ilmatilassa eikä rikos ole kohdistunut Suomeen, Suomen kansalaiseen, Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen tai suomalaiseen yhteisöön, säätiöön, tai muuhun oikeushenkilöön.

Valtakunnansyyttäjän määräys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos:

1) rikoksen on tehnyt Suomen kansalainen tai henkilö, joka 6 §:n mukaan rinnastetaan Suomen kansalaiseen, ja se on kohdistunut Suomeen, Suomen kansalaiseen, Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen tai suomalaiseen yhteisöön, säätiöön tai muuhun oikeushenkilöön;

2) rikos on tehty Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa ja tekopaikan asianomainen syyttäjä on esittänyt pyynnön rikoksen käsittelemisestä suomalaisessa tuomioistuimessa; (13.5.2011/441)

3) rikos on tehty suomalaisessa aluksessa sen ollessa aavalla merellä tai millekään valtiolle kuulumattomalla alueella taikka suomalaisessa ilma-aluksessa sen ollessa tällaisella alueella tai sen yläpuolella;

4) rikos on tehty aluksessa tai ilma-aluksessa sen ollessa säännöllisessä liikenteessä Suomessa olevien paikkakuntien tai Suomessa olevan ja Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa olevan paikkakunnan välillä;

5) rikos on käsiteltävä sotilasoikeudenkäyntilain (326/83) mukaisena rikosasiana; tai

6) syytteen nostamisesta lain mukaan määrää tasavallan presidentti tai eduskunta.

13 § (16.8.1996/626) (16.3.1996/626)
Ulkomainen tuomio

Suomessa ei saa nostaa syytettä teosta, josta jo on tekopaikan valtiossa tai toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettu lainvoimainen tuomio ja

1) syyte on hylätty,

2) syytetty on todettu syylliseksi, mutta jätetty rangaistukseen tuomitsematta,

3) tuomittu seuraamus on pantu täytäntöön tai sen täytäntöönpano on kesken taikka

4) tuomittu seuraamus on tuomioistuinvaltion lain mukaan rauennut.

(13.11.1998/814)

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, valtakunnansyyttäjä saa määrätä syytteen nostettavaksi Suomessa, jos ulkomailla annettu tuomio ei perustu Suomen viranomaisen esittämään pyyntöön tai rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan pyyntöön, johon Suomen viranomaiset ovat suostuneet ja

1) rikoksen 3 §:n mukaan katsotaan kohdistuneen Suomeen,

2) rikos on 4 §:ssä tarkoitettu virkarikos tai sotilasrikos,

3) rikos on 7 §:ssä tarkoitettu kansainvälinen rikos tai

4) rikos 10 §:n mukaan katsotaan tehdyksi myös Suomessa. Valtakunnansyyttäjä ei kuitenkaan saa määrätä syytettä nostettavaksi rikoksesta, joka on tehty osittain tuomion antaneen Euroopan unionin jäsenvaltion alueella.

(13.11.1998/814)

3 momentti on kumottu L:lla 13.6.2003/515.

14 § (16.8.1996/626) (16.3.1996/626)
Viittaussäännös

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja muusta kansainvälisestä oikeusavusta sekä oikeudenkäyntiin tai esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudesta eräissä tapauksissa säädetään erikseen.

15 § (16.8.1996/626)
Suomea velvoittavat sopimukset ja kansainvälisoikeudellinen käytäntö

Jos Suomea velvoittavassa kansainvälisessä sopimuksessa tai muussa Suomea kansainvälisesti velvoittavassa säädöksessä tai määräyksessä jossakin tapauksessa on rajoitettu Suomen rikosoikeuden soveltamisalaa siitä, mitä tässä luvussa säädetään, noudatetaan tällaista rajoitusta niin kuin siitä on sovittu. Sen estämättä, mitä tässä luvussa säädetään, on lisäksi noudatettava niitä Suomen lain soveltamisalan rajoituksia, jotka johtuvat kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustetuista säännöistä.

2 luku
Rangaistuksista

1 § (13.6.2003/515)

1 § on kumottu L:lla 13.6.2003/515.

2 § (23.9.2005/780)

2 § on kumottu L:lla 23.9.2005/780.

3 § (19.7.1974/613)

Milloin laissa on säädetty rangaistukseksi kuritushuonetta, on kuritushuonerangaistuksen sijasta tuomittava vankeusrangaistus.

Elinkautisen kuritushuonerangaistuksen sijasta tuomitaan elinkautinen vankeusrangaistus. Määräaikaisen kuritushuonerangaistuksen sijasta tuomitaan vankeutta rangaistussäännöksessä kuritushuonerangaistukselle säädetyn rangaistusasteikon rajoissa. Jollei rangaistussäännöksessä ole erityistä vähimmäis- tai enimmäisaikaa, kuritushuoneen sijasta tuomitaan vankeutta vähintään kuusi kuukautta ja enintään kaksitoista vuotta.

Ennen 1 päivää heinäkuuta 1975 annetussa rangaistussäännöksessä säädetyn vankeusrangaistuksen enimmäisaika on, jollei sitä ole erikseen määrätty, neljä vuotta.

Mitä on säädetty elinkautisesta kuritushuonerangaistuksesta, koskee myös elinkautista vankeusrangaistusta.

4–5 §

4–5 § on kumottu L:lla 30.4.1999/550.

6 §

Jos rangaistus on erityisen omaisuuden arvon mukaan määrättävä; olkoon se arvo määräävänä, joka omaisuudella oli silloin, kun rikos tehtiin.

7 § (8.9.1989/792)

Tämän lain 11 ja 40 luvun rangaistussäännöksissä tarkoitettu viraltapano käsittää sen viran tai julkisen tehtävän menettämisen, jossa rikos tehtiin. Jos virkamies on siirtynyt siitä virasta, jossa rikos on tehty, toiseen vastaavanlaiseen virkaan, viraltapano käsittää tuon viran menettämisen. (4.12.2009/990)

Tämän luvun 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa viraltapano käsittää sen viran ja julkisen tehtävän tai niiden virkojen ja julkisten tehtävien menettämisen, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä on.

8–9 §

8–9 § on kumottu L:lla 8.9.1989/792.

10 § (12.7.2002/604)

Virkamies, julkista luottamustehtävää hoitava henkilö tai julkista valtaa käyttävä henkilö, joka tuomitaan elinkaudeksi vankeuteen, on myös tuomittava pantavaksi viralta. Hänet on tuomittava pantavaksi viralta myös, jos hänet tuomitaan vankeuteen määräajaksi, vähintään kahdeksi vuodeksi, paitsi jos tuomioistuin katsoo, ettei rikos osoita tuomittua sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö tuomitaan vankeuteen kahta vuotta lyhyemmäksi ajaksi tahallisesta rikoksesta, hänet voidaan samalla tuomita viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Yleisillä vaaleilla valittua julkisyhteisön edustajiston jäsentä ei kuitenkaan saa tämän pykälän nojalla tuomita pantavaksi viralta tuosta tehtävästään.

11 § (10.1.1969/1)

11 § on kumottu L:lla 10.1.1969/1.

12 § (12.7.2002/604)

12 § on kumottu L:lla 12.7.2002/604.

13 § (23.9.2005/780)

Jos vanki tai tutkintavanki tekee vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena ollessaan rikoksen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siitä voidaan määrätä kurinpitorangaistus siten kuin vankeuslain (767/2005) 15 luvussa ja tutkintavankeuslain (768/2005) 10 luvussa säädetään. Jos rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, rikoksesta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle. (17.6.2011/731)

Jos vanki tai tutkintavanki tekee rikoksen vankilan ulkopuolella, asiasta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

14 § (10.1.1969/1)

14 § on kumottu L:lla 10.1.1969/1.

14 a § (21.4.1995/578)

Joka tuomitaan rangaistukseen maanpetos- tai valtiopetosrikoksesta taikka muusta rikoksesta vankeuteen vähintään kahdeksi vuodeksi, on tuomittava menettämään sotilasarvonsa, jollei sotilasarvon menettämistä huomioon ottaen rikoksen laatu, rikokseen johtaneet ja siitä ilmenevät seikat sekä sotilasarvon menettämisestä tekijälle aiheutuvat muut seuraukset ole pidettävä kohtuuttomana.

Alinta sotilasarvoa ei kuitenkaan tuomita menetettäväksi. (16.6.2000/559)

15 § (10.4.2015/395)

15 § on kumottu L:lla 10.4.2015/395.

16 § (26.10.2001/875)

16 § on kumottu L:lla 26.10.2001/875.

17 § (13.6.2003/463)

17 § on kumottu L:lla 13.6.2003/463.

18 §

Muutamissa tapauksissa käytetään rikoksen rangaistukseksi muitakin kuin nyt sanotuita seurauksia, sen mukaan kuin siitä tässä laissa erittäin säädetään.

2 a luku (30.4.1999/550)
Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

Sakko

1 § (30.4.1999/550)
Päiväsakkojen lukumäärä

Sakko tuomitaan päiväsakkoina, joiden vähimmäismäärä on yksi ja enimmäismäärä 120.

Yhteisen sakkorangaistuksen enimmäis- ja vähimmäismäärästä säädetään 7 luvussa.

Sakkorangaistukselle voidaan erityisestä syystä lailla säätää erityinen vähimmäis- tai enimmäismäärä 1 momentissa säädetyissä rajoissa.

Ennen 1 päivää kesäkuuta 1969 säädettyä sakkorangaistuksen erityistä vähimmäis- tai enimmäismäärää ei sovelleta.

2 § (17.8.2007/808)
Päiväsakon rahamäärä

Päiväsakon rahamäärä on vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden.

Kohtuullisena päiväsakon rahamääränä on pidettävä yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty valtioneuvoston asetuksella määriteltävät verot ja maksut sekä kiinteä peruskulutusvähennys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa päiväsakkoa.

Kuukausitulon laskemisen ensisijaisena perusteena ovat sakotettavan viimeksi toimitetun verotuksen mukaiset tulot. Jos sakotettavan tuloja ei voida luotettavasti selvittää verotustiedoista tai ne ovat olennaisesti muuttuneet viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) mukaisessa menettelyssä sakkomääräyksen taikka sakko- tai rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin rangaistusmääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että sakko- tai rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut. (18.11.2016/985)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin keskimääräisen kuukausitulon laskemisesta, päiväsakon rahamäärän pyöristämisestä, peruskulutusvähennyksen suuruudesta, elatusvelvollisuuden huomioon ottamisesta sekä päiväsakon vähimmästä rahamäärästä.

3 § (30.4.1999/550)
Sakon kokonaisrahamäärä

Sakon kokonaisrahamäärä on päiväsakkojen lukumäärä kerrottuna päiväsakon rahamäärällä.

Asetuksella voidaan säätää, että tietyistä rikoksista määrättävän sakon kokonaisrahamäärä on korotettava samanlaatuisesta rikoksesta määrättävän suurimman rikesakon suuruiseksi.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu korotus tehdään ennen kuin rangaistukseen sovelletaan 7 luvun 3 a §:ää, jossa säädetään kokonaisrahamäärän korottamisesta määrättäessä yhteistä rangaistusta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista. (18.11.2016/985)

Muuntorangaistus

4 § (29.8.2008/578)
Muuntorangaistuksen määrääminen

Sakkoon tuomitulle, jolta sakkoa ei ole saatu perityksi, on maksamatta olevan sakon sijasta määrättävä muuntorangaistuksena vankeutta. Maksamaton uhkasakko, jota ei ole saatu perityksi, on muunnettava

vankeudeksi, jos tuomioistuin on tuominnut sen oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tai ulosottokaaren (705/2007) nojalla. Muuta uhkasakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

5 § (9.12.2005/983)
Muuntorangaistuksen pituus

Muuntorangaistus sakosta määrätään siten, että kolmea maksamatta olevaa päiväsakkoa vastaa yhden päivän vankeus. Jos muunnettavien päiväsakkojen lukumäärä ei ole kolmella jaollinen, yli jääviä päiväsakkoja ei muunneta. Jos päiväsakosta on maksettu vain osa, katsotaan päiväsakko maksamatta olevaksi.

Euromääräisenä tuomitun uhkasakon jokaista täyden 30 euron määrää vastaa muuntorangaistusta määrättäessä yhden päivän vankeus.

Muuntorangaistuksen pituus on kuitenkin vähintään neljä päivää ja enintään 60 päivää. Muuntorangaistusta ei saa määrätä ilman erityistä syytä, jos maksamatta olevia päiväsakkoja on vähemmän kuin 12 tai maksamattomien uhkasakkojen määrä on vähemmän kuin 120 euroa.

Samalla kertaa muunnettavista sakoista määrätään vain yksi muuntorangaistus 3 momentissa säädetyllä tavalla. Uhkasakko rinnastetaan tällöin sakkoon.

Tuomioistuin voi 6 §:n 1 momentissa tai 7 §:ssä mainituilla perusteilla määrätä muuntorangaistuksen tässä pykälässä säädettyä lyhyemmäksi, kuitenkin vähintään neljäksi päiväksi.

6 § (30.4.1999/550)
Sakon tai sen osan muuntamatta jättäminen

Tuomioistuin voi jättää muuntorangaistuksen määräämättä, jos

1) sakkoon johtanutta rikosta sen haitallisuus huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä,

2) sakkoon johtanut rikos on tehty alle 18-vuotiaana tai

3) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet, rikoksesta hänelle aiheutuneet muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat.

Määrätessään muuntorangaistusta yhteisestä sakkorangaistuksesta tuomioistuimen tulee arvioida sellaisten sakkojen, joita ei saa muuntaa vankeudeksi, osuus yhteisestä rangaistuksesta sekä jättää se muuntamatta vankeudeksi.

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin tai 7 luvun 3 a §:n nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi. (18.11.2016/985)

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

Sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyssä menettelyssä annettua sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen muutoksenhakuasteena. (18.11.2016/985)

7 § (30.4.1999/550)
Uhkasakon muuntamatta jättäminen

Tuomioistuin voi jättää maksamattoman uhkasakon sijasta tuomittavan muuntorangaistuksen määräämättä, jos

1) päävelvoitetta on kokonaan tai osaksi noudatettu tai

2) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon velvoitetun henkilökohtaiset olosuhteet, päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä hänelle aiheutuneet muut seuraukset tai muut seikat.

Rikesakko
8 § (18.11.2016/985)
Rikesakko

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka säädetään rikesakkorikkomuksista annetulla lailla (986/2016) eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

9–11 §

9–11 § on kumottu L:lla 18.11.2016/985.

2 b luku (14.6.2001/520)
Ehdollinen vankeus
1–2 §

1–2 § on kumottu L:lla 13.6.2003/515.

3 § (14.6.2001/520)
Ehdollisen vankeuden sisältö

Kun vankeus tuomitaan ehdollisena, rangaistuksen täytäntöönpano lykkääntyy koeajaksi. Ehdollisen vankeuden koeaika on vähintään vuosi ja enintään kolme vuotta. Koeaika alkaa tuomion julistamisesta tai antamisesta.

Rangaistus raukeaa, jollei sitä 5 §:n mukaan määrätä täytäntöönpantavaksi.

Valinnasta ehdollisen ja ehdottoman vankeuden välillä sekä ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. (13.6.2003/515)

4 § (14.6.2001/520)
Tuomion vaikutuksista ilmoittaminen

Ehdolliseen vankeuteen tuomitulle on tuomiota julistettaessa tai annettaessa ilmoitettava koeajan päättymispäivä sekä ne perusteet, joiden nojalla rangaistus voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön.

5 § (14.6.2001/520)
Ehdollisen vankeuden määrääminen täytäntöönpantavaksi

Tuomioistuin voi määrätä ehdollisen vankeuden pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan hänet olisi tuomittava ehdottomaan vankeuteen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä. Tällöin täytäntöönpantavasta rangaistuksesta ja koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittavasta rangaistuksesta määrätään yhteinen ehdoton vankeusrangaistus muista rikoksista samalla kertaa tuomittavien vankeusrangaistusten kanssa noudattamalla, mitä 7 luvussa säädetään.

Tuomioistuin voi myös määrätä ehdollisen vankeuden täytäntöönpantavaksi vain osaksi, jolloin rangaistus jää muulta osin ehdolliseksi entisin koeajoin.

2 c luku (23.9.2005/780)
Vankeudesta
Yleissäännökset
1 § (23.9.2005/780)
Vankeuden sisältö

Vankeusrangaistuksen sisältönä on vapauden menetys tai rajoittaminen. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta säädetään vankeuslaissa.

2 § (23.9.2005/780)
Vankeuden pituus

Vankeutta tuomitaan määräajaksi tai elinkaudeksi.

Määräaikaista vankeusrangaistusta tuomitaan vähintään neljätoista päivää ja enintään kaksitoista vuotta tai yhteistä rangaistusta 7 luvun mukaan määrättäessä viisitoista vuotta.

3 § (10.4.2015/395)
Vankeusrangaistuksen aikayksiköt

Vankeuteen tuomittaessa ajan yksikköinä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä. Vuoteen lasketaan 365 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

4 § (10.12.2010/1099)
Vankeusrangaistusten yhteenlaskeminen

Jos tuomitun on samalla kertaa suoritettava useita määräaikaisia vankeusrangaistuksia, joista ei muodosteta yhteistä vankeusrangaistusta, ne on vankilassa laskettava yhteen.

Elinkautinen vankeusrangaistus käsittää ne vankeusrangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja arestirangaistukset, jotka pannaan täytäntöön samalla kertaa elinkautisen vankeusrangaistuksen kanssa.

Ehdonalainen vapauttaminen
5 § (23.9.2005/780)
Ehdonalaisen vapauttamisen määritelmä ja määräytyminen

Ehdonalainen vapauttaminen tarkoittaa ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun vangin päästämistä suorittamaan loppuosa rangaistuksesta vapaudessa.

Määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava päästetään ehdonalaiseen vapauteen, jollei 9 §:stä muuta johdu, kun hän on suorittanut rangaistuksestaan kaksi kolmasosaa tai kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdyn rikoksen perusteella tuomitusta rangaistuksesta puolet.Vanki, joka rikosta edeltäneiden kolmen vuoden aikana ei ole suorittanut vankeusrangaistusta vankilassa, päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun rangaistuksesta on suoritettu puolet tai kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdyn rikoksen perusteella tuomitusta rangaistuksesta yksi kolmasosa. Viimeksi mainittujen määräosien soveltamista ei estä se, että henkilö on rikosta edeltäneiden kolmen vuoden aikana suorittanut vankilassa sakon muunto-rangaistusta tai rangaistusta siviilipalveluslain (1446/2007) 74 §:ssä tarkoitetusta siviilipalveluksesta kieltäytymisestä, 75 §:ssä tarkoitetusta siviilipalvelusrikoksesta, 76 §:ssä tarkoitetusta siviilipalveluksesta kieltäytymisestä ylimääräisen palveluksen tai liikekannallepanon aikana tai 77 §:ssä tarkoitetusta siviilipalvelusrikoksesta ylimääräisen palveluksen tai liikekannallepanon aikana taikka asevelvollisuuslain (1438/2007) 118 §:ssä tarkoitetusta asevelvollisuudesta kieltäytymisestä, 120 §:ssä tarkoitetusta poissaolosta kutsunnasta liikekannallepanon aikana, 122 §:ssä tarkoitetusta palveluksen välttämisestä tai 123 §:ssä tarkoitetusta palveluksen välttämisestä liikekannallepanon aikana. Määräosaa laskettaessa päivän osaa ei oteta huomioon. Tämän lain 6 luvun 13 §:n mukainen vapaudenmenetysaika vähennetään edellä mainituista määräosista ja tämän luvun 12 §:n 1 momentissa tarkoitetusta määräosasta. (10.12.2010/1099)

Ehdonalaiseen vapauteen päästäminen on mahdollista, kun vankeusrangaistuksesta on suoritettu 14 päivää.

6 § (23.9.2005/780)
Ehdonalainen vapauttaminen yhteisestä vankeusrangaistuksesta

Jos yhteistä vankeusrangaistusta suorittavan eri rikokset johtaisivat 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen eri määräosien soveltamiseen, hänet päästetään ehdonalaiseen vapauteen niistä suuremman mukaan.

7 § (10.12.2010/1099)
Ehdonalainen vapauttaminen samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista

Samalla kertaa täytäntöön pantavia määräaikaisia vankeusrangaistuksia suorittava vanki päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut rangaistuksesta ajan, joka saadaan laskemalla yhteen kustakin rangaistuksesta suoritettava aika siihen vaikuttavan 5 §:n 2 momentissa, 11 §:n 1 momentissa tai 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräosan mukaan. Määräosia yhteen laskettaessa päivän osia ei oteta huomioon.

Samalla kertaa täytäntöön pantavia määräaikaisia vankeusrangaistuksia suorittava vanki on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 15 vuotta. Kuitenkin, jos samalla kertaa täytäntöönpantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista yksikin on 11 §:n nojalla määrätty suoritettavaksi kokonaan, vanki on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 20 vuotta. Enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon rangaistuksiin sisältyvät 6 luvun 13 §:n mukaiset vähennykset.

Jos määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava vanki tai tutkintavanki syyllistyy 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, ettei tuomittavaan rangaistukseen sovelleta tämän pykälän 2 momentin säännöksiä rangaistuksista suoritettavista enimmäisajoista.

8 § (23.8.2013/628)
Valvottu koevapaus

Vanki voidaan sijoittaa vankilan ulkopuolelle teknisin välinein ja muulla tavoin valvottuun koevapauteen enintään kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista tai koko rangaistuksen suorittamisesta vapauttamista.

9 § (23.9.2005/780)
Ehdonalaisen vapauttamisen lykkääminen

Vangin ehdonalaista vapauttamista voidaan vangin suostumuksella lykätä, jos täytäntöönpantavaksi on tulossa uusia vankeusrangaistuksia tai sakon muuntorangaistuksia taikka vanki haluaa muusta perustellusta syystä vapauttamisensa lykkäämistä.

Ehdonalaista vapauttamista voidaan lykätä ilman vangin suostumusta, jos vangin käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on olemassa ilmeinen vaara, että vanki vapauduttuaan syyllistyy henkeä, terveyttä tai vapautta törkeästi loukkaavaan rikokseen ja vapauttamisen lykkääminen on tarpeen rikoksen estämiseksi.

Lykkäämistä koskeva 2 momentin mukainen päätös on otettava uudelleen harkittavaksi väliajoin, joiden pituus on enintään kuusi kuukautta.

Muutoksenhausta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevaan päätökseen säädetään vankeuslain 20 luvussa ja lykkäämistä koskevasta päätösvallasta mainitun lain 21 luvussa.

10 § (10.12.2010/1099)
Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

Elinkautiseen vankeuteen tuomittu voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kymmenen vuotta.

Harkittaessa kysymystä ehdonalaisesta vapauttamisesta kiinnitetään huomiota elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen tai rikosten laatuun, muihin rangaistuksiin, jotka elinkautinen vankeusrangaistus käsittää tai jotka on suoritettu 10 a §:ssä tarkoitettuna vankilassaoloaikana, tuomitun muuhun mahdolliseen myöhempään rikollisuuteen sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin seikkoihin. Vapauttamisharkinnassa tulee ottaa huomioon vankeuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman toteutuminen ja vankila-aikainen käyttäytyminen muutenkin. Harkinnassa voidaan myös ottaa huomioon vangin sitoutuminen noudattamaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoitoa ja siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea koskevia ehtoja. (23.8.2013/628)

Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen tai valvotusta koevapaudesta annetun lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen tai mainitun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun koevapauden peruuttamisen vuoksi ehdonalaista vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi. Samoin on meneteltävä valvotusta koevapaudesta annetun lain 28 §:ssä ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa rangaistusajaksi lukemista koskevissa asioissa. (23.8.2013/628)

Asian käsittelystä Helsingin hovioikeudessa säädetään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetussa laissa (781/2005).

10 a § (10.12.2010/1099)
Elinkautisvangin vankilassaoloajan laskeminen

Elinkautista rangaistusta suorittavan vangin vankilassaoloajaksi luetaan rangaistusaika sekä aika, jonka vanki on ollut pidätettynä, vangittuna tai muuten vapautensa menettäneenä elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen vuoksi ennen rangaistuksen suorittamisen aloittamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vapaudenmenetysaika luetaan vankilassaoloajaksi, vaikka samalla on suoritettu määräaikaista vankeusrangaistusta, sakon muuntorangaistusta tai -arestirangaistusta.

Jos elinkautinen vankeusrangaistus käsittää muita vankeusrangaistuksia, vankilassaoloaikaan ei lueta näistä rangaistuksista 6 luvun 13 §:n nojalla tehtyjä vähennyksiä, jotka kohdistuvat aikaan ennen 1 momentissa tarkoitetun vapaudenmenetyksen alkua.

11 § (23.9.2005/780)
Koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa

Tuomioistuin voi rangaistukseen tuomitessaan syyttäjän vaatimuksesta päättää, että tuomittu vapautuu vankilasta vasta hänen suoritettuaan tuomitun rangaistusajan kokonaan, jos:

1) rikoksentekijä tuomitaan määräaikaiseen, vähintään kolmen vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä raiskauksesta, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä ryöstöstä, törkeästä tuhotyöstä, joukkotuhonnasta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta sellaiseen rikokseen; (30.12.2015/1718)

2) rikoksentekijä on rikosta edeltäneiden kymmenen vuoden aikana syyllistynyt 1 kohdassa mainittuun rikokseen taikka 1 kohdassa nimetty rikos on tehty kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta koko rangaistusaikaa vankilassa tai elinkautista vankeutta tai hänet on päästetty ehdonalaiseen vapauteen 12 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla; ja

3) rikoksentekijää on rikoksista ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentin mukaisen selvityksen perusteella pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. (12.6.2015/735)

Milloin kahdesta tai useammasta rikoksesta tuomitaan määräaikainen yhteinen vankeusrangaistus, 1 momentissa tarkoitetun päätöksen edellytyksenä on, että ainakin yksi rikoksista on sanotussa momentissa mainittu rikos ja että siitä rikoksesta erikseen tuomittaessa seuraisi määräaikainen, vähintään kolmen vuoden pituinen vankeusrangaistus.

12 § (23.9.2005/780)
Uusi käsittely tuomioistuimessa

Koko rangaistusaikaa suorittamaan määrätty päästetään ehdonalaiseen vapauteen hänen suoritettuaan rangaistuksesta viisi kuudesosaa, jos häntä ei enää ole pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Harkinnassa voidaan myös ottaa huomioon vangin sitoutuminen noudattamaan

valvotusta koevapaudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoitoa ja siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea koskevia ehtoja. Ehdonalainen vapauttaminen tämän momentin mukaan voi tapahtua aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kolme vuotta. (23.8.2013/628)

Ennen ehdonalaista vapauttamista vanki voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen tai valvotusta koevapaudesta annetun lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen tai mainitun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun koevapauden peruuttamisen vuoksi 1 momentissa tarkoitettua vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi. Samoin on meneteltävä valvotusta koevapaudesta annetun lain 28 §:ssä ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa rangaistusajaksi lukemista koskevissa asioissa. (23.8.2013/628)

3 momentti on kumottu L:lla 23.8.2013/628.

Asian käsittelystä Helsingin hovioikeudessa säädetään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetussa laissa.

13 § (23.9.2005/780)
Ehdonalaisen vapauden koeaika

Kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapauttamishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen. Koeajan pituus on kuitenkin enintään kolme vuotta.

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ehdonalaisen vapauden koeaika ja jäännösrangaistus ovat kolme vuotta. Jos koko rangaistuksen vankilassa suorittanut tekee 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun rikoksen kolmen vuoden aikana siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta koko rangaistusaikaa vankilassa, tämä on rangaistuksen koventamisperuste.

Ehdonalaisen vapauden valvonnan täytäntöönpanosta säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa (400/2015). (10.4.2015/401)

14 § (23.9.2005/780)
Jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi

Tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä jäännösrangaistuksen pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan hänet olisi tuomittava ehdottomaan vankeuteen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä. Tällöin täytäntöön pantavasta jäännösrangaistuksesta ja koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittavasta rangaistuksesta määrätään yhteinen ehdoton vankeusrangaistus muista rikoksista samalla kertaa tuomittavien vankeusrangaistusten kanssa noudattamalla, mitä 7 luvussa säädetään. Jäännösrangaistusta ei kuitenkaan ole pidettävä mainitun luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna ankarimpana rangaistuksena. Täytäntöönpantavan jäännösrangaistuksen pituutta määrätessään tuomioistuimen tulee ottaa huomioon, mitä 2 momentissa säädetään.

Jäännösrangaistus voidaan jättää määräämättä täytäntöön pantavaksi erityisesti silloin, jos:

1) suuri osa koeajasta on suoritettu ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu rikos on tapahtunut;

2) jäännösrangaistus on lyhyt;

3) koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittava rangaistus on lyhyt; tai

4) tekijälle koeajalla tehdystä rikoksesta johtuvan tai tuomiosta aiheutuvan muun seurauksen vuoksi yhteinen rangaistus johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.

Tuomioistuin voi myös määrätä jäännösrangaistuksen täytäntöönpantavaksi vain osaksi, jolloin ehdonalainen vapaus jatkuu entisin koeajoin.

Kun tuomioistuin määrää jäännösrangaistuksen pantavaksi täytäntöön, sen on ilmoitettava täytäntöön pantavan jäännösrangaistuksen tai sen osan pituus.

3 luku (13.6.2003/515)
Rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä

1 § (13.6.2003/515)
Laillisuusperiaate

Rikokseen syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka tekohetkellä on laissa nimenomaan säädetty rangaistavaksi.

Rangaistuksen ja muun rikosoikeudellisen seuraamuksen on perustuttava lakiin.

2 § (13.6.2003/515)
Ajallinen soveltuvuus

Rikokseen sovelletaan sitä lakia, joka oli voimassa, kun rikos tehtiin.

Jos tuomittaessa on voimassa toinen laki kuin rikosta tehtäessä, sovelletaan kuitenkin uutta lakia, jos sen soveltaminen johtaa lievempään lopputulokseen.

Jos laki on tarkoitettu olemaan voimassa vain määrättynä aikana, sovelletaan sinä aikana tehtyyn tekoon tekohetkellä voimassa ollutta lakia, jollei toisin ole säädetty.

Jos lakiin sisältyvä rikossäännös saa täsmällisen sisältönsä muualta laista tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä, teon rangaistavuus arvioidaan tekohetkellä voimassa olleiden säännösten tai määräysten perusteella, jollei laissa ole toisin säädetty tai jollei uusi sääntely osoita suhtautumisen teon rangaistavuuteen muuttuneen.

3 § (13.6.2003/515)
Laiminlyönnin rangaistavuus

Laiminlyönti on rangaistava, jos rikoksen tunnusmerkistössä niin nimenomaan määrätään.

Laiminlyönti on rangaistava myös, jos tekijä on jättänyt estämättä tunnusmerkistön mukaisen seurauksen syntymisen, vaikka hänellä on ollut erityinen oikeudellinen velvollisuus estää seurauksen syntyminen. Tällainen velvollisuus voi perustua:

1) virkaan, toimeen tai asemaan;

2) tekijän ja uhrin väliseen suhteeseen;

3) tehtäväksi ottamiseen tai sopimukseen;

4) tekijän vaaraa aiheuttaneeseen toimintaan; tai

5) muuhun niihin rinnastettavaan syyhyn.

4 § (13.6.2003/515)
Vastuuikäraja ja syyntakeisuus

Rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teon hetkellä täyttänyt viisitoista vuotta ja on syyntakeinen.

Tekijä on syyntakeeton, jos hän ei tekohetkellä kykene mielisairauden, syvän vajaamielisyyden taikka vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi ymmärtämään tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta taikka hänen kykynsä säädellä käyttäytymistään on sellaisesta syystä ratkaisevasti heikentynyt (*syyntakeettomuus*).

Jollei tekijä ole 2 momentin mukaan syyntakeeton, mutta hänen kykynsä ymmärtää tekonsa tosiasiallinen luonne tai oikeudenvastaisuus taikka säädellä käyttäytymistään on mielisairauden, vajaamielisyyden taikka mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi tekohetkellä merkittävästi alentunut (*alentunut syyntakeisuus*), on rangaistusta määrättäessä otettava huomioon, mitä 6 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Päihtymystä tai muuta tilapäistä tajunnan häiriötä, johon tekijä on saattanut itsensä, ei oteta syyntakeisuusarvioinnissa huomioon, ellei siihen ole erityisen painavia syitä.

Jos tuomioistuin jättää rikoksesta syytetyn hänen mielentilansa vuoksi rangaistukseen tuomitsematta, tuomioistuimen tulee, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, saattaa kysymys hänen hoidon tarpeestaan selvitettäväksi siten kuin mielenterveyslain (1116/1990) 21 §:ssä säädetään.

5 § (13.6.2003/515)
Syyksiluettavuus

Rangaistusvastuun edellytyksenä on tahallisuus tai tuottamus.

Jollei toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettu teko on vain tahallisena rangaistava.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös muualla laissa tarkoitettua tekoa, josta ankarimmaksi rangaistukseksi on säädetty enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta tai jota koskeva rangaistussäännös on annettu tämän lain voimaantulon jälkeen.

L 515/2003 tuli voimaan 1.1.2004.

6 § (13.6.2003/515)
Tahallisuus

Tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Seuraus on aiheutettu tahallaan myös, jos tekijä on pitänyt sitä tarkoittamaansa seuraukseen varmasti liittyvänä.

7 § (13.6.2003/515)
Tuottamus

Tekijän menettely on huolimatonta, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan (*tuottamus*).

Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä (*törkeä tuottamus*), ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

Pikemmin tapaturmaan kuin tuottamukseen perustuvasta teosta ei rangaista.

4 luku (13.6.2003/515)
Vastuuvapausperusteista

1 § (13.6.2003/515)
Tunnusmerkistöerehdys

Jos tekijä ei teon hetkellä ole selvillä kaikkien niiden seikkojen käsilläolosta, joita rikoksen tunnusmerkistön toteutuminen edellyttää, tai jos hän erehtyy sellaisesta seikasta, teko ei ole tahallinen. Vastuu tuottamuksellisesta rikoksesta voi kuitenkin tulla kysymykseen tuottamuksen rangaistavuutta koskevien säännösten mukaan.

2 § (13.6.2003/515)
Kieltoerehdys

Jos tekijä erehtyy pitämään tekoaan sallittuna, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos erehtymistä on pidettävä ilmeisen anteeksiannettavana seuraavien seikkojen vuoksi:

1) lain puutteellinen tai virheellinen julkistaminen;

2) lain sisällön erityinen vaikeaselkoisuus;

3) viranomaisen virheellinen neuvo; tai

4) muu näihin rinnastettava seikka.

3 § (13.6.2003/515)
Vastuusta vapauttavaa seikkaa koskeva erehdys

Jos tekoon ei liity jäljempänä 4–6 §:ssä tarkoitettua vastuuvapausperustetta, mutta tekotilanteeseen, sellaisena kuin tekijä sen perustellusti käsitti, olisi tällainen peruste liittynyt, häntä ei rangaista tahallisesta rikoksesta. Vastuu tuottamuksellisesta rikoksesta voi kuitenkin tulla kysymykseen tuottamuksen rangaistavuutta koskevien säännösten mukaan.

4 § (13.6.2003/515)
Hätävarjelu

Aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet.

Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat (*hätävarjelun liioittelu*), tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.

5 § (13.6.2003/515)
Pakkotila

Muun kuin edellä 4 §:ssä tarkoitetun, oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet.

Jos oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi tehtyä tekoa ei ole 1 momentin perusteella pidettävä sallittuna, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.

6 § (13.6.2003/515)
Voimakeinojen käyttö

Oikeudesta käyttää voimakeinoja virkatehtävän hoitamiseksi tai muun siihen rinnastettavan syyn vuoksi sekä oikeudesta avustaa järjestystä ylläpitämään asetettuja henkilöitä säädetään erikseen lailla.

Voimakeinoja käytettäessä saa turvautua vain sellaisiin tehtävän suorittamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, joita on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavina, kun otetaan huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus sekä tilanne muutenkin.

Jos voimakeinojen käytössä on ylitetty 2 momentissa säädetyt rajat, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos on erittäin painavia perusteita katsoa, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hänen asemansa ja koulutuksensa sekä tehtävän tärkeys ja tilanteen yllätyksellisyys.

7 § (13.6.2003/515)
Rangaistusvastuun lievennys

Vaikka tekijää ei tässä luvussa säädettyjen perusteiden nojalla kokonaan vapauteta rangaistusvastuusta, olosuhteet voidaan kuitenkin ottaa huomioon rangaistusvastuuta lieventävinä siten kuin 6 luvun 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa sekä 2 ja 4 momentissa säädetään.

5 luku (13.6.2003/515)
Yrityksestä ja osallisuudesta

1 § (13.6.2003/515)

Yritys

Rikoksen yrityksestä rangaistaan vain, jos yritys on tahallista rikosta koskevassa säännöksessä säädetty rangaistavaksi.

Teko on edennyt rikoksen yritykseksi, kun tekijä on aloittanut rikoksen tekemisen ja saanut aikaan vaaran rikoksen täyttymisestä. Rikoksen yritys on kysymyksessä silloinkin, kun sellaista vaaraa ei aiheudu, jos vaaran syntymättä jääminen on johtunut vain satunnaisista syistä.

Määrättäessä rangaistusta rikoksen yrityksestä sovelletaan, mitä 6 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa sekä 2 ja 4 momentissa säädetään, jollei yritystä ole tapaukseen soveltuvassa rikossäännöksessä rinnastettu täytettyyn tekoon.

2 § (13.6.2003/515)
Yrityksestä luopuminen ja tehokas katuminen

Yrityksestä ei rangaista, jos tekijä on vapaaehtoisesti luopunut rikoksen täyttämisestä tai muuten estänyt tunnusmerkistössä tarkoitetun seurauksen syntymisen.

Jos rikoksessa on useita osallisia, yrityksestä luopuminen ja tehokas katuminen vapauttaa tekijän, yllyttäjän tai avunantajan vastuusta vain, jos hän on saanut myös muut osalliset luopumaan rikoksen täyttämisestä tai muuten kyennyt estämään tunnusmerkistössä tarkoitetun seurauksen syntymisen taikka muulla tavalla poistanut oman toimintansa merkityksen rikoksen toteuttamisessa.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, yrityksestä ei rangaista, jos rikos jää täyttymättä tai tunnusmerkistössä tarkoitettu seuraus syntymättä tekijästä, yllyttäjästä tai avunantajasta riippumattomasta syystä, mutta hän on vapaaehtoisesti ja vakavasti pyrkinyt estämään rikoksen täyttymisen tai seurauksen syntymisen.

Jos 1–3 momentin perusteella rankaisematta jäävä yritys samalla toteuttaa muun, täytetyn rikoksen, se rikos on rangaistava.

3 § (13.6.2003/515)
Rikoskumppanuus

Jos kaksi tai useammat ovat yhdessä tehneet tahallisen rikoksen, rangaistaan kutakin rikoksen tekijänä.

4 § (13.6.2003/515)
Välillinen tekeminen

Tekijänä tuomitaan se, joka on tehnyt tahallisen rikoksen käyttäen välikappaleena toista, jota ei voida rangaista siitä rikoksesta syyntakeettomuuden tai tahallisuuden puuttumisen vuoksi taikka muusta rikosoikeudellisen vastuun edellytyksiin liittyvästä syystä.

5 § (13.6.2003/515)
Yllytys

Joka tahallaan taivuttaa toisen tahalliseen rikokseen tai sen rangaistavaan yritykseen, tuomitaan yllytyksestä rikokseen kuten tekijä.

6 § (13.6.2003/515)
Avunanto

Joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä, tuomitaan avunannosta rikokseen saman lainkohdan mukaan kuin tekijä. Rangaistusta määrättäessä sovelletaan kuitenkin, mitä 6 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 4 momentissa säädetään.

Yllytyksestä rangaistavaan avunantoon rangaistaan avunantona.

7 § (13.6.2003/515)

Erityiset henkilöön liittyvät olosuhteet

Erityinen henkilöön liittyvä olosuhde, joka poistaa jonkin teon rangaistavuuden taikka vähentää tai enentää sitä, koskee ainoastaan mainitussa suhteessa olevaa tekijää, yllyttäjää tai avunantajaa.

Yllyttäjää tai avunantajaa ei vapauta rangaistusvastuusta se, ettei häntä koske sellainen erityinen henkilöön liittyvä olosuhde, joka perustaa tekijän teon rangaistavuuden.

8 § (13.6.2003/515)
Oikeushenkilön puolesta toimiminen

Yhteisön, säätiön tai muun oikeushenkilön lakimääräisen toimielimen tai johdon jäsen sekä oikeushenkilössä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä taikka sen puolesta työ- tai virkasuhteessa tai toimeksiannon perusteella muutoin toimiva henkilö voidaan tuomita oikeushenkilön toiminnassa tehdystä rikoksesta rangaistukseen siitä huolimatta, ettei hän täytä rikoksen tunnusmerkistössä tekijälle asetettuja erityisehtoja, jos oikeushenkilö nuo ehdot täyttää.

Jos rikos on tehty elinkeinonharjoittajan liikkeeseen kuuluvassa tai muussa oikeushenkilön toimintaan rinnastettavassa järjestäytyneessä toiminnassa, sovelletaan vastaavasti, mitä 1 momentissa säädetään oikeushenkilön toiminnassa tehdystä rikoksesta.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos asiasta muualla laissa säädetään toisin.

6 luku (13.6.2003/515)
Rangaistuksen määräämisestä

Yleiset säännökset
1 § (13.6.2003/515)
Rangaistuslajit

Yleisiä rangaistuslajeja ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja ehdoton vankeus. (8.4.2011/329)

Erityinen rangaistus alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta on nuorisorangaistus. (21.12.2004/1195)

Erityisiä rangaistuksia virkamiehiä varten ovat varoitus ja viraltapano.

Sotilaan ja muun 45 luvun alaisen henkilön kurinpitorangaistuksia ovat muistutus, ylimääräinen palvelus, varoitus, poistumiskielto, kurinpitosakko ja aresti. Sovellettaessa muuhun kuin 45 luvun alaiseen henkilöön säännöstä, jossa säädetään seuraamukseksi kurinpitorangaistus, hänet tuomitaan kurinpitorangaistuksen sijasta sakkoon. (28.3.2014/256)

Oikeushenkilölle tuomitaan yhteisösakko siten kuin 9 luvussa säädetään.

2 § (22.8.2014/673)
Rangaistusasteikko ja siitä poikkeaminen

Rangaistus määrätään noudattaen rikoksesta säädettyä rangaistusasteikkoa. Siitä voidaan poiketa siten kuin 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Asteikon mukainen enimmäisrangaistus voidaan ylittää siten kuin 7 luvussa säädetään.

3 § (13.6.2003/515)
Rangaistuksen määräämisen lähtökohdat

Rangaistusta määrättäessä on otettava huomioon kaikki lain mukaan rangaistuksen määrään ja lajiin vaikuttavat perusteet sekä rangaistuskäytännön yhtenäisyys.

Rangaistuksen mittaamisessa vaikuttavia perusteita ovat tämän luvun 4–8 §:ssä mainitut perusteet niiden ohella, joista muualla laissa säädetään.

Päätettäessä rangaistuksen lajista noudatetaan rangaistuksen mittaamisessa vaikuttavien perusteiden ohella, mitä 9–12 §:ssä säädetään.

Rangaistuksen mittaaminen
4 § (13.6.2003/515)
Yleisperiaate

Rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.

5 § (8.5.2015/564)
Koventamisperusteet

Rangaistuksen koventamisperusteita ovat:

1) rikollisen toiminnan suunnitelmallisuus;

2) rikoksen tekeminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa;

3) rikoksen tekeminen palkkiota vastaan;

4) rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta; ja

5) tekijän aikaisempi rikollisuus, jos sen ja uuden rikoksen suhde rikosten samankaltaisuuden johdosta tai muuten osoittaa tekijässä ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä.

Järjestäytyneellä rikollisryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen rikoksia, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, taikka 11 luvun 10 §:ssä tai 15 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

6 § (13.6.2003/515)
Lieventämisperusteet

Rangaistuksen lieventämisperusteita ovat:

1) rikoksen tekemiseen vaikuttanut huomattava painostus, uhka tai muu sen kaltainen seikka;

2) rikokseen johtanut voimakas inhimillinen myötätunto taikka poikkeuksellinen ja äkkiarvaamaton houkutus, asianomistajan poikkeuksellisen suuri myötävaikutus tai muu vastaava seikka, joka on ollut omiaan heikentämään tekijän kykyä noudattaa lakia;

3) tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto, tekijän muu pyrkimys estää tai poistaa rikoksensa vaikutuksia taikka hänen pyrkimyksensä edistää rikoksensa selvittämistä; ja

4) 8 §:n 1 ja 3 momentissa mainitut perusteet.

7 § (13.6.2003/515)
Kohtuullistamisperusteet

Edellä 6 §:ssä säädetyn lisäksi on rangaistusta lieventävänä seikkana otettava huomioon myös

1) tekijälle rikoksesta johtunut tai hänelle tuomiosta aiheutuva muu seuraus,

2) tekijän korkea ikä, heikko terveydentila tai muut henkilökohtaiset olot sekä

3) rikoksen tekemisestä kulunut huomattavan pitkä aika,

jos vakiintuneen käytännön mukainen rangaistus johtaisi näistä syistä kohtuuttomaan tai poikkeuksellisen haitalliseen lopputulokseen.

8 § (13.6.2003/515)

Rangaistusasteikon lieventäminen

Rangaistus määrätään noudattaen lievennettyä rangaistusasteikkoa, jos:

1) tekijä on tehnyt rikoksen alle 18-vuotiaana;

2) rikos on jäänyt yritykseen;

3) tekijä tuomitaan avunantajana rikokseen soveltaen, mitä 5 luvun 6 §:ssä säädetään, tai hänen osallisuutensa rikokseen on muutoin muiden osallisuutta selvästi vähäisempi;

4) rikos on tehty olosuhteissa, jotka läheisesti muistuttavat vastuuvapausperusteiden soveltamiseen johtavia olosuhteita; tai

5) siihen on edellä 6 tai 7 §:ssä mainituilla tai muilla poikkeuksellisilla perusteilla tuomiossa mainittavia erityisiä syitä.

Määrättäessä rangaistusta 1 momentin nojalla tekijälle saa tuomita enintään kolme neljännestä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Jos rikoksesta voisi seurata elinkautinen vankeus, enimmäisrangaistus sen sijasta on kaksitoista vuotta vankeutta ja vähimmäisrangaistus kaksi vuotta vankeutta.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös määrättäessä rangaistusta rikoksen alentuneesti syyntakeisena tehneelle. Alentunut syyntakeisuus ei kuitenkaan vaikuta käytettävissä olevaan enimmäisrangaistukseen.

Jos rikoksesta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vankeutta määräajaksi, tuomioistuin voi tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa määrätä rangaistukseksi vankeuden sijasta sakkoa, jos siihen on erityisen painavia syitä.

8 a § (22.8.2014/673)
Rangaistusasteikon lieventäminen tunnustuksen perusteella

Rangaistus määrätään noudattaen lievennettyä rangaistusasteikkoa, jos tekijä on myötävaikuttanut rikoksensa selvittämiseen siten kuin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 10 ja 10 a §:ssä ja 5 b luvussa sekä esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 10 a §:ssä säädetään.

Määrättäessä rangaistusta 1 momentin nojalla tekijälle saa tuomita enintään kaksi kolmannesta rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Jos rikoksesta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vankeutta määräajaksi, tuomioistuin voi määrätä rangaistukseksi vankeuden sijasta sakkoa, jos siihen on erityisiä syitä.

Tuomiossa on ilmoitettava tuomitun rangaistuksen lisäksi myös, millaisen rangaistuksen tuomioistuin olisi tuominnut ilman edellä tarkoitettua myötävaikutusta.

Rangaistuslajin valinta
9 § (13.6.2003/515)
Valinta ehdollisen ja ehdottoman vankeuden välillä

Määräaikainen, enintään kahden vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi (*ehdollinen vankeus*), jollei rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisempi rikollisuus edellytä ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista.

Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta ei kuitenkaan saa tuomita ehdottomaan vankeusrangaistukseen, elleivät painavat syyt sitä vaadi. Painavan syyn merkitystä harkittaessa otetaan huomioon rikoksentekijän sijoitus lastensuojelulain (417/2007) 57 §:n mukaiseen lastensuojelulaitokseen. (10.4.2015/401)

10 § (13.6.2003/515)
Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset

Jos ehdollista vankeutta yksinään on pidettävä riittämättömänä rangaistuksena rikoksesta, voidaan sen ohessa tuomita sakkoa, tai jos ehdollinen vankeus on kahdeksan kuukautta tai sitä pidempi, vähintään 14 ja enintään 90 tuntia yhdyskuntapalvelua. (10.4.2015/401)

Rikoksen alle 21-vuotiaana tehnyt voidaan tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan yhden vuoden kolmen kuukauden ajaksi, jos tätä on pidettävä perusteltuna tekijän sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi. Valvonnan täytäntöönpanosta säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa. (10.4.2015/401)

Ehdollisen vankeuden ohessa tuomittavasta sakosta, yhdyskuntapalvelusta ja valvonnasta on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. Yhdyskuntapalvelu voidaan kuitenkin muuntaa vähintään neljän ja enintään 90 päivän vankeudeksi.

10 a § (10.4.2015/401)
Nuorisorangaistus

Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta tuomitaan nuorisorangaistukseen, jos:

1) sakko on rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys ja tekijän aikaisemmat rikokset huomioon ottaen riittämätön rangaistus eivätkä painavat syyt vaadi ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemista; ja

2) ehdollista vankeutta valvontoineen ei ole pidettävä riittävänä tekijän sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi.

Nuorisorangaistus voidaan tuomita 1 momentissa säädetyin edellytyksin myös sellaisista tuomioistuimessa samalla kertaa käsiteltävistä rikoksista, joista ainoastaan osa on tehty alle 18-vuotiaana.

Nuorisorangaistuksen kestosta ja sisällöstä säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 64 §:ssä.

11 § (10.4.2015/401)
Yhdyskuntapalvelu

Rikoksentekijä, joka tuomitaan pituudeltaan määrättyyn, enintään kahdeksan kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen, tuomitaan sen sijasta yhdyskuntapalveluun, jollei ehdottomien vankeusrangaistusten, valvontarangaistusten, aiempien yhdyskuntapalvelurangaistusten, rikollisen toiminnan jatkamisen tai muiden painavien syiden ole katsottava olevan esteenä yhdyskuntapalveluun tuomitsemiselle.

Yhdyskuntapalveluun tuomitsemisen edellytyksenä on, että rikoksentekijä on antanut suostumuksensa rangaistuksen tuomitsemiseen yhdyskuntapalveluna ja että hänen voidaan olettaa suoriutuvan yhdyskuntapalvelusta.

Harkittaessa aikaisempien rangaistusten merkitystä on yhdyskuntapalveluun tuomitsemista puoltavana perusteena otettava huomioon se, että rikos on tehty alle 21-vuotiaana.

11 a § (8.4.2011/329)
Valvontarangaistus

Rikoksentekijä, joka tuomitaan enintään kuuden kuukauden pituiseen ehdottomaan vankeusrangaistukseen, tuomitaan sen sijasta samanpituiseen valvontarangaistukseen, jos:

1) rikoksentekijää ei voida 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun esteen vuoksi tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun edellytyksen puuttumisen vuoksi tuomita yhdyskuntapalveluun;

2) valvontarangaistuksen tuomitsemiselle ei ole katsottava olevan aikaisemmin tuomituista valvontarangaistuksista tai ehdottomista vankeusrangaistuksista eikä kysymyksessä olevan rikoksen laadusta aiheutuvaa estettä; ja

3) valvontarangaistuksen tuomitsemista on pidettävä perusteltuna rikoksentekijän sosiaalisten valmiuksien ylläpitämiseksi tai edistämiseksi.

Valvontarangaistuksen tuomitsemisen edellytyksenä on myös, että rikoksentekijä on antanut suostumuksensa rangaistuksen tuomitsemiseen valvontarangaistuksena ja että hänen kanssaan samassa asunnossa asuvat täysi-ikäiset ovat omasta vakaasta tahdostaan suostuneet valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon kyseisessä asunnossa. Edellytyksenä on lisäksi, että rikoksentekijälle voidaan määrätä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 41 §:ssä tarkoitettu velvollisuus pysyä asunnossaan ja osallistua hänelle määrättyyn toimintaan ja että rikoksentekijän voidaan olettaa suoriutuvan valvontarangaistuksesta. Valvontarangaistusta ei saa tuomita ilman rangaistusajan suunnitelmaa. Asunnossa asuvien alaikäisten mielipiteen selvittämisestä ja kuulemisesta säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n 2 momentissa. (10.4.2015/401)

12 § (13.6.2003/515)
Rangaistuksen tuomitsematta jättäminen

Tuomioistuin saa jättää rangaistuksen tuomitsematta, jos:

1) rikosta on sen haitallisuuteen tai siitä ilmenevään tekijän syyllisyyteen nähden pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä;

2) tekijä on tehnyt rikoksensa alle 18-vuotiaana ja teon katsotaan johtuneen ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta;

3) rikos on tekoon tai tekijään liittyvistä erityisistä syistä anteeksiannettavaan tekoon rinnastettava;

4) rangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana erityisesti, kun otetaan huomioon edellä 6 §:n 3 kohdassa ja 7 §:ssä tarkoitetut seikat tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimet; taikka

5) rikos ei yhteisen rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten johdosta olennaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään.

Tuomitusta rangaistuksesta tehtävät vähennykset
13 § (13.6.2003/515)
Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Vapaudenmenetysaika lasketaan päivinä. Tuomioon on merkittävä vapaudenmenetysten alkamis- ja päättymispäivät. (10.4.2015/395)

Samoin on meneteltävä, jos vapaudenmenetys on aiheutunut muun saman asian yhteydessä syytteen tai esitutkinnan kohteena olleen rikoksen johdosta tai oikeuteen tuotavaksi määrätyn vastaajan säilöön ottamisen johdosta.

Jos rangaistukseksi tuomitaan sakko, vapaudenmenetys on otettava huomioon kohtuullisessa määrin, kuitenkin vähintään vapaudenmenetystä vastaavan ajan pituisena, tai katsottava rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

Jos rangaistukseksi tuomitaan nuorisorangaistus, vapaudenmenetys on otettava huomioon sen vähennyksenä. Tässä momentissa tarkoitettua vähennystä laskettaessa yksi vapaudenmenetysvuorokausi vastaa kahta nuorisorangaistuspäivää, jollei tästä ole erityistä syytä poiketa. (21.12.2004/1195)

Jos rangaistukseksi tuomitaan rikesakko, vapaudenmenetys on katsottava rangaistuksen täydeksi suorittamiseksi. (18.11.2016/985)

14 § (13.6.2003/515)
Ulkomailla tuomitun rangaistuksen vähentäminen

Jos joku Suomessa tuomitaan rangaistukseen rikoksesta, josta ulkomailla tuomitun seuraamuksen hän on kokonaan tai osaksi suorittanut, on tuomittavasta rangaistuksesta vähennettävä kohtuullinen määrä. Jos suoritettu seuraamus on ollut vapausrangaistus, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika. Tuomioistuin voi myös todeta, että suoritettua seuraamusta on pidettävä riittävänä seuraamuksena rikoksesta.

15 § (23.9.2005/780)
Vangin tai tutkintavangin kurinpitorangaistuksen vähentäminen

Vangille tai tutkintavangille voidaan määrätä vankilassa rikoksesta kurinpitorangaistus siten kuin vankeuslain 15 luvussa ja tutkintavankeuslain 10 luvussa säädetään. Jos vanki tai tutkintavanki tuomioistuimessa tuomitaan rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangaistuksen hän on kokonaan tai osaksi suorittanut, on rangaistuksesta vähennettävä kohtuullinen määrä, jollei ole perusteltua aihetta jättää vähennystä tekemättä tai pitää suoritettua kurinpitorangaistusta täytenä rangaistuksena teosta.

16 § (28.3.2014/256)

16 § on kumottu L:lla 28.3.2014/256.

7 luku (19.4.1991/697)
Yhteisestä rangaistuksesta

1 § (18.11.2016/985)
Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen

Jos joku on tuomittava samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta vankeusrangaistukseen, hänet tuomitaan rikoksista yhteiseen vankeusrangaistukseen, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa tai rikesakko, tuomioistuin saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen. Tuomioistuin saa myös tuomita joistakin rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa tai rikesakon, mutta ei molempia.

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava elinkautinen vankeusrangaistus, tuomitaan elinkautinen vankeusrangaistus yhteiseksi rangaistukseksi kaikista rikoksista.

2 § (19.4.1991/697)
Määräaikaisen vankeusrangaistuksen enimmäis- ja vähimmäisaika

Yhteistä rangaistusta määrättäessä eri rikoksista seuraavan ankarimman enimmäisrangaistuksen saa ylittää, mutta rangaistus ei saa olla eri rikosten enimmäisrangaistusten yhteisaikaa pitempi. Ankarinta enimmäisrangaistusta ei myöskään saa ylittää enempää kuin

1) yhdellä vuodella, jos ankarin enimmäisrangaistus on vankeutta vähemmän kuin yksi vuosi kuusi kuukautta;

2) kahdella vuodella, jos ankarin enimmäisrangaistus on vankeutta vähintään yksi vuosi kuusi kuukautta mutta vähemmän kuin neljä vuotta; eikä

3) kolmella vuodella, jos ankarin enimmäisrangaistus on vankeutta määräajaksi vähintään neljä vuotta.

Rangaistus ei saa olla lyhyempi kuin eri rikoksista seuraava ankarin vähimmäisrangaistus.

Ankarimmalla enimmäis- ja vähimmäisrangaistuksella tarkoitetaan sitä rangaistusta, joka rikoksesta saadaan tapaukseen sovellettavien säännösten mukaan tuomita enimmäis- tai vähimmäisrangaistukseksi. Jos yhdestä tai useammasta rikoksesta voi seurata vain sakkoa, sakkojen katsotaan eri rikosten enimmäisrangaistusten yhteisaikaa laskettaessa vastaavan yhteensä yhtä kuukautta vankeutta.

3 § (19.4.1991/697)
Yhteinen sakkorangaistus

Jos joku olisi tuomittava samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta sakkorangaistukseen, hänet tuomitaan yhteiseen sakkorangaistukseen.

Yhteinen sakkorangaistus saa olla enintään 240 päiväsakkoa. Yhteinen sakkorangaistus ei kuitenkaan saa olla eri rikosten enimmäisrangaistusten yhteismäärää ankarampi. Jos jostakin rikoksesta tuomittavalle sakkorangaistukselle on 1 päivän kesäkuuta 1969 jälkeen säädetty erityinen vähimmäismäärä, yhteinen sakkorangaistus ei saa olla sitä pienempi. (13.6.2003/515)

Edellä säädettyä ei sovelleta euromääräisesti tuomittavaan uhkasakkoon. (13.6.2003/515)

3 a § (18.11.2016/985)
Sakko ja rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus 40 eurolla korotettuna. Jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei kuitenkaan oteta huomioon korotusta määrättäessä.

Jos sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus olisi kokonaismäärältään rikesakkoa tai ankarinta rikesakkoa alempi, sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus korotetaan rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen 1 momentissa tarkoitetun korotuksen tekemistä.

3 b § (18.11.2016/985)
Rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrätään 40 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä korotettuna.

4 § (19.4.1991/697)
Muut seuraamukset

Jos jostakin rikoksesta on yleisen rangaistuksen ohella tuomittava viraltapano tai muu seuraamus, seuraamus on laissa säädetyin edellytyksin tuomittava myös yhteisen rangaistuksen ohella.

Samalla kertaa tuomittavista rikoksista määrätään vain yksi nuorisorangaistus. (21.12.2004/1195)

5 § (19.4.1991/697)
Yhteisen rangaistuksen mittaaminen

Yhteisen vankeusrangaistuksen ja sakkorangaistuksen mittaamisessa noudatetaan soveltuvin osin 6 luvun säännöksiä.

Yhteistä rangaistusta mitattaessa lähtökohdaksi on otettava siitä rikoksesta tuomittava rangaistus, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan olisi tuleva ankarin rangaistus, sekä mitattava rikoksista yhteinen rangaistus siten, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa myös rikosten lukumäärään, vakavuuteen ja keskinäiseen yhteyteen. Jos jokin 6 luvussa tarkoitettu rangaistuksen koventamis- tai lieventämisperuste taikka luvussa mainittu muu seikka koskee vain jotakin tai joitakin samalla kertaa tuomittavista rikoksista, se on kohtuullisessa määrin otettava huomioon yhteistä rangaistusta mitattaessa.

6 § (8.8.1997/751)
Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen

Jos ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittua syytetään hänen ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tekemästään muusta rikoksesta, voidaan aikaisempi ehdoton vankeusrangaistus ottaa uutta rangaistusta määrättäessä kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta alentavana tai lieventävänä seikkana. Uudesta rikoksesta voidaan myös tuomita laissa sille säädettyä vähimmäisaikaa lyhyempään vankeusrangaistukseen tai katsoa aikaisempi rangaistus riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäväksi tulleesta rikoksesta.

Tuomiossa on ilmoitettava, mikä aikaisempi tuomio tai mitkä aikaisemmat tuomiot on otettu huomioon rangaistusta tämän pykälän mukaan mitattaessa.

7 § (8.4.2011/329)
Aikaisemmin tuomitun yhdyskuntapalvelurangaistuksen ja valvontarangaistuksen huomioon ottaminen

Aikaisemmin tuomittu yhdyskuntapalvelurangaistus ja valvontarangaistus voidaan ottaa uutta rangaistusta tuomittaessa huomioon vastaavalla tavalla kuin aikaisempi ehdoton vankeusrangaistus 6 §:n mukaan.

8 § (10.4.2015/401)
Aikaisemmin tuomitun nuorisorangaistuksen huomioon ottaminen

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu olisi tuomittava ehdottomaan vankeusrangaistukseen ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista tehdystä rikoksesta tai nuorisorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen, mutta ennen sen täytäntöönpanon päättymistä tehdystä uudesta rikoksesta, hänet voidaan tuomita tästä rikoksesta ja nuorisorangaistukseen johtaneesta rikoksesta yhteiseen ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Jo täytäntöön pantua nuorisorangaistusta vastaavan osan huomioon ottamisesta säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 68 §:ssä.

9 § (19.3.2010/179)
Vieraassa valtiossa annetun tuomion huomioon ottaminen

Sovellettaessa 6 ja 7 §:ää voidaan ottaa huomioon myös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa taikka Islannissa tai Norjassa tuomittu ehdoton vankeusrangaistus ja yhdyskuntapalvelurangaistus sekä niihin rinnastettava seuraamus.

8 luku (11.4.2003/297)
Vanhentumisesta

1 § (11.4.2003/297)
Syyteoikeuden vanhentuminen

Oikeus syyttää rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeus, ei vanhennu. (11.4.2008/212)

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määräajaksi yli kahdeksan vuoden,

2) kymmenessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta vankeutta,

3) viidessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli vuosi ja enintään kaksi vuotta vankeutta, ja

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko. (18.11.2016/985)

Ankarimmalla rangaistuksella tarkoitetaan sitä rangaistusta, joka tekoon sovellettavassa rangaistussäännöksessä on säädetty enimmäisrangaistukseksi.

Virkarikosten vanhentumisaika on kuitenkin vähintään viisi vuotta. Ympäristön turmelemisen, luonnonsuojelurikoksen ja rakennussuojelurikoksen vanhentumisaika on kymmenen vuotta. Merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetun, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdyn ympäristön turmelemisen, törkeän ympäristön turmelemisen, ympäristörikkomuksen ja tuottamuksellisen ympäristön turmelemisen vanhentumisaika on kolme vuotta. Ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdyn kalastusrikoksen lyhin vanhentumisaika on kolme vuotta. (29.12.2009/1680)

Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön syyteoikeus vanhentuu aikaisintaan, kun asianomistaja täyttää kaksikymmentäkahdeksan vuotta. Sama koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön kohdistunutta raiskausta, törkeää raiskausta, pakottamista sukupuoliyhteyteen,

pakottamista seksuaaliseen tekoon, seksuaalista hyväksikäyttöä, paritusta, törkeää paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa. Syyteoikeus vanhentuu rikoksen kohteena olleen henkilön täyttäessä kaksikymmentäkolme vuotta, jos kysymyksessä on 20 luvun 8 b §:n 2 momentissa tarkoitettu lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin. (20.5.2011/540)

2 § (11.4.2003/297)
Syyteoikeuden vanhentumisajan alkaminen

Edellä 1 §:ssä mainitut ajat lasketaan rikoksen tekopäivästä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä säädetään laiminlyönti rangaistavaksi, syyteoikeus alkaa vanhentua, kun laiminlyöty teko olisi viimeistään tullut tehdä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä edellytetään määrätyn seurauksen syntymistä, aika lasketaan tuon seurauksen ilmenemispäivästä.

Jos rikolliseen tekoon sisältyy lainvastaisen asiaintilan ylläpitäminen, syyteoikeuden vanhentumisaika alkaa vasta sellaisen tilan päättymisestä.

Syyteoikeus osallisuudesta rikokseen alkaa vanhentua samana päivänä kuin syyteoikeus pääteosta.

3 § (11.4.2003/297)
Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi tai häntä vastaan on hänen henkilökohtaisesti oikeudenkäynnissä läsnä ollessaan tehty rangaistusvaatimus.

Syytteen nostaminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta tai jossa syyte peruutetaan, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista.

Kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkea, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan taikka epäilty tai asianomistaja peruuttaa mainitun lain 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun suostumuksensa. (18.11.2016/985)

3 a § (22.8.2014/673)
Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen tuomioesityksen perusteella

Jollei syyteoikeuden vanhentuminen ole jo katkennut 3 §:n nojalla, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun rikoksesta epäilty tai rikosasian vastaaja allekirjoittaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 10 §:ssä tuomioesityksen.

Tuomioesityksen tekeminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista.

4 § (11.4.2003/297)
Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkaminen

Syyteoikeuden vanhentumisaikaa voidaan hakemuksesta jatkaa kerran yhdellä vuodella, jos

1) rikoksen esitutkinta vaatii erityisiä, aikaa vieviä tutkintatoimenpiteitä, joiden vuoksi tutkinta olisi vanhentumisajan päättyessä selvästi keskeneräinen,

2) rikos on tullut esitutkintaan poikkeuksellisen myöhään tai

3) rikoksesta vastaajaksi haastettava pakoilee eikä hänelle sen vuoksi todennäköisesti saataisi annetuksi haastetta tiedoksi ennen vanhentumisajan päättymistä

ja erittäin tärkeä yleinen etu vaatii vanhentumisajan jatkamista.

5 § (11.4.2003/297)
Menettely syyteoikeuden vanhentumisaikaa jatkettaessa

Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkamisesta päättää se tuomioistuin, jossa syyte rikoksesta voitaisiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 4 luvun mukaan tutkia. Hakemuksen vanhentumisajan jatkamisesta voi tehdä syyttäjä sekä asianomistaja, jos hänellä on mainitun lain 1 luvun 14 §:n 1 tai 2 momentissa tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeus ajaa syytettä rikoksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ennen vanhentumisajan päättymistä. (13.5.2011/441)

Vanhentumisajan jatkamista koskeva hakemus on otettava tuomioistuimen käsiteltäväksi viipymättä. Se voidaan käsitellä käräjäoikeudessa, jossa on yksin puheenjohtaja.

Jos on todennäköistä, että tiettyä henkilöä tullaan syyttämään rikoksesta, jota 4 §:n 1 tai 2 kohdan perusteella tehty hakemus vanhentumisajan jatkamisesta koskee, hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksesta. Kutsu voidaan toimittaa henkilökohtaisesti tai postitse.

Hakemuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätöksestä saa kannella ylemmälle tuomioistuimelle kolmessakymmenessä päivässä. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

6 § (11.4.2003/297)
Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Oikeus tuomita rangaistus 1 §:n 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ei vanhennu. (22.12.2005/1161)

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ei saa tuomita tai määrätä sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut:

1) kolmekymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määräajaksi yli kahdeksan vuoden;

2) kaksikymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta;

3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta, sakkoa tai rikesakko.

(18.11.2016/985)

Edellä 1 §:n 5 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ei saa tuomita rangaistusta sen jälkeen, kun tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut ja kymmenen vuotta on kulunut siitä, kun rikoksen kohteena ollut henkilö on täyttänyt kaksikymmentäkahdeksan tai kaksikymmentäkolme vuotta. (20.5.2011/540)

Tuomittu rangaistus raukeaa, jos sitä koskeva tuomio ei ole tullut täytäntöönpanokelpoiseksi ennen 2 tai 3 momentissa tarkoitetun ajan täyttymistä. (22.12.2005/1161)

7 § (11.4.2003/297)
Yhteisösakkoa koskevan vaateen vanhentuminen

Yhteisösakkoa koskevan vaateen vanhentumisaika on sama kuin vaateen perusteena olevan rikoksen vanhentumisaika. Lyhin vanhentumisaika on kuitenkin viisi vuotta.

8 § (11.4.2003/297)
Asetetun uhkasakon tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Oikeus tuomita tuomioistuimen oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi asettama uhkasakko vanhentuu kahdessa vuodessa uhkasakon asettamisesta.

9 § (22.12.2005/1161)
Menettämisseuraamuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Menettämisseuraamusta ei saa tuomita, mikäli teosta ei vanhentumisen vuoksi saa tuomita rangaistusta. Menettämisvaatimuksen lyhin vanhentumisaika on kuitenkin viisi vuotta. Jos menettämisvaatimus koskee 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua rikoksentekovälinettä tai 5 §:ssä tarkoitettua muuta omaisuutta, menettämisvaatimus ei kuitenkaan vanhennu.

10 § (11.4.2003/297)
Tuomitun vankeusrangaistuksen raukeaminen

Elinkautinen vankeusrangaistus sekä joukkotuhonnasta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, sotarikoksesta ja törkeästä sotarikoksesta tuomittu määräaikainen vankeusrangaistus eivät raukea. (30.12.2015/1718)

Määräaikainen vankeusrangaistus raukeaa, jollei rangaistuksen täytäntöönpano ole lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä laskettuna alkanut

1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli kahdeksan vuotta,

2) viidessätoista vuodessa, jos rangaistus on yli neljä ja enintään kahdeksan vuotta,

3) kymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli vuoden ja enintään neljä vuotta, ja

4) viidessä vuodessa, jos rangaistus on enintään vuosi.

Sakon muuntorangaistus raukeaa, jollei sen täytäntöönpano ole alkanut kolmessa vuodessa lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

11 § (8.4.2011/329)
Tuomitun yhdyskuntapalvelurangaistuksen ja valvontarangaistuksen raukeaminen

Yhdyskuntapalvelurangaistus ja valvontarangaistus raukeavat samoin kuin niitä vastaava vankeusrangaistus.

12 § (11.4.2003/297)
Tuomitun rangaistuksen täytäntöönpanon raukeaminen eräissä tapauksissa

Jos vankeusrangaistuksen, yhdyskuntapalvelurangaistuksen tai sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano on keskeytynyt tai ehdonalaiseen vapauteen päästetty on määrätty menettämään vapautensa, täytäntöönpanon jatkamisessa on vastaavasti sovellettava 10 ja 11 §:n säännöksiä. Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntapalvelurangaistuksen raukeamiseen johtava aika määräytyy jäljellä olevan rangaistuksen mukaan, ja jos useita rangaistuksia on niitä täytäntöönpantaessa laskettu yhteen, yhteenlasketusta rangaistuksesta jäljellä olevan ajan mukaan. Aika on laskettava keskeytymispäivästä ja, mikäli ehdonalainen vapaus on määrätty menetetyksi tai ehdollinen rangaistus pantavaksi täytäntöön, siitä päivästä, jona menettämistä tai täytäntöönpanoa koskeva lainvoiman saanut tuomio annettiin.

12 a § (22.12.2005/1161)
Tuomitun nuorisorangaistuksen raukeaminen

Nuorisorangaistus raukeaa, jollei sen täytäntöönpano ole alkanut kolmessa vuodessa lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

13 § (11.4.2003/297)
Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Sakkorangaistus raukeaa viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä, jollei sakotetulle ole sitä ennen määrätty muuntorangaistusta. Jos muuntorangaistus on määrätty, on sakotetulla oikeus mainitun ajan kuluttuakin maksaa sakko niin kuin siitä erikseen säädetään. Edellä sakosta säädetty koskee myös tuomittua uhkasakkoa.

Tuomittu yhteisösakko raukeaa viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

Rikesakko raukeaa viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen antamispäivästä. (18.11.2016/985)

14 § (22.12.2005/1161)
Tuomitun menettämisseuraamuksen raukeaminen

Menettämisseuraamusta ei saa panna täytäntöön, kun kymmenen vuotta on kulunut lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Jos menettämisseuraamus koskee 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua

rikoksentekovälinettä tai 5 §:ssä tarkoitettua muuta omaisuutta, menettämisseuraamuksen täytäntöönpano ei kuitenkaan raukea.

15 § (11.4.2003/297)
Ulosmittauksen vaikutus

Jos 13 ja 14 §:ssä tarkoitetun täytäntöönpanon toteuttamiseksi on vanhentumisajan kuluessa toimitettu ulosmittaus, täytäntöönpanon saa saattaa loppuun ulosmitatun omaisuuden osalta.

16 § (11.4.2003/297)
Kuoleman vaikutus täytäntöönpanoon

Sakkorangaistus ja uhkasakko raukeavat tuomitun kuollessa. Täytäntöönpanon, jonka toteuttamiseksi on tuomitun eläessä toimitettu ulosmittaus, saa kuitenkin saattaa loppuun ulosmitatun omaisuuden osalta.

Rikoksentekijän tai muun menettämisseuraamuksesta vastuussa olevan henkilön kuoltua on seuraamus tuomittava kuolinpesän varoista, jollei menetetyksi tuomitseminen olisi kohtuutonta.

Jos menettämisseuraamukseen tuomittu on kuollut, täytäntöönpano on kohdistettava hänen kuolinpesäänsä. Kuolinpesän osakkailla on kuitenkin oikeus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tuomion täytäntöönpanemiseksi on ulosmitattu kuolinpesän omaisuutta tai sanottua omaisuutta on otettu valtion haltuun, saattaa jutun ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen ratkaistavaksi, onko täytäntöönpano raukeava siitä syystä, että menettämistä on pidettävä kohtuuttomana.

17 § (11.4.2003/297)
Vanhentumisajan päättyminen

Vanhentumisaika päättyy sen alkamispäivää järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää edeltävän vuorokauden päättyessä.

18 § (18.11.2016/985)
Viittaussäännös

Ehdollisen vankeuden raukeamisesta säädetään 2 b luvun 3 §:n 2 momentissa.

Sotilaalle ja muulle 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanon vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014).

9 luku (21.4.1995/743)
Oikeushenkilön rangaistusvastuusta

1 § (31.1.2003/61)
Soveltamisala

Yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö, jonka toiminnassa on tehty rikos, on syyttäjän vaatimuksesta tuomittava rikoksen johdosta yhteisösakkoon, jos se on tässä laissa säädetty rikoksen seuraamukseksi. (13.5.2011/441)

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta julkisen vallan käytössä tehtyyn rikokseen.

2 § (31.1.2003/61)
Rangaistusvastuun edellytykset

Oikeushenkilö tuomitaan yhteisösakkoon, jos sen lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva taikka oikeushenkilössä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä on ollut osallinen rikokseen tai sallinut rikoksen tekemisen taikka jos sen toiminnassa ei ole noudatettu vaadittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta rikoksen ehkäisemiseksi.

Yhteisösakkoon tuomitaan, vaikkei rikoksentekijää saada selville tai muusta syystä tuomita rangaistukseen. Yhteisösakkoon ei kuitenkaan tuomita sellaisen asianomistajarikoksen johdosta, jota asianomistaja ei ilmoita syytteeseen pantavaksi, ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

3 § (21.4.1995/743)
Rikoksentekijän ja oikeushenkilön välinen suhde

Rikos katsotaan oikeushenkilön toiminnassa tehdyksi, jos sen tekijä on toiminut oikeushenkilön puolesta tai hyväksi ja hän kuuluu oikeushenkilön johtoon tai on virka- tai työsuhteessa oikeushenkilöön taikka on toiminut oikeushenkilön edustajalta saamansa toimeksiannon perusteella.

Oikeushenkilöllä ei ole oikeutta saada rikoksentekijältä korvausta maksamastaan yhteisösakosta, ellei korvausvelvollisuus perustu yhteisöistä tai säätiöistä annettuihin säädöksiin.

4 § (31.1.2003/61)
Tuomitsematta jättäminen

Tuomioistuin saa jättää oikeushenkilön tuomitsematta yhteisösakkoon, jos:

1) oikeushenkilön 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu laiminlyönti taikka johdon tai oikeushenkilössä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävän osuus rikoksessa on vähäinen; taikka

2) oikeushenkilön toiminnassa tehty rikos on vähäinen.

Tuomioistuin saa jättää tuomitsematta yhteisösakkoon myös silloin, kun rangaistusta olisi pidettävä kohtuuttomana ottaen huomioon:

1) oikeushenkilölle rikoksesta aiheutuneet muut seuraukset;

2) oikeushenkilön toimet uusien rikosten ehkäisemiseksi, rikoksen vaikutusten ehkäisemiseksi tai poistamiseksi taikka laiminlyönnin ja rikoksen selvittämisen edistämiseksi; taikka

3) sen, että oikeushenkilön johtoon kuuluva tuomitaan rikoksesta rangaistukseen, jos oikeushenkilö on pieni, rangaistukseen tuomittavan omistusosuus oikeushenkilössä on suuri tai hänen henkilökohtainen vastuunsa oikeushenkilön velvoitteista on merkittävä.

5 § (9.11.2001/971)
Yhteisösakko

Yhteisösakko tuomitaan määräeuroin. Alin yhteisösakon rahamäärä on 850 ja ylin 850 000 euroa.

6 § (21.4.1995/743)
Yhteisösakon mittaamisperusteet

Yhteisösakon rahamäärä vahvistetaan oikeushenkilön 2 §:ssä tarkoitetun laiminlyönnin laadun ja laajuuden tai johdon osuuden sekä oikeushenkilön taloudellisen aseman mukaan.

Laiminlyönnin ja johdon osuuden merkitystä arvioitaessa otetaan huomioon tehdyn rikoksen laji ja vakavuus, rikollisen toiminnan laajuus, tekijän asema oikeushenkilön toimielimissä, se, osoittaako oikeushenkilön velvollisuuksien rikkominen piittaamattomuutta lain säännöksistä tai viranomaisten määräyksistä, sekä muualla laissa säädetyt rangaistuksen mittaamisperusteet.

Taloudellista asemaa arvioitaessa otetaan huomioon oikeushenkilön koko, vakavaraisuus, toiminnan taloudellinen tulos sekä muut oikeushenkilön talouden arvioimiseen olennaisesti vaikuttavat seikat.

7 § (31.1.2003/61)
Rangaistusvaatimuksen tekemättä jättäminen

Syyttäjä saa jättää rangaistusvaatimuksen oikeushenkilöä vastaan tekemättä, jos: (13.5.2011/441)

1) oikeushenkilön 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu laiminlyönti tai sen johdon taikka oikeushenkilössä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävän osuus rikoksessa on ollut vähäinen taikka

2) oikeushenkilön toiminnassa tehdystä rikoksesta ei ole aiheutunut muuta kuin vähäistä vahinkoa tai vaaraa

ja oikeushenkilö on vapaaehtoisesti ryhtynyt tarpeellisiin toimiin uusien rikosten ehkäisemiseksi.

Rangaistusvaatimus saadaan jättää tekemättä myös, jos rikoksentekijä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa on jo tuomittu rangaistukseen ja on odotettavissa, ettei oikeushenkilöä tämän vuoksi tuomittaisi yhteisösakkoon.

Päätös jättää rangaistusvaatimus oikeushenkilöä vastaan tekemättä tai peruuttaa vaatimus annetaan oikeushenkilölle tiedoksi postitse tai noudattaen, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetään. Päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 6 a §:n 2 momentissa ja 11 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään päätöksestä jättää syyttämättä. (22.8.2014/673)

Rangaistusvaatimuksen peruuttamiseen 1 momentin nojalla sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 12 §:ssä säädetään syytteen peruuttamisesta. Tieto peruuttamisesta on kuitenkin annettava vain oikeushenkilölle.

8 § (21.4.1995/743)
Yhteinen yhteisösakko

Jos oikeushenkilö on tuomittava samalla kertaa kahden tai useamman rikoksen johdosta, oikeushenkilö tuomitaan yhteiseen yhteisösakkoon noudattaen, mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään.

Rikoksista, joista toinen on tehty sen jälkeen, kun toisesta oli jo tuomittu yhteisösakko, ei tuomita yhteistä rangaistusta. Jos lainvoiman saaneella tuomiolla yhteisösakkoon tuomitulle oikeushenkilölle vaaditaan rangaistusta ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tehdyn muun rikoksen johdosta, ei myöskään tuomita yhteistä yhteisösakkoa, mutta aikaisempi yhteisösakko on uutta rangaistusta määrättäessä otettava kohtuuden mukaan huomioon.

9 § (11.4.2003/297)

9 § on kumottu L:lla 11.4.2003/297.

10 § (9.8.2002/673)
Yhteisösakon täytäntöönpano

Yhteisösakko pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä.

Yhteisösakon sijasta ei saa määrätä muuntorangaistusta.

10 luku (26.10.2001/875)
Menettämisseuraamuksista

1 § (26.10.2001/875)
Menettämisseuraamuksen yleiset edellytykset

Menettämisseuraamuksen määräämisen edellytyksenä on laissa rangaistavaksi säädetty teko (*rikos*).

Menettämisseuraamuksen määrääminen voi perustua myös rangaistavaksi säädettyyn tekoon,

1) jonka tekijä ei teon hetkellä ole täyttänyt viittätoista vuotta tai on syyntakeeton;

2) jonka tekijä on rangaistusvastuusta vapaa 4 luvun 2 §:n, 4 §:n 2 momentin, 5 §:n 2 momentin, 6 §:n 3 momentin tai 45 luvun 26 b §:n 2 momentin nojalla; taikka (13.6.2003/515)

3) josta oikeushenkilö voidaan tuomita rangaistukseen 9 luvun nojalla, vaikkei rikoksentekijää saada selville tai muusta syystä tuomita rangaistukseen.

Jos menettämisseuraamuksen perustavasta rikoksesta tai rangaistavaksi säädetystä teosta esitetään rikoksesta tuomitsemiseen riittävä näyttö, menettämisseuraamus voidaan määrätä, vaikka rikoksen tai teon tekijää ei saada selville tai häntä vastaan ei nosteta syytettä tai tuomita rangaistukseen. (20.5.2016/356)

2 § (20.5.2016/356)

Hyödyn menettäminen

Valtiolle on tuomittava menetetyksi rikoksen tuottama taloudellinen hyöty, jolla tarkoitetaan:

1) rikoksella välittömästi saatua omaisuutta;

2) 1 kohdassa tarkoitetun omaisuuden sijaan tullutta omaisuutta;

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun omaisuuden tuottoa;

4) 1–3 kohdassa tarkoitetun omaisuuden ja tuoton arvoa;

5) rikoksella saadun säästön arvoa.

Jos hyödyn määrästä ei ole saatavissa selvitystä tai se on vain vaikeuksin esitettävissä, hyöty on arvioitava ottaen huomioon rikoksen laatu, rikollisen toiminnan laajuus ja muut olosuhteet.

Menettämisseuraamukseen tuomitaan rikoksesta hyötynyt tekijä, osallinen tai se, jonka puolesta tai hyväksi rikos on tehty.

Menettämisseuraamukseen voidaan tuomita myös se, jolle menettämisseuraamuksen tai korvausvelvollisuuden välttämiseksi on siirtynyt 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua hyötyä taikka muuta omaisuutta, jos tämä on tiennyt omaisuuden siirtymisen tarkoituksena olleen menettämisseuraamuksen tai korvausvelvollisuuden välttäminen tai jos tällä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka jos tämä on saanut omaisuuden lahjana tai muuten vastikkeetta. Tällöin menetetyksi voidaan tuomita siirtynyt omaisuus siltä osin kuin se on tai vastaa rikoksella saatua hyötyä taikka tällaisen omaisuuden arvo.

Jos samaa hyötyä koskevaan menettämisseuraamukseen tuomitaan 3 ja 4 momentissa tarkoitetut, nämä vastaavat siitä yhteisvastuullisesti.

Hyötyä ei tuomita menetetyksi siltä osin kuin se on palautettu tai tuomittu taikka tuomitaan suoritettavaksi loukatulle vahingonkorvauksena tai edunpalautuksena. Jos korvaus- tai edunpalautusvaatimusta ei ole esitetty tai se on vielä ratkaisematta silloin, kun menettämisvaatimuksesta annetaan ratkaisu, menettämisseuraamus on tuomittava.

Sen estämättä, mitä 6 momentissa säädetään, tuomioistuimen on korvaus- tai edunpalautusvaatimuksen esittäjän pyynnöstä ratkaistava menettämisvaatimus ja siirrettävä korvaus- tai edunpalautusvaatimus käsiteltäväksi riita-asioiden oikeudenkäynnistä säädetyssä järjestyksessä, jos vieraassa valtiossa on omaisuutta jäädytettynä tai siihen rinnastettavan toimenpiteen kohteena Suomessa tuomittavan menettämisvaatimuksen turvaamiseksi. Tuomioistuimen on tällöin myös korvaus- tai edunpalautusvaatimuksen esittäjän pyynnöstä ratkaistava välituomiolla kysymys korvaus- tai edunpalautusvelvollisuudesta.

3 § (20.5.2016/356)
Laajennettu hyödyn menettäminen

Jos on tehty

1) rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) kätkemisrikos tai rahanpesu;

3) salakuljetus;

4) huumausainerikos tai huumausainerikoksen edistäminen;

5) lahjuksen antaminen tai lahjuksen ottaminen taikka lahjominen elinkeinotoiminnassa tai lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen;

7) sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen, 20 luvun 8 b §:n 2 momentissa tarkoitettu lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin taikka paritus;

8) vaaran aiheuttaminen tietojenkäsittelylle; tai

9) 1–8 kohdassa tarkoitetun rikoksen rangaistava yritys

ja jos rikos on luonteeltaan sellainen, että se voi tuottaa taloudellista hyötyä, valtiolle menetetyksi voidaan tuomita omaisuus, joka on peräisin rikollisesta toiminnasta; menetetyksi tuomitsemista harkittaessa on muiden seikkojen ohella otettava erityisesti huomioon, onko omaisuus ilmeisesti peräisin muusta kuin vähäisenä pidettävästä rikollisesta toiminnasta ja onko menettämisseuraamuksen tuomitseminen tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi sekä saadaanko rikollisella toiminnalla toistuvasti merkittävä osa asianomaisen tuloista.

Menettämisseuraamukseen voidaan tuomita 1 momentissa tarkoitettuun rikokseen syyllistynyt tai siihen osallinen taikka se, jonka puolesta tai hyväksi rikos on tehty.

Edellä 1 momentissa mainittu omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi myös

1) siltä, joka on tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön sellaisessa suhteessa, jota tarkoitetaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:n 1 momentissa (*läheinen*), sekä

2) yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta, yhtiöltä, muulta yhteisöltä tai säätiöltä, joka on tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön tai hänen läheiseensä sellaisessa suhteessa, jota tarkoitetaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 3 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa,

jos on syytä olettaa, että omaisuus on menettämisseuraamuksen tai korvausvelvollisuuden välttämiseksi siirtynyt edellä mainituille.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua menettämisseuraamusta ei tuomita, jos omaisuus on siirtynyt yli viisi vuotta aikaisemmin kuin 1 momentissa tarkoitettu rikos on tehty.

Jos kaksi tai useampi tuomitaan samaan menettämisseuraamukseen, nämä vastaavat siitä yhteisvastuullisesti.

4 § (26.10.2001/875)
Rikoksentekovälineen menettäminen

Valtiolle menetetyksi on tuomittava rikoksen tekemisessä käytetty:

1) ampuma- tai teräase sekä muu niihin rinnastettava hengenvaarallinen väline; ja

2) muu esine tai omaisuus, jonka hallussapito on rangaistavaa.

Menetetyksi voidaan tuomita myös:

1) esine tai omaisuus, jota on käytetty tahallisen rikoksen tekemisessä; ja

2) oikeudenkäynnin kohteena olevaan tahalliseen rikokseen läheisesti liittyvä esine tai omaisuus, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tahallista rikosta varten hankittu tai valmistettu taikka ominaisuuksiltaan erityisen sovelias tahallisen rikoksen tekemiseen.

Menetetyksi tuomitsemisen tarpeellisuutta harkittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota uusien rikosten ehkäisemiseen.

5 § (26.10.2001/875)
Muun omaisuuden menettäminen

Rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus on tuomittava valtiolle menetetyksi, jos sen hallussapito on rangaistavaa.

Rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi menetetyksi, jos menettämisseuraamus on tarpeen:

1) esineen tai omaisuuden terveydelle tai ympäristölle haitallisten ominaisuuksien vuoksi;

2) uusien rikosten ehkäisemiseksi, ja esine on erityisen sovelias rikoksen kohteeksi tai rikolliseen käyttöön;

3) säännöstelyä taikka maahantuontia tai maastavientiä koskevien säännösten tai määräysten tarkoituksen toteuttamiseksi; tai

4) luonnon tai ympäristön suojelemiseksi annettujen säännösten tai määräysten tarkoituksen toteuttamiseksi.

3 momentti on kumottu L:lla 20.5.2016/356.

5 a § (20.5.2016/356)
Säilytysvälineen menettäminen

Astia, päällys tai muu väline, jota on käytetty 4 tai 5 §:ssä taikka muussa vastaavassa lainkohdassa tarkoitetun menetetyksi tuomittavan rikoksentekovälineen taikka rikoksella tuotetun, valmistetun tai aikaansaadun taikka rikoksen kohteena olleen esineen tai omaisuuden säilyttämiseen, voidaan tuomita menetetyksi, jos menettämisseuraamusta ei muuten ole hankaluuksitta mahdollista panna täytäntöön.

6 § (26.10.2001/875)
Menettämisen rajoitukset

Menetetyksi ei tuomita 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua esinettä tai muuta omaisuutta, joka kokonaan tai osaksi kuuluu muulle kuin rikoksentekijälle, rikokseen osalliselle tai sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty. Esine tai omaisuus voidaan kuitenkin tuomita menetetyksi siltä, jolle se on rikoksen tekemisen jälkeen siirretty, jos tämä sen vastaanottaessaan on tiennyt esineen tai omaisuuden liittymisestä rikokseen tai tällä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka jos tämä on saanut sen lahjana tai muuten vastikkeetta. (20.5.2016/356)

Esine tai omaisuus on sen omistusoikeudesta riippumatta tuomittava menetetyksi, jos sen omistajakin sitä hallussaan pitämällä syyllistyisi rikokseen.

7 § (26.10.2001/875)
Menettämisseuraamuksen raukeaminen

Tuomioistuin voi menettämisvaatimuksen ratkaistessaan vastaajan suostumuksella määrätä, että menettämisseuraamus raukeaa, jos 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuun esineeseen tai omaisuuteen tehdään määräajassa tuomiossa mainittavat muutokset tai sen suhteen muuten menetellään tuomiossa mainitulla tavalla, joka tekee menettämisseuraamuksen tarpeettomaksi.

Ulosottomies valvoo tuomiossa mainittujen velvoitteiden noudattamista ja päättää menettämisen raukeamisesta. Menettämisseuraamukseen tuomittu voi valittaa päätöksestä siinä järjestyksessä kuin ulosottovalituksesta säädetään. Ulosottomies voi erityisestä syystä jatkaa 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa. Menettämisseuraamuksen raukeamisesta on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle.

Menettämisseuraamukseen tuomittu vastaa kustannuksista, jotka aiheutuvat muutostöistä ja muutoin tuomion täytäntöönpanosta.

8 § (26.10.2001/875)
Arvon menettäminen

Jos 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua esinettä tai omaisuutta ei voida tuomita menetetyksi 6 §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen vuoksi tai siksi, että esine tai omaisuus on kätketty tai sitä ei muutoin tavoiteta, rikoksentekijä, rikokseen osallinen ja se, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty, voidaan tuomita esineen tai omaisuuden sijasta menettämään kokonaan tai osaksi sen arvo. Arvon menettämiseen voidaan tuomita myös se, jolle esine tai omaisuus on siirretty, jos hän sen vastaanottaessaan on tiennyt sen liittymisestä rikokseen tai hänellä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka hän on saanut sen lahjana tai muuten vastikkeetta.

Arvoa ei kuitenkaan tuomita menetetyksi, jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö saattaa todennäköiseksi, että esine tai omaisuus on hävitetty tai käytetty.

Jos kaksi tai useampi tuomitaan samaa esinettä tai omaisuutta koskevaan arvon menettämiseen, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Se, jota ei ole tuomittu menettämään arvoa kokonaan, vastaa kuitenkin vain tuomitusta määrästä.

9 § (20.5.2016/356)
Menettämisseuraamusasian käsittely

Menettämisseuraamusta koskeva asia käsitellään sen syytteen yhteydessä, jossa tarkoitettuun rikokseen menettämisvaatimus perustuu. Menettämisseuraamusta koskeva asia voidaan käsitellä myös erikseen.

Menettämisseuraamusta koskeva asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 ja 12 §:ssä säädetään. Ainoastaan menettämisseuraamusta koskeva asia voidaan myös tutkia ja ratkaista, jos vastaaja on saanut tiedoksi menettämisvaatimuksen ja oikeudenkäyntiin kutsuttuna jäänyt pois ja jos poissaolo ilmeisesti johtuu oikeudenkäynnin karttamisesta. Tällöin tuomioistuimen on viran puolesta määrättävä vastaajalle edunvalvoja, johon sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 4 a §:ää. Edunvalvojan palkkioon ja korvaukseen sovelletaan kuitenkin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 10 ja 11 §:ssä säädetään puolustajan palkkiosta ja korvauksesta. Edunvalvojan määräämisestä asianosaisen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi säädetään oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 4 a §:ssä.

Menettämisseuraamus määrätään syyttäjän vaatimuksesta. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 b §:ssä säädetään perusteista, joiden nojalla syyttäjä saa jättää menettämisvaatimuksen esittämättä. Myös asianomistaja voi esittää menettämisvaatimuksen ajaessaan yksin syytettä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 7 luvun mukaisesti. Vaatimuksen esittämisestä sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyssä menettelyssä säädetään erikseen. (18.11.2016/985)

Kantajan on vedottava niihin seikkoihin, joihin hänen vaatimuksensa perustuu, sekä näytettävä ne toteen. Kantajalla ei kuitenkaan ole todistustaakkaa 3 §:ssä tarkoitetun omaisuuden alkuperästä. Tällainen omaisuus voidaan tuomita menetetyksi, jollei vastaaja saata todennäköiseksi, että omaisuus on peräisin muusta kuin rikollisesta toiminnasta.

Tuomioistuimen on menettämisseuraamuksen määrätessään tarvittaessa annettava tarkemmat määräykset sen täytäntöönpanosta, jos menettämisseuraamus koskee pakkokeinolain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua dataa tai jos se on erityisestä syystä muuten tarpeen.

10 § (26.10.2001/875)
Menettämisseuraamuksen kohtuullistaminen

Menettämisseuraamus saadaan jättää tuomitsematta, jos:

1) hyöty taikka esineen tai omaisuuden arvo on vähäinen;

2) tekijä jätetään rangaistukseen tuomitsematta 6 luvun 12 §:n tai muun vastaavan lainkohdan nojalla; tai (17.5.2013/347)

3) menettämisseuraamuksen tuomitseminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon rikoksen ja esineen tai omaisuuden laatu, vastaajan taloudellinen asema sekä muut olosuhteet.

Menettämisseuraamus voidaan 1 momentissa mainituilla edellytyksillä määrätä koskemaan esineen tai omaisuuden sijasta sen arvoa taikka vain osaa esineestä tai omaisuudesta tai sen arvosta. Menetetyksi voidaan niin ikään tuomita osa sekä esineestä tai omaisuudesta että sen arvosta. Menetetyksi voidaan tuomita myös osa hyödystä.

11 § (20.5.2016/356)
Erinäisiä säännöksiä

Tutkittaessa esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä muun kuin rikoksesta epäillyn tai rikoksesta syytetyn vastuuta menettämisseuraamuksesta noudatetaan, mitä rikoksesta epäillystä tai rikosasian vastaajasta säädetään.

Jos korvausta taikka edunpalautusta on suoritettu tai tuomittu suoritettavaksi 2 §:n 6 momentissa tarkoitetun menettämisseuraamusta koskevan ratkaisun antamisen jälkeen, menettämisseuraamus voidaan panna täytäntöön vastaavalla määrällä vähennettynä. Jos menettämisseuraamus on jo pantu täytäntöön, Oikeusrekisterikeskus voi asianomaisen henkilön kirjallisesta hakemuksesta päättää, että vastaava määrä suoritetaan valtion varoista. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään salassapitovelvollisuudesta, asianomaisella henkilöllä on oikeus saada hakemuksen tekemistä varten Oikeusrekisterikeskukselta tietoja edellä tarkoitetun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta. Jos samaan rikokseen perustuvia hakemuksia tehdään useampia kuin yksi, hakemukset on ratkaistava samalla kertaa, jollei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa hakijoille. Jollei täytäntöönpantu menettämisseuraamus riitä kaikkien saatavien maksamiseen, maksu suoritetaan saatavien suuruuden mukaisessa suhteessa noudattaen, mitä konkurssilain (120/2004) 17 ja 18 luvussa säädetään. Oikeusrekisterikeskuksen päätökseen tyytymättömällä on oikeus ajaa kannetta kantajan kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudessa. Kanne on nostettava kuukauden kuluessa Oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Jos samaan rikokseen perustuvien hakemusten johdosta nostetaan useampi kanne, kanteet tutkitaan siinä käräjäoikeudessa, jossa ensimmäinen kanne tuli vireille. Muun kuin mainitun käräjäoikeuden on siirrettävä kanne asianomaisen käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Vastaajana asiassa on valtio, jota edustaa Oikeusrekisterikeskus.

Vilpittömässä mielessä panttioikeuden tai muun vakuusoikeuden 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuun, menetetyksi tuomittuun esineeseen tai omaisuuteen saanut voi saada maksun sen arvosta saamisen erääntymisestä riippumatta. Kanne siitä on nostettava kantajan kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudessa viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona menettämisseuraamusta koskeva tuomio sai lainvoiman. Muussa tapauksessa vakuusoikeus raukeaa.

11 luku (11.4.2008/212)
Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan

1 § (11.4.2008/212)
Joukkotuhonta

Joka jonkin kansallisen, etnisen, rodullisen tai uskonnollisen taikka niihin rinnastettavan kansanryhmän hävittämiseksi kokonaan tai osittain

1) surmaa ryhmän jäseniä,

2) aiheuttaa ryhmän jäsenille vaikeita ruumiillisia tai henkisiä sairauksia tai vammoja,

3) asettaa ryhmälle sellaisia elinehtoja, joista voi aiheutua ryhmän fyysinen häviäminen kokonaan tai osittain,

4) ryhtyy pakkotoimiin syntyvyyden ehkäisemiseksi ryhmän keskuudessa tai

5) pakolla siirtää lapsia ryhmästä toiseen,

on tuomittava *joukkotuhonnasta* vankeuteen vähintään neljäksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

2 § (11.4.2008/212)
Joukkotuhonnan valmistelu

Joka 1 §:ssä mainitussa tarkoituksessa

1) sopii toisen kanssa joukkotuhonnasta tai

2) laatii joukkotuhontasuunnitelman,

on tuomittava *joukkotuhonnan valmistelusta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (11.4.2008/212)
Rikos ihmisyyttä vastaan

Joka osana siviiliväestöön kohdistuvaa laajamittaista tai järjestelmällistä hyökkäystä

1) surmaa tai orjuuttaa toisen, käy hänellä kauppaa tekemällä tarjouksen, ostamalla, myymällä tai vuokraamalla taikka kiduttaa häntä tai aiheuttaa hänelle muulla tavoin suurta kärsimystä tai vaikean vamman taikka vahingoittaa vakavasti hänen terveyttään taikka tuhoaa väestöä asettamalla sitä tai sen osaa hävittäviä elinehtoja tai muulla tavoin,

2) karkottaa tai pakolla siirtää alueella laillisesti oleskelevaa väestöä,

3) vangitsee toisen tai muuten riistää häneltä vapauden kansainvälisen oikeuden perustavaa laatua olevien määräysten vastaisesti taikka aiheuttaa vapautensa menettäneen tahdonvastaisen katoamisen,

4) raiskaa toisen, orjuuttaa häntä seksuaalisesti, pakottaa hänet prostituutioon, raskauteen tai sterilisaatioon taikka harjoittaa häntä vastaan muuta vastaavaa törkeää seksuaalista väkivaltaa tai

5) harjoittaa rotuerottelua taikka vainoaa tunnistettavissa olevaa ryhmää tai yhteisöä poliittisen mielipiteen, rodun, kansallisuuden, etnisen alkuperän, kulttuurin, uskonnon tai sukupuolen perusteella taikka niihin rinnastettavilla muilla perusteilla,

on tuomittava *rikoksesta ihmisyyttä vastaan* vankeuteen vähintään yhdeksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (11.4.2008/212)
Törkeä rikos ihmisyyttä vastaan

Jos rikoksessa ihmisyyttä vastaan

1) rikos kohdistuu suureen joukkoon ihmisiä,

2) rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai järjestelmällisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan* vankeuteen vähintään kahdeksaksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

4 a § (30.12.2015/1718)
Hyökkäysrikos

Jos se, joka voi tosiasiallisesti määrätä valtion poliittisista tai sotilaallisista toimista tai johtaa niitä, tekee sellaisen hyökkäysteon, joka on luonteeltaan, vakavuudeltaan ja mittasuhteiltaan ilmeisellä tavalla Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) vastainen, hänet on tuomittava *hyökkäysrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

Hyökkäysteolla tarkoitetaan tekoa, jossa valtio käyttää aseellista voimaa toisen valtion suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta tai poliittista riippumattomuutta vastaan tai muulla tavoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan vastaisesti.

Sodanjulistuksesta riippumatta tällaisia hyökkäystekoja ovat 14 päivänä joulukuuta 1974 annetun Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselman 3314 (XXIX) mukaisesti seuraavat valtion tai

sen asevoimien tekemät teot:

1) tunkeutuminen tai hyökkääminen toisen valtion alueelle, tunkeutumisesta tai hyökkäämisestä seuraava sotilaallinen miehitys ja toisen valtion alueen liittäminen kokonaan tai osittain omaan alueeseen;

2) toisen valtion alueen pommittaminen ja muu aseiden käyttö toisen valtion aluetta vastaan;

3) toisen valtion satamien tai rannikon saartaminen;

4) hyökkääminen toisen valtion maa-, meri- tai ilmavoimien joukkoja tai laivastoa tai lentokalustoa vastaan;

5) toisen valtion alueella sopimuksen mukaan olevien joukkojen käyttäminen sopimuksen ehtojen vastaisesti tai niiden pitäminen toisen valtion alueella sitä koskevan sopimuksen päätyttyä;

6) sen salliminen, että valtion alueella sopimuksen mukaisesti olevat toisen valtion joukot käyttävät valtion aluetta kolmanteen valtioon kohdistuvaan hyökkäystekoon;

7) aseistautuneiden joukkojen, ryhmien, asevoimiin kuulumattomien joukkojen tai palkkasotureiden lähettäminen valtion toimesta tai sen puolesta, jos nämä tekevät toista valtiota vastaan vakavuudeltaan 1–6 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin rinnastettavia tekoja, tai merkittävä osallistuminen tällaisten joukkojen lähettämiseen.

4 b § (30.12.2015/1718)
Hyökkäysrikoksen valmistelu

Edellä 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka tehdäkseen 4 a §:ssä tarkoitetun hyökkäysrikoksen

1) sopii toisen sellaisen henkilön kanssa hyökkäysrikoksen tekemisestä tai

2) laatii yksityiskohtaisen suunnitelman hyökkäysrikoksen tekemisestä,

on tuomittava *hyökkäysrikoksen valmistelusta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

5 § (11.4.2008/212)
Sotarikos

Joka sodan taikka muun kansainvälisen tai valtionsisäisen aseellisen selkkauksen tai miehityksen yhteydessä vastoin maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta, merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamisesta, sotavankien kohtelusta tai siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana tehtyjä Geneven sopimuksia (SopS 8/1955, *Geneven yleissopimukset*) tai kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehtyjä, vuoden 1949 Geneven yleissopimusten lisäpöytäkirjoja (SopS 82/1980, *I ja II lisäpöytäkirja*) taikka muita sotaa, aseellisia selkkauksia tai miehitystä koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjä ja tapoja

1) surmaa toisen tai haavoittaa tai kiduttaa häntä taikka hänen etujensa vastaisesti silpoo häntä tai alistaa hänet biologiseen, lääketieteelliseen tai tieteelliseen kokeeseen taikka aiheuttaa hänelle muulla tavoin suurta kärsimystä tai vaikean vamman tai vahingoittaa vakavasti hänen terveyttään,

2) raiskaa toisen, orjuuttaa häntä seksuaalisesti, pakottaa hänet prostituutioon, raskauteen tai sterilisaatioon taikka harjoittaa häntä vastaan muuta vastaavaa törkeää seksuaalista väkivaltaa,

3) tuhoaa, takavarikoi tai anastaa omaisuutta mielivaltaisesti ja ilman sotilaallista tarvetta,

4) hyökkäyksen yhteydessä tai muutoin ryöstää kaupungin tai muun vastaavan paikan,

5) ottaa tai värvää alle 18-vuotiaita lapsia asevoimiin tai ryhmiin, joissa heitä käytetään vihollisuuksiin,

6) pakottaa sotavangin tai muun suojellun henkilön palvelemaan vihollisen asevoimissa tai osallistumaan sotatoimiin omaa maataan vastaan,

7) epää sotavangilta tai muulta suojellulta henkilöltä oikeudenmukaista ja laillista oikeudenkäyntiä koskevat oikeudet taikka muutoin kieltää häneltä oikeudelliset takeet,

8) aloittaa hyökkäyksen, joka aiheuttaa ihmishenkien menetyksiä tai vammoja taikka laajoja, pitkäaikaisia ja vakavia ympäristövahinkoja, jotka ovat selvästi liiallisia verrattuna odotettavissa olevaan todelliseen ja välittömään sotilaalliseen hyötyyn,

9) hyökkää siviiliväestöä, vihollisuuksiin osallistumattomia siviilihenkilöitä tai siviilikohteita taikka Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) mukaisissa tehtävissä olevia henkilöitä tai heidän käytössään olevaa omaisuutta vastaan,

10) hyökkää siviilikohteisiin, joita ei puolusteta, tai pommittaa niitä, hyökkää uskonnonharjoitukseen, tieteeseen, taiteeseen, sairaanhoitoon tai hyväntekeväisyyteen tarkoitettuihin kohteisiin tai historiallisia muistomerkkejä vastaan taikka hyökkää Geneven yleissopimuksissa tai niiden I tai III lisäpöytäkirjassa tarkoitettuja tunnusmerkkejä käyttäviä vastaan,

11) käyttää väärin valkoista lippua, vihollisen lippua, Yhdistyneiden Kansakuntien lippua, sotilasmerkkiä, sotilaspukua tai Geneven yleissopimuksissa tai niiden I tai III lisäpöytäkirjassa tarkoitettuja tunnusmerkkejä,

12) pitää laittomasti vangittuna taikka pakkotoimin siirtää tai karkottaa väestöä tai sen osia,

13) ottaa ihmisiä panttivangeiksi, ilmoittaa, että armoa ei anneta, käyttää hyväksi siviilihenkilöitä tai muita suojeltuja henkilöitä sotilaskohteiden suojelemiseksi, estää siviilihenkilöiltä ravinnon tai muiden henkiin jäämiseksi välttämättömien tarvikkeiden saamisen tai tarpeellisen hätäavun taikka käyttää muuta kansainvälisessä oikeudessa kiellettyä sodankäyntitapaa taikka

14) käyttää myrkkyä tai myrkkyasetta, tukehduttavia tai myrkyllisiä kaasuja taikka muita vastaavia aineita, liiallisia vammoja tai tarpeetonta kärsimystä aiheuttavia aseita, ammuksia tai tarvikkeita taikka kemiallisia, biologisia tai muita kiellettyjä aseita tai taisteluvälineitä,

on tuomittava *sotarikoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Sotarikoksesta tuomitaan myös se, joka tekee Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön (SopS 56/2002) 8 artiklassa sotarikokseksi määritellyn muun teon taikka muulla tavoin rikkoo Suomea velvoittavan sotaa, aseellista selkkausta tai miehitystä koskevan kansainvälisen sopimuksen määräyksiä taikka yleisesti tunnustettuja ja vakiintuneita kansainvälisen oikeuden mukaisia sodan lakeja ja tapoja.

Yritys on rangaistava.

6 § (11.4.2008/212)
Törkeä sotarikos

Jos sotarikos tehdään osana suunnitelmaa tai politiikkaa taikka osana laajamittaisia sotarikoksia ja

1) rikos kohdistuu suureen joukkoon ihmisiä,

2) rikoksella aiheutetaan erittäin suurta ja laaja-alaista vahinkoa,

3) rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla taikka

4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai järjestelmällisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä sotarikoksesta* vankeuteen vähintään kahdeksaksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

7 § (11.4.2008/212)
Lievä sotarikos

Jos sotarikos, huomioon ottaen aiheutettu seuraus tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä sotarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 a § (22.12.2011/1466)
Jalkaväkimiinakiellon rikkominen

Joka jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen (SopS 13/2012) vastaisesti

1) muuten kuin 5–7 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää jalkaväkimiinoja tai

2) kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi, pitää hallussaan, luovuttaa taikka vie maasta tai tuo maahan jalkaväkimiinoja,

on tuomittava *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

8 § (11.4.2008/212)
Kemiallisen aseen kiellon rikkominen

Joka kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen (SopS 19/1997) vastaisesti

1) muuten kuin 5–7 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää kemiallista asetta,

2) kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi, pitää hallussaan tai kuljettaa kemiallisen aseen taikka

3) osallistuu sotilaalliseen valmisteluun kemiallisen aseen käyttämiseksi,

on tuomittava *kemiallisen aseen kiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

9 § (11.4.2008/212)
Biologisen aseen kiellon rikkominen

Joka

1) muuten kuin 5–7 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää biologista asetta tai toksiiniasetta,

2) laittomasti valmistaa, kuljettaa tai toimittaa biologisen aseen tai toksiiniaseen tai

3) bakteriologisten (biologisten) ja toksiiniaseiden kehittämisen, tuottamisen ja varastoinnin kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen (SopS 15/1975) vastaisesti kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi tai pitää hallussaan biologisia aseita tai toksiiniaseita taikka aseita, laitteita tai välineitä biologisen aseen tai toksiiniaseen levittämiseksi,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *biologisen aseen kiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

9 a § (4.12.2009/990)
Kidutus

Jos virkamies aiheuttaa toiselle voimakasta ruumiillista tai henkistä kärsimystä

1) saadakseen hänet tai muun henkilön tunnustamaan tai antamaan tietoja,

2) rangaistakseen häntä jostakin hänen tai jonkun muun tekemästä tai tekemäksi epäillystä teosta,

3) pelotellakseen tai pakottaakseen häntä tai muuta henkilöä tai

4) rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, seksuaalisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden, terveydentilan, uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella,

hänet on tuomittava *kidutuksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi sekä lisäksi viraltapantavaksi.

Kidutuksesta tuomitaan myös virkamies, joka nimenomaisesti tai hiljaisesti hyväksyy alaisensa tai muutoin tosiasiallisessa määräysvallassaan ja valvonnassaan olevan henkilön 1 momentissa tarkoitetun teon.

Yritys on rangaistava.

Tämän pykälän virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön ja julkista valtaa käyttävään henkilöön sekä viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta julkisyhteisön työntekijään ja ulkomaiseen virkamieheen.

10 § (13.5.2011/511)
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Joka asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava *kiihottamisesta kansanryhmää vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

10 a § (13.5.2011/511)
Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Jos kiihottamisessa kansanryhmää vastaan kehotetaan tai houkutellaan

1) joukkotuhontaan tai sen valmisteluun, rikokseen ihmisyyttä vastaan, törkeään rikokseen ihmisyyttä vastaan, sotarikokseen, törkeään sotarikokseen, murhaan tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn tappoon tai

2) muuhun kuin 1 kohdassa tarkoitettuun vakavaan väkivaltaan siten, että teolla selvästi vaarannetaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta

ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

11 § (13.11.2009/885)
Syrjintä

Joka elinkeinotoiminnassa, ammatin harjoittamisessa, yleisönpalvelussa, virkatoiminnassa tai muussa julkisessa tehtävässä taikka julkista tilaisuutta tai yleistä kokousta järjestettäessä ilman hyväksyttävää syytä

1) ei palvele jotakuta yleisesti noudatettavilla ehdoilla,

2) kieltäytyy päästämästä jotakuta tilaisuuteen tai kokoukseen tai poistaa hänet sieltä taikka

3) asettaa jonkun ilmeisen eriarvoiseen tai muita olennaisesti huonompaan asemaan

rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella, on tuomittava, jollei

teko ole rangaistava työsyrjintänä tai kiskonnantapaisena työsyrjintänä, *syrjinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

12 § (30.12.2015/1718)
Esimiehen vastuu

Sotilaallinen ja muu esimies tuomitaan 1, 3, 4, 4 a, 4 b, 5–7 ja 13 §:ssä tarkoitetusta teosta tai sen yrityksestä rangaistukseen kuin tekijä tai osallinen, jos tosiasiallisesti esimiehen määräysvallassa ja valvonnassa olevat joukot tai alaiset ovat syyllistyneet tekoon sen johdosta, että esimies on laiminlyönyt velvollisuutensa asianmukaisesti valvoa joukkojen tai alaisten toimintaa, ja jos:

1) esimies tiesi tai hänen olisi olosuhteiden perusteella pitänyt tietää, että joukot tai alaiset olivat tekemässä tai aikoivat tehdä kyseisiä rikoksia; eikä

2) esimies ryhtynyt käytettävissään oleviin tarpeellisiin ja häneltä kohtuudella vaadittaviin toimiin rikosten täyttymisen ehkäisemiseksi.

13 § (30.12.2015/1718)
Alaisen rikoksen ilmoittamatta jättäminen

Sotilaallinen tai muu esimies, joka jättää ryhtymättä tarpeellisiin ja häneltä kohtuudella vaadittaviin toimiin saattaakseen viranomaisten tutkittavaksi tosiasiallisesti hänen määräysvallassaan ja valvonnassaan olevan alaisen tekemäksi epäillyn 1, 3, 4, 4 a, 4 b tai 5–7 §:ssä taikka tässä pykälässä tarkoitetun rikoksen, on tuomittava *alaisen rikoksen ilmoittamatta jättämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Alaisen rikoksen ilmoittamatta jättämisestä ei kuitenkaan tuomita esimiestä, joka on osallinen alaisensa rikokseen taikka 12 §:ssä mainituin edellytyksin alaisen rikoksen tekijä tai siihen osallinen.

14 § (11.4.2008/212)
Hallituksen määräys ja esimiehen käsky

Hallitusvaltaa käyttävän viranomaisen tai muun julkista valtaa käyttävän tahon antamasta määräyksestä tai esimiehen käskystä sotarikoksen, törkeän sotarikoksen tai lievän sotarikoksen tehnyt taikka sellaista yrittänyt on rangaistusvastuusta vapaa vain, jos:

1) hänellä on ollut oikeudellinen velvollisuus noudattaa hallituksen määräyksiä tai esimiehen käskyjä;

2) hän ei tiennyt määräyksen tai käskyn olevan lainvastainen; ja

3) määräys tai käsky ei ollut selvästi lainvastainen.

14 a § (30.12.2015/1718)
Rajoitussäännös

Tämän luvun 4 a ja 4 b §:ää sovelletaan vain, jos 4 a §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettu hyökkäysteko tehdään.

Kun sovelletaan 4 a ja 4 b §:ää, yllyttäjään ja avunantajaan ei sovelleta, mitä 5 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään.

14 b § (30.12.2015/1718)
Syyteoikeus

Jollei perustuslain 113 tai 114 §:stä muuta johdu, valtakunnansyyttäjä päättää syytteen nostamisesta hyökkäysrikoksesta ja sen yrityksestä sekä hyökkäysrikoksen valmistelusta. Valtakunnansyyttäjä määrää tällöin myös siitä, kenen on ajettava syytettä.

15 § (13.5.2011/511)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Kiihottamiseen kansanryhmää vastaan ja törkeään kiihottamiseen kansanryhmää vastaan sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

12 luku (21.4.1995/578)
Maanpetosrikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen

Joka tarkoituksenaan väkivaltaa käyttämällä tai sillä uhkaamalla taikka vieraan valtion sotilaallisen tai taloudellisen painostuksen tai tuen avulla

1) saattaa Suomi tai osa Suomea vieraan valtion alaiseksi,

2) irrottaa osa Suomea muusta valtakunnasta tai

3) muulla vakavuudeltaan näihin rinnastettavalla tavalla rajoittaa Suomen valtiollista itsemääräämisoikeutta

tekee teon, josta aiheutuu sanotun tarkoituksen toteutumisen vaara, on tuomittava *Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

2 § (21.4.1995/578)
Sotaan yllyttäminen

Jos joku Suomessa tai Suomen kansalainen Suomen ulkopuolella Suomea koskevan sotilaallisen tai kansainvälisen poliittisen kriisin aikana tai sellaisen välittömästi uhatessa, tarkoituksenaan saattaa Suomi sotaan tai sotatoimen kohteeksi,

1) julkisesti kehottaa vierasta valtiota hyökkäystekoon Suomea vastaan tai Suomea hyökkäystekoon vierasta valtiota vastaan,

2) julkisesti levittää lausumia tai muita ilmaisuja, joiden tarkoituksena on vaikuttaa yleisen mielipiteen kehittymiseen hyökkäystekojen käyttöä puoltavaksi,

3) järjestelmällisesti levittää ilmeisen perättömiä tai harhaanjohtavia tietoja Suomen puolustuksesta tai sotilas- tai puolustuspoliittisista aikomuksista taikka

4) oikeudettomasti suorittaa vieraaseen valtioon, sen edustajaan, alueeseen tai omaisuuteen kohdistuvan väkivaltaisen teon

siten, että teko selvästi lisää Suomen sotaan tai sotatoimen kohteeksi joutumisen vaaraa, hänet on tuomittava *sotaan yllyttämisestä* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

3 § (21.4.1995/578)
Maanpetos

Suomen kansalainen, joka Suomea koskevan sodan, aseellisen selkkauksen tai miehityksen aikana tai sellaisen välittömästi uhatessa

1) liittyy vihollisen asevoimiin,

2) osallistuu sotatoimiin tai muihin sotilaallisiin toimiin Suomea vastaan,

3) palvelee sellaisissa vihollisen sotilas- tai siviilitehtävissä, jotka välittömästi edistävät sotatoimia Suomea vastaan, taikka

4) ryhtyy yhteistoimintaan vihollisen kanssa tai muulla vastaavalla tavalla vihollisen eduksi vahingoittaa Suomea,

on tuomittava *maanpetoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Maanpetoksesta tuomitaan myös ulkomaalainen, joka tekee 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun teon Suomessa oleskellessaan tai ollessaan valtakunnan palveluksessa.

Yritys on rangaistava.

Tämän pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna vihollisen auttamisena ei pidetä sellaista miehityksen aikana suoritettua toimenpidettä, joka on ilmeisen tarpeellinen väestön elinolojen turvaamiseksi.

4 § (21.4.1995/578)
Törkeä maanpetos

Jos maanpetoksessa

1) aiheutetaan vaara valtakunnan tai sen osan joutumisesta vieraan vallan alaiseksi tai

2) muuten aiheutetaan Suomelle erityisen suurta vahinkoa

ja maanpetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä maanpetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (21.4.1995/578)
Vakoilu

Joka vierasta valtiota hyödyttääkseen tai Suomea vahingoittaakseen hankkii tiedon sellaisesta Suomen maanpuolustusta tai muuta poikkeuksellisiin oloihin varautumista, Suomen ulkomaansuhteita, valtiontaloutta, ulkomaankauppaa tai energiahuoltoa koskevasta taikka muusta niihin rinnastettavasta, Suomen turvallisuuteen vaikuttavasta seikasta, jonka tuleminen vieraan valtion tietoon voi aiheuttaa vahinkoa Suomen maanpuolustukselle, turvallisuudelle, ulkomaansuhteille tai kansantaloudelle, on tuomittava *vakoilusta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Vakoilusta tuomitaan myös se, joka vierasta valtiota hyödyttääkseen tai Suomea vahingoittaakseen toiselle välittää, luovuttaa tai ilmaisee taikka julkistaa 1 momentissa tarkoitetun tiedon.

Yritys on rangaistava.

Vihollisen sotavoimiin kuuluva saadaan tuomita vakoilusta ainoastaan, jos hän salaten kuuluvansa vihollisen sotavoimiin oleskelee Suomessa tai Suomen puolustusvoimien sotatoimialueella. Häntä ei saa tuomita muusta vakoilusta kuin siitä, mistä hänet on tavattu.

6 § (21.4.1995/578)
Törkeä vakoilu

Jos vakoilu

1) tehdään poikkeuksellisissa oloissa,

2) koskee Suomen maanpuolustukselle, turvallisuudelle, ulkomaansuhteille tai kansantaloudelle erittäin merkittävää seikkaa tai

3) on omiaan aiheuttamaan erityisen suurta 5 §:ssä tarkoitettua vahinkoa

ja vakoilu on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä vakoilusta* vankeuteen vähintään neljäksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

7 § (21.4.1995/578)
Turvallisuussalaisuuden paljastaminen

Joka oikeudettomasti julkistaa tai toiselle välittää, luovuttaa tai ilmaisee taikka tällaista tarkoitusta varten oikeudettomasti hankkii tiedon seikasta, joka Suomen ulkoisen turvallisuuden vuoksi on säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi tai joka tekijän tieten on sen laatuinen, että sen paljastuminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa Suomen maanpuolustukselle, turvallisuudelle, ulkomaansuhteille tai

kansantaloudelle, on tuomittava *turvallisuussalaisuuden paljastamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 § (21.4.1995/578)
Tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljastaminen

Joka törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti julkistaa taikka toiselle välittää, luovuttaa tai ilmaisee tiedon seikasta, joka Suomen ulkoisen turvallisuuden vuoksi on säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi, on tuomittava *tuottamuksellisesta turvallisuussalaisuuden paljastamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 § (21.4.1995/578)
Luvaton tiedustelutoiminta

Joka vierasta valtiota vahingoittaakseen tai toista vierasta valtiota hyödyttääkseen hankkii tietoja vieraan valtion maanpuolustuksesta, turvallisuudesta tai niihin välittömästi vaikuttavista seikoista ja siten aiheuttaa vahinkoa tai vaaraa Suomen ulkomaansuhteille, on tuomittava *luvattomasta tiedustelutoiminnasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

10 § (21.4.1995/578)
Puolueettomuusmääräysten rikkominen

Joka rikkoo Suomen suhtautumisesta sotaa käyviin vieraisiin valtioihin annettuja puolueettomuusmääräyksiä, on tuomittava *puolueettomuusmääräysten rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

11 § (21.4.1995/578)
Maanpetoksellinen yhteydenpito

Joka tehdäkseen edellä tässä luvussa tarkoitetun rikoksen ryhtyy yhteydenpitoon vieraan valtion tai sen asiamiehen kanssa, on tuomittava *maanpetoksellisesta yhteydenpidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

13 luku (21.4.1995/578)
Valtiopetosrikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Valtiopetos

Joka tarkoituksenaan väkivaltaa käyttämällä tai sillä uhkaamalla tai siihen rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti pakottamalla taikka valtiosääntöä rikkoen

1) kumota Suomen valtiosääntö tai muuttaa sitä taikka

2) muuttaa Suomen valtiojärjestystä

tekee teon, josta aiheutuu sanotun tarkoituksen toteutumisen vaara, on tuomittava *valtiopetoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Valtiopetoksesta tuomitaan myös se, joka väkivaltaa käyttämällä tai sillä uhkaamalla syrjäyttää tai yrittää syrjäyttää tasavallan presidentin, valtioneuvoston tai eduskunnan taikka kokonaan tai osaksi estää tai yrittää estää niitä käyttämästä toimivaltaansa.

2 § (21.4.1995/578)
Törkeä valtiopetos

Jos valtiopetoksessa

1) rikoksentekijänä on tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsen tai muu valtion ylimpään poliittiseen tai sotilaalliseen johtoon kuuluva henkilö,

2) rikoksen tekemiseen käytetään aseistettua joukkoa,

3) rikos tehdään ihmisiä surmaamalla tai

4) rikos on poikkeuksellisten olojen vuoksi erityisen vaarallinen

ja valtiopetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä valtiopetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

3 § (21.4.1995/578)
Valtiopetoksen valmistelu

Joka tehdäkseen valtiopetoksen

1 ryhtyy yhteydenpitoon vieraan valtion tai sen asiamiehen kanssa,

2) valmistaa, hankkii, kokoaa tai varastoi aseita, ampumatarvikkeita tai muita niihin rinnastettavia väkivallan käyttöön soveltuvia välineitä,

3) antaa koulutusta aseiden tai muiden väkivallan käyttöön soveltuvien välineiden käyttämisessä tai

4) värvää tai kokoaa väkeä tai varustaa sitä aseilla,

on tuomittava *valtiopetoksen valmistelusta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Valtiopetoksen valmistelusta tuomitaan myös se, joka perustaa tai organisoi yhteenliittymän, jonka tarkoituksena on Suomen valtiosäännön tai valtiojärjestyksen väkivaltainen kumoaminen tai muuttaminen, osallistuu johtavassa asemassa tai muuten merkittävällä tavalla sellaisen yhteenliittymän toimintaan tai tietoisena yhteenliittymän tarkoitusperästä antaa sille merkittävää taloudellista, järjestöllistä tai muuta vastaavaa tukea.

4 § (21.4.1995/578)
Laiton sotilaallinen toiminta

Joka laittomasti perustaa, organisoi tai varustaa sotilaallisesti järjestäytyneen yhteenliittymän, jonka tarkoituksena on vaikuttaa valtiollisiin asioihin, toimii sellaisessa yhteenliittymässä johtavassa asemassa, taloudellisesti tai muutoin merkittävällä tavalla tukee sitä tai siinä toimeenpanee tai antaa sotilaallista koulutusta, on tuomittava *laittomasta sotilaallisesta toiminnasta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

14 luku (21.4.1995/578)
Rikoksista poliittisia oikeuksia vastaan

1 § (21.4.1995/578)
Vaalirikos

Joka väkivallalla tai uhkauksella vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa toisen äänestämiseen tai ehdokkaaksi asettumiseen yleisissä vaaleissa tai yleisessä äänestyksessä, on tuomittava *vaalirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 § (21.4.1995/578)
Vaalilahjonta

Joka

1) lupaa, tarjoaa tai antaa toiselle palkkion tai muun edun taivuttaakseen toisen äänestämään yleisissä vaaleissa tai yleisessä äänestyksessä tietyllä tavalla tai jättämään äänestämättä taikka

2) vaatii palkkion tai muun edun äänestämisestä tai äänestämättä jättämisestä yleisissä vaaleissa tai yleisessä äänestyksessä,

on tuomittava *vaalilahjonnasta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 § (21.4.1995/578)
Vilpillinen äänestäminen

Joka yleisissä vaaleissa tai yleisessä äänestyksessä äänestää ilman äänioikeutta, toisen nimissä tai useamman kuin yhden kerran, on tuomittava *vilpillisestä äänestämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (21.4.1995/578)
Vaalituloksen vääristäminen

Joka aiheuttaakseen sen, että yleisen vaalin tai yleisen äänestyksen tulos ei ole oikea tai että sitä ei saada selville,

1) laskee väärin ääniä,

2) hävittää, turmelee, piilottaa tai lisää äänestyslippuja tai muuttaa niihin tehtyjä merkintöjä taikka

3) muulla niihin rinnastettavalla tavalla puuttuu yleisen vaalin tai yleisen äänestyksen asianmukaiseen toimittamiseen,

on tuomittava *vaalituloksen vääristämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (21.4.1995/578)
Poliittisten toimintavapauksien loukkaaminen

Joka väkivallalla tai vakavan vaaran toisen hyvinvoinnille käsittävällä uhkauksella estää toista

1) ilmaisemasta mielipidettään yleisistä asioista niitä varten tarkoitetussa kokouksessa tai muussa tilaisuudessa taikka tiedotusvälineessä tai muuten julkisesti,

2) osallistumasta yleisiä asioita varten järjestettyyn kokoukseen, kulkueeseen tai muuhun tilaisuuteen tai

3) perustamasta yhdistyksen yleisiä asioita varten taikka liittymästä tai kuulumasta sellaiseen tai toimimasta siinä,

on tuomittava *poliittisten toimintavapauksien loukkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Poliittisten toimintavapauksien loukkaamisesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla saa toisen vastoin tahtoaan ilmaisemaan mielipiteensä yleisistä asioista kokouksessa tai muussa tilaisuudessa taikka tiedotusvälineessä tai muuten julkisesti, osallistumaan yleisiä asioita varten järjestettyyn tilaisuuteen taikka liittymään tai kuulumaan sellaisia asioita varten perustettuun yhdistykseen tai toimimaan tällaisessa yhdistyksessä.

Yritys on rangaistava.

6 § (21.4.1995/578)
Kokouksen estäminen

Joka käyttämällä väkivaltaa tai sillä uhkaamalla oikeudettomasti estää yleisiä asioita varten tarkoitetun kokouksen, kulkueen tai tilaisuuden järjestämisen, on tuomittava *kokouksen estämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 § (21.8.1995/1010)
Määritelmäsäännös

Yleisillä vaaleilla tarkoitetaan tässä luvussa valtiollisia vaaleja, maakuntapäivävaaleja, kunnallisia vaaleja ja Euroopan parlamentin edustajien vaaleja sekä yleisiä kirkollisia vaaleja.

Yleisellä äänestyksellä tarkoitetaan tässä luvussa valtiollista tai kunnallista kansanäänestystä.

15 luku (24.7.1998/563)
Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

1 § (12.6.2015/735)
Perätön lausuma tuomioistuimessa

Jos

1) todistaja tai asiantuntija tuomioistuimessa tai

2) muu henkilö tuomioistuimessa valan tai vakuutuksen nojalla antaa väärän tiedon asiassa tai ilman laillista syytä salaa siihen kuuluvan seikan,

hänet on tuomittava *perättömästä lausumasta tuomioistuimessa* vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös kuultaessa henkilöä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta tuomioistuimessa käyttäen videoneuvottelua, puhelinta tai muuta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 52 tai 56 §:ssä tarkoitettua teknistä tiedonvälitystapaa.

2 § (24.7.1998/563)
Perätön lausuma viranomaismenettelyssä

Jos

1) joku valan tai vakuutuksen nojalla oikeudenkäyntiin rinnastettavassa viranomaismenettelyssä,

2) muu kuin rikoksesta epäilty rikosasian esitutkinnassa henkilökohtaisesti läsnä ollen kuulusteltaessa tai

3) muu kuin poliisilain (872/2011) 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetussa asemassa oleva poliisitutkinnassa tai siihen rinnastettavassa viranomaismenettelyssä henkilökohtaisesti läsnä ollen kuulusteltaessa

antaa väärän tiedon asiassa tai ilman laillista syytä salaa siihen kuuluvan seikan, hänet on tuomittava *perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(22.7.2011/815)

Oikeushenkilön lakimääräinen edustaja, jota esitutkinnassa kuulustellaan tämän oikeushenkilön rangaistusvastuuta selvitettäessä, rinnastetaan rikoksesta epäiltyyn.

3 § (24.7.1998/563)
Törkeä perätön lausuma tuomioistuimessa

Jos 1 §:ssä tarkoitetussa perättömässä lausumassa

1) aiheutetaan vakava vaara, että tuomioistuin tuomitsee syyttömän vankeuteen tai muuhun ankaraan seuraamukseen tai jonkun huomattavasti ankarampaan seuraamukseen kuin mihin hänet muutoin tuomittaisiin tai että tuomioistuin varsin todennäköisesti tekee asianosaiselle muuten erityisen tuntuvaa vahinkoa aiheuttavan väärän päätöksen,

2) totuudenvastaisuus tai salaaminen koskee erityisen merkityksellistä seikkaa tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä perättömästä lausumasta tuomioistuimessa* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

4 § (12.6.2015/735)
Tuottamuksellinen perätön lausuma

Joka

1) todistajana tai asiantuntijana tuomioistuimessa tai

2) valan tai vakuutuksen nojalla tuomioistuimessa tai oikeudenkäyntiin rinnastettavassa viranomaismenettelyssä

huolimattomuudesta antaa väärän tiedon asiassa tai salaa siihen kuuluvan seikan, on tuomittava *tuottamuksellisesta perättömästä lausumasta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

5 § (24.7.1998/563)
Yritetty yllytys perättömään lausumaan

Joka yrittää taivuttaa toista 1–3 §:ssä tarkoitettuun rikokseen, on tuomittava *yritetystä yllytyksestä perättömään lausumaan* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 § (24.7.1998/563)
Väärä ilmianto

Joka antaa esitutkinta- tai muulle viranomaiselle taikka tuomioistuimelle väärän tiedon ja siten aiheuttaa vaaran, että ilmiannettu pidätetään, vangitaan tai joutuu muun pakkokeinon kohteeksi tai joutuu syytteeseen tai tuomitaan rangaistukseen tai muuhun rikosoikeudelliseen seuraamukseen virheellisin perustein, on tuomittava *väärästä ilmiannosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

7 § (24.7.1998/563)
Todistusaineiston vääristeleminen

Joka saadakseen syyttömän tuomituksi rangaistukseen tai muuten toista vahingoittaakseen kätkee, hävittää, turmelee, muuntaa tai muuten vääristää tuomioistuimessa tai rikosasian esitutkinnassa todisteena tarpeellisen esineen, asiakirjan tai muun todisteen, jolla hänen tietensä on merkitystä asiassa, on tuomittava *todistusaineiston vääristelemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Todistusaineiston vääristelemisestä tuomitaan myös se, joka 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa antaa perättömäksi tai vääristellyksi tietämänsä todisteen käytettäväksi tai itse käyttää sitä harhauttavalla tavalla tuomioistuimessa tai rikosasian esitutkinnassa.

8 § (24.7.1998/563)
Törkeä todistusaineiston vääristeleminen

Jos todistusaineiston vääristelemisessä

1) aiheutetaan vakava vaara, että syytön tuomitaan vankeuteen tai muuhun ankaraan seuraamukseen,

2) rikoksen kohteena on erityisen merkityksellinen todiste tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä todistusaineiston vääristelemisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

9 § (24.7.1998/563)
Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen

Joka oikeudettomasti

1) väkivallalla tai uhkauksella estää tai yrittää estää toista antamasta lausuntoa todistajana, asiantuntijana, muuna kuultavana tai asianosaisena oikeudenkäynnissä, esitutkinnassa, poliisitutkinnassa tai niihin rinnastettavassa muussa viranomaismenettelyssä tai vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa lausunnon sisältöön tai

2) tekee tai uhkaa tehdä väkivaltaa toiselle tai häneen 10 §:n 2 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevalle henkilölle sen vuoksi, mitä tämä on lausunut edellä tarkoitetussa kuulustelussa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

10 § (24.7.1998/563)
Törkeän rikoksen ilmoittamatta jättäminen

Joka tietää joukkotuhonnan, joukkotuhonnan valmistelun, rikoksen ihmisyyttä vastaan, tör-keän rikoksen ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksen, hyökkäysrikoksen valmistelun, sotarikoksen, törkeän sotarikoksen, kidutuksen, kemiallisen aseen kiellon rikkomisen, biologisen aseen kiellon rikkomisen, jalkaväkimiinakiellon rikkomisen, Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisen, maanpetoksen, törkeän maanpetoksen, vakoilun, törkeän vakoilun, valtiopetoksen, törkeän valtiopetoksen, raiskauksen, törkeän raiskauksen, törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön, murhan, tapon, surman, törkeän pahoinpitelyn, ryöstön, törkeän ryöstön, ihmiskaupan, törkeän ihmiskaupan, panttivangin ottamisen, törkeän tuhotyön, törkeän terveyden vaarantamisen, ydinräjähderikoksen, kaappauksen, 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen, törkeän ympäristön turmelemisen tai törkeän huumausainerikoksen olevan hankkeilla eikä ajoissa, kun rikos vielä olisi estettävissä, anna siitä tietoa viranomaiselle tai sille, jota vaara uhkaa, on tuomittava, jos rikos tai sen rangaistava yritys tapahtuu, *törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (30.12.2015/1718)

Törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämisestä ei kuitenkaan tuomita rangaistukseen sitä, jonka olisi rikoksen estämiseksi täytynyt antaa ilmi nykyinen tai entinen aviopuolisonsa taikka nykyinen avopuolisonsa, sisaruksensa, sukulaisensa suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka se, johon hänellä on vastaavanlainen parisuhteeseen tai sukulaisuuteen rinnastuva läheinen suhde. (12.6.2015/735)

11 § (24.7.1998/563)
Rikoksentekijän suojeleminen

Joka saatuaan tietää rikoksen tehdyksi edistämällä rikoksentekijän pakoa tai hävittämällä todisteita estää tai yrittää estää rikoksentekijän saattamista vastuuseen rikoksesta, on tuomittava *rikoksentekijän suojelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske rikokseen osallista eikä 10 §:n 2 momentissa mainitussa suhteessa rikoksentekijään olevaa henkilöä, eikä rikosta, josta ei säädetä ankarampaa rangaistusta kuin kuusi kuukautta vankeutta.

12 § (8.1.2016/27)
Ulkomailla tai kansainvälisessä tuomioistuimessa tehty perätön lausuma

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjalla perustettua Kansainvälistä tuomioistuinta ja muuta mainitun järjestön asettamaa tuomioistuinta, yhdistetystä patenttituomioistuimesta (2013/C 175/01) Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyssä sopimuksessa tarkoitettua yhdistettyä patenttituomioistuinta, Islannin ja Norjan sekä Euroopan unionin ja Euroopan unionin jäsenmaan tuomioistuinta, sekä muunkin ulkomaan tuomioistuinta, kun se antaa Suomen tuomioistuimelle virka-apua.

L:lla 27/2016 muutettu 12 § tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Aiempi sanamuoto kuuluu:

12 § (24.7.1998/563)
Ulkomailla tehty perätön lausuma

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjalla perustettua Kansainvälistä tuomioistuinta ja muuta mainitun järjestön asettamaa tuomioistuinta, Islannin ja Norjan sekä Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin jäsenmaan tuomioistuinta sekä muunkin ulkomaan tuomioistuinta, kun se antaa Suomen tuomioistuimelle virka-apua.

12 a § (12.7.2002/604)
Rikokset Kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyttöä vastaan

Perätöntä lausumaa, väärää ilmiantoa, todistusaineiston vääristelemistä sekä oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamista koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Kansainvälistä rikostuomioistuinta ja rikosasian esitutkinnalla myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännössä tarkoitettua tutkintaa.

13 § (12.6.2015/735)
Rajoitussäännös

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos:

1) lausuman antaja ennen kuulemisen tai kuulustelun päättymistä oikaisee lausuman tai ilmaisee salaamansa seikan; taikka

2) totuudessa pysyminen on ollut mahdotonta ilman vaaraa joutua vastuuseen omasta rikoksesta tai siihen rinnastettavasta lainvastaisesta teosta.

Perätöntä lausumaa tuomioistuimessa koskevia säännöksiä ei sovelleta rikosasiassa kuultavaan todistajaan:

1) joka on asianomistaja, jolla ei ole asiassa vaatimuksia;

2) jota on syytetty samasta teosta tai teosta, jolla on välitön yhteys siihen tekoon, jota syyte koskee;

3) jolle on annettu sakkomääräys, rangaistusmääräys tai rikesakkomääräys 2 kohdassa tarkoitetusta teosta; (18.11.2016/985)

4) jonka teko esitutkintalain 3 luvun 9 §:n nojalla on päätetty jättää saattamatta syyttäjän harkittavaksi taikka jonka teosta syyttäjä on päättänyt jättää oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan toimenpiteistä luopumista tarkoittavan lainkohdan nojalla syytteen nostamatta.

16 luku (24.7.1998/563)
Rikoksista viranomaisia vastaan

1 § (24.7.1998/563)
Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen

Joka

1) käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pakottaakseen virkamiehen tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen,

2) muuten käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa sellaisen virkatoimen johdosta sitä suorittavaa virkamiestä vastaan tai

3) käyttää väkivaltaa virkamiestä tai häneen 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevaa henkilöä vastaan kostaakseen sellaisen virkatoimen,

on tuomittava *virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta tuomitaan myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla sitä kohtaan, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä virkatoimessa. (12.7.2002/604)

2 § (24.7.1998/563)

Virkamiehen vastustaminen

Jos virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentekijä on tuomittava *virkamiehen vastustamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 § (24.7.1998/563)
Haitanteko virkamiehelle

Joka käyttämättä väkivaltaa tai sen uhkaa oikeudettomasti estää tai yrittää estää 1 §:ssä tarkoitetun virkatoimen suorittamista tai vaikeuttaa sitä, on tuomittava *haitanteosta virkamiehelle* sakkoon.

Haitanteosta virkamiehelle tuomitaan myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla sitä kohtaan, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä virkatoimessa. (12.7.2002/604)

4 § (22.7.2011/815)
Niskoittelu poliisia vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta poliisimiehen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta poliisimiehelle poliisilain 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja,

3) jättää noudattamatta poliisilain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun, poliisimiehen kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen,

4) laiminlyö poliisilain 9 luvun 3 §:ssä säädetyn avustamisvelvollisuutensa tai

5) hälyttää aiheettomasti poliisin taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa poliisin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta poliisia vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

4 a § (15.7.2005/585)
Niskoittelu rajavartiomiestä vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta rajavartiomiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta rajavartiomiehelle rajavartiolain (578/2005) 36 §:n 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja,

3) jättää noudattamatta rajavartiolain 38 §:ssä tarkoitetun, rajavartiomiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi taikka siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen,

4) jättää noudattamatta meripelastusjohtajan meripelastuslain (1145/2001) 11 a §:n nojalla antaman kiellon tai määräyksen tai

5) hälyttää aiheettomasti rajavartiomiehen tai antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa rajavartiomiehen toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta rajavartiomiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

4 b § (29.4.2016/317)
Niskoittelu tullimiestä vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (304/2016) 17 §:n tai 102 §:n 1 momentin taikka rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja,

3) jättää noudattamatta tullilain 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun, tullimiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen tai

4) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

5 § (24.7.1998/563)
Väärän henkilötiedon antaminen

Joka erehdyttääkseen viranomaista ilmoittaa nimensä väärin tai antaa muutoin henkilöllisyydestään väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka sanotussa tarkoituksessa käyttää toisen henkilötodistusta, passia, ajokorttia tai muuta sen kaltaista todistusta, on tuomittava *väärän henkilötiedon antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

6 § (17.8.2007/808)
Sakkovilppi

Joka hankkiakseen itselleen taloudellista hyötyä antaa viranomaiselle sakon määräämistä varten tuloistaan, elatusvelvollisuudestaan tai muusta maksukykyynsä vaikuttavasta seikasta olennaisesti totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava *sakkovilpistä* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

7 § (24.7.1998/563)
Rekisterimerkintärikos

Joka

1) aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaa rekisteriä pitävälle viranomaiselle väärän tiedon tai

2) hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka toista vahingoittaakseen käyttää hyväkseen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla aiheutettua virhettä,

on tuomittava *rekisterimerkintärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 § (24.7.1998/563)
Väärän todistuksen antaminen viranomaiselle

Joka antaa viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen kirjallisen todistuksen tai siihen rinnastettavan teknisen tallenteen taikka laadittuaan sellaisen todistuksen tai tallenteen antaa sen toiselle sanottuun tarkoitukseen käytettäväksi, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle tuomitaan myös viranomaisen erityisen valvonnan alaisen toiminnan harjoittaja taikka tämän edustaja tai palveluksessa oleva henkilö tai valvottavan yhteisön tilintarkastaja, joka lakiin perustuvan tarkastuksen yhteydessä tai lakiin perustuvaa ilmoitusvelvollisuutta muuten täyttäessään antaa valvovalle viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen suullisen tiedon.

9 § (24.7.1998/563)
Virkavallan anastus

Joka toista erehdyttääkseen

1) ilman lakiin perustuvaa oikeutta ryhtyy toimeen, jonka vain julkista valtaa käyttävä toimivaltainen viranomainen saa tehdä, tai

2) muuten esiintyy virkatehtävässä olevana julkista valtaa käyttävänä virkamiehenä,

on tuomittava *virkavallan anastuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

9 a § (4.12.1998/902)
Lähestymiskiellon rikkominen

Jos lähestymiskieltoon tai väliaikaiseen lähestymiskieltoon määrätty rikkoo lähestymiskieltoa koskevassa ratkaisussa yksilöityä kieltoa, hänet on tuomittava *lähestymiskiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Sovellettaessa 1 momenttia lähestymiskieltoon rinnastetaan suojelutoimenpide, joka on ilmoitettu poliisiasiain tietojärjestelmään yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain (227/2015) 4 §:n nojalla. Lähestymiskiellon rikkomisena ei pidetä yhteydenottoja, joihin on lähestymiskiellosta annetun lain (898/1998) 3 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla asiallinen peruste ja jotka ovat ilmeisen tarpeellisia. (20.3.2015/229)

10 § (24.7.1998/563)
Omaisuutta koskevan viranomaiskiellon rikkominen

Joka oikeudettomasti

1) murtaa viranomaisen asettaman lukon, sinetin, esteen tai merkinnän, jolla esine tai muu kohde on suljettu tai eristetty, tai muuten murtautuu viranomaisen tällä tavoin sulkemaan esineeseen tai muuhun kohteeseen,

2) tunkeutuu viranomaisen sulkemaan rakennukseen tai huoneeseen tai muuten rikkoo rikoksen selvittämisen turvaamiseksi pakkokeinolain (806/2011) 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla annetun kiellon,

3) ryhtyy takavarikkoon tai vakuustakavarikkoon otettuun, ulosmitattuun tai sellaiseen irtaimeen esineeseen, jonka muualle siirtämisen viranomainen on kieltänyt tai

4) vastoin viranomaiskieltoa hukkaa tai luovuttaa omaisuutta tai vastoin maksukieltoa maksaa saatavan tai palkan,

on tuomittava *omaisuutta koskevan viranomaiskiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

(22.7.2011/815)

Edellä 1 momentin 1 kohdassa viranomaisella tarkoitetaan Suomen viranomaisen lisäksi ulkomaan tulliviranomaista.

11 § (24.7.1998/563)
Liiketoimintakiellon rikkominen

Joka rikkoo liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon, on tuomittava *liiketoimintakiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Liiketoimintakiellon rikkomisesta tuomitaan myös se, joka toimii toisen välikätenä liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon kiertämiseksi.

12 § (24.7.1998/563)

Viranomaisen hallussa olevan todistuskappaleen hävittäminen

Joka oikeudettomasti hävittää, ottaa haltuunsa, vahingoittaa tai muutoin tekee käyttökelvottomaksi yleisessä arkistossa tai viranomaisen hallussa olevan asiakirjan tai muun todistuskappaleen taikka viranomaisen pitämän yleisen rekisterin tai sen osan, on tuomittava *viranomaisen hallussa olevan todistuskappaleen hävittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

13 § (12.7.2002/604)
Lahjuksen antaminen

Joka virkamiehelle lupaa, tarjoaa tai antaa hänen toiminnastaan palvelussuhteessa hänelle tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan virkamiehen toimintaan palvelussuhteessa, on tuomittava *lahjuksen antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Lahjuksen antamisesta tuomitaan myös se, joka virkamiehen toiminnasta palvelussuhteessa lupaa, tarjoaa tai antaa 1 momentissa tarkoitetun lahjan tai edun toiselle.

14 § (24.7.1998/563)
Törkeä lahjuksen antaminen

Jos lahjuksen antamisessa

1) lahjalla tai edulla pyritään saamaan asianomainen toimimaan palvelussuhteessa velvollisuuksiensa vastaisesti lahjojaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen tai

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjuksen antaminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lahjuksen antamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

14 a § (10.6.2011/637)
Lahjuksen antaminen kansanedustajalle

Joka kansanedustajalle lupaa, tarjoaa tai antaa hänelle tai toiselle tarkoitetun muun kuin tavanomaiseksi vieraanvaraisuudeksi katsottavan lahjan tai muun oikeudettoman edun, jotta tämä toimisi tai jättäisi toimimatta edun vuoksi edustajantoimessaan tietyllä tavalla taikka palkkiona sellaisesta toiminnasta, ja teko on omiaan selvästi horjuttamaan luottamusta edustajantoimen hoitamisen riippumattomuuteen, on tuomittava *lahjuksen antamisesta kansanedustajalle* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Lahjuksen antamisena kansanedustajalle ei pidetä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) mukaista vaalirahoitusta, ellei sen tarkoituksena ole 1 momentin kiertäminen.

14 b § (10.6.2011/637)
Törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle

Jos lahjuksen antamisessa kansanedustajalle

1) lahjalla tai edulla pyritään saamaan asianomainen toimimaan edustajantoimessaan lahjojaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen taikka

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjuksen antaminen kansanedustajalle on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lahjuksen antamisesta kansanedustajalle* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

15 § (28.3.2014/256)
Vangin laiton vapauttaminen

Joka laittomasti

1) vapauttaa vangin, pidätetyn tai kiinniotetun taikka sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa tarkoitettuun arestiin määrätyn henkilön vankilasta tai muusta säilytyspaikasta tai häntä vartioivan, saattavan tai kuljettavan virkamiehen tai sotilaan huostasta taikka auttaa häntä pääsemään karkuun tai

2) estää toimivaltaista virkamiestä tai sotilasta ottamasta kiinni pakosalla olevaa vangittavaksi tai pidätettäväksi määrättyä tai kiinniotettavaa henkilöä,

on tuomittava *vangin laittomasta vapauttamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

16 § (24.7.1998/563)
Vangin karkaaminen

Vanki, pidätetty tai viranomaisen huostassa oleva kiinniotettu taikka sotilaskurinpitolaissa tarkoitettuun arestiin määrätty henkilö, joka karkaa tai yrittää karata rangaistuslaitoksesta tai muusta säilöstä taikka häntä vartioivan, saattavan tai kuljettavan henkilön huostasta, on tuomittava *vangin karkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

17 § (24.7.1998/563)
Vangin varustautuminen aseella

Vanki, pidätetty tai viranomaisen huostassa oleva kiinniotettu taikka sotilaskurinpitolaissa tarkoitettuun arestiin määrätty henkilö, joka vastoin hänen tietoonsa saatettua kieltoa valmistaa, hankkii tai pitää hallussaan ampuma- tai teräaseen tai niihin rinnastettavan hengenvaarallisen välineen, on tuomittava *vangin varustautumisesta aseella* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

18 § (10.6.2011/637)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Lahjuksen antamiseen, törkeään lahjuksen antamiseen, lahjuksen antamiseen kansanedustajalle ja törkeään lahjuksen antamiseen kansanedustajalle sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

19 § (24.7.1998/563)
Rajoitussäännös

Tämän luvun 1–3 §:n säännöksiä ei sovelleta 17 luvun 6 §:ssä tarkoitettuihin tekoihin.

19 a § (12.7.2002/604)

19 a § on kumottu L:lla 12.7.2002/604.

20 § (12.7.2002/604)
Soveltamisalasäännökset

Sovellettaessa tämän luvun 1–3 §:ää rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämis- tai rikosten ennalta estämis- tai esitutkintatehtävissä taikka joka toimii Suomen alueella kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) nojalla Suomen viranomaisen esittämän tai hyväksymän oikeusapupyynnön perusteella esitutkinta- tai muissa virkatehtävissä, ja julkista valtaa käyttävä henkilö sekä palvelusta toimittava sotilas. (11.4.2014/302)

Sovellettaessa tämän luvun 9 §:ää virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämis- tai rikosten ennalta estämis- tai esitutkintatehtävissä taikka joka toimii Suomen alueella kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain nojalla Suomen viranomaisen esittämän tai

hyväksymän oikeusapupyynnön perusteella esitutkinta- tai muissa virkatehtävissä, ja julkista valtaa käyttävä henkilö. (11.4.2014/302)

Sovellettaessa tämän luvun 13 ja 14 §:ää rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, julkisyhteisön työntekijä, ulkomainen virkamies, julkista valtaa käyttävä henkilö ja sotilas.

Sovellettaessa tämän luvun 14 a ja 14 b §:ää rikollisen teon kohteena olevaan kansanedustajaan rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu ulkomaisen parlamentin jäsen. (10.6.2011/637)

Jos muualla kuin tässä laissa säädetään rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta muuhun kuin 1–4 momentissa tarkoitettuun henkilöön, hänet rinnastetaan rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen sovellettaessa tämän luvun 1–3, 9, 13 ja 14 §:ää.

17 luku (24.7.1998/563)
Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

1 § (24.7.1998/563)
Julkinen kehottaminen rikokseen

Joka joukkotiedotusvälinettä käyttäen tai julkisesti väkijoukossa taikka yleisesti tietoon saatetussa kirjoituksessa tai muussa esityksessä kehottaa tai houkuttelee rikoksen tekemiseen siten, että kehotus tai houkuttelu

1) aiheuttaa vaaran, että sellainen rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, tai

2) muuten selvästi vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta,

on tuomittava *julkisesta kehottamisesta rikokseen* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos kehottaminen tai houkutteleminen aiheuttaa sen, että rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, sovelletaan mitä 5 luvussa säädetään osallisuudesta rikokseen.

1 a § (8.5.2015/564)
Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen

Se, joka

1) perustamalla tai organisoimalla järjestäytyneen rikollisryhmän taikka värväämällä tai yrittämällä värvätä henkilöitä sitä varten,

2) varustamalla tai yrittämällä varustaa järjestäytynyttä rikollisryhmää räjähteillä, aseilla, ampumatarvikkeilla tai niiden valmistamiseen tarkoitetuilla aineilla tai tarvikkeilla taikka muilla vaarallisilla esineillä tai aineilla,

3) järjestämällä, yrittämällä järjestää tai antamalla järjestäytyneelle rikollisryhmälle koulutusta rikollista toimintaa varten,

4) hankkimalla, yrittämällä hankkia tai luovuttamalla järjestäytyneelle rikollisryhmälle toimitiloja tai muita sen rikollista toimintaa varten tarvitsemia tiloja taikka kulkuvälineitä tai muita ryhmän rikollisen toiminnan kannalta erittäin tärkeitä välineitä,

5) suoraan tai välillisesti antamalla tai keräämällä varoja järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisen toiminnan rahoittamiseksi,

6) hoitamalla järjestäytyneen rikollisryhmän tärkeitä taloudellisia asioita tai antamalla ryhmän rikollisen toiminnan kannalta erittäin tärkeitä taloudellisia tai oikeudellisia neuvoja tai

7) järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisten tavoitteiden saavuttamista muulla vakavuudeltaan näihin verrattavalla olennaisella tavalla aktiivisesti edistämällä

osallistuu 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, jossa tavoitteena on tehdä yksi tai useampi lainkohdassa mainittu rikos, ja jos tällainen rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, on tuomittava *järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään oikeudellisesta neuvonnasta, ei koske rikoksen esitutkintaan tai tuomioistuinkäsittelyyn taikka rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvää oikeudellisen avustajan tai asiamiehen tehtävien hoitamista.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

2 § (24.7.1998/563)
Mellakka

Joka väkijoukon selvästi aikoessa käyttää henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai aiheuttaa omaisuuteen kohdistuvaa huomattavaa vahinkoa osallistuu teoillaan väkijoukon toimintaan ja jättää tällöin noudattamatta toimivaltaisen viranomaisen laillisessa järjestyksessä antaman hajaantumiskäskyn, on tuomittava *mellakasta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 § (24.7.1998/563)
Väkivaltainen mellakka

Joka väkijoukon tehdessä 16 luvun 1 §:ssä mainitun rikoksen, käyttäessä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai aiheuttaessa huomattavaa vahinkoa omaisuudelle osallistuu teoillaan väkijoukon toimintaan, on tuomittava *väkivaltaisesta mellakasta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

4 § (24.7.1998/563)
Väkivaltaisen mellakan johtaminen

Joka yllyttää tai johtaa 3 §:ssä tarkoitettua väkijoukkoa, on tuomittava *väkivaltaisen mellakan johtamisesta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

5 § (24.7.1998/563)
Yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelu

Joka tehdäkseen 12 luvun 1–4 §:ssä, 16 luvun 1 tai 15 §:ssä tai tämän luvun 3 §:ssä tarkoitetun rikoksen värvää tai kokoaa aseellista väkeä, on tuomittava *yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 § (24.7.1998/563)
Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen

Joka käyttämällä tai uhkaamalla käyttää väkivaltaa estää tai yrittää estää järjestystä ylläpitävää henkilöä suorittamasta hänelle lain tai asetuksen nojalla kuuluvaa tehtävää tai muuten vaikeuttaa sanotun tehtävän suorittamista, on tuomittava, jollei laissa muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Järjestystä ylläpitävällä henkilöllä tarkoitetaan tässä pykälässä:

1) järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä annetussa laissa (472/1977) tarkoitettua kuljettajaa, häneen rinnastettavaa henkilöä taikka heitä kuljettajan tai häneen rinnastettavan henkilön pyynnöstä avustavaa matkustajaa;

2) joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetussa laissa (469/1979) tarkoitettua matkalippujen tarkastajaa ja tarkastuksessa apuna olevaa järjestyksenvalvojaa; sekä

3) yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitettua vartijaa ja järjestyksenvalvojaa.

(21.8.2015/1087)

6 a § (21.8.2015/1087)
Luvaton turvallisuusalan elinkeinotoiminnan harjoittaminen

Joka harjoittaa turvallisuusalan elinkeinolupaa edellyttävää vartioimisliike- tai järjestyksenvalvojatoimintaa ilman yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 68 §:ssä tarkoitettua lupaa, on tuomittava *luvattomasta turvallisuusalan elinkeinotoiminnan harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

7 § (24.7.1998/563)
Valtionrajarikos

Joka

1) ylittää tai yrittää ylittää Suomen rajan ilman siihen oikeuttavaa matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelulupaa tai matkustusasiakirjaan rinnastettavaa muuta asiakirjaa tai muualta kuin luvallisesta maahantulo- tai maastalähtöpaikasta tai vastoin lakiin perustuvaa kieltoa,

2) muuten rikkoo rajan ylittämisestä annettuja säännöksiä tai

3) oleskelee tai liikkuu rajavyöhykkeellä tai ryhtyy siellä kiellettyyn toimeen rajavartiolain 51 §:n vastaisesti tai ilman mainitun lain 52 §:ssä edellytettyä lupaa,

on tuomittava *valtionrajarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

(28.2.2014/146)

Valtionrajarikoksesta ei tuomita ulkomaalaista, joka 1 momentissa tarkoitetun teon johdosta käännytetään tai karkotetaan maasta, eikä ulkomaalaista, joka pakolaisuuden perusteella hakee turvapaikkaa tai oleskelulupaa Suomessa. Valtionrajarikoksesta ei tuomita myöskään ulkomaalaista, joka on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun teon sen vuoksi, että hän on ollut 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun ihmiskaupan kohteena. (9.7.2004/650)

7 a § (18.8.2000/756)
Lievä valtionrajarikos

Jos valtionrajarikos, luvattoman oleskelun tai liikkumisen lyhytaikaisuus, kielletyn toimen laatu taikka muut rikokseen liittyvät seikat huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä valtionrajarikoksesta* sakkoon.

Mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään, koskee myös 1 momentissa tarkoitettua tekoa.

7 b § (18.8.2000/756)
Alueloukkaus

Vieraan valtion sotilas taikka vieraan valtion valtionaluksen tai valtionilma-aluksen päällikkö, joka

1) rikkoo aluevalvontalakia (755/2000) sen 44 §:ssä tarkoitetulla tavalla,

2) rikkoo aluevalvontalain 4–9 §:n säännöksiä Suomen alueelle tulosta ja maassa oleskelusta tai

3) rikkoo aluevalvontalain 10 §:n nojalla myönnetyssä luvassa annettuja lupamääräyksiä,

on tuomittava *alueloukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Alueloukkausta koskevassa asiassa syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta ja tuomioistuin rangaistuksen tuomitsematta, jos alueloukkaus on saatu välittömästi keskeytetyksi tai jos siihen syyllistynyt on teon vuoksi käännytetty tai karkotettu maasta.

8 § (28.2.2014/146)
Laittoman maahantulon järjestäminen

Joka

1) tuo tai yrittää tuoda Suomeen tai Suomen kautta muuhun maahan ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantuloon vaadittavaa matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelulupaa tai matkustusasiakirjaan rinnastettavaa muuta asiakirjaa,

2) tuo tai yrittää tuoda Suomeen tai Suomen kautta muuhun maahan ulkomaalaisen, jonka 1 kohdassa tarkoitettu asiakirja on väärä, väärennetty, myönnetty toiselle henkilölle taikka saatu viranomaiselta asiakirjan myöntämisen kannalta merkityksellisen totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon avulla, lahjomalla viranomainen tai virkamiehen väkivaltaisella vastustamisella,

3) järjestää tai välittää 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulle ulkomaalaiselle kuljetuksen Suomeen tai

4) luovuttaa toiselle 2 kohdassa tarkoitetun asiakirjan käytettäväksi maahantulon yhteydessä,

on tuomittava *laittoman maahantulon järjestämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Laittoman maahantulon järjestämisenä ei pidetä tekoa, jota erityisesti huomioon ottaen tekijän humanitaariset tai läheisiin perhesuhteisiin liittyvät vaikuttimet sekä ulkomaalaisen turvallisuuteen vaikuttavat olot hänen kotimaassaan tai vakinaisessa asuinmaassaan on pidettävä kokonaisuutena ottaen hyväksyttävistä syistä tehtynä.

8 a § (9.7.2004/650)
Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen

Jos laittoman maahantulon järjestämisessä

1) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka näihin rinnastettavaa erityisen tuntuvaa kärsimystä tai

2) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa (8.5.2015/564)

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

9 § (24.7.1998/563)
Omankädenoikeus

Joka oikeutensa puolustamiseksi tai toteuttamiseksi omin valloin ryhtyy toimeen, jota hän ei saa tehdä ilman viranomaisen myötävaikutusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *omankädenoikeudesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

10 § (24.7.1998/563)
Uskonrauhan rikkominen

Joka

1) julkisesti pilkkaa Jumalaa tai loukkaamistarkoituksessa julkisesti herjaa tai häpäisee sitä, mitä uskonnonvapauslaissa (267/1922) tarkoitettu kirkko tai uskonnollinen yhdyskunta muutoin pitää pyhänä, tai

2) meluamalla, uhkaavalla käyttäytymisellään tai muuten häiritsee jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta, muuta sellaista uskonnonharjoitusta taikka hautaustilaisuutta,

on tuomittava *uskonrauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

UskonnonvapausL 267/1922 on kumottu L:lla 453/2003, ks. UskonnonvapausL 453/2003 2 §.

11 § (24.7.1998/563)
Uskonnonharjoituksen estäminen

Joka käyttämällä väkivaltaa tai sillä uhkaamalla oikeudettomasti estää uskonnonvapauslaissa tarkoitetun kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan pitämästä jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta tai muuta uskonnonharjoitusta, on tuomittava *uskonnonharjoituksen estämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

12 § (24.7.1998/563)
Hautarauhan rikkominen

Joka

1) luvattomasti avaa haudan tai ottaa sieltä ruumiin tai sen osan, ruumisarkun tai hautauurnan,

2) käsittelee hautaamatonta ruumista pahennusta herättävällä tavalla tai

3) turmelee tai häpäisee hautaa tai kuolleen muistomerkkiä,

on tuomittava *hautarauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

13 § (13.12.2013/879)
Ilkivalta

Joka

1) metelöimällä tai muulla sellaisella tavalla aiheuttaa huomattavaa häiriötä virantoimituksen yhteydessä muualla kuin yleisellä paikalla taikka yleisöltä suljetussa virastossa, toimistossa, liikkeessä tai tehtaassa tai muussa vastaavassa paikassa,

2) aiheuttaa huomattavaa häiriötä lähettämällä viestejä tai soittamalla puheluita virastoon, toimistoon, liikkeeseen taikka muuhun vastaavaan paikkaan taikka

3) käyttämällä joukkoliikenteen kulkuneuvon, hissin tai muun laitteen hätäjarrua tai hälytintä aiheuttaa ilkivaltaisesti väärän hälytyksen,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä rangaistusta, *ilkivallasta* sakkoon.

13 a § (26.11.2004/1006)
Laiton naamioituminen

Joka yleisellä paikalla järjestettävän yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden yhteydessä taikka muussa yleisön kokoontumisessa yleisellä paikalla esiintyy tunnistamattomaksi naamioituneena ilmeisenä tarkoituksenaan ryhtyä käyttämään henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittamaan omaisuutta, on tuomittava *laittomasta naamioitumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

14 § (9.8.2013/585)
Eläinsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

1) eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen,

2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen,

3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I taikka

4) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009

vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

14 a § (14.1.2011/14)
Törkeä eläinsuojelurikos

Jos eläinsuojelurikoksessa

1) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

2) rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä eläimiä tai

3) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä eläinsuojelurikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

15 § (14.1.2011/14)
Lievä eläinsuojelurikos

Jos eläinsuojelurikos, ottaen huomioon aiheutetun kärsimyksen, kivun tai tuskan vähäisyys tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä eläinsuojelurikoksesta* sakkoon.

15 a § (19.12.2008/863)
Kissan tai koiran turkiksen markkinoillesaattamisrikkomus

Joka kiellosta saattaa markkinoille sekä tuoda yhteisöön ja viedä yhteisöstä kissan ja koiran turkista ja tällaista turkista sisältäviä tuotteita annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1523/2007 vastaisesti ammattimaisesti saattaa markkinoille kissan tai koiran turkiksen tai tällaista turkista sisältävän tuotteen, on tuomittava *kissan tai koiran turkiksen markkinoillesaattamisrikkomuksesta* sakkoon.

16 § (24.7.1998/563)
Uhkapelin järjestäminen

Joka luvattomasti järjestää uhkapelin tai pitää huoneistoa tai muuta tilaa uhkapeliä varten tai majoitus- tai ravitsemisliikkeen harjoittajana sallii uhkapelin, on tuomittava *uhkapelin järjestämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Uhkapelillä tarkoitetaan veikkaus-, bingo-, toto- ja vedonlyöntipeliä, raha- tai tavara-arpajaisia ja pelikasinotoimintaa sekä muuta vastaavaa peliä tai toimintaa, jossa voiton saaminen perustuu kokonaan tai osittain sattumaan taikka peliin tai toimintaan osallistuvista riippumattomiin tapahtumiin ja jossa mahdollinen häviö on ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn.

16 a § (21.12.2016/1287)
Rahapelirikos

Joka

1) toimeenpanee rahapelin luvattomasti,

2) myy tai välittää arpoja muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhtiön toimeenpanemaan rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,

3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,

4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhtiön toimeenpanemaan rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia

tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka

5) luovuttaa tilan raha-automaatin, erityisautomaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen, jos sitä pitää käytettävänä muu kuin arpajaislain 11 §:ssä mainittu rahapeliyhtiö, vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

16 b § (20.5.2011/578)
Arpajaisrikos

Joka

1) toimeenpanee muut kuin 16 a §:n 1 kohdassa tarkoitetut arpajaiset ilman arpajaislaissa tarkoitettua lupaa,

2) muulla kuin 16 a §:ssä tarkoitetulla tavalla rikkoo arpajaislain 62 §:n 1–4 momentissa säädettyä kieltoa,

3) käyttää arpajaisten tuotot olennaisesti vastoin laissa, arpajaisten toimeenpanoon annetussa luvassa tai tuottojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa annettua määräystä,

4) laiminlyö arpajaisten toimeenpanoon kuuluvan tilitysvelvollisuuden,

5) toimeenpanee arpajaislain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut pienarpajaiset, vaikkei täytä arpajaislain 5 §:ssä säädettyjä arpajaisten toimeenpanoa koskevia edellytyksiä,

6) rikkoo olennaisesti tai toistuvasti arpajaisten toimeenpanoon annettuun lupaan liitettyjä ehtoja tai määräyksiä,

7) toimeenpanee rahapelin olennaisesti tai toistuvasti vastoin arpajaislain 13 c tai 14 §:n nojalla annettua asetusta tai

8) rikkoo rahapelien markkinointia koskevia arpajaislain 14 b §:n säännöksiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *arpajaisrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

16 c § (24.6.2010/663)
Rahankeräysrikos

Joka tahallaan

1) toimeenpanee rahankeräyksen ilman rahankeräyslaissa (255/2006) tarkoitettua lupaa taikka lain 5 §:n 2 tai 3 momentin vastaisesti,

2) toimeenpanee rahankeräyksen vastoin rahankeräyslain 9 §:ssä säädettyä kieltoa,

3) toimeenpannessaan rahankeräyksen antaa keräyksen kohderyhmälle merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja,

4) antaa rahankeräyslaissa tarkoitetulle lupaviranomaiselle väärän tiedon seikasta, joka on omiaan vaikuttamaan rahankeräysluvan saantiin tai ehtoihin, tai salaa sellaisen seikan taikka luvan saatuaan jättää ilmoittamatta lupaviranomaiselle olosuhteiden muutoksesta, josta luvan myöntämisen yhteydessä tai muuten on erityisesti velvoitettu ilmoittamaan,

5) käyttää rahankeräyksellä saatuja varoja olennaisesti vastoin rahankeräysluvassa tai varojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa asetettuja ehtoja tai annettuja määräyksiä,

6) laiminlyö rahankeräyslain 21 §:ssä säädetyn tilitys- tai ilmoitusvelvollisuuden tai

7) toimii rahankeräyksen käytännön toimeenpanijana ilman rahankeräyslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräystä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahankeräysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

16 d § (24.6.2010/663)
Lievä rahankeräysrikos

Jos rahankeräysrikos on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä rahankeräysrikoksesta* sakkoon.

17 § (17.6.2011/713)
Väkivaltakuvauksen levittäminen

Joka pitää kaupan tai vuokrattavana tai levittää tai muulla tavoin tarjoaa tai pitää saatavilla taikka siinä tarkoituksessa valmistaa tai tuo maahan elokuvia tai muita kuvaohjelmia taikka sellaisia sisältäviä tallenteita tai tiedostoja, joissa esitetään raakaa väkivaltaa, on tuomittava *väkivaltakuvauksenlevittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos väkivallan esittämistä on elokuvan tai muun kuvaohjelman tai tallenteen tai tiedoston tiedonvälitystä palvelevan luonteen taikka ilmeisen taiteellisen arvon vuoksi pidettävä perusteltuna.

18 § (9.7.2004/650)
Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen

Joka valmistaa, pitää kaupan tai vuokrattavana taikka muulla tavoin tarjoaa tai asettaa saataville, pitää saatavilla, vie maasta, tuo maahan tai Suomen kautta muuhun maahan taikka muuten levittää kuvia tai kuvatallenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti todellisuuspohjaisesti tai todenmukaisesti esitetään

1) lasta,

2) väkivaltaa tai

3) eläimeen sekaantumista,

on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(20.5.2011/540)

Yritys on rangaistava.

Mitä 17 §:n 2 momentissa säädetään, koskee myös tässä pykälässä tarkoitettua kuvaa tai kuvatallennetta.

Lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi. Kuva tai kuvatallenne on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla todellisuuspohjainen, jos se on valmistettu tilanteesta, jossa lapsi on tosiasiallisesti ollut sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan toiminnan kohteena, ja todenmukainen, jos se erehdyttävästi muistuttaa valokuvaamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettua kuvaa tai kuvatallennetta tilanteesta, jossa lapsi on sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan toiminnan kohteena. Todellisuuspohjaisen ja todenmukaisen määritelmiä sovelletaan vastaavasti 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. (20.5.2011/540)

18 a § (9.7.2004/650)
Törkeä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen

Jos sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisessä

1) lapsi on erityisen nuori,

2) kuvassa esitetään myös vakavaa väkivaltaa tai lapsen kohtelua erityisen nöyryyttävästi,

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

4) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa (8.5.2015/564)

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

18 b § (17.6.2011/713)
Kuvaohjelman laiton esittäminen tai levittäminen alaikäiselle

Joka kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle julkisesti esittää tai levittää taikka muulla tavoin tarjoaa taikka pitää hänen saatavillaan

1) vastoin kuvaohjelmalain (710/2011) 5 §:n 1 momentissa säädettyä kuvaohjelman, jota ei ole luokiteltu tai jolle ei ole annettu ikärajaa 18 ja jossa tai jonka yhteydessä ei ole selvästi havaittavia merkintöjä tai

2) vastoin 1 kohdassa mainitun lain 6 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa kuvaohjelman, jonka ikäraja on 18,

on tuomittava *kuvaohjelman laittomasta esittämisestä tai levittämisestäalaikäiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

19 § (20.5.2011/540)
Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito

Joka oikeudettomasti pitää hallussaan kuvaa tai kuvatallennetta, jossa 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti esitetään lasta, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvanhallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapidosta tuomitaan myös se, joka on maksua vastaan tai muuten sopimalla hankkinut pääsyn 1 momentissa tarkoitettuun kuvaan tai kuvatallenteeseen niin, että se on hänen käytettävissään tietokoneen tai muun teknisen laitteen välityksellä ilman laitteelle tallentumista.

20 § (24.7.1998/563)
Sukupuolisiveellisyyttä loukkaava markkinointi

Joka ansiotarkoituksessa

1) luovuttaa 15 vuotta nuoremmalle,

2) asettaa julkisesti yleisön nähtäville,

3) toimittaa toiselle tämän suostumuksetta tai

4) yleistä pahennusta herättävällä tavalla julkisesti ilmoituksessa, esitteessä tai julisteessa tai muulla tavoin mainostaen tarjoaa myytäväksi tai esittelee

kuvan, kuvatallenteen tai esineen, joka sukupuolisiveellisyyttä loukkaavana on omiaan herättämään yleistä pahennusta, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta markkinoinnista* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta markkinoinnista tuomitaan myös se, joka 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla tarjoaa myytäväksi tai esittelee tekstiä tai ääntä sisältävän tallenteen, joka

sukupuolisiveellisyyttä loukkaavana on omiaan herättämään yleistä pahennusta.

21 § (24.7.1998/563)
Sukupuolisiveellisyyden julkinen loukkaaminen

Joka tekee julkisesti sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan teon siten, että se aiheuttaa pahennusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä rangaistusta, *sukupuolisiveellisyyden julkisesta loukkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

22 § (24.7.1998/563)
Sukupuoliyhteys lähisukulaisten kesken

Joka on sukupuoliyhteydessä oman lapsensa tai tämän jälkeläisen kanssa, oman vanhempansa tai tämän vanhemman tai isovanhemman kanssa taikka veljensä tai sisarensa kanssa, on tuomittava *sukupuoliyhteydestä lähisukulaisten kesken* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Sukupuoliyhteydestä lähisukulaisten kesken ei tuomita henkilöä, joka on ollut sukupuoliyhteydessä oman vanhempansa tai tämän vanhemman kanssa ollessaan kahdeksaatoista vuotta nuorempi, eikä henkilöä, joka on pakotettu tai lainvastaisesti taivutettu sukupuoliyhteyteen.

23 § (14.1.2011/14)
Eläintenpitokielto

Joka tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta on samalla tuomioistuimessa määrättävä eläintenpitokieltoon. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Joka tuomitaan eläinsuojelurikoksesta tai lievästä eläinsuojelurikoksesta, voidaan samalla määrätä eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka tuomitaan eläinsuojelulain 54 §:n 1 momentin nojalla eläinsuojelurikkomuksesta tai eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:n nojalla eläinkuljetusrikkomuksesta ja jota voidaan pitää soveltumattomana tai kykenemättömänä huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla. Eläintenpitokielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta.

Eläintenpitokieltoon määrätty ei saa omistaa, pitää eikä hoitaa eläimiä eikä muuten vastata eläinten hyvinvoinnista. Kielto voi koskea määrättyjä eläinlajeja tai eläimiä yleensä. Tuomioistuin voi kuitenkin erityisistä syistä määrätä, että tuomittu saa edelleen omistaa kokonaan tai osaksi eläimiä, jotka eivät ole rikoksen kohteena ja jotka ovat hänen omistuksessaan päätöstä tehtäessä, jos niiden määritteleminen päätöksessä on mahdollista.

Eläintenpitokielto voidaan määrätä vähintään yhden vuoden määräajaksi tai pysyväksi. Eläintenpitokielto voidaan määrätä pysyväksi, jos

1) kieltoon määrättävä on syyllistynyt törkeään eläinsuojelurikokseen,

2) kieltoon määrättävälle on aiemmin lainvoimaisesti tuomittu määräaikainen eläintenpitokielto tai

3) kieltoon määrättävän terveydentila on heikko

ja häntä on pidettävä pysyvästi kykenemättömänä tai soveltumattomana omistamaan, pitämään tai hoitamaan eläimiä taikka muuten vastaamaan niiden hyvinvoinnista.

Eläintenpitokieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Jos tuomioistuin kuitenkin 23 a §:n 4 momentin mukaisesti kieltää eläinten valtiolle menettämistä koskevan tuomion täytäntöönpanon, eläintenpitokielto ei koske tuomioistuimen määräyksen mukaisesti pidettyjä eläimiä.

23 a § (14.1.2011/14)
Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus

Eläintenpitokiellossa tarkoitetut eläimet, joita päätöstä annettaessa pitää tai jotka omistaa eläintenpitokieltoon määrättävä, on tuomittava valtiolle menetetyiksi. Myös eläintenpitokiellon rikkomisen

kohteena olleet eläimet on tuomittava valtiolle menetetyiksi. Menettämisseuraamus tuomitaan siitä riippumatta, kenen omaisuutta menetetyksi tuomittavat eläimet ovat. Eläintenpitokiellon rikkomisen kohteena olleiden eläinten asemesta on toissijaisesti tuomittava menetetyksi niiden arvo siltä, joka on syyllistynyt eläintenpitokiellon rikkomiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu menettämisseuraamus tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta. Mainittuihin menettämisseuraamuksiin sovelletaan 10 luvun 1 §:ää ja 11 §:n 3 momenttia. Arvon menettämiseen sovelletaan lisäksi 10 luvun 10 §:ää. Muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin menettämisseuraamuksiin sovelletaan, mitä 10 luvussa säädetään.

Tuomioistuin voi määrätä, että asianosaiselle varataan tilaisuus itse myydä tai muuten luovuttaa omistamansa kiellossa tarkoitetut eläimet. Jos menettämisseuraamus kohdistuu eläimiin, jotka omistaa kokonaan tai osaksi muu kuin eläintenpitokieltoon määrätty, tälle voidaan varata tilaisuus noutaa eläimet korvauksetta itselleen. Tuomiossa on asetettava määräaika, jonka kuluessa eläimet on luovutettava tai noudettava. Jos eläimet noudetaan tai luovutetaan tuomion mukaisesti, menettämisseuraamus raukeaa.

Eläimen tuomitsemista valtiolle menetetyksi koskeva tuomio voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Jos tuomioistuin varaa 3 momentissa tarkoitetun tilaisuuden eläinten luovuttamiseen tai noutamiseen taikka jos siihen on muuten erityisen painavia syitä, tuomioistuimen on määrättävä, ettei menettämisseuraamusta panna täytäntöön ennen 3 momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä taikka ennen kuin asiasta toisin määrätään tai menettämisseuraamus on muutoin pantavissa täytäntöön.

23 b § (14.1.2011/14)
Uhkapeliin liittyvä menettämisseuraamus

Uhkapelipankki ja muu järjestetyssä uhkapelissä käytetty raha ja rahanarvoinen esine on tuomittava menetetyksi valtiolle. Menettämisseuraamus tuomitaan siitä riippumatta, kenen omaisuutta menetetyksi tuomittava omaisuus oli. Muutoin on noudatettava, mitä 10 luvussa säädetään.

24 § (13.5.2011/511)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumiseen, laittoman maahantulon järjestämiseen, törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, eläinsuojelurikokseen, törkeään eläinsuojelurikokseen, uhkapelin järjestämiseen, rahapelirikokseen, arpajaisrikokseen, rahankeräysrikokseen, väkivaltakuvauksen levittämiseen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämiseen, törkeään sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämiseen, sukupuoli-siveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoon ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaan markkinointiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, sovelletaan myös 1 §:ssä tarkoitettuun julkiseen kehottamiseen rikokseen silloin, kun rikos, johon kehotetaan tai houkutellaan, on

1) kiihottaminen kansanryhmää vastaan tai törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan taikka

2) törkeä kunnianloukkaus tai laiton uhkaus silloin, kun kehottamisen tai houkuttelemisen vaikuttimena on rotu, ihonväri, syntyperä, kansallinen tai etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus taikka niihin rinnastettava muu peruste.

25 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Jos ilkivallalla ei ole rikottu yleistä järjestystä, syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. Syyttäjä ei saa nostaa syytettä myöskään 20 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitusta sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta markkinoinnista, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

18 luku
Rikoksista sukuoikeuksia vastaan
1 §

Jos joku sanoo nimensä tahi säätynsä muuksi, kuin se on, ja jos toinen siten aviosopimukseen petetään; taikka jos joku toisen viettelee aviosopimukseen siten, että salaa laillisen avioliitonesteen taikka seikan, joka voi saattaa avioliiton purkautumaan; rangaistakoon vankeudella korkeintaan yhdeksi vuodeksi taikka sakolla.

Jos siihen tulee vihkiminen lisäksi, taikka jos pettäjä makaa naisen, joka on aviosopimukseen vietelty; olkoon rangaistus kuritushuonetta korkeintaan kaksi vuotta taikka vankeutta vähintään kuusi kuukautta ja enintään kaksi vuotta, taikka, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, kuritushuonetta korkeintaan neljä vuotta.

Tässä mainitusta rikoksesta älköön syyttäjä tehkö syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi taikka oikeudessa hakenut aviosopimuksen tahi avioliiton purkamista. (13.5.2011/441)

2 §

Joka tahallansa tuo esiin pettolapsen taikka vaihtaa lapsen, taikka muulla tavalla tahallansa muuttaa tahi polkee toisen sukuoikeutta, rangaistakoon vankeudella.

Jos hän tämän rikoksen tekee hankkiaksensa itselleen tahi toiselle hyötyä taikka toista vahingoittaakseen; tuomittakoon kuritushuoneeseen korkeintaan viideksi vuodeksi sekä kansalaisluottamuksensa menettäneeksi.

Yritys on rangaistava.

3 §

Jos joku, ottamalla väärän nimen taikka muulla vilpillisellä menettelyllä, on hankkinut itselleen perinnön taikka muun sukuoikeuden; tuomittakoon kuritushuoneeseen korkeintaan viideksi vuodeksi ja kansalaisluottamuksensa menettäneeksi, taikka, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

19 luku (24.7.1998/563)
(24.7.1998/563)

19 LUKU on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

20 luku (24.7.1998/563)
Seksuaalirikoksista
1 § (27.6.2014/509)
Raiskaus

Joka pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää sellaista väkivaltaa, on tuomittava *raiskauksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Raiskauksesta tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, on sukupuoliyhteydessä hänen kanssaan.

Jos raiskaus huomioon ottaen uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat on kokonaisuutena arvostellen vähemmän vakava kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetut teot, rikoksentekijä on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Samoin tuomitaan se, joka muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla uhkauksella pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos raiskauksessa on käytetty väkivaltaa.

Yritys on rangaistava.

2 § (27.6.2014/509)
Törkeä raiskaus

Jos raiskauksessa

1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikoksen tekevät useat tai siinä aiheutetaan erityisen tuntuvaa henkistä tai ruumiillista kärsimystä,

3) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi,

4) rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla tai

5) käytetään ampuma- tai teräasetta tai muuta hengenvaarallista välinettä taikka muuten uhataan vakavalla väkivallalla

ja raiskaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä raiskauksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (27.6.2014/509)

3 § on kumottu L:lla 27.6.2014/509.

4 § (24.7.1998/563)
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon

Joka väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen ryhtymään muuhun kuin 1 §:ssä tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava *pakottamisesta seksuaaliseen tekoon* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Pakottamisesta seksuaaliseen tekoon tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, saa hänet ryhtymään 1 momentissa tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. (13.5.2011/495)

Yritys on rangaistava.

5 § (24.7.1998/563)
Seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka asemaansa hyväksikäyttäen taivuttaa sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavaan seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi

1) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, joka on koulussa tai muussa laitoksessa hänen määräysvaltansa tai valvontansa alainen taikka muussa niihin rinnastettavassa alisteisessa suhteessa häneen,

2) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, jonka kyky itsenäisesti päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään on hänen kypsymättömyytensä sekä osapuolten ikäeron vuoksi olennaisesti heikompi kuin tekijällä, käyttämällä törkeästi väärin tämän kypsymättömyyttä,

3) henkilön, joka on hoidettavana sairaalassa tai muussa laitoksessa ja jonka kyky puolustaa itseään taikka muodostaa tai ilmaista tahtoaan on sairauden, vammaisuuden tai muun heikkoudentilan vuoksi olennaisesti heikentynyt, tai (27.6.2014/509)

4) henkilön, joka on hänestä erityisen riippuvainen, käyttämällä törkeästi väärin tätä riippuvuussuhdetta tekijästä,

on tuomittava *seksuaalisesta hyväksikäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

2 momentti on kumottu L:lla 13.5.2011/495.

Yritys on rangaistava.

5 a § (27.6.2014/509)
Seksuaalinen ahdistelu

Joka koskettelemalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä rangaistusta, *seksuaalisesta ahdistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

6 § (20.5.2011/540)
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava *lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan myös se, joka on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen kanssa, jos rikos ei 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole kokonaisuutena arvostellen törkeä. Lisäksi lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan se, joka menettelee 1 momentissa tai edellä tässä momentissa tarkoitetulla tavalla kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa, jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden sekä asuu lapsen kanssa samassa taloudessa.

Yritys on rangaistava.

7 § (20.5.2011/540)
Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Jos

1) tekijä on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa taikka

2) lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä

a) kohteena on lapsi, jolle rikos lapsen iän tai kehitystason vuoksi on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa,

b) rikos tehdään erityisen nöyryyttävällä tavalla tai

c) rikos on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa lapselle hänen tekijää kohtaan tuntemansa erityisen luottamuksen tai muuten tekijästä erityisen riippuvaisen asemansa vuoksi,

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 a § (20.5.2011/540)
Rajoitussäännös

Lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä tai 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna törkeänä lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä ei pidetä tekoa, joka ei loukkaa kohteen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja jonka osapuolten iässä sekä henkisessä ja ruumiillisessa kypsyydessä ei ole suurta eroa.

8 § (10.4.2015/384)
Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

Joka lupaamalla tai antamalla välitöntä taloudellista arvoa edustavan korvauksen saa 9 tai 9 a §:ssä taikka 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena olevan henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen

rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on tuomittava, jollei teko ole 8 a §:n mukaan rangaistava, *seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tuomitaan myös se, joka käyttää hyväkseen kolmannen lupaamaa tai antamaa 1 momentissa tarkoitettua korvausta ryhtymällä sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon sanotussa momentissa tarkoitetun rikoksen kohteena olevan henkilön kanssa.

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tuomitaan niin ikään se, joka tekee 1 tai 2 momentissa tarkoitetun teon, vaikka hänellä on ollut syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun henkilön olevan 9 tai 9 a §:ssä taikka 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

8 a § (25.8.2006/743)
Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, on tuomittava *seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (20.5.2011/540)

Seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta tuomitaan myös se, joka käyttää 1 momentissa tarkoitettuja seksuaalipalveluja, joista toinen on luvannut tai antanut korvauksen.

Yritys on rangaistava.

8 b § (20.5.2011/540)
Lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin

Joka ehdottaa tapaamista tai muuta kanssakäymistä lapsen kanssa siten, että ehdotuksen sisällöstä tai olosuhteista muuten ilmenee tekijän tarkoituksena olevan 17 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla valmistaa kuvia tai kuvatallenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti esitetään lasta, taikka kohdistaa lapseen tämän luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitettu rikos, on tuomittava *lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tuomitaan myös se, joka houkuttelee kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon 8 a §:ssä tarkoitetulla tavalla taikka esiintymään sukupuolisiveellisyyttä loukkaavassa järjestetyssä esityksessä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun rikoksen yritys on rangaistava.

8 c § (20.5.2011/540)
Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraaminen

Joka seuraa järjestettyä esitystä, jossa kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö esiintyy sukupuolisiveellisyyttä loukkaavalla tavalla, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

9 § (24.7.1998/563)
Paritus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, ilmeisellä tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten,

2) vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa,

3) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi jonkun sellaiseen tekoon ryhtymistä tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,

4) muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai

5) viettelee jonkun sellaiseen tekoon,

on tuomittava *parituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

(19.12.2014/1177)

Yritys on rangaistava.

9 a § (9.7.2004/650)
Törkeä paritus

Jos parituksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

3) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä parituksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

(19.12.2014/1177)

Yritys on rangaistava.

10 § (27.6.2014/509)
Määritelmät

Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukupuolielimellä tehtävää taikka sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon taikka toisen sukupuolielimen ottamista omaan kehoon.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.

11 § (27.6.2014/509)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä kahdeksantoista vuotta täyttäneeseen henkilöön kohdistuneesta seksuaalisesta ahdistelusta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

12 § (27.6.2014/509)

12 § on kumottu L:lla 27.6.2014/509.

13 § (20.5.2011/540)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Paritukseen ja törkeään paritukseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään. Sama koskee 8 b §:n 1 momentissa tarkoitettua rikosta, jossa ehdotetaan tapaamista tai muuta kanssakäymistä

lapsen kanssa tarkoituksena valmistaa kuvia tai kuvatallenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti esitetään lasta.

21 luku (21.4.1995/578)
Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Tappo

Joka tappaa toisen, on tuomittava *taposta* vankeuteen määräajaksi, vähintään kahdeksaksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

2 § (21.4.1995/578)
Murha

Jos tappo tehdään

1) vakaasti harkiten,

2) erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

3) vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai

4) tappamalla virkamies hänen ollessaan virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka virkatoimen vuoksi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *murhasta* vankeuteen elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (21.4.1995/578)
Surma

Jos tappo, huomioon ottaen rikoksen poikkeukselliset olosuhteet, rikoksentekijän vaikuttimet tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentekijä on tuomittava *surmasta* vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (21.4.1995/578)
Lapsensurma

Nainen, joka synnytyksestä johtuvassa uupumuksessa tai ahdistuksessa surmaa lapsensa, on tuomittava *lapsensurmasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (21.4.1995/578)
Pahoinpitely

Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava *pahoinpitelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 § (13.7.2001/654)
Törkeä pahoinpitely

Jos pahoinpitelyssä

1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä pahoinpitelystä* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 a § (14.6.2013/435)
Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu

Joka 1–3 tai 6 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemistä varten

1) pitää hallussaan ampuma- tai teräasetta tai muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä taikka välinettä, joka soveltuu erityisesti käytettäväksi välineenä rikoksessa,

2) sopii toisen kanssa tai laatii yksityiskohtaisen suunnitelman jonkin mainitun rikoksen tekemisestä tai

3) palkkaa, käskee tai muuten yllyttää toista mainitun rikoksen tekemiseen taikka lupautuu tai tarjoutuu tekemään sen

on tuomittava *törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Jos vaara rikoksen toteuttamisesta on ollut muista kuin satunnaisista syistä vähäinen taikka jos henkilö on vapaaehtoisesti luopunut rikoksen valmistelusta, estänyt sen jatkumisen tai muuten poistanut oman toimintansa merkityksen rikoksen valmistelussa, 1 momenttia ei kuitenkaan sovelleta.

7 § (21.4.1995/578)
Lievä pahoinpitely

Jos pahoinpitely, huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä pahoinpitelystä* sakkoon.

8 § (21.4.1995/578)
Kuolemantuottamus

Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman, on tuomittava *kuolemantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 § (21.4.1995/578)
Törkeä kuolemantuottamus

Jos kuolemantuottamuksessa kuolema aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kuolemantuottamuksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

10 § (21.4.1995/578)
Vammantuottamus

Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle ruumiinvamman tai sairauden, joka ei ole vähäinen, on tuomittava *vammantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

11 § (21.4.1995/578)
Törkeä vammantuottamus

Jos vammantuottamuksessa ruumiinvamma tai sairaus aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä vammantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

12 § (21.4.1995/578)
Tappeluun osallistuminen

Joka ruumiillista väkivaltaa tekemällä tai muulla teolla osallistuu tappeluun tai hyökkäykseen, johon useat ottavat osaa ja jossa joku surmataan tai jollekulle tahallaan aiheutetaan vaikea ruumiinvamma tai vakava sairaus, on tuomittava, jos hänen oli syytä varoa tällaisen seurauksen aiheutuvan tappelusta tai hyökkäyksestä, *tappeluun osallistumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

13 § (21.4.1995/578)
Vaaran aiheuttaminen

Joka tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheuttaa toiselle vakavan hengen tai terveyden vaaran, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *vaaran aiheuttamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

14 § (21.4.1995/578)
Heitteillepano

Joka saattaa toisen avuttomaan tilaan tai jättää sellaiseen tilaan henkilön, josta hän on velvollinen huolehtimaan, ja siten aiheuttaa vaaraa tämän hengelle tai terveydelle, on tuomittava *heitteillepanosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

15 § (21.4.1995/578)
Pelastustoimen laiminlyönti

Joka tietäen toisen olevan hengenvaarassa tai vakavassa terveyden vaarassa on tälle antamatta tai hankkimatta sellaista apua, jota hänen mahdollisuutensa ja tilanteen luonne huomioon ottaen kohtuudella voidaan häneltä edellyttää, on tuomittava *pelastustoimen laiminlyönnistä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

16 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Syyttäjä saa nostaa syytteen lievästä pahoinpitelystä vain, jos asianomistaja ilmoittaa rikoksen syytteeseen pantavaksi taikka teko on kohdistunut:

1) kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön;

2) tekijän aviopuolisoon tai entiseen aviopuolisoon, sisarukseen tai sukulaiseen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka henkilöön, joka asuu tai on asunut tekijän kanssa yhteistaloudessa tai on tai on ollut muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia hänelle läheinen; taikka

3) henkilöön hänen työtehtäviensä vuoksi eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön.

Syyttäjä saa nostaa syytteen vammantuottamuksesta vain, jos asianomistaja ilmoittaa rikoksen syytteeseen pantavaksi.

17 § (30.7.2004/712)

17 § on kumottu L:lla 30.7.2004/712.

18 § (11.4.2014/302)
Soveltamisalasäännös

Sovellettaessa tämän luvun 2 §:n 4 kohtaa rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen

tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo- tai esitutkintatehtävissä taikka joka toimii Suomen alueella kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain nojalla Suomen viranomaisen esittämän tai hyväksymän oikeusapupyynnön perusteella esitutkinta- tai muissa virkatehtävissä, julkista valtaa käyttävä henkilö ja 16 luvun 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu henkilö.

22 luku (29.5.2009/373)
Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta

1 § (29.5.2009/373)
Laiton raskauden keskeyttäminen

Joka ilman raskauden keskeyttämisestä annetussa laissa (239/1970) edellytettyä lupaa tai muuten oikeudettomasti keskeyttää toisen raskauden, on tuomittava *laittomasta raskauden keskeyttämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Naista, jonka raskauden keskeyttämisestä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa teossa on kyse, ei rangaista tekijänä eikä osallisena laittomaan raskauden keskeyttämiseen tai sen yritykseen. Nainen voidaan kuitenkin tuomita rangaistukseen raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta.

2 § (29.5.2009/373)
Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen

Jos laittomassa raskauden keskeyttämisessä

1) aiheutetaan vakava vaara naisen hengelle tai terveydelle taikka

2) rikos tehdään vastoin naisen tahtoa

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä laittomasta raskauden keskeyttämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (29.5.2009/373)
Laiton alkioon puuttuminen

Joka ryhtyy

1) alkiotutkimukseen ilman lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain (488/1999), jäljempänä *tutkimuslaki*, 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lupaa tai tutkimuslain 12 §:ssä tarkoitettua sukusolujen luovuttajien tai naisen kirjallista suostumusta taikka sikiötutkimukseen ilman tutkimuslain 14 §:ssä tarkoitettua raskaana olevan naisen kirjallista suostumusta,

2) alkiotutkimukseen vastoin tutkimuslain 11 §:n 2 momentissa tai 13 §:n 3 momentissa säädettyä rajoitusta taikka muuhun alkioon kohdistuvaan toimenpiteeseen vastoin tutkimuslain 13 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua kieltoa taikka

3) alkiotutkimukseen tai sukusolujen tutkimukseen vastoin tutkimuslain 15 §:ssä tarkoitettua kieltoa,

on tuomittava *laittomasta alkioon puuttumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 § (29.5.2009/373)
Laiton perimään puuttuminen

Joka ryhtyy tutkimukseen, jossa puututaan ihmisen tai ihmisen alkion taikka sikiön koskemattomuuteen ja jonka tarkoituksena on mahdollistaa

1) ihmisen toisintaminen,

2) ihmisen aikaansaaminen alkioita yhdistämällä taikka

3) ihmisen aikaansaaminen yhdistämällä ihmisen sukusoluja ja eläimen perintötekijöitä,

on tuomittava *laittomasta perimään puuttumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 § (29.5.2009/373)
Laiton sukusolujen käyttö

Joka

1) käyttää hedelmöityshoidossa sukusoluja tai alkioita vastoin niiden käytölle hedelmöityshoidoista annetun lain (1237/2006), jäljempänä *hedelmöityshoitolaki*, 4 §:n 1 momentissa asetettuja yleisiä rajoituksia,

2) vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa lapsen ominaisuuksiin valikoimalla sukusoluja tai alkioita taikka muulla tavalla hedelmöityshoitolain 5 §:n vastaisesti,

3) ottaa vastaan, varastoi tai käyttää hedelmöityshoitoon sukusoluja tai alkioita ilman hedelmöityshoitolain 16 tai 20 §:ssä tarkoitettua luovuttajan suostumusta,

4) varastoi sukusoluja tai alkioita taikka antaa hedelmöityshoitoa ilman hedelmöityshoitolain 24 §:ssä tarkoitettua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lupaa tai vastoin hedelmöityshoitolain 6 §:n 3 momentissa säädettyä aikarajoitusta taikka

5) antaa hedelmöityshoitoa ilman hedelmöityshoitolain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua hoitoa saavan kirjallista suostumusta tai vastoin mainitun pykälän 4 kohtaa hedelmöityshoidon antamiseen suostumuksensa antaneen peruutettua suostumuksensa tai kuoltua,

on tuomittava *laittomasta sukusolujen käytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 § (20.1.2012/28)
Lapsen identiteetin loukkaaminen

Joka laiminlyö noudattaa

1) hedelmöityshoitolain 12 §:n 2 tai 3 momentin tai 14 §:n säännöksiä luovuttajan tunnuksen käyttämisestä, sisällöstä, merkitsemisestä tai ilmoittamisesta,

2) hedelmöityshoitolain 18 §:n säännöksiä tietojen ilmoittamisesta luovutusrekisteriin,

3) hedelmöityshoitolain 10 §:n 2 momentin taikka 28 tai 30 §:n säännöksiä tietojen ja asiakirjojen antamisesta, siirtämisestä, tallettamisesta tai säilyttämisestä taikka

4) adoptiolain (22/2012) 92 tai 93 §:n säännöksiä asiakirjojen säilyttämisestä tai siirtämisestä taikka tietojen antamisesta

siten, että teko on omiaan vaarantamaan lapsen oikeuden saada selville syntyperänsä, on tuomittava *lapsen identiteetin loukkaamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

23 luku (30.4.1999/545)
Liikennerikoksista

1 § (30.4.1999/545)
Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Joka tienkäyttäjänä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelakia tai ajoneuvolakia taikka niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (11.12.2002/1094)

Liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla

1) ollessaan vastuussa aluksen ohjailusta tai aluksen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo vesiliikennelakia (463/1996) tai sen nojalla annettuja taikka alusten yhteentörmäämisen

ehkäisemisestä merellä, sisäisillä kulkuvesillä tai kanavassa annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

2) ohjatessaan ilma-alusta tai toimiessaan sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä tai muulla tavoin rikkoo ilmailulakia (281/1995) tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, tai

3) kuljettaessaan junaa tai toimiessaan muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo junaturvallisuutta koskevia määräyksiä.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 momentissa tai 2 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu menettely on omiaan aiheuttamaan ainoastaan vähäisen vaaran.

IlmailuL 281/1995 on kumottu L:lla 1242/2005, ks. IlmailuL 864/2014.

2 § (30.4.1999/545)
Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Jos liikenneturvallisuuden vaarantamisessa moottorikäyttöisen ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) huomattavasti ylittää sallitun enimmäisnopeuden,

2) ryhtyy ohittamaan näkyvyyden ollessa turvalliseen ohitukseen riittämätön taikka ohituksen ollessa muutoin kielletty,

3) laiminlyö liikenneturvallisuuden vaatiman pysähtymisvelvollisuuden tai väistämisvelvollisuuden, taikka

4) muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo liikennesääntöjä

siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, hänet on tuomittava *törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta* vähintään 30 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tuomitaan myös se, joka liikenneturvallisuuden vaarantamisessa tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) ollessaan vastuussa aluksen ohjailusta tai aluksen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä laiminlyö asianmukaisen tähystyksen, ei noudata olosuhteisiin nähden turvallista nopeutta tai yhteentörmäämisen vaarassa väistövelvollisuutta tai muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo vesiliikennelaissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja taikka alusten yhteentörmäämisen ehkäisemisestä merellä, sisäisillä kulkuvesillä tai kanavassa annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

2) ohjatessaan ilma-alusta tai toimiessaan sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä tai muulla tavoin rikkoo ilmailulaissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, tai

3) kuljettaessaan junaa tai toimiessaan muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo junaturvallisuutta koskevia määräyksiä

siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

3 § (20.12.2002/1198)
Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei

kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää.

Rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

4 § (20.12.2002/1198)
Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

1) rikoksentekijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai

2) rikoksentekijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka

3) rikoksentekijä on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä rattijuopumuksesta* vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 § (15.6.2012/296)
Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,44 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut tai

2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut

ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Vesiliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka ohjailee ammattimaisessa vesiliikenteessä alusta tai määräyksestä toimii tällaisessa aluksessa sen kulun turvallisuuteen tai ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen olennaisesti vaikuttavassa työtehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuvene taikka siihen kooltaan, nopeudeltaan tai muuten rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa.

6 § (20.12.2002/1198)
Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana

tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää.

Ilmaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

7 § (20.12.2002/1198)
Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on tehtävän aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota tehtävää suorittavalla on ollut oikeus käyttää.

Junaliikennejuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka toimii 1 ja 2 momentissa mainitussa tehtävässä käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.

8 § (30.4.1999/545)
Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle

Joka luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon, raitiovaunun, junan, 5 §:ssä tarkoitetun aluksen tai ilma-aluksen kuljetettavaksi, ohjailtavaksi tai ohjattavaksi henkilölle, joka ilmeisesti on siinä tilassa, että syyllistyy 3–7 §:ssä mainittuun rikokseen, taikka luovuttaa tällaiselle henkilölle 5–7 §:ssä tarkoitetun tehtävän, on tuomittava *kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 § (30.12.2015/1611)
Liikennejuopumus moottorittomalla ajoneuvolla

Joka tienkäyttäjänä kuljettaa moottoritonta ajoneuvoa, moottorilla varustettua polkupyörää tai kevyttä sähköajoneuvoa alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena ja siten aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *liikennejuopumuksesta moottorittomalla ajoneuvolla* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Liikennejuopumuksesta moottorittomalla ajoneuvolla tuomitaan myös tienkäyttäjä, joka kuljettaa alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena kävelynopeutta nopeammin käsikäyttöistä tai sellaista jalankulkua avustavaa tai korvaavaa liikkumisvälinettä, jossa on enintään 1 kilowatin tehoinen sähkömoottori ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 15 kilometriä tunnissa, ja siten aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle.

10 § (30.4.1999/545)
Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Joka kuljettaa, ohjailee tai ohjaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, raitiovaunua, junaa, alusta tai ilma-alusta ajo-oikeudetta tai ilman vaadittavaa pätevyyttä osoittavaa lupakirjaa, on tuomittava *kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta tuomitaan myös se, joka ilman vaadittavaa pätevyyttä ryhtyy junan, aluksen tai ilma-aluksen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavaan tehtävään.

11 § (30.4.1999/545)
Liikennepako tieliikenteessä

Jos moottorikäyttöisen ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja liikenneonnettomuuteen osallisena laiminlyö velvollisuutensa heti pysäyttää ja kykynsä mukaan avustaa vahingoittuneita, hänet on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *liikennepaosta tieliikenteessä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

11 a § (24.5.2002/400)
Liikenteen häirintä

Joka huomattavasti haittaa yleisen ilma-, raide- tai vesiliikenteen kulkua, on tuomittava *liikenteen häirinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tieliikenteen ja raitiovaunuliikenteen häirinnästä säädetään tieliikennelaissa.

12 § (11.12.2002/1094)
Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *tienkäyttäjällä* jokaista, joka on tiellä taikka sillä olevassa ajoneuvossa tai raitiovaunussa;

1 a) *huumausaineella* huumausainelaissa (373/2008) tarkoitettua huumausainetta; (30.5.2008/374)

2) *huumaavalla aineella* myös suorituskykyä heikentävää lääkettä;

3) *moottorikäyttöisellä ajoneuvolla* konevoimalla kulkevaa ajoneuvoa; moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat auto, mopo, moottoripyörä, moottorikäyttöinen kolmipyörä, kevyt ja raskas nelipyörä, traktori, moottorityökone ja maastoajoneuvo; (30.12.2015/1611)

4) *aluksella* veteen tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen tarkoitettua kulkuvälinettä ja laitetta;

5) *junalla* veturia tai veturin ja vaunujen muodostamaa kokonaisuutta sekä muuta konevoimalla kulkevaa raidekulkuneuvoa lukuun ottamatta raitiovaunua;

6) *junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavalla tehtävällä* sellaista tehtävää, jossa virheellinen menettely tai laiminlyönti voi vaarantaa junaliikenteen turvallisuutta, mukaan lukien ratapihalla tai teollisuusraiteilla tapahtuva vaunujen liikuttaminen järjestely- ja vaihtotyössä.

24 luku (9.6.2000/531)
Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta

1 § (13.12.2013/879)
Kotirauhan rikkominen

Joka oikeudettomasti

1) tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen kotirauhan suojaamaan paikkaan taikka kätkeytyy tai jää sellaiseen paikkaan tai

2) rikkoo toisen kotirauhaa metelöimällä, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla,

on tuomittava *kotirauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

1 a § (13.12.2013/879)
Viestintärauhan rikkominen

Joka häirintätarkoituksessa toistuvasti lähettää viestejä tai soittaa toiselle siten, että teko on omiaan aiheuttamaan tälle huomattavaa häiriötä tai haittaa, on tuomittava *viestintärauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

2 § (9.6.2000/531)
Törkeä kotirauhan rikkominen

Jos kotirauhan rikkomisessa

1) rikoksentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten aseella tai muulla henkilöön kohdistuvaan väkivaltaan soveltuvalla välineellä taikka tekijän tai osallisen ilmeisenä tarkoituksena on käyttää henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittaa omaisuutta taikka

2) rikoksen uhrilla on rikokseen liittyvän uhkailun, omaisuuden vahingoittamisen taikka rikoksentekijöiden tai osallisten lukumäärän vuoksi perusteltu syy pelätä henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan vaarassa

ja kotirauhan rikkominen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kotirauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

3 § (15.7.2005/585)
Julkisrauhan rikkominen

Joka oikeudettomasti

1) tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen virastoon, liikehuoneistoon, toimistoon, tuotantolaitokseen, kokoustilaan taikka muuhun vastaavaan huoneistoon tai rakennukseen tai sellaisen rakennuksen aidatulle piha-alueelle taikka kasarmialueelle tai muulle puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen käytössä olevalle alueelle, jolla liikkuminen on asianomaisen viranomaisen päätöksellä kielletty, taikka

2) kätkeytyy tai jää 1 kohdassa tarkoitettuun paikkaan,

on tuomittava *julkisrauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Julkisrauhan rikkomisena ei kuitenkaan pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäinen haitta.

4 § (9.6.2000/531)
Törkeä julkisrauhan rikkominen

Jos julkisrauhan rikkomisessa

1) rikoksentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten aseella tai muulla henkilöön kohdistuvaan väkivaltaan soveltuvalla välineellä taikka tekijän tai osallisen ilmeisenä tarkoituksena on käyttää henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittaa omaisuutta taikka

2) rikoksen kohteena on eduskunnan, tasavallan presidentin tai valtioneuvoston taikka vieraan valtion tai hallitusten välisen järjestön valtuuskunnan tai edustuston käytössä oleva rakennus tai huoneisto

ja julkisrauhan rikkominen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä julkisrauhan rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 § (9.6.2000/531)
Salakuuntelu

Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella kuuntelee tai tallentaa

1) keskustelua, puhetta tai yksityiselämästä aiheutuvaa muuta ääntä, jota ei ole tarkoitettu hänen tietoonsa ja joka tapahtuu tai syntyy kotirauhan suojaamassa paikassa, taikka

2) muualla kuin kotirauhan suojaamassa paikassa salaa puhetta, jota ei ole tarkoitettu hänen eikä muunkaan ulkopuolisen tietoon, sellaisissa olosuhteissa, joissa puhujalla ei ole syytä olettaa ulkopuolisen kuulevan hänen puhettaan,

on tuomittava *salakuuntelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 § (9.6.2000/531)
Salakatselu

Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa

1) kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka

2) yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitetussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten,

on tuomittava *salakatselusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 § (9.6.2000/531)
Salakuuntelun ja salakatselun valmistelu

Joka sijoittaa 5 tai 6 §:ssä tarkoitetun laitteen salakuuntelussa tai -katselussa käytettäväksi, on tuomittava *salakuuntelun valmistelusta* tai *salakatselun valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

8 § (13.12.2013/879)
Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

Joka oikeudettomasti

1) joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai

2) muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville

esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, on tuomittava *yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä* sakkoon.

Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei pidetä sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan esittämistä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

8 a § (13.12.2013/879)
Törkeä yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

Jos yksityiselämää loukkaavassa tiedon levittämisessä aiheutetaan suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 § (13.12.2013/879)
Kunnianloukkaus

Joka

1) esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka

2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista,

on tuomittava *kunnianloukkauksesta* sakkoon.

Kunnianloukkauksesta tuomitaan myös se, joka esittää kuolleesta henkilöstä valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan kärsimystä ihmiselle, jolle vainaja oli erityisen läheinen.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kunnianloukkauksena ei pidetä arvostelua, joka kohdistuu toisen menettelyyn politiikassa, elinkeinoelämässä, julkisessa virassa tai tehtävässä, tieteessä, taiteessa taikka näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Kunnianloukkauksena ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

10 § (13.12.2013/879)
Törkeä kunnianloukkaus

Jos 9 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kunnianloukkauksessa aiheutetaan suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kunnianloukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

11 § (9.6.2000/531)
Määritelmä

Kotirauhan suojaamia paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitetut tilat, kuten hotellihuoneet, teltat, asuntovaunut ja asuttavat alukset, sekä asuintalojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen.

12 § (13.12.2013/879)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä kotirauhan rikkomisesta, viestintärauhan rikkomisesta, törkeästä kotirauhan rikkomisesta, julkisrauhan rikkomisesta, salakuuntelusta, salakatselusta eikä salakuuntelun tai salakatselun valmistelusta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä, törkeästä yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä, kunnianloukkauksesta eikä törkeästä kunnianloukkauksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. Valtakunnansyyttäjä voi kuitenkin antaa määräyksen syytteen nostamisesta, jos rikos on tapahtunut joukkotiedotusvälinettä käyttäen ja erittäin tärkeä yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun rikoksen voi ilmoittaa syytteeseen pantavaksi kuolleen leski, sisarus, sukulainen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa taikka vainajan kanssa yhteisessä taloudessa elänyt tai muu, jolle vainaja oli erityisen läheinen.

13 § (13.5.2011/511)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Törkeään kunnianloukkaukseen, silloin kun rikoksen vaikuttimena on rotu, ihonväri, syntyperä, kansallinen tai etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus taikka niihin rinnastettava muu peruste, sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

25 luku (21.4.1995/578)
Vapauteen kohdistuvista rikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Vapaudenriisto

Joka sulkemalla sisään, sitomalla, kuljettamalla johonkin tai muulla tavoin oikeudettomasti riistää toiselta liikkumisvapauden tai eristää toisen tämän ympäristöstä, on tuomittava *vapaudenriistosta* sakkoon tai

vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 § (21.4.1995/578)
Törkeä vapaudenriisto

Jos vapaudenriistossa

1) vapaudenmenetystä jatketaan yli kolmen vuorokauden,

2) aiheutetaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai

3) käytetään erityistä julmuutta tai vakavan väkivallan uhkaa

ja vapaudenriisto on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä vapaudenriistosta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (9.7.2004/650)
Ihmiskauppa

Joka

1) käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa taikka toista painostamalla,

2) erehdyttämällä toista tai tämän erehdystä hyväksi käyttämällä,

3) maksamalla korvauksen toista määräysvallassaan pitävälle henkilölle tai

4) ottamalla vastaan sellaisen korvauksen

ottaa toisen määräysvaltaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamisekseen 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi, on tuomittava *ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

(19.12.2014/1177)

Ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka ottaa määräysvaltaansa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön taikka värvää, luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa tämän 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, vaikka mitään 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua keinoa ei olisi käytetty. (19.12.2014/1177)

Yritys on rangaistava.

3 a § (9.7.2004/650)
Törkeä ihmiskauppa

Jos ihmiskaupassa

1) käytetään 3 §:ssä tarkoitettujen keinojen sijasta tai lisäksi väkivaltaa, uhkausta tai kavaluutta,

2) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka näihin rinnastettavaa erityisen tuntuvaa kärsimystä,

3) rikos kohdistuu kahdeksaatoista vuotta nuorempaan lapseen tai henkilöön, jonka kyky puolustaa itseään on olennaisesti heikentynyt, tai

4) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa (8.5.2015/564)

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Törkeästä ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka alistaa toisen orjuuteen tai pitää toista orjuudessa, kuljettaa orjia tai käy kauppaa orjilla, jos teko kokonaisuutena arvostellen on törkeä.

Yritys on rangaistava.

3 b § (20.1.2012/28)
Laiton adoptiosuostumuksen hankkiminen

Joka

1) lupaamalla tai antamalla korvauksen taikka

2) erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä

saa toisen antamaan adoptiolain 10 §:n 1 momentissa, 11 §:n 1 momentissa tai 13 §:n 3 momentissa tarkoitetun suostumuksen kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen adoptioon, on tuomittava *laittomasta adoptiosuostumuksen hankkimisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 c § (20.1.2012/28)
Laiton adoptionvälitys

Jos joku muu kuin lapsen huoltaja taikka muu kuin adoptiolain 22 §:ssä tarkoitettu adoptioneuvonnan antaja tai 32 §:ssä tarkoitettu palvelunantaja sijoittaa kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen adoptiotarkoituksessa yksityiskodissa kasvatettavaksi tai muulla tavalla järjestää toiselle mahdollisuuden adoptoida lapsi, hänet on tuomittava *laittomasta adoptionvälityksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Laittomasta adoptionvälityksestä on tuomittava myös se, joka julkisesti tai muuten yleisön keskuuteen levittää tarjouksen antaa lapsi adoptoitavaksi tai ottaa lapsi luokseen adoptiotarkoituksessa.

4 § (21.4.1995/578)
Panttivangin ottaminen

Joka riistää toiselta vapauden pakottaakseen jonkun muun tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin uhalla, ettei panttivankia vapauteta tai että hänet surmataan tai hänen terveyttään vahingoitetaan, on tuomittava, jos teko kokonaisuutena arvostellen on törkeä, *panttivangin ottamisesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 a § (14.6.2013/435)
Panttivangin ottamisen valmistelu

Joka 4 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemistä varten

1) pitää hallussaan ampuma- tai teräasetta tai muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä taikka välinettä, joka soveltuu erityisesti käytettäväksi välineenä rikoksessa,

2) hankkii rikoksen tekemisessä tarpeellisen erityisen tiedon,

3) valmistaa tai hankkii rikoksen toteuttamiseen tarvittavan tilan tai

4) sopii toisen kanssa tai laatii yksityiskohtaisen suunnitelman rikoksen tekemisestä

on tuomittava *panttivangin ottamisen valmistelusta* vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Jos vaara rikoksen toteuttamisesta on ollut muista kuin satunnaisista syistä vähäinen taikka jos henkilö on vapaaehtoisesti luopunut rikoksen valmistelusta, estänyt sen jatkumisen tai muuten poistanut oman toimintansa merkityksen rikoksen valmistelussa, 1 momenttia ei kuitenkaan sovelleta.

5 § (22.12.2005/1161)
Lapsen omavaltainen huostaanotto

Jos kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen vanhempi, kasvatusvanhempi tai huoltaja taikka lapselle läheinen henkilö omavaltaisesti ottaa lapsen huostaansa tai muun edellä mainitun henkilön huostaan siltä, jonka huostassa lapsi on, hänet on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 5 a §:ssä tarkoitettuna lapsikaappauksena, *lapsen omavaltaisesta huostaanotosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

5 a § (22.12.2005/1161)
Lapsikaappaus

Jos lapsen omavaltaisessa huostaanotossa

1) lapsen huoltoa koskevia oikeuksia loukaten lapsi viedään pois asuinvaltiostaan tai jätetään palauttamatta sinne ja

2) lapsen huoltoa koskevia oikeuksia oli poisviemisen tai palauttamatta jättämisen hetkellä tosiasiallisesti käytetty tai olisi käytetty ilman poisviemistä tai palauttamatta jättämistä,

rikoksentekijä on tuomittava *lapsikaappauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (21.4.1995/578)
Tuottamuksellinen vapaudenriisto

Joka huolimattomuudesta aiheuttaa toiselle vapaudenmenetyksen, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen aiheuttama haitta tai vahinko ole vähäinen, *tuottamuksellisesta vapaudenriistosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tuottamuksellisesta vapaudenriistosta tuomitaan myös se, joka oikeudettomasti, pitäen sitä oikeutenaan, riistää toiselta vapauden, jollei teko huomioon ottaen sen aiheuttama haitta tai vahinko ole vähäinen.

7 § (21.4.1995/578)
Laiton uhkaus

Joka nostaa aseen toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laittomasta uhkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 a § (13.12.2013/879)
Vainoaminen

Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *vainoamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8 § (21.4.1995/578)
Pakottaminen

Joka oikeudettomasti väkivallalla tai uhkauksella pakottaa toisen tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *pakottamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä tuottamuksellisesta vapaudenriistosta, laittomasta uhkauksesta eikä pakottamisesta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi tai ellei laittoman uhkauksen tai pakottamisen tekemiseen ole käytetty hengenvaarallista välinettä taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä lapsen omavaltaisesta huostaanotosta, jos se olisi vastoin lapsen etua. Ennen syytteen nostamista on kuultava sen kunnan sosiaalilautakuntaa, jossa lapsella on asuinpaikka tai jossa lapsi oleskelee tai jolla muuten ilmeisesti on parhaat tiedot lapsesta.

9 a § (22.8.2014/673)
Toimenpiteistä luopuminen

Lapsikaappauksesta voidaan jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos rikoksesta epäilty tai rikoksentekijä on vapaaehtoisesti palauttanut lapsen, jos lapsen etu sitä vaatii tai jos oikeudenkäyntiä ja rangaistusta on tekoon johtaneet syyt huomioon ottaen pidettävä kohtuuttomina.

10 § (13.5.2011/511)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Ihmiskauppaan ja törkeään ihmiskauppaan sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Laittomaan uhkaukseen silloin, kun rikoksen vaikuttimena on rotu, ihonväri, syntyperä, kansallinen tai etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus taikka niihin rinnastettava muu peruste, sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

26 luku (24.7.1998/563)
(24.7.1998/563)

26 LUKU on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

27 luku (9.6.2000/531)
(9.6.2000/531)

27 LUKU on kumottu L:lla 9.6.2000/531.

28 luku (24.8.1990/769)
Varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä
1 § (24.8.1990/769)
Varkaus

Joka anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta, on tuomittava *varkaudesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä varkaus

Jos varkaudessa

1) anastamisen kohteena on erittäin arvokas omaisuus,

2) anastamisella aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa,

3) rikoksentekijä käyttää hyväkseen rikoksen uhrin avutonta tai hädänalaista tilaa,

4) rikoksentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten ampuma-aseella, räjähdysaineella taikka muulla näiden kaltaisella vaarallisella välineellä tai

5) rikoksentekijä murtautuu asuttuun asuntoon

ja varkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä varkaudesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (24.8.1990/769)
Näpistys

Jos varkaus, huomioon ottaen anastetun omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *näpistyksestä* sakkoon.

Yritys on rangaistava.

4 § (24.8.1990/769)
Kavallus

Joka anastaa hallussaan olevia varoja tai muuta irtainta omaisuutta, on tuomittava *kavalluksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Kavalluksesta tuomitaan myös se, joka anastaa löytämiään tai erehdyksen kautta haltuunsa saamiaan varoja tai muuta irtainta omaisuutta.

Kavalluksesta tuomitaan niin ikään se, joka saatuaan toimeksiannon perusteella tai muulla sellaisella tavalla haltuunsa varoja, joiden arvo hänen on tilitettävä toiselle, oikeudettomasti käyttämällä sanottuja tai niiden tilalle tulleita varoja taikka muulla sellaisella tavalla aiheuttaa tilitysvelvollisuuden täyttämättä jäämisen joko sovittuna tai muuten edellytettynä aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun anastamisen yritys on rangaistava.

5 § (24.8.1990/769)
Törkeä kavallus

Jos kavalluksessa

1) kohteena on erittäin arvokas omaisuus tai suuri määrä varoja,

2) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa tai

3) rikoksentekijä käyttää hyväkseen erityisen vastuullista asemaansa

ja kavallus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäkavalluksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritykseen on vastaavasti sovellettava, mitä 4 §:ssä on yrityksestä säädetty.

6 § (24.8.1990/769)
Lievä kavallus

Jos kavallus, huomioon ottaen anastetun omaisuuden arvo, oikeudettomasti käytettyjen varojen määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä kavalluksesta* sakkoon.

7 § (24.8.1990/769)
Luvaton käyttö

Joka luvattomasti käyttää toisen irtainta omaisuutta taikka kiinteää konetta tai laitetta, on tuomittava *luvattomasta käytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Luvattomana käyttönä ei pidetä suojaamattoman langattoman tietoverkkoyhteyden kautta muodostetun internet-yhteyden käyttämistä. (4.3.2011/190)

8 § (24.8.1990/769)
Törkeä luvaton käyttö

Jos luvattomassa käytössä

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa tai haittaa

ja luvaton käyttö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä luvattomasta käytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

9 § (24.8.1990/769)
Lievä luvaton käyttö

Jos luvaton käyttö, huomioon ottaen se, että rikos ei ole omiaan aiheuttamaan merkittävää vahinkoa tai haittaa, tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä luvattomasta käytöstä* sakkoon.

9 a § (12.7.2002/614)
Moottorikulkuneuvon käyttövarkaus

Joka ottaa luvattomasti käyttöönsä toisen moottorikäyttöisen kulkuneuvon, on tuomittava *moottorikulkuneuvon käyttövarkaudesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

9 b § (12.7.2002/614)
Törkeä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus

Jos moottorikulkuneuvon käyttövarkaudessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen tai muuten erityisen tuntuvaa vahinkoa tai haittaa

ja moottorikulkuneuvon käyttövarkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä moottorikulkuneuvon käyttövarkaudesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

9 c § (12.7.2002/614)
Lievä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus

Jos moottorikulkuneuvon käyttövarkaus, huomioon ottaen se, että rikos ei ole omiaan aiheuttamaan merkittävää vahinkoa tai haittaa, tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä moottorikulkuneuvon käyttövarkaudesta* sakkoon.

10 § (24.8.1990/769)
Luvaton pyynti

Joka luvattomasti metsästää toisen metsästysalueella tai kalastaa tai muuten pyytää toisen kalavedessä taikka ylittää lakiin, lupaan, sopimukseen tai päätökseen perustuvan metsästys- tai kalastusoikeutensa, on tuomittava *luvattomasta pyynnistä* sakkoon.

Luvattomasta pyynnistä tuomitaan myös se, joka tahallaan luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa. (14.6.2002/515)

11 § (24.8.1990/769)
Hallinnan loukkaus

Joka luvattomasti

1) ottaa haltuunsa, siirtää tai piilottaa toisen hallinnassa olevaa irtainta omaisuutta,

2) käyttää toisen pihamaata kulkutienään taikka toisen hallinnassa olevaa maata rakentamalla, kaivamalla tai muulla sen kaltaisella tavalla tai

3) ottaa haltuunsa toisen hallinnassa olevaa maata taikka rakennuksen tai sen osan,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *hallinnan loukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Hallinnan loukkauksena ei kuitenkaan pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäinen haitta.

12 § (24.8.1990/769)
Vakuusoikeuden loukkaus

Joka loukkaa toisen pantti- tai pidätysoikeutta

1) hävittämällä, vahingoittamalla, ottamalla haltuunsa tai käyttämällä omaisuuttaan tai

2) luovuttamalla omaisuuttaan tai muulla tavalla määräämällä siitä,

on tuomittava *vakuusoikeuden loukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Vakuusoikeuden loukkauksesta tuomitaan myös se, joka rikoksen kohteena olevan omaisuuden omistajan puolesta tekee 1 momentissa tarkoitetun rikoksen.

12 a § (24.5.2002/400)
Murtovälineen hallussapito

Joka ilman hyväksyttävää syytä pitää hallussaan sellaista avainta toisen lukkoon taikka tiirikkaa tai muuta välinettä, jota voidaan perustellusti epäillä pääasiassa käytettävän tunkeutumiseen toisen hallinnassa olevaan suljettuun tilaan rikoksen tekemistä varten, on tuomittava *murtovälineen hallussapidosta* sakkoon.

13 § (24.8.1990/769)
Määritelmät

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös, kun teko kohdistuu yhteiseen omaisuuteen, johon tekijällä on osuus.

Mitä 1–6 §:ssä on irtaimesta omaisuudesta säädetty, sovelletaan myös sähköön tai lämpöön, joka on saatettu taloudellisesti hyväksi käytettävään muotoon.

Tämän luvun 4–6 §:n säännöksiä sovellettaessa pidetään tekijän hallussa olevina myös toisen tilillä olevia varoja, jos tekijällä on oikeus siirtää tai nostaa niitä.

14 § (24.8.1990/769)
Jokamiehen oikeuksista

Tämän luvun säännökset eivät koske maassa olevien kuivien risujen, maahan pudonneiden käpyjen tai pähkinöiden taikka luonnonvaraisten marjojen, sienten, kukkien tai, jäkälää ja sammalta lukuun ottamatta, muiden sellaisten luonnontuotteiden keräämistä toisen maalta.

15 § (12.7.2002/614)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä 3, 6–9, 9 c eikä 10–12 §:ssä tarkoitetuista rikoksista, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista. (13.5.2011/441)

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös 1, 4 ja 9 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia, jos

1) rikoksentekijä asuu yhteistaloudessa asianomistajan kanssa ja rikoksen kohteena on tässä yhteistaloudessa oleva omaisuus,

2) rikoksen kohteena on rikoksentekijän puolison, sisaruksen tai suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan sukulaisen omaisuus tai

3) rikoksentekijä on kuolinpesän osakas ja rikoksen kohteena on pesän omaisuus.

29 luku (24.8.1990/769)
Rikoksista julkista taloutta vastaan

1 § (19.12.1997/1228)
Veropetos

Joka

1) antamalla viranomaiselle verotusta varten väärän tiedon veron määräämiseen vaikuttavasta seikasta,

2) salaamalla verotusta varten annetussa ilmoituksessa veron määräämiseen vaikuttavan seikan,

3) veron välttämistarkoituksessa laiminlyömällä verotusta varten säädetyn velvollisuuden, jolla on merkitystä veron määräämiselle, tai

4) muuten petollisesti,

aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa veron määräämättä jättämisen tai sen määräämisen liian alhaiseksi taikka veron aiheettoman palauttamisen, on tuomittava *veropetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä veropetos

Jos veropetoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja veropetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä veropetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (24.8.1990/769)
Lievä veropetos

Jos veropetos, huomioon ottaen tavoitellun taloudellisen hyödyn määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä veropetoksesta* sakkoon.

2 momentti on kumottu L:lla 8.11.2013/782.

4 § (24.8.1990/769)
Verorikkomus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä jättää muun syyn kuin maksukyvyttömyyden tai tuomioistuimen määräämän maksukiellon takia määräajassa suorittamatta

1) ennakonpidätyksen, lähdeveron tai tilitettävän varainsiirtoveron,

2) kalenterikuukaudelta lasketun liikevaihtoveron tai vastaavan eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron,

3) tilitettävän arvonlisäveron tai

4) työnantajan sosiaaliturvamaksun

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava veropetoksena, *verorikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

(29.11.1996/934)

Verorikkomuksena ei kuitenkaan pidetä vähäistä laiminlyöntiä, joka on viivyttelemättä korjattu.

3 momentti on kumottu L:lla 8.11.2013/782.

4 a § (19.5.2006/398)
Työeläkevakuutusmaksupetos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka

1) laiminlyömällä työntekijän eläkelain (395/2006) 141 §:n tai merimieseläkelain (1290/2006) 138 §:n mukaisen työntekijän eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai työntekijän eläkelain 144 §:ssä tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai merimieseläkelain 139 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden tai

2) antamalla työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaista tehtävää hoitavalle työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytymällä antamasta tässä kohdassa mainittuja tietoja

aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa työeläkevakuutusmaksun määräämättä jättämisen, sen määräämisen liian alhaisena tai sen aiheettoman palauttamisen, on tuomittava *työeläkevakuutusmaksupetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(21.12.2016/1279)

Kun 1 momentissa tarkoitettu teko on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, siitä voidaan jättää ilmoitus tekemättä, syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos vakuutusmaksun korotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi.

4 b § (19.5.2006/398)
Törkeä työeläkevakuutusmaksupetos

Jos työeläkevakuutusmaksupetoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja työeläkevakuutusmaksupetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, työnantaja tai tämän edustaja on tuomittava *törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

4 c § (24.4.2015/484)
Tapaturmavakuutusmaksupetos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka

1) laiminlyömällä työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 156 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai mainitun lain 159 tai 160 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden tai

2) antamalla työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista tehtävää hoitavalle mainitun lain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytymällä antamasta tässä kohdassa mainittuja tietoja aiheuttaa tai yrittää aiheuttaa tapaturmavakuutusmaksun määräämättä jättämisen, sen määräämisen liian alhaisena tai sen aiheettoman palauttamisen,

on tuomittava *tapaturmavakuutusmaksupetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § (13.11.1998/814)
Avustuspetos

Joka

1) antaa avustuksesta päättävälle väärän tiedon seikasta, joka on omiaan olennaisesti vaikuttamaan avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, tai salaa sellaisen seikan tai

2) jättää ilmoittamatta sellaisesta avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin olennaisesti vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta, josta myöntämispäätöksen yhteydessä tai muuten on erityisesti velvoitettu ilmoittamaan,

ja siten hankkii tai yrittää hankkia itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä, on tuomittava *avustuspetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (24.8.1990/769)
Törkeä avustuspetos

Jos avustuspetoksessa tavoitellaan huomattavaa hyötyä ja avustuspetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäavustuspetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

7 § (24.8.1990/769)
Avustuksen väärinkäyttö

Joka avustuksen myöntämispäätöksen ehtojen tai määräysten vastaisesti käyttää avustusta olennaisesti vastoin sen käyttötarkoitusta, on tuomittava *avustuksenväärinkäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8 § (24.8.1990/769)
Avustusrikkomus

Jos avustuspetos tai avustuksen väärinkäyttö, huomioon ottaen tavoitellun hyödyn määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *avustusrikkomuksesta* sakkoon.

Avustusrikkomuksesta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos avustuksen takaisinperinnän harkitaan riittävän.

9 § (13.11.1998/814)
Määritelmät ja vastuun kohdentaminen (19.5.2006/398)

Verolla tarkoitetaan tässä luvussa myös

1) veron ennakkoa ja veroon rinnastettavaa julkista maksua ja

2) Euroopan yhteisöjen lukuun kannettavaa maksua, joka tilitetään Euroopan yhteisöille sisällytettäväksi Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon, Euroopan yhteisöjen hoidossa oleviin tai niiden puolesta hoidettuihin talousarvioihin.

Avustuksella tarkoitetaan tässä luvussa taloudellista tukea, joka myönnetään muuhun kuin henkilökohtaiseen kulutukseen

1) lakisääteisesti tai harkinnanvaraisesti valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön taikka, sen mukaan kuin siitä lailla erikseen säädetään, muun yhteisön tai säätiön varoista tai

2) Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta, Euroopan yhteisöjen hoidossa olevista tai niiden puolesta hoidetuista talousarvioista.

Taloudellisena tukena pidetään myös lainaa, korkotukea ja lainan vakuutta.

Avustuksella tarkoitetaan myös valtionosuutta tai -avustusta kunnalle tai kuntayhtymälle.

Tämän luvun 4 a–4 c §:ssä tarkoitettuun työnantajaan ja tämän edustajaan sovelletaan, mitä 47 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään työnantajasta ja 2 kohdassa työnantajan edustajasta. (24.4.2015/484)

Tämän luvun 4 a–4 c §:ssä mainittuun rikokseen sovelletaan, mitä 47 luvun 7 §:ssä säädetään vastuun kohdentamisesta. (24.4.2015/484)

10 § (31.1.2003/61)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Sellaiseen veropetokseen ja törkeään veropetokseen, joka kohdistuu 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun veroon, sekä avustuspetokseen, törkeään avustuspetokseen ja avustuksen väärinkäyttöön sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

11 § (8.11.2013/782)
Veron- ja tullinkorotuksen suhde veropetokseen ja verorikkomukseen

Edellä 1, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän veron tai tullin määrä, veron- tai tullinkorotuksen suuruus sekä verovelvolliselle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 1–4 §:ssä tarkoitetussa asiassa syytettä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty veron- tai tullinkorotus. Syyte voidaan kuitenkin nostaa ja tuomio antaa, jos veron- tai tullinkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista olennaisista tosiseikoista ja samassa asiassa aikaisemmin määrätty veronkorotus on erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta annetun lain (781/2013) 3 §:n mukaisesti poistettu.

12 § (24.4.2015/484)
Laiminlyöntimaksun suhde tapaturmavakuutusmaksupetokseen

Edellä 4 c §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän vakuutusmaksua vastaavan maksun määrä, laiminlyöntimaksun suuruus sekä työnantajalle tai tämän edustajalle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 c §:ssä tarkoitetussa asiassa syytettä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty laiminlyöntimaksu.

30 luku (24.8.1990/769)
Elinkeinorikoksista

1 § (1.4.1999/475)
Markkinointirikos

Joka tavaroiden, palveluksien, kiinteistöjen, yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden tai muiden hyödykkeiden ammattimaisessa markkinoinnissa antaa markkinoinnin kohderyhmän kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, on tuomittava *markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

1 a § (14.8.2009/641)
Alkoholijuoman markkinointirikos

Joka alkoholilain 33 §:n tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti

1) mainostaa suorasti tai epäsuorasti väkevää alkoholijuomaa tai muuten edistää väkevän alkoholijuoman myyntiä,

2) kohdistaa alaikäisiin miedon alkoholijuoman mainontaa, epäsuoraa mainontaa tai muuta myynnin edistämistä taikka liittää sen alaikäisiin kohdistuvaan muun tuotteen tai palvelun mainontaan tai myynninedistämistoimintaan taikka

3) 2 kohdassa tarkoitetussa miedon alkoholijuoman markkinoinnissa kuvaa alaikäisiä,

on tuomittava *alkoholijuoman markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

2 § (24.8.1990/769)
Kilpailumenettelyrikos

Joka elinkeinotoiminnassa käyttää omaa tai toisen elinkeinotoimintaa koskevaa totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa ilmaisua ja siten aiheuttaa toiselle elinkeinonharjoittajalle vahinkoa, on tuomittava *kilpailumenettelyrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 § (27.8.2010/750)
Kuluttajaluottorikos

Joka elinkeinotoiminnassa ottaa kuluttajalta tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa elävältä kuluttajaluottoon perustuvasta saatavasta kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 18 §:ssä kielletyn vekseli- tai muun sitoumuksen taikka käyttää kuluttajasaatavan perimiseksi trattaa, on tuomittava *kuluttajaluottorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3 a § (19.12.2008/940)
Valmismatkaliikerikkomus ja valmismatkaliikerikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) ilman, että hänet on valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 6 §:n mukaisesti rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon ei vaadita vakuutta, tai käyttää nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike tai

2) vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon valmismatkaliikkeistä annetun lain 9 §:n mukaan vaaditaan vakuus, tai antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta tai jättää ilmoittamatta sellaisen seikan ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa, (30.11.2012/683)

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikkomuksesta* sakkoon.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä on sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty ja muut seikat huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä, tekijä on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 § (24.8.1990/769)
Yritysvakoilu

Joka oikeudettomasti hankkii tiedon toiselle kuuluvasta yrityssalaisuudesta

1) tunkeutumalla ulkopuolisilta suljettuun paikkaan taikka ulkopuolisilta suojattuun tietojärjestelmään,

2) hankkimalla haltuunsa tai jäljentämällä asiakirjan tai muun tallenteen taikka muulla siihen rinnastettavalla tavalla tai

3) käyttämällä teknistä erikoislaitetta

tarkoituksin oikeudettomasti ilmaista tällainen salaisuus tai oikeudettomasti käyttää sitä, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *yritysvakoilusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (24.8.1990/769)
Yrityssalaisuuden rikkominen

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä tai toista vahingoittaakseen oikeudettomasti ilmaisee toiselle kuuluvan yrityssalaisuuden tai oikeudettomasti käyttää tällaista yrityssalaisuutta, jonka hän on saanut tietoonsa

1) ollessaan toisen palveluksessa,

2) toimiessaan yhteisön tai säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana, tilintarkastajana tai selvitysmiehenä taikka niihin rinnastettavassa tehtävässä,

3) suorittaessaan tehtävää toisen puolesta tai muuten luottamuksellisessa liikesuhteessa tai

4) yrityksen saneerausmenettelyn yhteydessä,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *yrityssalaisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(25.1.1993/54)

Tämä pykälä ei koske tekoa, johon 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu on ryhtynyt kahden vuoden kuluttua palvelusaikansa päättymisestä. (31.1.2003/61)

Yritys on rangaistava. (31.1.2003/61)

6 § (24.8.1990/769)
Yrityssalaisuuden väärinkäyttö

Joka oikeudettomasti

1) käyttää tässä laissa rangaistavaksi säädetyllä teolla tietoon saatua tai ilmaistua toiselle kuuluvaa yrityssalaisuutta elinkeinotoiminnassa taikka

2) hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä ilmaisee tällaisen salaisuuden,

on tuomittava *yrityssalaisuuden väärinkäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 § (10.6.2011/637)
Lahjominen elinkeinotoiminnassa

Joka

1) elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevalle,

2) elinkeinonharjoittajana toimivan yhteisön tai elinkeinotoimintaa harjoittavan säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle tai selvitysmiehelle,

3) elinkeinonharjoittajan puolesta tehtävää suorittavalle taikka

4) elinkeinonharjoittajien välistä, muiden osapuolten välistä tai elinkeinonharjoittajan ja muun osapuolen välistä riitaa välimiehenä ratkaisevalle

lupaa, tarjoaa tai antaa lahjottavalle itselleen taikka toiselle osoitetun oikeudettoman edun (*lahjuksen*) tarkoituksin saattaa lahjottava toimessaan tai tehtävässään suosimaan lahjuksen antajaa tai jotakuta muuta

taikka palkita lahjottava sellaisesta suosimisesta, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 16 luvun 13 tai 14 §:n mukaan, *lahjomisesta elinkeinotoiminnassa* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 a § (10.6.2011/637)
Törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa

Jos lahjomisessa elinkeinotoiminnassa

1) lahjalla tai edulla pyritään saamaan asianomainen toimimaan tehtävässään lahjuksen antajaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen taikka

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjominen elinkeinotoiminnassa on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lahjomisesta elinkeinotoiminnassa* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

8 § (10.6.2011/637)
Lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa

Joka

1) elinkeinonharjoittajan palveluksessa ollessaan,

2) elinkeinonharjoittajana toimivan yhteisön tai elinkeinotoimintaa harjoittavan säätiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana, tilintarkastajana tai selvitysmiehenä,

3) elinkeinonharjoittajan puolesta tehtävää suorittaessaan taikka

4) elinkeinonharjoittajien välistä, muiden osapuolten välistä tai elinkeinonharjoittajan ja muun osapuolen välistä riitaa välimiehenä ratkaistessaan

itselleen tai toiselle pyytää lahjuksen tai tekee muutoin aloitteen sellaisen saamiseksi, ottaa vastaan tai hyväksyy lahjuksen suosiakseen toimessaan tai tehtävässään lahjuksen antajaa tai jotakuta muuta taikka palkkioksi tällaisesta suosimisesta, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 40 luvun 1–3 §:n mukaan, *lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8 a § (10.6.2011/637)
Törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa

Jos lahjuksen ottamisessa elinkeinotoiminnassa

1) rikoksentekijä toimii tai hänen tarkoituksenaan on toimia lahjan tai edun vuoksi tehtävässään lahjuksen antajaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen taikka

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

9 § (31.1.2003/61)
Kirjanpitorikos

Jos kirjanpitovelvollinen, tämän edustaja, kirjanpitovelvollisessa oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä tai se, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu,

1) laiminlyö liiketapahtumien kirjaamista tai tilinpäätöksen laatimista vastoin kirjanpitolainsäädännön mukaisia velvollisuuksia,

2) merkitsee kirjanpitoon vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka

3) hävittää, kätkee tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa

ja siten vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta, hänet on tuomittava *kirjanpitorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 a § (31.1.2003/61)
Törkeä kirjanpitorikos

Jos kirjanpitorikoksessa

1) liiketapahtumien kirjaaminen tai tilinpäätöksen laatiminen laiminlyödään kokonaan tai olennaisilta osiltaan,

2) väärien tai harhaanjohtavien tietojen määrä on huomattavan suuri, ne koskevat suuria summia tai ne perustuvat sisällöltään vääriin tositteisiin taikka

3) kirjanpito hävitetään tai kätketään kokonaan tai olennaisilta osiltaan taikka sitä vahingoitetaan olennaisilta osiltaan

ja kirjanpitorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kirjanpitorikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

10 § (31.1.2003/61)
Tuottamuksellinen kirjanpitorikos

Jos kirjanpitovelvollinen, tämän edustaja, kirjanpitovelvollisessa oikeushenkilössä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä tai se, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu, törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö kokonaan tai osaksi liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen taikka

2) hävittää, hukkaa tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa

ja siten olennaisesti vaikeuttaa oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta, hänet on tuomittava *tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

10 a § (18.9.2015/1211)
Tilintarkastusrikos

Joka rikkoo tilintarkastuslain (1141/2015) 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

11 § (24.8.1990/769)
Määritelmä

Yrityssalaisuudella tarkoitetaan tässä luvussa liike- tai ammattisalaisuutta taikka muuta vastaavaa elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa, jonka elinkeinonharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle.

12 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Syyttäjän on ennen markkinointirikosta koskevan syytteen nostamista varattava kuluttaja-asiamiehelle sekä ennen alkoholijuoman markkinointirikosta koskevan syytteen nostamista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tilaisuus antaa lausuntonsa asiassa. Tuomioistuimen on markkinointirikosta ja kilpailumenettelyrikosta koskevaa asiaa käsitellessään varattava kuluttaja-asiamiehelle sekä alkoholijuoman

markkinointirikosta koskevaa asiaa käsitellessään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä 2 eikä 4–6 §:ssä tarkoitetuista rikoksista, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

13 § (7.4.2017/213)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Markkinointirikokseen, alkoholijuoman markkinointirikokseen, kilpailumenettelyrikokseen, yritysvakoiluun, yrityssalaisuuden väärinkäyttöön, lahjomiseen elinkeinotoiminnassa, törkeään lahjomiseen elinkeinotoiminnassa, lahjuksen ottamiseen elinkeinotoiminnassa, törkeään lahjuksen ottamiseen elinkeinotoiminnassa ja törkeään kirjanpitorikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

L:lla 213/2017 muutettu 13 § tulee voimaan 1.6.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

13 § (10.6.2011/637)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Markkinointirikokseen, alkoholijuoman markkinointirikokseen, kilpailumenettelyrikokseen, yritysvakoiluun, yrityssalaisuuden väärinkäyttöön, lahjomiseen elinkeinotoiminnassa, törkeään lahjomiseen elinkeinotoiminnassa, lahjuksen ottamiseen elinkeinotoiminnassa ja törkeään lahjuksen ottamiseen elinkeinotoiminnassa sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

14 § (10.6.2011/637)
Soveltamisalasäännökset

Sovellettaessa tämän luvun 7, 7 a, 8 ja 8 a §:ää välimieheen rinnastetaan kotimainen ja ulkomainen välimies, joka hoitaa tehtäviään toisen valtion välimiesmenettelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

15 § (10.6.2011/637)
Menettämisseuraamus

Edellä 8 ja 8 a §:ssä tarkoitetulla tavalla vastaanotettu lahja tai etu taikka sen arvo on tuomittava valtiolle menetetyksi rikoksentekijältä tai siltä, jonka puolesta tai hyväksi rikoksentekijä on toiminut. Muun omaisuuden menettämisen osalta noudatetaan, mitä 10 luvussa säädetään.

31 luku (24.8.1990/769)
Ryöstöstä ja kiristyksestä

1 § (24.8.1990/769)
Ryöstö

Joka

1) käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla välittömästi käyttää sellaista väkivaltaa toisen hallusta anastaa tai ottaa luvattomasti käyttöön toisen irtainta omaisuutta taikka

2) sellaista väkivaltaa tai uhkausta käyttämällä pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon rikoksentekijällä tai sillä, jonka puolesta hän toimii, ei ole laillista oikeutta,

on tuomittava *ryöstöstä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Ryöstöstä tai sen yrityksestä tuomitaan myös se, joka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta anastamisesta tai käyttöön ottamisesta verekseltään tavattuna käyttämällä siinä tarkoitettua väkivaltaa tai uhkausta täyttää tai yrittää täyttää rikoksen taikka pitää tai yrittää pitää siten ottamansa omaisuuden.

Ellei tässä pykälässä tarkoitettu teko, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys tai muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vakava, ei rikoksentekijää tuomita ryöstöstä, vaan niistä

muista rikoksista, jotka teko käsittää.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä ryöstö

Jos ryöstössä

1) aiheutetaan tahallisesti toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä tai

4) rikos kohdistetaan henkilöön, joka ammattiinsa tai toimeensa kuuluvan työn tai tehtävän vuoksi ei voi itseään tai omaisuuttaan puolustaa,

ja ryöstö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ryöstöstä* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

2 a § (14.6.2013/435)
Törkeän ryöstön valmistelu

Joka 2 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemistä varten

1) pitää hallussaan ampuma- tai teräasetta tai muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä taikka välinettä, joka soveltuu erityisesti käytettäväksi apuvälineenä rikoksessa,

2) hankkii rikoksen tekemisessä tarpeellisen erityisen tiedon tai

3) sopii toisen kanssa tai laatii yksityiskohtaisen suunnitelman rikoksen tekemisestä

on tuomittava *törkeän ryöstön valmistelusta vankeuteen* enintään kolmeksi vuodeksi.

Jos vaara rikoksen toteuttamisesta on ollut muista kuin satunnaisista syistä vähäinen taikka jos henkilö on vapaaehtoisesti luopunut rikoksen valmistelusta, estänyt sen jatkumisen tai muuten poistanut oman toimintansa merkityksen rikoksen valmistelussa, 1 momenttia ei kuitenkaan sovelleta.

3 § (24.8.1990/769)
Kiristys

Joka muulla kuin 1 §:ssä tarkoitetulla uhkauksella pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon rikoksentekijällä tai sillä, jonka puolesta hän toimii, ei ole laillista oikeutta, on tuomittava *kiristyksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (24.8.1990/769)
Törkeä kiristys

Jos kiristyksessä

1) uhataan vakavanlaatuisella rikoksella, joka vaarantaisi toisen hengen tai terveyden tai aiheuttaisi huomattavaa vahinkoa toisen omaisuudelle,

2) rikoksentekijä käyttää häikäilemättömästi hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa,

3) taloudellinen etu, josta toinen pakotetaan luopumaan, on erittäin arvokas tai

4) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa taloudellista vahinkoa

ja kiristys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäkiristyksestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

32 luku (24.8.1990/769)
Kätkemis- ja rahanpesurikoksista (31.1.2003/61)

1 § (31.1.2003/61)
Kätkemisrikos

Joka kätkee, hankkii, ottaa huostaansa tai välittää toiselta varkaus-, kavallus-, ryöstö-, kiristys-, petos-, kiskonta- tai maksuvälinepetosrikoksella saatua omaisuutta taikka muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rahanpesuna, *kätkemisrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä kätkemisrikos

Jos kätkemisrikoksen kohteena on erittäin arvokas omaisuus ja kätkemisrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäkätkemisrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (24.8.1990/769)
Ammattimainen kätkemisrikos

Jos edellä tässä luvussa tarkoitettu ryhtyminen rikoksella saatuun omaisuuteen on laajamittaista ja ammattimaista, rikoksentekijä on tuomittava *ammattimaisesta kätkemisrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

4 § (31.1.2003/61)
Tuottamuksellinen kätkemisrikos

Joka hankkii, ottaa huostaansa tai välittää toiselta 1 §:ssä tarkoitetulla rikoksella saatua omaisuutta tai muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, vaikka hänellä on syytä epäillä, että omaisuus on tällä tavalla saatu, on tuomittava *tuottamuksellisesta kätkemisrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

5 § (24.8.1990/769)
Kätkemisrikkomus

Jos kätkemisrikos tai tuottamuksellinen kätkemisrikos, huomioon ottaen omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *kätkemisrikkomuksesta* sakkoon.

6 § (4.3.2011/191)
Rahanpesu

Joka

1) ottaa vastaan, käyttää, muuntaa, luovuttaa, siirtää, välittää tai pitää hallussaan rikoksella hankittua omaisuutta, rikoksen tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laittoman alkuperän tai avustaakseen rikoksentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset taikka

2) peittää tai häivyttää rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn taikka näiden tilalle tulleen omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvat määräämistoimet tai oikeudet taikka avustaa toista tällaisessa peittämisessä tai häivyttämisessä,

on tuomittava *rahanpesusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 a § (31.1.2003/61)

6 a § on kumottu L:lla 31.1.2003/61.

7 § (31.1.2003/61)
Törkeä rahanpesu

Jos rahanpesussa

1) rikoksen kautta saatu omaisuus on ollut erittäin arvokas tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti,

ja rahanpesu on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä rahanpesusta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 § (31.1.2003/61)
Salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi

Joka sopii toisen kanssa sellaisen törkeän rahanpesurikoksen tekemisestä, jonka kohteena on lahjuksen antamisen, lahjuksen ottamisen, 29 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun veroon kohdistuvan törkeän veropetoksen tai törkeän avustuspetoksen tuottama hyöty tai sen tilalle tullut omaisuus, on tuomittava *salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 § (31.1.2003/61)
Tuottamuksellinen rahanpesu

Joka törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy 6 §:ssä tarkoitettuihin toimiin, on tuomittava *tuottamuksellisesta rahanpesusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

10 § (31.1.2003/61)
Rahanpesurikkomus

Jos rahanpesu tai tuottamuksellinen rahanpesu, huomioon ottaen omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *rahanpesurikkomuksesta* sakkoon.

11 § (27.4.2012/187)
Rajoitussäännökset

Tässä luvussa tarkoitetusta rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen siihen rikokseen, jolla omaisuus on toiselta saatu tai joka on tuottanut hyödyn (*esirikos*). Henkilö voidaan kuitenkin tuomita 7 §:n mukaisesta rikoksesta, mikäli rahanpesurikos muodostaa tekojen jatkuvuus ja suunnitelmallisuus huomioon ottaen olennaisimman ja moitittavimman osan rikoskokonaisuudesta.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa omaisuutta.

12 § (27.4.2012/187)
Menettämisseuraamus

Omaisuus, joka on ollut 6, 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena, on tuomittava valtiolle menetetyksi. Menettämisseuraamukseen sovelletaan, mitä 10 luvun 11 §:n 3 momentissa säädetään.

Muun omaisuuden menettämisen osalta noudatetaan, mitä 10 luvussa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, rahanpesun kohteena ollut omaisuus voidaan valtiolle menetetyksi tuomitsemisen asemesta tuomita esirikoksella loukatulle vahingonkorvauksena tai

edunpalautuksena, jos omaisuus on laadultaan tähän sopivaa eikä vahingonkorvausta tai edunpalautusta hänelle ole suoritettu, noudattaen soveltuvin osin, mitä 10 luvun 2 §:n 3 momentissa säädetään. Omaisuus on kuitenkin tuomittava menetetyksi, jollei se ole laadultaan sopivaa tai sitä ei voida tuomita loukatulle vahingonkorvauksena tai edunpalautuksena 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun esteen vuoksi. Tällöin esirikoksella loukatun oikeudesta saada valtion varoista vahingonkorvausta tai edunpalautusta vastaava määrä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 10 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

13 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä kätkemisrikkomuksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi tai erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

14 § (4.3.2011/191)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Kätkemisrikokseen, törkeään kätkemisrikokseen, ammattimaiseen kätkemisrikokseen, rahanpesuun, törkeään rahanpesuun ja tuottamukselliseen rahanpesuun sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

33 luku (24.8.1990/769)
Väärennysrikoksista

1 § (24.8.1990/769)
Väärennys

Joka valmistaa väärän asiakirjan tai muun todistuskappaleen tai väärentää sellaisen käytettäväksi harhauttavana todisteena taikka käyttää väärää tai väärennettyä todistuskappaletta tällaisena todisteena, on tuomittava *väärennyksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (13.6.2003/514)

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä väärennys

Jos väärennyksessä

1) rikoksen kohteena oleva todistuskappale on yleiseltä kannalta tärkeä viranomaisen säilyttämä arkistoasiakirja tai viranomaisen pitämä yleinen rekisteri taikka jos todistuskappale on todistusarvoltaan muuten erityisen merkityksellinen tai

2) rikoksentekijä käyttää väärennysrikosten tekemistä varten hankittua teknistä laitteistoa taikka muuten toimii erityisen suunnitelmallisesti

ja väärennys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäväärennyksestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (13.6.2003/514)

3 § (24.8.1990/769)
Lievä väärennys

Jos väärennys, huomioon ottaen todistuskappaleen laatu tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä väärennyksestä* sakkoon.

4 § (13.6.2003/514)
Väärennysaineiston hallussapito

Joka ilman hyväksyttävää syytä

1) vastaanottaa, hankkii, kuljettaa tai pitää hallussaan väärän tai väärennetyn todistuskappaleen tai

2) valmistaa, vastaanottaa, hankkii, myy, luovuttaa tai pitää hallussaan sellaisen välineen tai tarvikkeen, jota voidaan perustellusti epäillä pääasiallisesti käytettävän väärennysrikosten tekemiseen,

on tuomittava *väärennysaineiston hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

5 § (24.8.1990/769)
Maastomerkin väärennys

Joka vaikeuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisten maasto-olosuhteiden todistamista asettaa väärin taikka luvattomasti hävittää, muuttaa tai siirtää rajaa, linjaa tai veden korkeutta osoittavan taikka muun niihin verrattavan maastomerkin, on tuomittava *maastomerkin väärennyksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (24.8.1990/769)
Määritelmät

Todistuskappaleena pidetään tässä laissa asiakirjaa ja sen näköisjäljennöstä, merkkiä, leimaa, rekisterikilpeä, ääni- ja kuvatallennetta, piirturin, laskimen tai muun vastaavan teknisen laitteen tuottamaa tallennetta sekä automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvaa tallennetta, jos sitä käytetään tai voidaan käyttää oikeudellisesti merkityksellisenä todisteena oikeuksista, velvoitteista tai tosiasioista.

Todistuskappale on väärä, jos se todisteena käytettäessä on omiaan antamaan erehdyttävän kuvan alkuperästään tai antajansa henkilöllisyydestä.

Todistuskappale on väärennetty, jos sen sisältöä on oikeudettomasti muutettu jonkin todistelun kannalta merkityksellisen tiedon osalta.

7 § (13.6.2003/514)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Väärennykseen, törkeään väärennykseen ja väärennysaineiston hallussapitoon sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

34 luku (21.4.1995/578)
Yleisvaarallisista rikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Tuhotyö

Joka

1) sytyttää tulipalon,

2) räjäyttää jotakin taikka

3) saa aikaan vedentulvan tai luonnontilan muun mullistuksen

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa taikka että siitä on yleistä erittäin huomattavan taloudellisen vahingon vaaraa, on tuomittava *tuhotyöstä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Tuhotyöstä tuomitaan myös se, joka omaisuutta vahingoittamalla tai tuhoamalla taikka tuotanto-, jakelu- tai tietojärjestelmän toimintaan oikeudettomasti puuttumalla aiheuttaa vakavan vaaran energiahuollolle, yleiselle terveydenhuollolle, maanpuolustukselle, oikeudenhoidolle tai muulle näihin rinnastettavalle yhteiskunnan tärkeälle toiminnolle.

Yritys on rangaistava.

2 § (7.4.2000/343)
Liikennetuhotyö

Joka

1) tuhoaa kulkuneuvon tai kiinteän lautan, tai niiden välineistön taikka kulkuväylän, liikenteen ohjausmerkin tai muun liikenteen laitteiston taikka vahingoittaa tai muuntaa niitä,

2) antaa liikenteeseen liittyvän väärän tiedon tai

3) tekee kulkuneuvossa, lentokentällä, kiinteällä lautalla tai liikenteen ohjailutehtävissä olevaa henkilöä kohtaan väkivaltaa taikka uhkaa häntä väkivallalla

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa liikenteessä tai kiinteällä lautalla, eikä teko ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, on tuomittava *liikennetuhotyöstä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (21.4.1995/578)
Törkeä tuhotyö

Jos tuhotyö tai liikennetuhotyö tehdään

1) aiheuttaen suurelle ihmismäärälle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa,

2) aiheuttaen jollekin yhteiskunnan tärkeälle toiminnolle uhkaavan vahingon pitkäaikaisuuden tai laaja-alaisuuden vuoksi taikka muusta syystä erityisen vakavaa vaaraa taikka

3) sodan tai muiden poikkeusolojen aikana

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tuhotyöstä* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (24.5.2002/400)
Terveyden vaarantaminen

Joka

1) myrkyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla saattaa terveydelle vaaralliseksi elintarvikkeen tai muun ihmisten nautittavaksi tai käytettäväksi tarkoitetun aineen taikka pitää sellaista vaaralliseksi saatettua ainetta muiden saatavilla,

2) levittää vakavaa sairautta,

3) käyttää säteilylähdettä säteilylain (592/1991) vastaisesti,

4) käyttää ydinainetta tai ydinjätettä taikka toimii ydinenergiaa käytettäessä ydinenergialain (990/1987) vastaisesti tai

5) geenitekniikkalain (377/1995) vastaisesti käyttää suljetussa tilassa tai tarkoituksellisesti levittää ympäristöön muuntogeenisiä organismeja

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa, on tuomittava *terveyden vaarantamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

(10.9.2004/848)

Yritys on rangaistava.

5 § (21.4.1995/578)
Törkeä terveyden vaarantaminen

Jos terveyden vaarantaminen tehdään aiheuttaen suurelle ihmismäärälle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä terveyden vaarantamisesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 § (21.4.1995/578)
Ydinräjähderikos

Joka tuo Suomeen taikka valmistaa tai räjäyttää ydinräjähteen tai pitää sellaista hallussaan, on tuomittava *ydinräjähderikoksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. (30.12.1998/841 v. 2003)

Ydinräjähderikoksesta tuomitaan myös se, joka räjäyttää ydinräjähteen Etelämanneralueella. (18.10.1996/29 v. 1998)

Yritys on rangaistava.

7 § (21.4.1995/578)
Yleisvaaran tuottamus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta tekee 1, 2 tai 4 §:ssä mainitun teon, on tuomittava, jos asianomaisessa säännöksessä tarkoitettu vaara johtuu tekijän huolimattomuudesta, *yleisvaaran tuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yleisvaaran tuottamuksesta tuomitaan myös se, joka huolimattomuudesta tekee 6 §:ssä tarkoitetun teon.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta yleisvaaran tuottamuksesta voidaan jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos tekijä omalla toiminnallaan poistaa vaaran, ennen kuin vaaratilanteesta on aiheutunut olennaista vahinkoa.

8 § (21.4.1995/578)
Törkeä yleisvaaran tuottamus

Jos yleisvaaran tuottamuksessa aiheutetaan suurelle ihmismäärälle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä yleisvaaran tuottamuksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

9 § (21.4.1995/578)
Yleisvaarallisen rikoksen valmistelu

Joka tehdäkseen 1–5 §:ssä tarkoitetun rikoksen pitää hallussaan pommia, muuta räjähdettä taikka vaarallista laitetta tai ainetta, on tuomittava *yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta tuomitaan myös se, joka tehdäkseen ydinräjähderikoksen

1) hankkii tai yrittää hankkia taikka pitää hallussaan tai yrittää pitää hallussaan ydinräjähteen valmistukseen tarvittavia aineita,

2) hankkii tai yrittää hankkia, valmistaa tai yrittää valmistaa taikka pitää hallussaan tai yrittää pitää hallussaan ydinräjähteen valmistukseen tarvittavia laitteita tai

3) hankkii ydinräjähteen valmistukseen tarvittavan valmistuskaavan tai -piirustuksen.

(14.11.2008/724)
9 a § (10.4.2015/368)
Vaaran aiheuttaminen tietojenkäsittelylle

Joka aiheuttaakseen haittaa tai vahinkoa tietojenkäsittelylle taikka tieto- tai viestintäjärjestelmän toiminnalle tai turvallisuudelle

1) tuo maahan, hankkii käyttöön, valmistaa, myy tai muuten levittää taikka asettaa saataville

a) sellaisen laitteen tai tietokoneohjelman taikka ohjelmakäskyjen sarjan, joka on suunniteltu tai muunnettu vaarantamaan tai vahingoittamaan tietojenkäsittelyä tai tieto- tai viestintäjärjestelmän toimintaa taikka murtamaan tai purkamaan sähköisen viestinnän teknisen suojauksen tai tietojärjestelmän suojauksen, taikka

b) tietojärjestelmän toiselle kuuluvan salasanan, pääsykoodin tai muun vastaavan tiedon taikka

2) levittää tai asettaa saataville ohjeen 1 kohdassa tarkoitetun tietokoneohjelman tai ohjelmakäskyjen sarjan valmistamiseksi,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, *vaaran aiheuttamisesta tietojenkäsittelylle* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

9 b § (11.5.2007/540)
Tietoverkkorikosvälineen hallussapito

Joka aiheuttaakseen haittaa tai vahinkoa tietojenkäsittelylle taikka tieto- tai viestintäjärjestelmän toiminnalle tai turvallisuudelle pitää hallussaan 9 a §:n 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua laitetta, tietokoneohjelmaa tai ohjelmakäskyjen sarjaa taikka b alakohdassa tarkoitettua salasanaa, pääsykoodia tai muuta vastaavaa tietoa, on tuomittava *tietoverkkorikosvälineen hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

10 § (21.4.1995/578)
Perätön vaarailmoitus

Joka tekee pommista, tulipalosta, merihädästä, suuronnettomuudesta tai muusta vastaavasta hädästä tai vaarasta perättömän ilmoituksen, joka on omiaan aiheuttamaan pelastus- tai turvallisuustoimen taikka pakokauhua, on tuomittava *perättömästä vaarailmoituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

11 § (24.1.2003/17)
Kaappaus

Joka väkivaltaa käyttäen tai sillä uhaten taikka muuten oikeudettomasti

1) puuttuu lennolla olevan ilma-aluksen, kauppamerenkulussa olevan aluksen, raideliikenteessä olevan raideliikennekulkuneuvon tai joukkoliikenteessä olevan moottorikulkuneuvon ohjaukseen,

2) ottaa lento-, meri- tai raideliikenneturvallisuutta vaarantavalla tavalla ilma-aluksen, kauppamerenkulussa olevan aluksen, raideliikenteessä olevan raideliikennekulkuneuvon tai liikenneturvallisuutta vakavasti vaarantavalla tavalla joukkoliikenteessä olevan moottorikulkuneuvon määräysvaltaansa tai

3) ottaa kiinteän lautan määräysvaltaansa,

on tuomittava *kaappauksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Jos 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu kaappaus on aiheuttanut vain vähäistä vaaraa lento-, meri- tai raideliikenneturvallisuudelle taikka vakavaa vähäisempää vaaraa muulle liikenneturvallisuudelle ja rikos, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen taikka muun teossa käytetyn oikeudettoman keinon laatu tai muut tekoon liittyvät seikat, on myös kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijää ei tuomita kaappauksesta, vaan niistä muista rikoksista, jotka teko käsittää.

12 § (26.9.2003/833)

12 § on kumottu L:lla 26.9.2003/833.

13 § (11.5.2007/540)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Ydinräjähderikokseen, 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleisvaarallisen rikoksen valmisteluun ja vaaran aiheuttamiseen tietojenkäsittelylle sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

14 § (10.4.2015/368)
Määritelmät

Mitä 38 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään tietojärjestelmän määritelmästä, sovelletaan myös tämän luvun 9 a ja 9 b §:ään.

34 a luku (24.1.2003/17)
Terrorismirikoksista

1 § (24.1.2003/17)
Terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset

Joka terroristisessa tarkoituksessa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, tekee

1) laittoman uhkauksen, perättömän vaarailmoituksen, 24 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun törkeän julkisrauhan rikkomisen tai 44 luvun 10 §:ssä tarkoitetun ydinenergian käyttörikoksen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi, (21.12.2007/1370)

2) tahallisen vaaran aiheuttamisen, tahallisen räjähderikoksen, vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisen tai 17 luvun 1 §:ssä tarkoitetun julkisen kehottamisen rikokseen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi, (21.12.2007/1370)

3) törkeän varkauden tai törkeän moottorikulkuneuvon käyttövarkauden, jonka kohteena on joukkoliikenteeseen tai tavarankuljetukseen soveltuva moottorikulkuneuvo, tuhotyön, liikennetuhotyön, terveyden vaarantamisen, törkeän vahingonteon, törkeän ampuma-aserikoksen tai puolustustarvikkeiden maastavientirikoksen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi, (8.6.2012/283)

4) kemiallisen aseen kiellon rikkomisen, biologisen aseen kiellon rikkomisen tai tahallisen törkeän ympäristön turmelemisen, joka on tehty 48 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi,

5) törkeän pahoinpitelyn, törkeän ihmiskaupan, panttivangin ottamisen, törkeän tuhotyön, törkeän terveyden vaarantamisen, ydinräjähderikoksen tai kaappauksen, on tuomittava vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi, (22.12.2005/1161)

6) surman, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi, tai

7) tapon, on tuomittava vankeuteen vähintään kahdeksaksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Joka terroristisessa tarkoituksessa tekee murhan, on tuomittava vankeuteen elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

2 § (24.1.2003/17)
Terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu

Joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen

1) sopii toisen kanssa tai laatii suunnitelman sellaisen rikoksen tekemisestä,

2) valmistaa, pitää hallussaan, hankkii, kuljettaa, käyttää tai luovuttaa räjähteen, kemiallisen tai biologisen aseen taikka toksiiniaseen, ampuma-aseen taikka vaarallisen esineen tai aineen tai

3) hankkii ydinräjähteen valmistukseen tai kemiallisen tai biologisen aseen taikka toksiiniaseen valmistukseen tarvittavia laitteita tai aineita taikka siihen tarvittavan valmistuskaavan tai -piirustuksen,

on tuomittava *terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

3 § (24.1.2003/17)
Terroristiryhmän johtaminen

Joka johtaa terroristiryhmää, jonka toiminnassa on tehty 1 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettu rikos tai sellaisen rikoksen rangaistava yritys taikka 2 §:ssä tarkoitettu rikos, on tuomittava *terroristiryhmän johtamisesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi.

Joka johtaa terroristiryhmää, jonka toiminnassa on tehty vain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu rikos, on tuomittava terroristiryhmän johtamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Joka tuomitaan terroristiryhmän johtamisesta, on tuomittava myös tekemästään tai hänen johdollaan terroristiryhmän toiminnassa tehdystä 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä taikka 2 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta.

4 § (26.9.2003/832)
Terroristiryhmän toiminnan edistäminen

Joka edistääkseen terroristiryhmän 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä,

1) varustaa tai yrittää varustaa terroristiryhmää räjähteillä, aseilla, ampumatarvikkeilla tai niiden valmistamiseen tarkoitetuilla aineilla tai tarvikkeilla taikka muilla vaarallisilla esineillä tai aineilla,

2) hankkii tai yrittää hankkia taikka luovuttaa terroristiryhmälle toimitiloja tai muita sen tarvitsemia tiloja taikka kulkuvälineitä tai muita ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeitä välineitä,

3) hankkii tai yrittää hankkia tiedon, jonka tuleminen terroristiryhmän tietoon on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, taikka välittää, luovuttaa tai ilmaisee terroristiryhmälle sellaisen tiedon,

4) hoitaa terroristiryhmän tärkeitä taloudellisia asioita tai antaa ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeitä taloudellisia tai oikeudellisia neuvoja tai

5) tekee 32 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetun rikoksen,

on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *terroristiryhmän toiminnan edistämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

(21.12.2007/1370)

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään oikeudellisesta neuvonnasta, ei koske rikoksen esitutkintaan tai tuomioistuinkäsittelyyn taikka rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvää oikeudellisen avustajan tai asiamiehen tehtävien hoitamista. (8.6.2012/283)

4 a § (21.12.2007/1370)
Koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä, toimeenpanee, yrittää toimeenpanna tai antaa koulutusta räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muulla vastaavalla tavalla toimeenpanee, yrittää toimeenpanna tai antaa koulutusta, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

4 b § (12.12.2014/1068)
Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen kouluttautuu 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden näihin merkitykseltään rinnastuvien erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava, *kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

4 c § (12.12.2014/1068)
Värväys terrorismirikoksen tekemiseen

Joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä, perustaa tai organisoi terroristiryhmän taikka värvää tai yrittää värvätä väkeä terroristiryhmään tai muuten tekemään mainituissa pykälissä tarkoitetun terrorismirikoksen, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

5 § (24.1.2003/17)
Terrorismin rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan

1) panttivangin ottamista tai kaappausta,

2) sellaista tuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä terroristisen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,

3) sellaista tuhotyötä, liikennetuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,

4) sellaista ydinräjähderikosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista, ydinenergian käyttörikosta tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai

5) murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa, törkeää ihmiskauppaa, panttivangin ottamista tai törkeää julkisrauhan rikkomista tai niillä uhkaamista, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978), (22.12.2005/1161)

on tuomittava *terrorismin rahoittamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1–4, 4 a–4 c tai 5 b §:ssä tarkoitettua rikosta. (11.11.2016/919)

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1, 2 tai 4 b §:n

mukaan tai teosta säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus. (12.12.2014/1068)

5 a § (12.12.2014/1068)
Terroristiryhmän rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1–3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

5 b § (11.11.2016/919)
Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Suomen kansalainen tai häneen 1 luvun 6 §:n 3 momentin nojalla rinnastettava henkilö taikka Suomen alueelta matkustava henkilö, joka matkustaa sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä tämän luvun 1–4, 4 a–4 c, 5 tai 5 a §:ssä tarkoitetun rikoksen, on tuomittava, jollei teko ole jonkin mainitun pykälän mukaan rangaistava, *matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 § (24.1.2003/17)
Määritelmät

Rikoksentekijällä on *terroristinen tarkoitus*, jos hänen tarkoituksenaan on:

1) aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa;

2) pakottaa oikeudettomasti jonkin valtion hallitus tai muu viranomainen taikka kansainvälinen järjestö tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin;

3) oikeudettomasti kumota jonkin valtion valtiosääntö tai muuttaa sitä tai horjuttaa vakavasti valtion oikeusjärjestystä taikka aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa valtiontaloudelle tai valtion yhteiskunnallisille perusrakenteille; tai

4) aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa kansainvälisen järjestön taloudelle tai sellaisen järjestön muille perusrakenteille.

Terroristiryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

Kansainvälisellä järjestöllä tarkoitetaan hallitustenvälistä tai merkityksensä ja kansainvälisesti tunnustetun asemansa perusteella siihen rinnastettavaa järjestöä.

7 § (24.1.2003/17)
Syyteoikeus

Syytteen nostamisesta tässä luvussa tarkoitetuista rikoksista päättää valtakunnansyyttäjä. Valtakunnansyyttäjä määrää tällöin myös siitä, kenen on ajettava syytettä.

8 § (24.1.2003/17)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tässä luvussa mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, sovelletaan myös tämän luvun 1 §:ssä tai 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitun rikoksen tekemiseksi tehtyyn ryöstöön, törkeään ryöstöön, kiristykseen ja

törkeään kiristykseen sekä tämän luvun 1 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tai 2 momentissa, 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa taikka 4 tai 5 §:ssä mainitun rikoksen tekemiseksi tehtyyn väärennykseen tai törkeään väärennykseen.

35 luku (24.8.1990/769)
Vahingonteosta

1 § (24.8.1990/769)
Vahingonteko

Joka oikeudettomasti hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta, on tuomittava *vahingonteosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

2–3 momentit on kumottu L:lla 10.4.2015/368.

2 § (10.4.2015/368)
Törkeä vahingonteko

Jos vahingonteolla aiheutetaan

1) erittäin suurta taloudellista vahinkoa,

2) rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa tai

3) historiallisesti tai sivistyksellisesti erityisen arvokkaalle omaisuudelle huomattavaa vahinkoa

ja vahingonteko on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä vahingonteosta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (24.8.1990/769)
Lievä vahingonteko

Jos vahingonteko, huomioon ottaen vahingon vähäisyys tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä vahingonteosta* sakkoon.

3 a § (10.4.2015/368)
Datavahingonteko

Joka toista vahingoittaakseen oikeudettomasti hävittää, turmelee, kätkee, vahingoittaa, muuttaa, saattaa käyttökelvottomaksi tai salaa tietovälineelle tallennetun tiedon tai muun tallennuksen taikka tietojärjestelmässä olevan datan, on tuomittava *datavahingonteosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 b § (10.4.2015/368)
Törkeä datavahingonteko

Jos datavahingonteossa

1) aiheutetaan erityisen tuntuvaa haittaa tai taloudellista vahinkoa,

2) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa, (8.5.2015/564)

3) rikos tehdään osana toimintaa, jossa on vaikutettu merkittävään määrään tietojärjestelmiä käyttäen 34 luvun 9 a §:n 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua laitetta, tietokoneohjelmaa tai ohjelmakäskyjen sarjaa taikka b alakohdassa tarkoitettua salasanaa, pääsykoodia tai muuta vastaavaa tietoa tai

4) rikos kohdistuu tietojärjestelmään, jonka vahingoittaminen vaarantaisi energiahuollon, yleisen terveydenhuollon, maanpuolustuksen, oikeudenhoidon taikka muun näihin rinnastettavan yhteiskunnan tärkeän toiminnon

ja datavahingonteko on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä datavahingonteosta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään viideksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 c § (10.4.2015/368)
Lievä datavahingonteko

Jos datavahingonteko, huomioon ottaen vahingon vähäisyys tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä datavahingonteosta* sakkoon.

4 § (24.8.1990/769)
Yhteinen omaisuus

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös, kun teko kohdistuu yhteiseen omaisuuteen, johon tekijällä on osuus.

5 § (24.8.1990/769)
Rajoitussäännös

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta, milloin teosta on muualla laissa säädetty yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

6 § (10.4.2015/368)
Syyteoikeus

Jos 1, 3, 3 a tai 3 c §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena on ollut ainoastaan yksityinen omaisuus, syyttäjä saa nostaa syytteen vain, jos asianomistaja ilmoittaa rikoksen syytteeseen pantavaksi.

7 § (10.4.2015/368)
Toimenpiteistä luopuminen

Vahingonteosta, datavahingonteosta, lievästä vahingonteosta ja lievästä datavahingonteosta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos rikoksesta epäilty tai rikoksen tekijä on korvannut vahingon ja vahingonkorvaus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi.

8 § (10.4.2015/368)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Datavahingontekoon ja törkeään datavahingontekoon sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

9 § (10.4.2015/368)
Määritelmät

Mitä 38 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään tietojärjestelmän määritelmästä, sovelletaan myös tämän luvun 3 a ja 3 b §:ään.

Mitä 38 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään datan määritelmästä, sovelletaan myös tämän luvun 3 a §:ään.

36 luku (24.8.1990/769)
Petoksesta ja muusta epärehellisyydestä

1 § (24.8.1990/769)
Petos

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin ja siten

aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava *petoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Petoksesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa dataa syöttämällä, muuttamalla, tuhoamalla tai poistamalla taikka tietojärjestelmän toimintaan muuten puuttumalla saa aikaan tietojenkäsittelyn lopputuloksen vääristymisen ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa. (13.6.2003/514)

Yritys on rangaistava.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä petos

Jos petoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa,

3) rikos tehdään käyttämällä hyväksi vastuulliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta tai

4) rikos tehdään käyttämällä hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa

ja petos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä petoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (24.8.1990/769)
Lievä petos

Jos petos, huomioon ottaen tavoitellun hyödyn tai aiheutetun vahingon määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä petoksesta* sakkoon.

4 § (24.8.1990/769)
Vakuutuspetos

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudettoman vakuutuskorvauksen sytyttää tuleen palovakuutetun omaisuuden, on tuomittava, jollei hän lisäksi vakuutuskorvauksen saamiseksi syyllisty samaa omaisuutta koskevaan petosrikokseen tai sellaisen rikoksen yritykseen, *vakuutuspetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § (24.8.1990/769)
Luottamusaseman väärinkäyttö

Jos se, jonka tehtävänä on hoitaa toisen taloudellisia tai oikeudellisia asioita, väärinkäyttää luottamusasemaansa

1) ryhtymällä sellaiseen toimeen, johon hänellä ei ole oikeutta, tai

2) jättämällä tehtävänsä kokonaan tai osaksi suorittamatta

ja siten aiheuttaa vahinkoa sille, jonka asioita hänen tulee hoitaa, hänet on tuomittava *luottamusasemanväärinkäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (6.11.2009/845)
Kiskonta

Joka käyttämällä hyväksi toisen taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä tai ajattelemattomuutta jonkin sopimuksen tai muun oikeustoimen yhteydessä hankkii tai edustaa itselleen tai

toiselle taloudellista etua, joka on selvästi epäsuhteessa vastikkeeseen, on tuomittava *kiskonnasta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Kiskonnasta tuomitaan myös se, joka luotonannossa ottaa tai edustaa itselleen tai toiselle korkoa tai muuta taloudellista etua, joka on selvästi epäsuhteessa luotonantajan suoritukseen ottaen huomioon:

1) myönnetyn luoton määrä, luottoaika ja luottosopimuksen muut ehdot;

2) myönnettyyn luottoon liittyvä luottoriski;

3) kulut luotonantajan sellaisista toimista, jotka kuuluvat huolelliseen luotonmyöntömenettelyyn;

4) luoton rahoittamisesta aiheutuneet tavanomaiset kulut;

5) luottotoiminnan tavanomaiset yleiskulut.

7 § (24.8.1990/769)
Törkeä kiskonta

Jos kiskonnassa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa,

3) rikoksentekijä käyttää häikäilemättömästi hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa tai

4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja kiskonta on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä kiskonnasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

8 § (24.8.1990/769)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä lievästä petoksesta eikä luottamusaseman väärinkäytöstä, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi. (13.5.2011/441)

Syyteilmoitus ei ole kuitenkaan tarpeen luottamusaseman väärinkäytöstä, jos erittäin tärkeä yleinen etu vaatii syytteen nostamisen tai jos asioiden hoitaminen perustuu lain tai viranomaisen määräykseen tai jos rikoksen on tehnyt asianajaja tai muu henkilö, joka on tehtävässään julkisen valvonnan alainen tai siihen rinnastettavassa asemassa, taikka teko kohdistuu julkisen valvonnan alaiseen yhteisöön, säätiöön tai muuhun oikeushenkilöön sen julkisen valvonnan alaisessa toiminnassa. (29.4.1994/317)

9 § (13.6.2003/514)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tämän luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun petokseen sekä törkeään petokseen silloin, kun se on tehty 1 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

37 luku (24.8.1990/769)
Maksuvälinerikoksista

1 § (4.5.2001/369)
Rahanväärennys

Joka valmistaa väärää rahaa tai väärentää rahaa saattaakseen sen käypänä liikkeeseen taikka tässä tarkoituksessa tuo maahan, vie maasta, hankkii, vastaanottaa, kuljettaa tai toiselle luovuttaa vääräksi tai väärennetyksi tietämäänsä rahaa, on tuomittava *rahanväärennyksestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä rahanväärennys

Jos rahanväärennyksessä

1) väärän tai väärennetyn rahan määrä tai arvomäärä on huomattava tai

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rahanväärennys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästärahanväärennyksestä* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (24.8.1990/769)
Lievä rahanväärennys

Jos rahanväärennys, huomioon ottaen väärän tai väärennetyn rahan määrä ja arvomäärä, tavoitellun hyödyn tai aiheutetun vahingon määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä rahanväärennyksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (4.5.2001/369)
Rahanväärennyksen valmistelu

Joka rahanväärennysrikoksen tekemistä varten valmistaa, tuo maahan, pitää hallussaan, hankkii tai vastaanottaa tällaisen rikoksen tekemiseen soveltuvan välineen, tarvikkeen, tallenteen tai ohjelmiston, on tuomittava *rahanväärennyksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 § (24.8.1990/769)
Väärän rahan käyttö

Joka, vastaanotettuaan väärää tai väärennettyä rahaa käypänä, luovuttaa sen toiselle saattaakseen sen uudelleen sellaisena liikkeeseen, vaikka hän tietää rahan vääräksi tai väärennetyksi, on tuomittava *väärän rahankäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

6 § (24.8.1990/769)
Väärän rahan hallussapito

Joka ilman hyväksyttävää syytä pitää hallussaan väärää tai väärennettyä rahaa, on tuomittava *väärän rahanhallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

7 § (24.8.1990/769)
Rahajäljitelmän levitys

Joka yleisölle levittämistä varten valmistaa tai hankkii taikka yleisölle levittää käypää rahaa erehdyttävästi muistuttavan lomakkeen, merkin, kuvan tai muun esineen, on tuomittava *rahajäljitelmän levityksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

8 § (24.8.1990/769)
Maksuvälinepetos

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä,

1) käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa, lupaan perustuvan oikeutensa ylittäen tai muuten ilman laillista oikeutta tai

2) luovuttaa maksuvälineen tai maksuvälinelomakkeen toiselle saattaakseen sen ilman laillista oikeutta käytettäväksi,

on tuomittava *maksuvälinepetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(19.6.1997/602)

Maksuvälinepetoksesta tuomitaan myös se, joka tilin katteen tai sovitun enimmäisluottorajan ylittäen väärinkäyttää 1 momentissa tarkoitettua maksuvälinettä ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa, jollei hänellä maksuvälinettä käyttäessään ollut aikomus viipymättä korvata vahinko.

9 § (24.8.1990/769)
Törkeä maksuvälinepetos

Jos maksuvälinepetoksessa

1) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa tai

2) rikoksentekijä on rikoksen tekemistä varten tehnyt tai teettänyt maksuvälinelomakkeita, joista rikoksessa käytetty maksuväline on valmistettu, taikka rikos muuten tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja maksuvälinepetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästämaksuvälinepetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

10 § (24.8.1990/769)
Lievä maksuvälinepetos

Jos maksuvälinepetos, huomioon ottaen tavoitellun hyödyn tai aiheutetun vahingon määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästämaksuvälinepetoksesta* sakkoon.

11 § (13.6.2003/514)
Maksuvälinepetoksen valmistelu

Joka maksuvälinepetosrikoksen tekemistä varten

1) valmistaa, tuo maahan, hankkii, vastaanottaa tai pitää hallussaan maksuvälinelomakkeen tai

2) valmistaa, tuo maahan, hankkii, vastaanottaa, pitää hallussaan, myy tai luovuttaa erityisesti maksuvälinelomakkeen valmistamiseen soveltuvan välineen tai tarvikkeen taikka erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan maksuliikenteeseen soveltuvan tallenteen, ohjelmiston, välineen tai tarvikkeen,

on tuomittava *maksuvälinepetoksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

12 § (19.6.1997/602)
Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *rahalla* seteleitä ja metallirahoja, jotka Suomessa tai muussa maassa ovat virallisesti käypiä maksuvälineitä;

2) *maksuvälineellä* pankki-, maksu- tai luottokorttia, shekkiä tai muuta välinettä taikka tallennetta, jolla voidaan suorittaa maksuja, tilinostoja tai tilisiirtoja tai jonka käyttäminen on välttämätön edellytys mainittujen suoritusten tekemiseksi; sekä

3) *maksuvälinelomakkeella* painettua maksuvälineeksi täydennettävää lomaketta, jota ei pidetä yleisön vapaasti saatavissa, taikka sellaista korttia tai korttiaihiota, joka erityisesti soveltuu maksuvälineen valmistamiseen.

Mitä tässä luvussa säädetään maksuvälineestä, sovelletaan myös julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen talletuksesta antamaan vastakirjaan ja muuhun saamistodisteeseen.

Mitä tässä luvussa säädetään rahasta, sovelletaan seteleihin ja metallirahoihin myös ennen niiden liikkeelle laskua. (17.3.2000/298)

13 § (26.10.2001/875)

13 § on kumottu L:lla 26.10.2001/875.

14 § (13.6.2003/514)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Rahanväärennykseen, törkeään rahanväärennykseen, lievään rahanväärennykseen, rahanväärennyksen valmisteluun, väärän rahan käyttöön, maksuvälinepetokseen, törkeään maksuvälinepetokseen ja maksuvälinepetoksen valmisteluun sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

38 luku (21.4.1995/578)
Tieto- ja viestintärikoksista

1 § (21.4.1995/578)
Salassapitorikos

Joka laissa tai asetuksessa säädetyn taikka viranomaisen lain nojalla erikseen määräämän salassapitovelvollisuuden vastaisesti

1) paljastaa salassa pidettävän seikan, josta hän on asemassaan, toimessaan tai tehtävää suorittaessaan saanut tiedon, taikka

2) käyttää tällaista salaisuutta omaksi tai toisen hyödyksi,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 40 luvun 5 §:n mukaan, *salassapitorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

2 § (21.4.1995/578)
Salassapitorikkomus

Jos salassapitorikos, huomioon ottaen teon merkitys yksityisyyden tai luottamuksellisuuden suojan kannalta taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *salassapitorikkomuksesta* sakkoon.

Salassapitorikkomuksesta tuomitaan myös se, joka on syyllistynyt sellaiseen 1 §:ssä tarkoitettuun salassapitovelvollisuuden rikkomiseen, joka on erikseen säädetty salassapitorikkomuksena rangaistavaksi.

3 § (10.4.2015/368)
Viestintäsalaisuuden loukkaus

Joka oikeudettomasti

1) avaa toiselle osoitetun kirjeen tai muun suljetun viestin taikka suojauksen murtaen hankkii tiedon sähköisesti tai muulla vastaavalla teknisellä keinolla tallennetusta, ulkopuoliselta suojatusta viestistä taikka

2) hankkii tiedon televerkossa tai tietojärjestelmässä välitettävänä olevan puhelun, sähkeen, tekstin-, kuvan- tai datasiirron taikka muun vastaavan televiestin sisällöstä taikka tällaisen viestin lähettämisestä tai vastaanottamisesta,

on tuomittava *viestintäsalaisuuden loukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

4 § (21.4.1995/578)
Törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus

Jos viestintäsalaisuuden loukkauksessa

1) rikoksentekijä käyttää rikoksen tekemisessä hyväksi asemaansa sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) tarkoitetun teleyrityksen palveluksessa tai muuta erityistä luottamusasemaansa, (16.6.2004/517)

2) rikoksentekijä käyttää rikoksen tekemistä varten suunniteltua tai muunnettua tietojenkäsittelyohjelmaa tai teknistä erikoislaitetta tai rikos muuten tehdään erityisen suunnitelmallisesti taikka

3) rikoksen kohteena oleva viesti on sisällöltään erityisen luottamuksellinen taikka teko huomattavasti loukkaa yksityisyyden suojaa

ja viestintäsalaisuuden loukkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta* vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Sähköisen viestinnän tietosuojaL 516/2004 on kumottu Tietoyhteiskuntakaarella 917/2014.

5 § (21.4.1995/578)
Tietoliikenteen häirintä

Joka puuttumalla postiliikenteessä taikka tele- tai radioviestinnässä käytettävän laitteen toimintaan, lähettämällä ilkivaltaisessa tarkoituksessa radiolaitteella tai televerkossa häiritseviä viestejä tai muulla vastaavalla tavalla oikeudettomasti estää tai häiritsee postiliikennettä taikka tele- tai radioviestintää, on tuomittava *tietoliikenteen häirinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (11.5.2007/540)

6 § (21.4.1995/578)
Törkeä tietoliikenteen häirintä

Jos tietoliikenteen häirinnässä

1) rikoksentekijä käyttää rikoksen tekemisessä hyväksi asemaansa teletoimintalaissa tarkoitetun yleistä teletoimintaa, kaapelilähetystoiminnasta annetun lain (307/87) mukaista kaapelilähetystoimintaa tai yleisradiotoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa tai muuta erityistä luottamusasemaansa taikka

2) rikoksella estetään tai häiritään hätäkutsujen radioviestintää tai muuta sellaista tele- tai radioviestintää, jota harjoitetaan ihmishengen turvaamiseksi,

3) rikos tehdään osana toimintaa, jossa on vaikutettu merkittävään määrään tietojärjestelmiä käyttäen 34 luvun 9 a §:n 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua laitetta, tietokoneohjelmaa tai ohjelmakäskyjen sarjaa taikka b alakohdassa tarkoitettua salasanaa, pääsykoodia tai muuta vastaavaa tietoa, (10.4.2015/368)

4) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa, (8.5.2015/564)

5) rikoksella aiheutetaan erityisen tuntuvaa haittaa tai taloudellista vahinkoa tai (10.4.2015/368)

6) rikos kohdistuu laitteeseen, tietojärjestelmään tai viestintään, jonka vahingoittaminen vaarantaisi energiahuollon, yleisen terveydenhuollon, maanpuolustuksen, oikeudenhoidon taikka muun näihin rinnastettavan yhteiskunnan tärkeän toiminnon (10.4.2015/368)

ja tietoliikenteen häirintä on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tietoliikenteen häirinnästä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään viideksi vuodeksi. (10.4.2015/368)

ja tietoliikenteen häirintä on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tietoliikenteen häirinnästä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (11.5.2007/540)

L kaapelilähetystoiminnasta 307/1987 on kumottu L:lla televisio- ja radiotoiminnasta 744/1998, ks. Tietoyhteiskuntakaari 917/2014.

7 § (21.4.1995/578)
Lievä tietoliikenteen häirintä

Jos tietoliikenteen häirintä, huomioon ottaen aiheutetun häiriön laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä tietoliikenteen häirinnästä* sakkoon.

Yritys on rangaistava. (11.5.2007/540)

7 a § (10.4.2015/368)
Tietojärjestelmän häirintä

Joka aiheuttaakseen toiselle haittaa tai taloudellista vahinkoa dataa syöttämällä, siirtämällä, vahingoittamalla, muuttamalla tai poistamalla taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti estää tietojärjestelmän toiminnan tai aiheuttaa sille vakavaa häiriötä, on tuomittava *tietojärjestelmän häirinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 b § (10.4.2015/368)
Törkeä tietojärjestelmän häirintä

Jos tietojärjestelmän häirinnässä

1) aiheutetaan erityisen tuntuvaa haittaa tai taloudellista vahinkoa,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti,

3) rikos tehdään osana toimintaa, jossa on vaikutettu merkittävään määrään tietojärjestelmiä käyttäen 34 luvun 9 a §:n 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua laitetta, tietokoneohjelmaa tai ohjelmakäskyjen sarjaa taikka b alakohdassa tarkoitettua salasanaa, pääsykoodia tai muuta vastaavaa tietoa,

4) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai (8.5.2015/564)

5) rikos kohdistuu tietojärjestelmään, jonka vahingoittaminen vaarantaisi energiahuollon, yleisen terveydenhuollon, maanpuolustuksen, oikeudenhoidon taikka muun näihin rinnastettavan yhteiskunnan tärkeän toiminnon

ja tietojärjestelmän häirintä on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tietojärjestelmän häirinnästä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään viideksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 § (10.4.2015/368)
Tietomurto

Joka käyttämällä hänelle kuulumatonta käyttäjätunnusta taikka turvajärjestelyn muuten murtamalla oikeudettomasti tunkeutuu tietojärjestelmään, jossa sähköisesti tai muulla vastaavalla teknisellä keinolla käsitellään, varastoidaan tai siirretään tietoja tai dataa, taikka sellaisen järjestelmän erikseen suojattuun osaan, on tuomittava *tietomurrosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tietomurrosta tuomitaan myös se, joka tietojärjestelmään tai sen osaan tunkeutumatta

1) teknisen erikoislaitteen avulla tai

2) muuten teknisin keinoin turvajärjestelyn ohittaen, tietojärjestelmän haavoittuvuutta hyväksi käyttäen tai muuten ilmeisen vilpillisin keinoin

oikeudettomasti ottaa selon 1 momentissa tarkoitetussa tietojärjestelmässä olevasta tiedosta tai datasta.

Yritys on rangaistava.

Tätä pykälää sovelletaan ainoastaan tekoon, josta ei ole muualla laissa säädetty ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta.

8 a § (10.4.2015/368)
Törkeä tietomurto

Jos tietomurto tehdään

1) osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai (8.5.2015/564)

2) erityisen suunnitelmallisesti

ja tietomurto on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tietomurrosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 b § (7.11.2014/919)
Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 269 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, vuokraa tai levittää suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, *suojauksen purkujärjestelmärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 § (22.4.1999/525)
Henkilörekisteririkos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) käsittelee henkilötietoja vastoin henkilötietolain (523/1999) käyttötarkoitussidonnaisuutta, käsittelyn yleisiä edellytyksiä, henkilötietojen tarpeellisuutta tai virheettömyyttä, arkaluonteisia tietoja, henkilötunnusta tai henkilötietojen käsittelyä erityisiä tarkoituksia varten koskevia säännöksiä taikka rikkoo henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissäännöksiä, (8.6.2001/480)

2) antamalla rekisteröidylle väärän tai harhaanjohtavan tiedon estää tai yrittää estää rekisteröityä käyttämästä hänelle kuuluvaa tarkastusoikeutta tai

3) siirtää henkilötietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolisiin valtioihin henkilötietolain 5 luvun vastaisesti

ja siten loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle muuta vahinkoa tai olennaista haittaa, on tuomittava *henkilörekisteririkoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 a § (10.4.2015/368)
Identiteettivarkaus

Joka erehdyttääkseen kolmatta osapuolta oikeudettomasti käyttää toisen henkilötietoja, tunnistamistietoja tai muuta vastaavaa yksilöivää tietoa ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa tai vähäistä suurempaa haittaa sille, jota tieto koskee, on tuomittava *identiteettivarkaudesta* sakkoon.

10 § (13.5.2011/441)

Syyteoikeus

Jos salassapitorikoksen tai salassapitorikkomuksen kohteena on yksityisen henkilökohtaisia tai taloudellisia oloja taikka elinkeinoa koskeva seikka, syyttäjä ei saa nostaa syytettä tästä teosta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi taikka ellei rikoksentekijä rikoksen tehdessään ole ollut yleistä posti- tai teletoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa taikka erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, tietojärjestelmän häirinnästä, tietomurrosta tai suojauksen purkujärjestelmärikoksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi tai ellei rikoksentekijä rikosta tehdessään ole ollut yleistä posti- tai teletoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Syyttäjän on ennen henkilörekisteriin kohdistuvaa salassapitorikosta, salassapitorikkomusta, viestintäsalaisuuden loukkausta, törkeää viestintäsalaisuuden loukkausta tai tietomurtoa taikka henkilörekisteririkosta koskevan syytteen nostamista kuultava tietosuojavaltuutettua. Tuomioistuimen on tällaista rikosta koskevaa asiaa käsitellessään varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

Syyttäjä saa nostaa syytteen identiteettivarkaudesta vain, jos asianomistaja ilmoittaa rikoksen syytteeseen pantavaksi. (10.4.2015/368)

11 § (10.4.2015/368)
Menettämisseuraamus

Edellä 8 b §:ssä tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä on tuomittava valtiolle menetetyksi.

12 § (11.5.2007/540)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Viestintäsalaisuuden loukkaukseen, törkeään viestintäsalaisuuden loukkaukseen, tietoliikenteen häirintään, törkeään tietoliikenteen häirintään, tietomurtoon, törkeään tietomurtoon, tietojärjestelmän häirintään ja törkeään tietojärjestelmän häirintään sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

13 § (10.4.2015/368)
Määritelmät

Sovellettaessa 3, 6, 7 a, 7 b ja 8 §:ää tietojärjestelmällä tarkoitetaan myös tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/40/EU, jäljempänä *tietoverkkorikosdirektiivi*, 2 artiklan a kohdassa tarkoitettua:

1) laitetta tai toisiinsa kytkettyjä tai liitettyjä laitteita, joista yksi tai useampi on ohjelmoitu automaattista tietojenkäsittelyä varten; sekä

2) dataa, jota kyseisessä laitteessa tai toisiinsa kytketyissä tai liitetyissä laitteissa varastoidaan, käsitellään, haetaan tai välitetään sen tai niiden toimintaa, käyttöä, suojausta tai huoltoa varten.

Sovellettaessa 3, 7 a ja 8 §:ää datalla tarkoitetaan myös tietoverkkorikosdirektiivin 2 artiklan b kohdassa tarkoitettua:

1) sellaisessa muodossa olevien tosiseikkojen, tietojen tai käsitteiden esitystä, että se soveltuu käsiteltäväksi tietojärjestelmässä; sekä

2) ohjelmaa, jonka avulla tietojärjestelmä pystyy suorittamaan jonkin toiminnon.

39 luku (24.8.1990/769)
Velallisen rikoksista

1 § (31.1.2003/61)
Velallisen epärehellisyys

Velallinen, joka

1) hävittää omaisuuttaan,

2) ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuuttaan,

3) siirtää omaisuuttaan ulkomaille saattaakseen sen velkojiensa ulottumattomiin taikka

4) lisää perusteettomasti velvoitteitaan

ja siten aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisensa tai oleellisesti pahentaa maksukyvyttömyyttään, on tuomittava *velallisen epärehellisyydestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

1 a § (29.4.1994/317)
Törkeä velallisen epärehellisyys

Jos velallisen epärehellisyydessä

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa velkojille tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja velallisen epärehellisyys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä velallisen epärehellisyydestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

2 § (24.8.1990/769)
Velallisen petos

Velallinen, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä konkurssi-, ulosotto-, velkajärjestely- tai saneerausmenettelyssä (28.6.1993/610)

1) salaa omaisuuttaan,

2) ilmoittaa kokonaan tai osittain perusteettoman taikka valeoikeustoimeen perustuvan velvoitteen,

3) antaa muun väärän tai harhaanjohtavan tiedon velkojien kannalta merkitykselisestä seikasta, tai

4) jättää ilmoittamatta velan,

on tuomittava *velallisen petoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(25.1.1993/54)

Jos velallinen oikaisee erehdyttävän tiedon tai muuten ehkäisee tekonsa vaikutuksen menettelyyn, ennen kuin hän vahvistaa pesäluettelon oikeaksi tai erehdyttävä tieto muuten vaikuttaa menettelyyn, ei tekoa pidetä velallisen petoksena.

3 § (24.8.1990/769)
Törkeä velallisen petos

Jos velallisen petoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä tai

2) velallinen vahvistaa väärän tai harhaanjohtavan tiedon tuomioistuimessa oikeaksi

ja velallisen petos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästävelallisen petoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

4 § (24.8.1990/769)

Velallisen vilpillisyys

Jos velallinen tekee 2 §:ssä tarkoitetun teon ilman hyötymistarkoitusta joko tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta, hänet on tuomittava *velallisenvilpillisyydestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § (24.8.1990/769)
Velallisrikkomus

Jos velallisen petos tai velallisen vilpillisyys, huomioon ottaen velallisen antaman väärän tai harhaanjohtavan tiedon vähäinen merkitys velkojien kannalta taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *velallisrikkomuksesta* sakkoon.

6 § (31.1.2003/61)
Velkojansuosinta

Jos velallinen, joka tietää itsensä kyvyttömäksi täyttämään velvoitteensa, suosiakseen tiettyä velkojaa muiden velkojien kustannuksella

1) maksaa ennenaikaisesti velan olosuhteissa, joissa maksu ei ole tavanomainen,

2) antaa velkojan saatavasta vakuuden, josta ei ollut sovittu tai jota velallinen ei ollut luvannut velkasuhteen syntyessä,

3) käyttää velvoitteen täyttämiseen epätavallista maksuvälinettä olosuhteissa, jotka huomioon ottaen maksua ei voida pitää tavanomaisena, taikka

4) ryhtyy muuhun sellaiseen velkojan asemaa parantavaan järjestelyyn,

hänet on tuomittava *velkojansuosinnasta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 § (13.6.2003/515)

7 § on kumottu L:lla 13.6.2003/515.

8 § (24.8.1990/769)
Määritelmä

Mitä tässä luvussa on säädetty ulosottomenettelystä, koskee soveltuvin osin myös ulosottoviranomaisen menettelyä, johon ryhdytään ulosoton turvaamiseksi.

9 § (24.8.1990/769)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä velallisrikkomuksesta eikä velkojansuosinnasta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi. (13.5.2011/441)

Velallisen epärehellisyyden, törkeän velallisen epärehellisyyden ja velkojansuosinnan asianomistajia ovat velallisen teon aikaiset tunnetut velkojat. Velallisen petoksen, törkeän velallisen petoksen, velallisen vilpillisyyden ja velallisrikkomuksen asianomistajia ovat 2 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kysymyksessä olevaan selvitys- tai täytäntöönpanomenettelyyn osallistuvat velkojat ja mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa mainitussa kohdassa tarkoitetun velan velkoja. (31.1.2003/61)

Jos velallisen konkurssipesällä on konkurssisäännön perusteella määrätty hallinto, se käyttää asianomistajien puhevaltaa velallisen rikosta koskevassa jutussa. Yksittäisellä velkojalla on kuitenkin oikeus itsenäisesti käyttää puhevaltaa omasta puolestaan.

40 luku (8.9.1989/792)
Virkarikoksista (12.7.2002/604)
1 § (12.7.2002/604)

Lahjuksen ottaminen

Jos virkamies toiminnastaan palvelussuhteessa itselleen tai toiselle

1) pyytää lahjan tai muun oikeudettoman edun taikka tekee muutoin aloitteen sellaisen edun saamiseksi,

2) ottaa vastaan lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa, taikka

3) hyväksyy 2 kohdassa tarkoitetun lahjan tai edun tai lupauksen tai tarjouksen siitä,

hänet on tuomittava *lahjuksen ottamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Virkamies on tuomittava lahjuksen ottamisesta myös, jos hän toiminnastaan palvelussuhteessa hyväksyy 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun lahjan tai muun edun antamisen toiselle taikka lupauksen tai tarjouksen siitä.

Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtäväänsä.

2 § (12.7.2002/604)
Törkeä lahjuksen ottaminen

Jos lahjuksen ottamisessa

1) virkamies asettaa lahjuksen toimintansa ehdoksi taikka toimii tai hänen tarkoituksenaan on toimia lahjan tai edun vuoksi palvelussuhteessaan velvollisuuksiensa vastaisesti lahjanantajaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen taikka

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjuksen ottaminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, virkamies on tuomittava *törkeästä lahjuksen ottamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi sekä lisäksi viralta pantavaksi.

3 § (12.7.2002/604)
Lahjusrikkomus

Jos virkamies itselleen tai toiselle

1) pyytää lahjan tai muun oikeudettoman edun taikka tekee muutoin aloitteen sellaisen edun saamiseksi taikka

2) ottaa vastaan tai hyväksyy lahjan tai muun edun taikka hyväksyy sitä koskevan lupauksen tai tarjouksen

siten, että menettely on omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen, hänet on tuomittava, jollei tekoa ole rangaistava lahjuksen ottamisena tai törkeänä lahjuksen ottamisena, *lahjusrikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4 § (10.6.2011/637)
Lahjuksen ottaminen kansanedustajana

Jos kansanedustaja itselleen tai toiselle

1) pyytää lahjan tai muun oikeudettoman edun taikka tekee muutoin aloitteen sellaisen edun saamiseksi taikka

2) ottaa vastaan tai hyväksyy muun kuin tavanomaiseksi vieraanvaraisuudeksi katsottavan lahjan tai muun oikeudettoman edun taikka hyväksyy sitä koskevan lupauksen tai tarjouksen

toimiakseen tai jättääkseen toimimatta edun vuoksi edustajantoimessaan tietyllä tavalla taikka palkkiona sellaisesta toiminnasta ja teko on omiaan selvästi horjuttamaan luottamusta edustajantoimen hoitamisen riippumattomuuteen, hänet on tuomittava *lahjuksen ottamisesta kansanedustajana* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Lahjuksen ottamisena kansanedustajana ei pidetä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain mukaista vaalirahoitusta, ellei sen tarkoituksena ole 1 momentin kiertäminen.

4 a § (10.6.2011/637)
Törkeä lahjuksen ottaminen kansanedustajana

Jos lahjuksen ottamisessa kansanedustajana

1) kansanedustaja asettaa lahjan tai edun toimintansa ehdoksi taikka toimii tai hänen tarkoituksenaan on toimia edustajantoimessaan lahjuksen antajaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen taikka

2) lahjan tai edun arvo on huomattava

ja lahjuksen ottaminen kansanedustajana on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, kansanedustaja on tuomittava *törkeästä lahjuksen ottamisesta kansanedustajana* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

5 § (12.7.2002/604)
Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen

Jos virkamies tahallaan palvelussuhteensa aikana tai sen päätyttyä oikeudettomasti

1) paljastaa sellaisen asiakirjan tai tiedon, joka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tai muun lain mukaan on salassa pidettävä tai jota ei lain mukaan saa ilmaista, taikka

2) käyttää omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa tai tietoa,

hänet on tuomittava, jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *virkasalaisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtäväänsä.

Jos virkamies huolimattomuudesta syyllistyy 1 momentissa tarkoitettuun tekoon, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava, jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *tuottamuksellisesta virkasalaisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

6 § (21.5.1999/625)

6 § on kumottu L:lla 21.5.1999/625.

7 § (12.7.2002/604)
Virka-aseman väärinkäyttäminen

Jos virkamies hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka aiheuttaakseen toiselle haittaa tai vahinkoa

1) rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa osallistuessaan päätöksentekoon tai sen valmisteluun tai käyttäessään julkista valtaa muissa virkatehtävissään taikka

2) käyttää väärin asemaansa käskyvallassaan tai välittömässä valvonnassaan olevaan henkilöön nähden,

hänet on tuomittava *virka-aseman väärinkäyttämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtäväänsä.

8 § (8.9.1989/792)
Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen

Jos virka-aseman väärinkäyttämisessä

1) tavoitellaan huomattavan suurta hyötyä tai

2) pyritään aiheuttamaan erityisen tuntuvaa haittaa tai vahinkoa tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai häikäilemättömästi

ja virka-aseman väärinkäyttäminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, virkamies on tuomittava *törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi sekä viralta pantavaksi.

9 § (12.7.2002/604)
Virkavelvollisuuden rikkominen

Jos virkamies virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin edellä tässä luvussa tai 11 luvun 9 a §:ssä säädetyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava *virkavelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (4.12.2009/990)

Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos hän on syyllistynyt 1 momentissa mainittuun rikokseen rikkomalla jatkuvasti tai olennaisesti virkavelvollisuutensa ja rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtäväänsä.

10 § (12.7.2002/604)
Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen

Jos virkamies virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta muulla kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava *tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta* varoitukseen tai sakkoon.

11 § (12.7.2002/604)
Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *virkamiehellä* henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan taikka kuntayhtymään tai muuhun kuntien julkisoikeudelliseen yhteistoimintaelimeen, eduskuntaan, valtion liikelaitokseen taikka evankelisluterilaiseen kirkkoon tai ortodoksiseen kirkkokuntaan tai sen seurakuntaan tai seurakuntien yhteistoimintaelimeen, Ahvenanmaan maakuntaan, Suomen Pankkiin, Kansaneläkelaitokseen, Työterveyslaitokseen, kunnalliseen eläkelaitokseen, Kuntien takauskeskukseen tai kunnalliseen työmarkkinalaitokseen;

2) *julkista luottamustehtävää hoitavalla henkilöllä* kunnanvaltuutettua ja muuta yleisillä vaaleilla valittua 1 kohdassa mainitun julkisyhteisön edustajiston jäsentä kuin kansanedustajaa edustajantoimessaan sekä 1 kohdassa mainitun julkisyhteisön tai laitoksen toimielimen, kuten valtioneuvoston, kunnanhallituksen, lautakunnan, johtokunnan, komitean, toimikunnan ja neuvottelukunnan, jäsentä sekä muuta mainitun julkisyhteisön tai laitoksen luottamushenkilöä;

3) *julkisyhteisön työntekijällä* henkilöä, joka on työsopimussuhteessa 1 kohdassa mainittuun julkisyhteisöön tai laitokseen taikka yliopistoon; (24.7.2009/562)

4) *ulkomaisella virkamiehellä* henkilöä, joka on nimitetty tai valittu vieraan valtion tai julkisen kansainvälisen järjestön, toimielimen tai tuomioistuimen hallinnolliseen tai oikeudelliseen virkaan tai

tehtävään tai joka muuten hoitaa julkista tehtävää vieraan valtion tai julkisen kansainvälisen järjestön, toimielimen tai tuomioistuimen puolesta;

5) *julkista valtaa käyttävällä henkilöllä*

a) sitä, jonka tehtäviin lain tai asetuksen nojalla kuuluu antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta taikka joka lain tai asetuksen nojalla tehtävässään tosiasiallisesti puuttuu toisen etuun tai oikeuteen, sekä

b) sitä, jonka lain tai asetuksen nojalla taikka viranomaiselta lain tai asetuksen nojalla saadun toimeksiannon perusteella kuuluu osallistua a kohdassa tarkoitetun päätöksen valmisteluun tekemällä päätösesitys tai -ehdotus, laatimalla selvitys tai suunnitelma, ottamalla näyte tai suorittamalla tarkastus taikka muulla vastaavalla tavalla;

6) *ulkomaisen parlamentin jäsenellä* henkilöä, joka on vieraan valtion kansanedustuslaitoksen tai kansainvälisen parlamentaarisen yleiskokouksen jäsen.

12 § (12.7.2002/604)
Soveltamisalasäännökset

Tämän luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön ja julkista valtaa käyttävään henkilöön.

Tämän luvun 1–3, 5 ja 14 §:ää sovelletaan, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, myös julkisyhteisön työntekijään.

Tämän luvun 1–3 ja 14 §:ää sovelletaan, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, myös ulkomaiseen virkamieheen. Ulkomaiseen virkamieheen, joka toimii Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämis- tai rikosten ennalta estämis- ja esitutkintatehtävissä taikka joka toimii Suomen alueella kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain nojalla Suomen viranomaisen esittämän tai hyväksymän oikeusapupyynnön perusteella esitutkinta- tai muissa virkatehtävissä, sovelletaan myös, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, tämän luvun 5 ja 7–10 §:ää. (11.4.2014/302)

Tämän luvun 4, 4 a ja 14 §:ää sovelletaan myös ulkomaisen parlamentin jäseneen. (10.6.2011/637)

Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta eräissä tapauksissa säädetään erikseen lailla.

13 § (12.7.2002/604)
Sotilasvirkarikokset

Sotilasrangaistussäännösten alaisten virkamiesten virkarikoksia ovat myös ne rikokset, joista säädetään rangaistus 45 luvussa.

13 a § (4.12.2009/990)
Viittaussäännökset

Rangaistus kidutuksesta säädetään 11 luvun 9 a §:ssä.

14 § (10.6.2011/637)
Menettämisseuraamus

Edellä 1–4 ja 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla vastaanotettu lahja tai etu taikka sen arvo on tuomittava valtiolle menetetyksi rikoksentekijältä tai siltä, jonka puolesta tai hyväksi rikoksentekijä on toiminut. Muun omaisuuden menettämisen osalta noudatetaan, mitä 10 luvussa säädetään.

41 luku (11.5.2007/531)
Aserikoksista

1 § (12.6.2015/766)
Ampuma-aserikos

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

1) siirtää tai tuo Suomeen, siirtää Suomesta, kaupallisessa tarkoituksessa vie, kauttakuljettaa tai valmistaa taikka pitää kaupan, hankkii, pitää hallussaan tai luovuttaa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita, erityisen vaarallisia ammuksia, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen,

2) kaupallisessa tarkoituksessa korjaa ampuma-aseen, aseen osan, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen taikka muuntaa ampuma-aseen tai aseen osan,

3) lainaa ampuma-aseen, aseen osan, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen sille, jolla ei ole oikeutta sen hallussapitoon,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö ase-elinkeinonharjoittajalle ampuma-aselain 25 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen,

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseen osa poliisilaitokselle,

7) laiminlyö ampuma-aselain 110 b §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka toimittaa ampuma-ase Poliisihallitukselle merkinnän tekemistä varten taikka

8) tekee väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka poistaa tai muuttaa tällaisen merkinnän taikka sarja- tai tunnistenumeron,

on tuomittava *ampuma-aserikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ampuma-aserikoksesta on tuomittava myös se, joka kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012 4 tai 9 artiklan vastaisesti 2 artiklassa tarkoitetulla tavalla vie ampuma-aseen, sen osan tai olennaisen komponentin taikka ampumatarvikkeen.

Yritys on rangaistava.

Ampuma-aserikoksena ei pidetä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden, erityisen vaarallisten ammusten, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen hallussapitoa, jos tällaisen esineen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

2 § (11.5.2007/531)
Törkeä ampuma-aserikos

Jos ampuma-aserikoksessa

1) rikoksen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase taikka suuri määrä ampuma-aseita, tehokkaita ilma-aseita tai aseen osia, (12.6.2015/766)

2) rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ampuma-aserikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (11.5.2007/531)
Lievä ampuma-aserikos

Jos ampuma-aserikos, huomioon ottaen rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä ampuma-aserikoksesta* sakkoon.

4 § (11.5.2007/531)
Vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkominen

Joka järjestyslain 9 §:n vastaisesti tuo maahan tai valmistaa vaarallisen esineen tai pitää sellaista kaupan, on tuomittava *vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (11.5.2007/531)
Vaarallisen esineen hallussapito

Joka järjestyslain 9 §:n vastaisesti pitää yleisellä paikalla tai yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa hallussaan vaarallista esinettä, on tuomittava *vaarallisen esineen hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 § (11.5.2007/531)
Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito

Joka järjestyslain 10 §:n vastaisesti pitää yleisellä paikalla hallussaan toisen vahingoittamiseen soveltuvaa esinettä tai ainetta taikka ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavaa esinettä, on tuomittava *toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

7 § (11.5.2007/531)
Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle

Joka järjestyslain 11 §:n vastaisesti myy tai muuten pysyvästi luovuttaa alle 18-vuotiaalle ilma-aseen, jousitoimisen aseen tai harppuunan, on tuomittava *toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

7 a § (12.6.2015/766)
Ampumaratarikos

Joka ampumaratalain (763/2015) vastaisesti

1) perustaa ampumaradan tai ylläpitää sitä ilman mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupaa taikka

2) perustaa vähäisen ampumaradan tai ylläpitää sitä tekemättä siitä mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta,

on tuomittava *ampumaratarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

8 § (18.11.2016/985)
Rikesakko

Rikesakosta ainoana rangaistuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa.

42 luku
Valtion turvallisuutta tahi yleistä järjestystä varten annettujen määräysten rikkomisesta

1 § (9.6.2000/531)

1 § on kumottu L:lla 9.6.2000/531.

2 § (24.7.1998/563)

2 § on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

3 § (24.8.1990/769)

3 § on kumottu L:lla 24.8.1990/769.

4 § (4.2.1928/48)

4 § on kumottu L:lla 4.2.1928/48.

5–5 a §

5–5 a § on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

6 § (8.9.1939/271)

6 § on kumottu L:lla 8.9.1939/271.

7–8 §

7–8 § on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

43 luku
Hyviä tapoja koskevain määräysten rikkomisesta

1–3 §

1–3 § on kumottu L:lla 1.9.1965/492.

4 § (24.7.1998/563)

4 § on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

5 § (27.1.1971/91)

5 § on kumottu L:lla 27.1.1971/91.

6 § (9.8.1968/491)

6 § on kumottu L:lla 9.8.1968/491.

7 § (14.8.2009/641)

7 § on kumottu L:lla 14.8.2009/641.

8 § (24.7.1998/563)

8 § on kumottu L:lla 24.7.1998/563.

44 luku (24.5.2002/400)
Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 § (9.8.2013/600)

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (599/2013), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) tai kosmeettisista valmisteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1223/2009,

5) terveydensuojelulain (763/1994),

6) elintarvikelain (23/2006) tai

7) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveysrikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

2 § (24.5.2002/400)
Terveydensuojelurikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) terveydensuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti jättää säädetyn ilmoituksen tekemättä taikka rikkoo viranomaisen antamaa kieltoa tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä tai

2) rikkoo tartuntatautilain (1227/2016) 16 §:ssä tarkoitetussa pakollista terveystarkastusta, 60 §:ssä tarkoitetussa karanteenia tai 63 §:ssä tarkoitetussa eristämistä koskevassa yleisessä tai yksittäistapausta koskevassa päätöksessä tai 54 §:n nojalla säädetyssä pakollista rokotusta koskevassa asetuksessa yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi asetetun velvollisuuden, (21.12.2016/1237)

L:lla 1237/2016 muutettu 2 kohta tulee voimaan 1.3.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

2) tartuntatautilain (583/1986) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti jättää noudattamatta yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi annettua säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveydensuojelurikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

3 § (24.5.2002/400)
Luvaton terveydenhuollon ammattitoimen harjoittaminen

Joka ilman laillista oikeutta toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettuna ammattihenkilönä, on tuomittava *luvattomasta terveydenhuollon ammattitoimen harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Luvattomasta terveydenhuollon ammattitoimen harjoittamisesta tuomitaan myös se, joka ilman lääkelain (395/1987) mukaista lupaa harjoittaa lääketukkukauppaa tai apteekkiliikettä taikka ilman yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) vaadittua lupaa ylläpitää terveydenhuollon palveluja tuottavaa yksikköä.

4 § (24.5.2002/400)
Luvaton eläinlääkärinammatin harjoittaminen

Joka ilman laillista oikeutta toimii eläinlääkärinammatin harjoittajana, on tuomittava *luvattomasta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

4 a § (24.4.2015/518)
Eläintaudin leviämisvaaran aiheuttaminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta eläintautilain (441/2013) tai eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) tai niiden nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti

1) tuo maahan tai vie maasta, siirtää, käsittelee, pitää hallussaan taikka luovuttaa eläimiä, eläinten alkioita tai sukusoluja, muita eläimistä saatavia tuotteita taikka muita esineitä tai aineita tai

2) jättää noudattamatta eläintaudin leviämisen estämiseksi määrättyä kieltoa tai rajoitusta

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka vakavaa vaaraa eläinten terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläintaudin leviämisvaaran aiheuttamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

5 § (24.5.2002/400)
Lääkerikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta lääkelain tai lääkkeiden valvontaa koskevan, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 100 a tai 235 artiklan nojalla annetun asetuksen taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti

1) valmistaa, tuo maahan, varastoi, pitää myynnissä tai luovuttaa lääkelaissa tarkoitettuja lääkkeitä,

2) laiminlyö lääkelaissa tarkoitettuja lääkkeitä koskevan ilmoituksen tekemisen, tietojenantovelvollisuuden tai luettelon pitämisen tai

3) rikkoo Suomen valvontaviranomaisen taikka Euroopan yhteisöjen komission tai Euroopan unionin neuvoston antaman lääkelaissa tarkoitettuja lääkkeitä koskevan kiellon,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *lääkerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lääkerikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti

1) käyttää tai luovuttaa lääkkeitä, lääkeaineita tai muita eläinten käsittelyssä käytettäviä aineita taikka eläinlääkinnässä käytettäviä laitteita tai tarvikkeita,

2) rikkoo viranomaisen antamaa määräystä, kieltoa tai haltuunottopäätöstä,

3) rikkoo tunnistamista, merkitsemistä ja varoaikoja koskevat velvollisuutensa tai

4) laiminlyö tietojenantovelvollisuutensa.

(16.5.2014/389)

5 a § (19.12.2014/1128)
Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkominen

Joka huumausainelain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta valmistaa, tuo maahan, varastoi, pitää myynnissä tai luovuttaa kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 § (24.5.2002/400)
Dopingrikos

Joka laittomasti

1) valmistaa tai yrittää valmistaa dopingainetta,

2) tuo tai yrittää tuoda maahan dopingainetta tai

3) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää dopingainetta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *dopingrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Dopingrikoksesta tuomitaan myös se, joka pitää hallussaan dopingainetta todennäköisesti tarkoituksenaan levittää sitä laittomasti.

7 § (24.5.2002/400)
Törkeä dopingrikos

Jos dopingrikoksessa

1) rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä dopingainetta,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun, dopingrikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai (8.5.2015/564)

4) dopingainetta levitetään alaikäisille

ja dopingrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä dopingrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

8 § (24.5.2002/400)
Lievä dopingrikos

Jos dopingrikos, huomioon ottaen dopingaineen määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä dopingrikoksesta* sakkoon.

9 § (10.9.2004/848)
Geenitekniikkarikos

Joka geenitekniikkalain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) käyttää suljetussa tilassa tai tarkoituksellisesti levittää ympäristöön muuntogeenisiä organismeja,

2) ottaa käyttöön muuntogeenisten organismien käyttöön tarkoitetun tilan,

3) laiminlyö toiminnanharjoittajalle asetetun velvollisuuden tehdä riskinarviointi, huolellisuusvelvollisuuden, selvilläolovelvollisuuden, asiakirjojen päivittämisvelvollisuuden, kirjaamisvelvollisuuden tai seurantavelvollisuuden tai

4) laiminlyö velvollisuuden tehdä ilmoituksen tai hakemuksen muuntogeenisten organismien käytön aloittamisesta, tehdä hakemuksen muuntogeenisten organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön, raportoida tuloksista, ilmoittaa uusista tiedoista tai onnettomuuksista ja vaaratilanteista siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *geenitekniikkarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

10 § (24.5.2002/400)
Ydinenergian käyttörikos

Joka ydinenergialain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta

1) ilman lupaa käyttää ydinenergiaa tai jättää noudattamatta ydinenergian käyttöön myönnetyn luvan ehtoja,

2) jättää noudattamatta ydinenergian käytön turvallisuutta, ydinjätehuoltoon liittyvää huolehtimisvelvollisuutta, turva- ja valmiusjärjestelyjä taikka sellaisia pelastuspalvelujärjestelyjä, jotka eivät kuulu viranomaisille, koskevia säännöksiä tai yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä,

3) jättää jätehuoltovelvollisena täyttämättä ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisvelvollisuutensa tai ryhtyy käyttämään ydinlaitosta ennen kuin asianomainen viranomainen on todennut mainitun velvollisuuden täytetyksi taikka jättää ilmoittamatta ilmoitusvelvollisuuden alaisesta toiminnasta,

4) ryhtyy käyttämään ydinlaitosta tai, aloittamatta ydinlaitoksen rakentamista, ryhtyy muutoin käyttämään ydinenergiaa ennen kuin asianomainen viranomainen on todennut, milloin toiminta sitä edellyttää, turvallisuusvaatimukset täytetyiksi, turva- ja valmiusjärjestelyt riittäviksi, ydinaseiden leviämisen estämiseksi tarpeellisen valvonnan asianmukaisesti järjestetyksi ja vahingonkorvausvastuun toiminnan yhteydessä sattuvan ydinvahingon varalta järjestetyksi siitä säädetyllä tavalla,

5) muusta kuin turvallisuuden varmistamiseksi pakottavasta syystä estää tai haittaa ydinenergian käytön valvontaa varten asennetun laitteen toimintaa taikka

6) laiminlyö velvollisuutensa antaa vahvistettujen kaavojen mukaiset raportit tai muut tarvittavat tiedot ja ilmoitukset taikka jättää pitämättä vahvistettujen kaavojen mukaista materiaali- tai käyttökirjanpitoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ydinenergian käyttörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Ydinenergian käyttörikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö ydinvastuulain (484/1972) mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai taloudellisen takuun asettamisen.

11 § (16.12.2016/1143)
Räjähderikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaisesti taikka ilman mainitussa laissa edellytettyä lupaa tai ilmoitusta taikka lupaa tai ilmoitusta koskevassa päätöksessä asetettujen ehtojen, rajoitusten tai kieltojen vastaisesti

1) harjoittaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia taikka siirtää vaarallista kemikaalia tai

2) valmistaa, tuo maahan, käyttää, siirtää, saattaa markkinoille, luovuttaa, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää tai hävittää räjähdettä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähderikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Räjähderikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, saattaa markkinoille tai muutoin luovuttaa räjähteitä tai

2) pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, saattaa markkinoille tai muutoin luovuttaa pyroteknisiä tuotteita,

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai siitä on vaaraa toisen omaisuudelle.

Räjähderikoksena ei pidetä 1 momentissa tarkoitettua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaista räjähteen hallussapitoa, jos tällaisen räjähteen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

12 § (3.6.2005/392)
Varomaton käsittely

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta lain tai lain nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka muuten varomattomalla tavalla käyttää, käsittelee tai säilyttää

1) ampuma-asetta, tulta tai räjähdettä,

2) terveydelle tai ympäristölle vaarallista taikka palo- ja räjähdysvaarallista kemikaalia tai muuta vastaavaa ainetta taikka räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävää laitetta tai suojausjärjestelmää taikka muuta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 luvussa tarkoitettua tuotetta taikka

3) radioaktiivista ainetta tai säteilylaitetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka että siitä on vaaraa toisen omaisuudelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *varomattomasta käsittelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

12 a § (14.11.2008/724)
Radioaktiivisen aineen hallussapitorikos

Joka pitää hallussaan radioaktiivista ainetta ilman, että siitä peräisin olevan säteilyn käyttötarkoitus täyttää säteilylain 16 §:n 2 momentissa säädetyt turvallisuusluvan edellytykset, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *radioaktiivisen aineen hallussapitorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

13 § (24.5.2002/400)
Vaarallisten aineiden kuljetusrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) tai sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti lähettää, antaa lastiksi, laivaa, kuljettaa, ajaa, kuormaa, lastaa, purkaa, käsittelee, pitää matkatavarana tai tilapäisesti säilyttää vaarallista ainetta siten, että menettely on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka siitä on vaaraa toisen omaisuudelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *vaarallisten aineiden kuljetusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

14 § (24.5.2002/400)
Vaaranmerkintärikkomus

Joka

1) suorittaessaan rakennustyötä, maansiirtotyötä tai vesirakentamista,

2) rakentaessaan tie-, raide- tai vesiliikenneväylää taikka vastatessaan kadun tai muun liikenneväylän kunnosta taikka

3) ollessaan vastuussa yleisesti liikkumiseen käytetyssä paikassa olevasta kaivosta, kuopasta tai avannosta

tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättää asianmukaisesti merkitsemättä hengen tai terveyden vaaran tai muuten varoittamatta siitä, on tuomittava *vaaranmerkintärikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Vaaranmerkintärikkomuksesta tuomitaan myös se, joka oikeudettomasti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta poistaa 1 momentissa tarkoitetun, hengen tai terveyden vaarasta ilmoittavan merkin.

15 § (24.5.2002/400)
Eläimen vartioimatta jättäminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättää asianmukaisesti vartioimatta ihmisille vaarallisen eläimen, josta hän on vastuussa, on tuomittava *eläimen vartioimatta jättämisestä* sakkoon.

Tuomioistuin voi määrätä eläimen tapettavaksi, jos se on eläimen vaarallisuuden vuoksi perusteltua. Määräystä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei määräyksen antanut tuomioistuin tai muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää. (17.5.2013/347)

16 § (19.12.2014/1128)
Määritelmät

Dopingaineena pidetään tässä laissa:

1) synteettisiä anabolisia steroideja ja niiden johdannaisia;

2) testosteronia ja sen johdannaisia;

3) kasvuhormonia; ja

4) kemiallisia aineita, jotka lisäävät testosteronin, sen johdannaisten tai kasvuhormonin tuotantoa ihmiskehossa.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita pidetään 1 momentissa tarkoitettuina dopingaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Kuluttajamarkkinoilta kiellettynä psykoaktiivisena aineena pidetään tässä laissa huumausainelaissa tarkoitettua kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta.

17 § (10.12.2010/1073)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Ydinenergian käyttörikokseen, räjähderikokseen ja varomattomaan käsittelyyn sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

45 luku (16.6.2000/559)
Sotilasrikoksista

Palvelusrikokset
1 § (16.6.2000/559)
Palvelusrikos

Sotilas, joka rikkoo tai jättää täyttämättä palvelukseen kuuluvan velvollisuuden taikka palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun määräyksen, on tuomittava, jollei

teosta 11 luvun 9 a §:ssä, 40 luvun 1–3 tai 5 §:ssä tai tässä luvussa erikseen säädetä rangaistusta, *palvelusrikoksesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (4.12.2009/990)

Palvelusrikoksesta tuomitaan myös sotilas,

1) joka on palvelustehtävässä siinä määrin alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alainen, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on alentunut, tai

2) joka hankkiakseen itselleen vapautuksen, loman tai muun helpotuksen palveluksesta vioittaa itseään, vahingoittaa terveyttään tai sitä yrittää taikka sanotussa tarkoituksessa esittää valheellisen tiedon.

2 § (16.6.2000/559)
Törkeä palvelusrikos

Jos palvelusrikoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) pyritään aiheuttamaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa taikka

3) rikos on tehty erityisen vastuunalaista tehtävää suoritettaessa

ja palvelusrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä palvelusrikoksesta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (16.6.2000/559)
Lievä palvelusrikos

Jos palvelusrikos, palvelustehtävän laatu tai muut seikat huomioon ottaen, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä palvelusrikoksesta* kurinpitorangaistukseen.

4 § (16.6.2000/559)
Tuottamuksellinen palvelusrikos

Jos 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelusrikos on tehty huolimattomuudesta, rikoksentekijä on tuomittava *tuottamuksellisesta palvelusrikoksesta* kurinpitorangaistukseentai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Vartiorikokset
5 § (16.6.2000/559)
Vartiorikos

Vartio- tai päivystystehtävää suorittava sotilas, joka luvattomasti poistuu vartiopaikaltaan tai päivystystehtävästä, tai sotilas, joka ei määräaikana saavu sanottuun palvelustehtävään taikka muuten jättää täyttämättä tai rikkoo vartio- tai päivystyspalveluksesta annettuja määräyksiä, on tuomittava *vartiorikoksesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (16.6.2000/559)
Törkeä vartiorikos

Jos vartiorikoksessa aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa taikka sellaisen vahingon vaaraa ja vartiorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä vartiorikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

7 § (16.6.2000/559)
Lievä vartiorikos

Jos vartiorikos, vartio- tai päivystystehtävän laatu tai muut seikat huomioon ottaen, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä vartiorikoksesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

8 § (16.6.2000/559)
Tuottamuksellinen vartiorikos

Jos vartiorikos on tehty huolimattomuudesta, rikoksentekijä on tuomittava *tuottamuksellisesta vartiorikoksesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Poissaolorikokset
9 § (16.6.2000/559)
Luvaton poissaolo

Sotilas, joka oikeudettomasti poistuu siitä joukosta tai paikasta, jossa hänen on palveltava, taikka jää sinne määräaikana saapumatta, on tuomittava *luvattomasta poissaolosta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

10 § (16.6.2000/559)
Karkaaminen

Sotilas, joka on jatkanut 9 §:ssä tarkoitettua poissaoloaan vähintään viisi vuorokautta siten, että poissaolosta on aiheutunut tai voinut aiheutua olennainen keskeytys hänen koulutuksessaan tai muuten olennaista haittaa palvelukselle, on tuomittava *karkaamisesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Kuuliaisuusrikokset
11 § (16.6.2000/559)
Esimiehen väkivaltainen vastustaminen

Sotilas, joka väkivaltaa käyttäen tai sillä uhaten vastustaa esimiehen taikka vartio-, päivystys-, järjestyspartio- tai poliisitehtävää suorittavan sotilaan palveluksessa hänelle antaman käskyn täyttämistä taikka mainituin tavoin pakottaa tai koettaa pakottaa tämän tekemään tai tekemättä jättämään jotakin taikka muuten tekee tälle väkivaltaa tämän ollessa palveluksessa tai tämän palvelustoimen johdosta, on tuomittava *esimiehen väkivaltaisesta vastustamisesta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

12 § (16.6.2000/559)
Törkeä esimiehen väkivaltainen vastustaminen

Jos esimiehen väkivaltaisessa vastustamisessa

1) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä tai

2) rikos tehdään yhteistoimin toisen sotilaan kanssa

ja esimiehen väkivaltainen vastustaminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä esimiehen väkivaltaisesta vastustamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

13 § (16.6.2000/559)
Haitanteko esimiehelle

Sotilas, joka käyttämättä väkivaltaa tai sen uhkaa oikeudettomasti estää tai yrittää estää esimiehen taikka vartio-, päivystys-, järjestyspartio- tai poliisitehtävää toimittavan sotilaan palvelustoimen suorittamista tai vaikeuttaa sitä, on tuomittava *haitanteosta esimiehelle* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

14 § (16.6.2000/559)
Niskoittelu

Sotilas, joka kieltäytyy täyttämästä esimiehen taikka vartio-, päivystys-, järjestyspartio- tai poliisitehtävää suorittavan sotilaan hänelle palveluksessa antamaa käskyä taikka tahallaan jättää sen täyttämättä tai viivyttää sen täyttämistä, on tuomittava *niskoittelusta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Käskyn täyttämättä jättämisestä ei saa tuomita rangaistusta, jos käskyn täyttäminen olisi johtanut selvästi virka- tai palvelusvelvollisuuden vastaiseen taikka muuten selvästi lainvastaiseen tekoon. (13.6.2003/515)

15 § (16.6.2000/559)
Yhteinen niskoittelu

Jos sotilaat siitä keskenään sovittuaan tekevät 14 §:ssä tarkoitetun rikoksen, kukin rikoksentekijä on tuomittava *yhteisestä niskoittelusta* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Esimiesrikokset
16 § (16.6.2000/559)
Esimiesaseman väärinkäyttäminen

Esimies, joka

1) käskyvaltaa väärinkäyttäen aiheuttaa käskynalaiselle sellaista kärsimystä tai sellaista vaaraa hänen terveydelleen, joka ei ole palveluksen kannalta tarpeellista, taikka kohtelee häntä nöyryyttävällä tavalla, tai

2) kurinpitoesimiehenä määrää kurinpitorangaistuksen tai -ojennuksen henkilölle, jonka tietää syyttömäksi,

on tuomittava *esimiesaseman väärinkäyttämisestä* kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Esimiesaseman väärinkäyttämisestä tuomitaan myös esimies, joka teettää käskynalaisella palvelukseen tai koulutukseen kuulumatonta työtä.

17 § (16.6.2000/559)
Törkeä esimiesaseman väärinkäyttäminen

Jos esimiesaseman väärinkäyttämisessä aiheutetaan käskynalaiselle erityisen tuntuvaa kärsimystä tai vakavaa vaaraa hänen terveydelleen ja esimiesaseman väärinkäyttäminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä esimiesaseman väärinkäyttämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Muut rikokset
18 § (16.6.2000/559)
Sotilaan sopimaton käyttäytyminen

Sotilas, joka muulloin kuin palvelustehtävässä ollessaan puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen käytössä olevalla kasarmi- tai muulla alueella, julkisella paikalla tai julkisessa tilaisuudessa esiintyy ilmeisen päihtyneenä taikka meluamalla tai muulla käyttäytymisellään aiheuttaa häiriötä tai pahennusta, on tuomittava *sotilaan sopimattomasta käyttäytymisestä* kurinpitorangaistukseen.

19 § (16.6.2000/559)
Luvaton poliittinen toiminta

Tämän luvun 27 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu sotilas tai rajavartiolaitoksen sotilastehtävässä palveleva, joka liittyy jäseneksi puolueeseen tai puoluepoliittista toimintaa harjoittavaan tai sitä selvästi tukevaan yhdistykseen taikka jättää eroamatta puolueesta tai edellä tarkoitetusta yhdistyksestä, on tuomittava *luvattomasta poliittisesta toiminnasta* kurinpitorangaistukseen.

Sota-ajan rikokset
20 § (16.6.2000/559)
Sotilasrikos sota-aikana

Jos 1 §:n 1 momentissa tai 2 momentin 1 kohdassa tai 9 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksentekijä on tuomittava kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos 5, 10, 11, 14 tai 15 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksentekijä on tuomittava vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Jos 6 tai 12 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksentekijä on tuomittava vankeuteen enintään kuudeksi vuodeksi.

21 § (16.6.2000/559)
Taisteluvelvollisuuden rikkominen

Sotilas, joka

1) rikkomalla hänelle taistelutoimessa kuuluvan erityisen velvollisuuden,

2) jättämällä sellaisen velvollisuuden täyttämättä tai

3) muulla näihin rinnastettavalla tavalla

vaarantaa taistelutoimen suorittamisen, on tuomittava, jollei teosta ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta, *taisteluvelvollisuuden rikkomisesta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Taisteluvelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan myös sotilas, joka sota-aikana tarkoituksenaan karttaa palvelusta tai välttää osallistumasta erityiseen taistelutoimeen tekee 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen.

22 § (16.6.2000/559)
Sotakarkuruus

Sotilas, joka sota-aikana karkaa vihollisen puolelle tai ilman pakottavaa syytä antautuu viholliselle, on tuomittava, jollei hän samalla tee törkeää maanpetosta tai sitä yritä, *sotakarkuruudesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

23 § (16.6.2000/559)
Vaarallinen sotilasrikos

Jos 20 §:n 2 tai 3 momentissa tai 21 §:ssä tarkoitettu rikos on omiaan aiheuttamaan erityisen vakavaa vaaraa joukolle tai sen toiminnalle taikka vaarantamaan erityisen tärkeän kohteen, rikoksentekijä on tuomittava *vaarallisesta sotilasrikoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

24 § (16.6.2000/559)
Salahanke vaarallisen sotilasrikoksen tekemiseksi

Jos sotilaat sopivat keskenään 23 §:ssä tarkoitetun vaarallisen sotilasrikoksen tekemisestä, on kukin rikoksentekijä tuomittava *salahankkeesta vaarallisen sotilasrikoksen tekemiseksi,* alkuunpanija ja johtaja vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi sekä muu osallinen kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

25 § (16.6.2000/559)
Sotavankeudesta pakeneminen

Sotavanki, joka pakenee tai sitä yrittää, on tuomittava *sotavankeudesta pakenemisesta* kurinpitorangaistukseen.

26 § (16.6.2000/559)
Sotavangin pakenemisen edistäminen

Sotavanki, joka edistää toisen sotavangin pakenemista, on tuomittava *sotavangin pakenemisen edistämisestä* kurinpitorangaistukseen.

Täydentäviä säännöksiä (13.6.2003/515)
26 a § (11.5.2007/553)

26 a § on kumottu L:lla 11.5.2007/553.

26 b § (13.6.2003/515)
Esimiehen käsky

Teosta, jonka sotilas on tehnyt esimiehensä käskystä, tuomitaan käskynalainen rangaistukseen vain, jos:

1) hän on käsittänyt, että hän käskyn täyttämällä toimisi lakia taikka virka- tai palvelusvelvollisuutta vastaan; tai

2) hänen olisi pitänyt ymmärtää käskyn ja sen edellyttämän teon oikeudenvastaisuus, kun otetaan huomioon käsketyn teon lainvastaisuuden ilmeisyys.

Jos teko on tapahtunut olosuhteissa, joissa käskynalaiselta ei voitu kohtuudella edellyttää käskyn täyttämättä jättämistä, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa.

Soveltamisala
27 § (16.6.2000/559)
Sotilaat

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

1) puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevaa sekä sitä, joka on nimitetty puolustusvoimien virkamieheksi määräaikaiseen virkasuhteeseen määrättynä sotilastehtävään;

2) asevelvollisuuttaan aseellisena tai aseettomana suorittavaa tai asevelvollisuuslain (1438/2007) 79 §:ssä tarkoitetussa palveluksessa olevaa sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittavaa; (28.12.2007/1441)

2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 18 §:ssä tarkoitettua puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa ja lain 21 §:ssä tarkoitettua kouluttajaa ja kouluammuntojen johtajaa; sekä (11.5.2007/563)

3) puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavaa oppilasta.

Sotilaita koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi rajavartiolaitoksessa sotilasvirassa palveleviin ja rajavartijan peruskurssin opiskelijoihin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetussa kriisinhallintakoulutuksessa, -harjoituksissa ja -palveluksessa oleviin niin kuin siitä laissa erikseen säädetään. (30.12.2013/1232)

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien virka-aputehtäviin osallistuviin vapaaehtoisiin siten kuin siitä erikseen säädetään kyseisessä laissa. (11.5.2007/563)

28 § (16.6.2000/559)
Sota-aika

Sota-ajalla tarkoitetaan tässä luvussa aikaa, jona puolustustilalaissa (1083/1991) tarkoitettu puolustustila on voimassa. Tämän luvun sota-aikaa koskevia säännöksiä sovelletaan ainoastaan alueella, jolla puolustustila on puolustustilalain 3 §:n mukaan saatettu voimaan.

Sota-aikana ovat tämän luvun säännösten alaisia sotilaiden lisäksi:

1) puolustusvoimien muissa kuin 27 §:ssä tarkoitetuissa viroissa palvelevat ja ne puolustusvoimissa määräaikaiseen virkasuhteeseen virkamiehiksi nimitetyt, jotka on määrätty muihin kuin sotilastehtäviin;

2) puolustusvoimien sotilaallisesti järjestetyissä joukoissa ja laitoksissa sitoumuksen ja muun kuin satunnaisen tai lyhytaikaisen työsuhteen perusteella palvelevat;

3) sotilasjohdon alaisiksi määrätyissä julkisissa laitoksissa sekä liikenne- ja tiedotuslaitoksissa palvelevat; sekä

4) yleisestä työvelvollisuudesta säädetyssä järjestyksessä puolustusvoimissa ja sotilasjohdon alaisissa, sotilaallisesti järjestetyissä joukoissa ja laitoksissa palvelemaan määrätyt.

Tämän luvun säännösten alaisia ovat sota-aikana lisäksi 2 momentissa mainittuja tehtäviä vastaavissa tehtävissä muualla kuin puolustusvoimissa palvelevat niin kuin siitä laissa erikseen säädetään.

29 § (16.6.2000/559)
Soveltamisrajoitukset

Edellä 27 ja 28 §:ssä tarkoitetut henkilöt ovat siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään sotilasrangaistussäännösten alaisia sen ajan, jonka näissä säännöksissä tarkoitettu palvelus tai olosuhde kestää.

Asetuksella voidaan säätää, milloin se tämän luvun alaisen henkilön virka-asemaan tai tehtävien laatuun nähden katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, ettei sotilasrangaistussäännöksiä tai asetuksessa mainittavaa osaa niistä ole häneen sovellettava.

Sotavanki on tämän luvun sotilaita koskevien säännösten alainen ottaen huomioon, mitä 25 ja 26 §:ssä säädetään sekä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään.

Sotavankia, joka on päässyt pakenemaan omiin joukkoihinsa tai puolueettomaan maahan, mutta joutuu uudestaan vangiksi, ei saa enää tuomita rangaistukseen aikaisemmin tekemästään 25 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta.

Rikoksesta, johon sotavanki on paon tai pakoyrityksen aikana syyllistynyt ainoastaan pakonsa helpottamiseksi ja joka ei sisällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa, on hänet tuomittava ainoastaan kurinpitorangaistukseen.

46 luku (24.8.1990/769)
Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset (12.6.2009/425)

1 § (29.12.1994/1522)
Säännöstelyrikos (24.7.1997/706)

Joka rikkoo tai yrittää rikkoa

1) eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetussa laissa (659/1967),

2) valuuttalaissa (954/1985),

3) hintasulusta annetussa laissa (717/1988),

4) valmiuslaissa (1552/2011),

5) kansainvälisestä energiaohjelmasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimusten soveltamisesta annetussa laissa (1682/1991),

6) ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä eräissä tapauksissa annetussa laissa (1521/1994),

7) Euroopan unionin antamissa tuontia ja vientiä koskevissa asetuksissa,

8) kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996) tai

9) Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvissa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla talous- ja rahoitussuhteiden keskeyttämisestä kolmannen maan kanssa tai rajoittavien toimenpiteiden kohdistamisesta luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin annetuissa asetuksissa

säädettyä tai mainittujen säädösten nojalla annettua säännöstelymääräystä, on tuomittava *säännöstelyrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(24.4.2015/506)

Säännöstelyrikoksesta tuomitaan myös se, joka rikkoo varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 6 §:ssä säädettyä kieltoa siirtää tai muuntaa varoja taikka 7 §:ssä säädettyä kieltoa luovuttaa varoja. (3.5.2013/326)

2 § (24.8.1990/769)
Törkeä säännöstelyrikos

Jos säännöstelyrikoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

2) rikos on omiaan jollakin alueella tai koko maassa aiheuttamaan huomattavaa vaaraa väestön toimeentulolle, yhteiskunnan taloudelliselle toiminnalle tai maan taloudelliselle puolustusvalmiudelle tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja säännöstelyrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästäsäännöstelyrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

3 § (24.8.1990/769)
Lievä säännöstelyrikos

Jos säännöstelyrikos, huomioon ottaen tavoitellun hyödyn määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä säännöstelyrikoksesta* sakkoon.

4 § (24.8.1990/769)
Salakuljetus

Joka ilman asianmukaista lupaa taikka muuten tuontia tai vientiä koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta tavaraa, jonka tuonti tai vienti on kielletty tai edellyttää viranomaisen lupaa tai tarkastusta, on tuomittava *salakuljetuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Salakuljetuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) tai sen nojalla annettujen säännösten tai yleisten tai yksittäistapausta koskevien määräysten vastaisesti tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan taikka kuljettaa, käsittelee tai säilyttää eläimiä tai tavaroita taikka laiminlyö velvollisuutensa tarkastuttaa eläimet tai tavarat. (24.5.2002/400)

Salakuljetuksena ei kuitenkaan pidetä 1–3 §:ssä tarkoitetun tuontia tai vientiä koskevan säännöksen tai määräyksen rikkomista.

5 § (24.8.1990/769)
Lievä salakuljetus

Jos salakuljetus, huomioon ottaen tavaran arvo tai määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä salakuljetuksesta* sakkoon.

6 § (14.10.1999/951)
Laiton tuontitavaraan ryhtyminen

Joka kätkee, hankkii, ottaa huostaansa tai välittää sellaista omaisuutta, johon nähden sitä maahan tuotaessa on tehty 1–5 §:ssä tai 29 luvun 1–3 §:ssä tarkoitettu rikos, taikka muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, vaikka hän tietää, että omaisuus on tällä tavalla maahan tuotu, on tuomittava *laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

Laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ryhtyy sellaiseen valmisteveron alaiseen tuotteeseen, jonka osalta on sen maahan tuonnin jälkeen tehty 29 luvun 1–3 §:ssä tarkoitettu rikos. (14.8.2009/641)

6 a § (14.10.1999/951)
Lievä laiton tuontitavaraan ryhtyminen

Jos laiton tuontitavaraan ryhtyminen, huomioon ottaen omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä* sakkoon.

7 § (12.6.2009/425)
Tulliselvitysrikos

Joka jättää täyttämättä tullilainsäädännössä säädetyn ilmoitus- tai tiedonantovelvollisuuden taikka sellaista velvollisuutta täyttäessään antaa väärän tai puutteellisen tiedon siten, että teko on omiaan aiheuttamaan

1) veron määräämättä jättämisen, sen määräämisen liian alhaisena tai veron aiheettoman palauttamisen,

2) tullivelkaa koskevan vakuuden määräämisen liian pieneksi taikka

3) laissa säädetyn tai sen nojalla annetun kiellon tai ehdon vastaisen tavaran maahantuonnin tai maastaviennin,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 29 luvun 1–3 §:ssä tarkoitettuna veropetosrikoksena, tämän luvun 1–5 §:ssä tarkoitettuna säännöstely- tai salakuljetusrikoksena taikka Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain (653/2007) 9 §:n mukaisena käteisrahan ilmoittamisrikkomuksena, *tulliselvitysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.

8 § (12.6.2009/425)
Törkeä tulliselvitysrikos

Jos tulliselvitysrikoksessa

1) teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti taikka

3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai ammattimaisesti (8.5.2015/564)

ja tulliselvitysrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä tulliselvitysrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi.

9 § (12.6.2009/425)
Lievä tulliselvitysrikos

Jos tulliselvitysrikos, huomioon ottaen oikeudettoman taloudellisen hyödyn vaaran vähäisyys tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä tulliselvitysrikoksesta* sakkoon.

10 § (12.6.2009/425)
Vientitavaran alkuperää koskevan väärän tiedon antaminen

Joka ilmoittaa alkuperätodistuksen antamiseen oikeutetulle Suomen viranomaiselle tai muulle toimielimelle väärän tiedon vientitavaran alkuperästä hankkiakseen tältä tullietuuskohtelun tai muun vastaavan etuuskohtelun saamiseksi vieraassa valtiossa tarvittavan alkuperätodistuksen, on tuomittava *vientitavaran alkuperää koskevan väärän tiedon antamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Vientitavaran alkuperää koskevan väärän tiedon antamisesta on tuomittava myös se, joka tavaraa Suomesta vieraaseen valtioon vietäessä ilmoittaa kyseisen valtion viranomaiselle väärän tiedon tavaran alkuperästä tulli- tai muun vastaavan etuuskohtelun saamiseksi kyseisessä valtiossa.

11 § (8.6.2012/283)
Puolustustarvikkeiden maastavientirikos

Joka ilman puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitettua lupaa

1) vie tai siirtää Suomesta puolustustarvikkeita,

2) saattaa sopijapuolet yhteyteen toistensa kanssa kolmansien maiden välillä tapahtuvaa puolustustarvikkeiden vientiä tai siirtoa koskevan sopimuksen aikaan saamiseksi tai

3) kuljettaa puolustustarvikkeita Suomen kautta, kun puolustustarvikkeen viejä tai vastaanottaja on Euroopan talousalueen ulkopuolella,

on tuomittava *puolustustarvikkeiden maastavientirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Puolustustarvikkeiden maastavientirikoksesta on tuomittava myös se, joka

1) puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa tarkoitetun vientiluvan, siirtoluvan, välitysluvan tai kauttakuljetusluvan saamiseksi antaa totuuden vastaisia tietoja tai salaa tietoja tai

2) siirtää puolustustarvikkeita Suomesta Euroopan talousalueelle ilman, että on rekisteröitynyt puolustusministeriössä puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 1 momentissa ja 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen yritys on rangaistava.

12 § (12.6.2009/425)
Kaksikäyttötuotteiden vientivalvontailmoituksen laiminlyönti

Joka huolimattomuudesta laiminlyö kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain 4 §:n 4 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden, on tuomittava *kaksikäyttötuotteiden vientivalvontailmoituksen laiminlyönnistä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

13 § (12.6.2009/425)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Säännöstelyrikokseen, törkeään säännöstelyrikokseen, salakuljetukseen, törkeään tulliselvitysrikokseen ja puolustustarvikkeiden maastavientirikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

14 § (12.6.2009/425)
Määritelmät

Verolla tarkoitetaan tässä luvussa veron ennakkoa lukuun ottamatta 29 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua veroa.

Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan tässä luvussa unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä. (29.4.2016/317)

15 § (12.6.2009/425)
Rajoitussäännös

Tämän luvun 1–5, 7–10 ja 12 §:ssä tarkoitettuna rikoksena ei pidetä vähäistä ilmoittamis- tai tiedonantovelvollisuuden laiminlyöntiä eikä muuta vähäistä menettelytapamääräyksen rikkomista.

Tämän luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitetusta rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen tavaraa maahan tuotaessa tai tavaran maahan tuonnin jälkeen tehtyyn rikokseen. (14.8.2009/641)

Tämän luvun 6 ja 6 a §:ää ei sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa omaisuutta.

16 § (8.11.2013/782)
Veron- ja tullinkorotuksen suhde salakuljetukseen ja tulliselvitysrikokseen

Edellä 4, 5, 7 ja 9 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta tai rangaistus määräämättä, jos veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän veron tai tullin määrä, veron- tai tullinkorotuksen suuruus sekä verovelvolliselle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 ja 5 sekä 7–9 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa syytettä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty veron- tai tullinkorotus. Syyte voidaan kuitenkin nostaa ja tuomio antaa, jos veron- tai tullinkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista olennaisista tosiseikoista ja samassa asiassa aikaisemmin määrätty veronkorotus on erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta annetun lain 3 §:n mukaisesti poistettu.

47 luku (21.4.1995/578)
Työrikoksista

1 § (15.6.2012/397)
Työturvallisuusrikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai

2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,

on tuomittava *työturvallisuusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8–11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 13 §:ssä tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

2 § (21.4.1995/578)
Työaikasuojelurikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) työntekijän vahingoksi laiminlyö työaika- tai vuosilomakirjanpidon, pitää sitä väärin, muuttaa, kätkee tai hävittää sen taikka tekee sen mahdottomaksi lukea tai

2) menettelee työaika- tai vuosilomalainsäädännössä rangaistavaksi säädetyllä tavalla työsuojeluviranomaiselta saadusta kehotuksesta, määräyksestä tai kiellosta huolimatta,

on tuomittava *työaikasuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 § (13.11.2009/885)
Työsyrjintä

Työnantaja tai tämän edustaja, joka työpaikasta ilmoittaessaan, työntekijää valitessaan tai palvelussuhteen aikana ilman painavaa, hyväksyttävää syytä asettaa työnhakijan tai työntekijän epäedulliseen asemaan

1) rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka

2) uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella,

on tuomittava *työsyrjinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 a § (30.4.2004/302)
Kiskonnantapainen työsyrjintä

Jos työsyrjinnässä asetetaan työnhakija tai työntekijä huomattavan epäedulliseen asemaan käyttämällä hyväksi työnhakijan tai työntekijän taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä, ajattelemattomuutta tai tietämättömyyttä, tekijä on, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tuomittava *kiskonnantapaisesta työsyrjinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

4 § (30.12.2013/1234)
Työntekijöiden edustajien oikeuksien loukkaaminen

Työnantaja tai tämän edustaja, joka ilman laissa säädettyä tai työehto- tai virkaehtosopimuksessa määrättyä perustetta irtisanoo, muuten erottaa tai lomauttaa luottamusmiehen, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetun luottamusvaltuutetun, työsuojeluvaltuutetun, henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetussa laissa (725/1990) tai yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä annetussa laissa (335/2007) tarkoitetun henkilöstön tai työntekijöiden edustajan taikka yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 8 §:ssä tai työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) 3 §:ssä tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) 6 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetun yhteistoimintaedustajan tai muuttaa hänen työsuhteensa osa-aikaiseksi, on tuomittava, jollei teko ole työsyrjintänä rangaistava, *työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaamisesta* sakkoon.

5 § (21.4.1995/578)
Työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen

Työnantaja tai tämän edustaja taikka työntekijä, joka estää sen, että

1) työntekijä perustaa luvallisen ammatillisen tai poliittisen yhdistyksen tai käyttää oikeuttaan liittyä tai kuulua sellaiseen tai toimia siinä taikka

2) työntekijät tai heidän ammattijärjestönsä asettavat tai valitsevat työpaikalle luottamusmiehen, luottamusvaltuutetun, työsuojeluvaltuutetun tai henkilöstön edustajan konserniyhteistyössä,

on tuomittava *työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta* sakkoon.

(26.1.2001/72)

Työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tuomitaan myös se, joka pakottaa työntekijän liittymään tai kuulumaan ammatilliseen tai poliittiseen yhdistykseen.

Yritys on rangaistava.

6 § (28.12.2012/927)
Työnvälityksen maksukiellon rikkominen

Joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetyn työnvälityksen maksukiellon vastaisesti perii maksun henkilöasiakkaalta, on tuomittava *työnvälityksen maksukiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 a § (30.4.2004/302)
Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö

Työnantaja tai tämän edustaja, joka ottaa palvelukseen tai pitää palveluksessa ulkomaalaisen, jolla ei ole työntekijän oleskelulupaa tai muuta työntekoon Suomessa oikeuttavaa lupaa, on tuomittava *luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tuomitaan myös urakan tai aliurakan antaja tai työn teettäjä taikka heidän edustajansa, joka laiminlyö varmistautua siitä, että sen ulkomaiselle yritykselle antamassa urakointi- tai aliurakointityössä taikka ulkomaisen yrityksen sen käyttöön asettamana vuokratyövoimana työskentelevillä ulkomaalaisilla työntekijöillä on työntekijän oleskelulupa tai muu työntekoon Suomessa oikeuttava lupa.

7 § (21.4.1995/578)
Vastuun kohdentuminen

Tässä luvussa rangaistavaksi säädetystä työnantajan tai tämän edustajan menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

8 § (15.6.2012/397)
Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *työnantajalla* sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) *työnantajan edustajalla* työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa ja valvoo työtä;

3) *työntekijällä* sitä, joka on työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan;

4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin, laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan vastaavasti muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teettäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa sekä laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun laivanisäntään ja tämän edustajaan.

9 § (19.12.2014/1177)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Työturvallisuusrikokseen ja kiskonnantapaiseen työsyrjintään sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

48 luku (21.4.1995/578)
Ympäristörikoksista
1 § (30.12.2015/1683)

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

b) kemikaalilakia,

c) REACH-asetusta,

d) CLP-asetusta,

e) biosidiasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä taikka

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltoa,

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006,

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008 taikka

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitetun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-aineslakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

2 § (30.12.2015/1683)
Törkeä ympäristön turmeleminen

Jos ympäristön turmelemisessa

1) ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus tai muut seikat,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ympäristön turmelemisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritykseen sovelletaan vastaavasti, mitä 1 §:ssä säädetään yrityksestä.

3 § (21.4.1995/578)
Ympäristörikkomus

Jos ympäristön turmeleminen, huomioon ottaen ympäristölle tai terveydelle aiheutetun vaaran tai vahingon vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *ympäristörikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo ympäristönsuojelulain 122 ja 123 §:n nojalla annettuja määräyksiä. (27.6.2014/557)

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö ympäristönsuojelulain 27–29 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa, jollei teko ole ympäristön turmelemisena rangaistava. (27.6.2014/557)

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo vesiliikennelain 5 §:ää tai vesiliikennelain 15 tai 16 §:n nojalla annettuja kieltoja tai rajoituksia siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa ympäristölle. (30.4.1999/545)

4 § (30.12.2015/1683)
Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen

Joka muusta kuin törkeästä huolimattomuudesta

1) puuttuu ympäristöön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla taikka

2) rikkoo jätelakia tai ympäristönsuojelulakia tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä 1 §:n 1 momentin 2–6 kohdassa tarkoitetulla tavalla

siten, että ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus ja muut seikat, on tuomittava *tuottamuksellisesta ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § (21.4.1995/578)
Luonnonsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) oikeudettomasti hävittää tai turmelee luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tai sen nojalla suojeltavaksi tai rauhoitetuksi säädetyn tai määrätyn taikka toimenpiderajoituksen alaisen tai toimenpidekieltoon määrätyn luonnonalueen, eläimen, kasvin tai muun luontoon kuuluvan kohteen,

2) luonnonsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti erottaa ympäristöstään taikka tuo maahan, vie maasta tai kuljettaa Suomen alueen kautta kohteen taikka myy, luovuttaa, ostaa tai ottaa vastaan kohteen, joka on mainitulla tavalla erotettu ympäristöstään, tuotu maahan tai viety maasta taikka

3) luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 vastaisesti tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta mainitun asetuksen liitteessä A tai B tarkoitetun kohteen ilman asetuksessa tarkoitettua lupaa tai todistusta taikka vastoin luvan tai todistuksen ehtoja, taikka ostaa, tarjoutuu ostamaan, hankkii kaupallisiin tarkoituksiin, esittelee julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, käyttää taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, myy, pitää hallussa myyntitarkoituksessa, tarjoaa tai kuljettaa myytäväksi mainitun asetuksen liitteessä A tai B tarkoitetun kohteen,

on tuomittava *luonnonsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(10.12.2010/1073)

Luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää suomalaista alusta valaanpyyntiin taikka rikkoo valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 2 tai 2 a §:n maahantuontikieltoa taikka 3 §:n rauhoitussäännöstä tai haltuunottokieltoa. (20.12.1996/1108)

Luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta aiheuttaa vahinkoa Etelämanneralueella alkuperäisenä esiintyville eliöille rikkomalla Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa taikka menettelemällä ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti lain 21 §:n 1 momentissa, 23 §:n 1 momentissa tai 25 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. (18.10.1996/29 v. 1998)

Luonnonsuojelurikoksena ei kuitenkaan pidetä tekoa, jonka merkitys luonnonsuojelun kannalta on vähäinen.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

5 a § (30.12.2015/1683)
Törkeä luonnonsuojelurikos

Jos luonnonsuojelurikoksessa

1) rikoksella aiheutetaan vakavaa vaaraa tai vahinkoa eliölajin, luonnonalueen tai muun luontoon kuuluvan kohteen säilymiselle ottaen huomioon rikoksen kohteena olevan eliölajin erityinen harvinaisuus tai uhanalaisuus taikka eliölajille, luonnonalueelle tai muulle luontoon kuuluvalle kohteelle aiheutetun vaaran tai vahingon pitkäaikaisuus tai laaja ulottuvuus,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä luonnonsuojelurikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

6 § (21.4.1995/578)
Rakennussuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilman laissa edellytettyä lupaa purkaa, hävittää, turmelee tai peittää rakennettuun ympäristöön kuuluvan kohteen, joka on

1) maankäyttö- ja rakennuslaissa tai sen nojalla annetulla määräyksellä suojeltu tai (5.2.1999/154)

2) rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla suojeltu tai päätetty asettaa vaarantamiskieltoon, (4.6.2010/500)

on tuomittava *rakennussuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rakennussuojelurikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta purkaa, hävittää tai turmelee muinaismuistolaissa (295/63) tarkoitetun kiinteän muinaisjäännöksen taikka aluksen hylyn tai sen osan ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti.

Rakennussuojelurikoksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vahingoittaa, siirtää tai tuhoaa Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun historiallisen paikan tai muistomerkin. (18.10.1996/29 v. 1998)

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

7 § (21.4.1995/578)
Vastuun kohdentuminen

Tässä luvussa rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

8 § (11.4.2003/297)

8 § on kumottu L:lla 11.4.2003/297.

9 § (21.4.1995/578)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tässä luvussa mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

10 § (29.12.2009/1680)
Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty ympäristörikos

Merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä, tämän luvun 1–4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta saa tuomita vain sakkoa.

48 a luku (14.6.2002/515)
Luonnonvararikoksista

1 § (14.6.2002/515)
Metsästysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti

1) metsästää käyttäen metsästyslaissa (615/1993) kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta,

2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa tai -rajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa, hirvieläimen pyyntilupaa tai poikkeuslupaa tai (11.3.2011/232)

3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

on tuomittava *metsästysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

1 a § (11.3.2011/232)
Törkeä metsästysrikos

Jos metsästysrikoksessa

1) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

2) rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä,

3) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

5) tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä metsästysrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

2 § (14.6.2002/515)
Kalastusrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) käyttää kalastuksessa räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaatua painetta taikka ampuma-asetta tai sähkövirtaa,

2) kalastaa huomattavassa laajuudessa vastoin kalastuslain tai sen nojalla annettua kalojen tai rapujen rauhoitusta, pyydyksiä, pyynnin harjoittamista, pyyntikieltoa, pyyntirajoitusta tai kalojen tai rapujen alamittaa koskevaa säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä, taikka (19.12.2014/1190)

3 kohta on kumottu L:lla 19.12.2014/1190.

4) luvattomasti kalastuslain vastaisesti istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulajia tai niiden kantaa, jota siellä ei ennestään ole siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

3 § (14.6.2002/515)
Metsärikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevaa metsälain (1093/1996) säännöstä taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, on tuomittava *metsärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (20.12.2013/1086)

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

3 a § (26.11.2010/1021)
Laiton Etelämanneralueen mineraaliesiintymään kajoaminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tutkii tai hyödyntää Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua Etelämanneralueella olevaa mineraaliesiintymää muutoin kuin osana tieteellistä tutkimusta, on tuomittava *laittomasta Etelämanneralueen mineraaliesiintymään kajoamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Laittomasta Etelämantereen mineraaliesiintymään kajoamisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan etsii Etelämanneralueella olevaa mineraaliesiintymää muutoin kuin osana tieteellistä tutkimusta.

3 b § (13.12.2013/898)
Puutavararikos

Joka puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 995/2010 vastaisesti ammattimaisesti saattaa markkinoille laittomasti korjattua puutavaraa tai sellaisesta puutavarasta valmistettuja puutuotteita, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *puutavararikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4 § (14.6.2002/515)
Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaa metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (11.3.2011/232)

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen rikokseen, jolla laiton saalis on saatu. Pykälän 1 momenttia ei myöskään sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista.

4 a § (11.3.2011/232)
Törkeä laittoman saaliin kätkeminen

Jos metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisessä

1) rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

4) rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

5 § (14.6.2002/515)
Syyteoikeus

Jos kalastusrikoksella, metsästysrikoksella tai laittoman saaliin kätkemisellä on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. (13.5.2011/441)

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös tämän luvun 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, jos se on tehty Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolisilla vesialueilla. (26.11.2004/1067)

6 § (14.6.2002/515)
Metsästyskielto

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava on samalla määrättävä metsästyskieltoon vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon määrättävä on samalla velvoitettava luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle. Metsästyskielto tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta. (11.3.2011/232)

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästää eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla. (11.3.2011/232)

Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

6 a § (11.3.2011/232)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Törkeään metsästysrikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

7 § (22.12.2005/1161)
Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty kalastusrikos ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkeminen

Ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisestä saa tuomita vain sakkoa, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella ole toisin säädetty.

49 luku (21.4.1995/578)
Eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta

1 § (14.10.2005/822)
Tekijänoikeusrikos

Joka ansiotarkoituksessa tekijänoikeuslain (404/1961) säännösten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa toisen oikeutta

1) kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen,

2) kirjallisen tai taiteellisen teoksen taikka kansanperinteen esitykseen,

3) äänilevyyn tai muuhun laitteeseen, jolle on tallennettu ääntä,

4) filmiin tai muuhun laitteeseen, jolle on tallennettu liikkuvaa kuvaa,

5) radio- tai televisiolähetykseen,

6) luetteloon, taulukkoon, ohjelmaan tai muuhun sellaiseen tekijänoikeuslaissa tarkoitettuun työhön, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, tai tietokantaan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, taikka

7) valokuvaan,

on tuomittava *tekijänoikeusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tekijänoikeusrikoksesta tuomitaan myös se, joka ansiotarkoituksessa ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, tuo maahan yleisölle levitettäväksi tai Suomen alueelle edelleen kolmanteen maahan kuljetettavaksi ulkomailla valmistetun tai jäljennetyn 1 momentissa tarkoitetun teoksen tai valokuvan kappaleen taikka äänilevyn, filmin tai muun laitteen, jolle on tallennettu ääntä tai liikkuvaa kuvaa, taikka luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, taikka tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, ja jonka hän tietää valmistetuksi tai jäljennetyksi sellaisissa olosuhteissa, että valmistaminen tai jäljentäminen Suomessa tehtynä olisi ollut rangaistavaa 1 momentin tai tekijänoikeuslain 56 a §:n mukaan.

Tekijänoikeusrikoksesta tuomitaan myös se, joka tietoverkossa tai tietojärjestelmän avulla loukkaa toisen oikeutta 1 momentissa mainittuihin suojan kohteisiin siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle.

2 § (5.8.2016/617)
Teollisoikeusrikos

Joka tavaramerkkilain (7/1964), patenttilain (550/1967), mallioikeuslain (221/1971), yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetun lain (32/1991), hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) tai kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) säännösten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa

1) yksinoikeutta tavaramerkkiin,

2) patentin tuottamaa yksinoikeutta,

3) mallioikeutta,

4) oikeutta piirimalliin,

5) hyödyllisyysmallioikeutta tai

6) kasvinjalostajanoikeutta,

on tuomittava *teollisoikeusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

L:lla 617/2016 muutettu 2 § tuli voimaan 1.9.2016. Aiempi sanamuoto kuuluu:

2 § (22.12.2009/1281)
Teollisoikeusrikos

Joka tavaramerkkilain (7/1964), patenttilain (550/1967), mallioikeuslain (221/1971), yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetun lain (32/1991), hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) tai kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) säännösten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa,

1) oikeutta tavaran tunnusmerkkiin,

2) patentin tuottamaa yksinoikeutta,

3) mallioikeutta,

4) oikeutta piirimalliin,

5) hyödyllisyysmallioikeutta tai

6) kasvinjalostajanoikeutta,

on tuomittava *teollisoikeusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Teollisoikeusrikoksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta. (8.1.2016/27)

L:lla 27/2016 lisätty 2 momentti tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3 § (14.10.2005/822)
Teknisen suojauksen kiertäminen

Joka tekijänoikeuslain 50 a §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, kiertää teoksen suojana olevan tehokkaan teknisen toimenpiteen, on tuomittava *teknisen suojauksen kiertämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 § (14.10.2005/822)
Teknisen suojauksen kiertämiskeinorikos

Joka tekijänoikeuslain 50 b §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa, valmistaa tai tuo maahan yleisölle levittämistä varten, levittää yleisölle, myy, vuokraa, mainostaa myyntiä tai vuokrausta taikka pitää hallussa kaupallisessa tarkoituksessa sellaisia laitteita, tuotteita tai osia, jotka mahdollistavat suojatun teoksen suojana olevan tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen tai helpottavat sitä, taikka tarjoaa kiertämisen mahdollistavia tai sitä helpottavia palveluja, on tuomittava *teknisen suojauksen kiertämiskeinorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § (14.10.2005/822)
Oikeuksien sähköisten hallinnointitietojen loukkausrikos

Joka tekijänoikeuslain 50 d §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa,

1) poistaa tai muuttaa oikeuksien sähköisiä hallinnointitietoja, joilla tunnistetaan teos, tekijä tai oikeuksien muu haltija taikka jotka ovat tietoja teoksen käyttöehdoista, taikka

2) levittää yleisölle tai tuo maahan yleisölle levittämistä varten teoksen kappaleen tai välittää yleisölle teoksen siten, että 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on luvatta poistettu tai että niitä on luvatta muutettu,

on tuomittava *oikeuksien sähköisten hallinnointitietojen loukkausrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jos tekijä tietää, että hänen tekonsa aiheuttaa, mahdollistaa tai salaa tekijänoikeuslain mukaisten oikeuksien loukkauksen tai helpottaa loukkausta.

6 § (13.5.2011/441)
Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä tämän luvun 1–3 tai 5 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi tai erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

7 § (11.5.2007/540)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tekijänoikeusrikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

50 luku (17.12.1993/1304)
Huumausainerikoksista

1 § (30.5.2008/374)
Huumausainerikos

Joka laittomasti

1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta taikka viljelee tai yrittää viljellä kokapensasta, kat-kasvia (Catha edulis) tai Psilosybe-sieniä,

2) viljelee tai yrittää viljellä oopiumiunikkoa, hamppua tai meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena taikka käytettäväksi huumausaineen valmistuksessa tai tuotannossa,

3) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa tai yrittää kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,

4) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai

5) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta,

on tuomittava *huumausainerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 § (17.12.1993/1304)
Törkeä huumausainerikos

Jos huumausainerikoksessa

1) rikoksen kohteena on erittäin vaarallinen huumausaine tai suuri määrä huumausainetta,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun, huumausainerikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa, (8.5.2015/564)

4) aiheutetaan usealle ihmiselle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa, tai

5) levitetään huumausainetta alaikäisille tai muuten häikäilemättömällä tavalla

ja huumausainerikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä huumausainerikoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

2 a § (13.7.2001/654)
Huumausaineen käyttörikos

Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava *huumausaineen käyttörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 § (17.12.1993/1304)
Huumausainerikoksen valmistelu

Joka tehdäkseen 1 §:n 1–4 kohdassa tarkoitetun rikoksen valmistaa, tuo maahan, hankkii tai vastaanottaa tällaisen rikoksen tekemiseen soveltuvan välineen, tarvikkeen tai aineen, on tuomittava *huumausainerikoksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (30.5.2008/374)

Yritys on rangaistava. (19.10.2006/928)

4 § (17.12.1993/1304)
Huumausainerikoksen edistäminen

Joka

1) huumausaineen laitonta valmistusta, viljelyä, maahantuontia tai maastavientiä varten valmistaa, kuljettaa, luovuttaa tai välittää välineitä, tarvikkeita tai aineita tietäen, että niitä käytettäisiin tähän tarkoitukseen, tai

2) varoja lainaamalla tai muuten rahoittamalla edistää huumausainerikosta tai sen valmistelua taikka 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa tietäen, että rahoitus käytetään tähän tarkoitukseen,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava osallisuutena huumausainerikokseen tai törkeään huumausainerikokseen, *huumausainerikoksen edistämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun huumausainerikoksen edistämisen yritys on rangaistava. (19.10.2006/928)

4 a § (19.10.2006/928)
Törkeä huumausainerikoksen edistäminen

Jos huumausainerikoksen edistäminen tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun, huumausainerikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa ja

1) rikoksen kohteena oleva väline, tarvike tai aine on tarkoitettu erittäin vaarallisen huumausaineen tai suuren huumausainemäärän valmistukseen, viljelyyn, maahantuontiin tai maastavientiin taikka

2) huumausainerikoksen edistämisellä tai edistettävällä rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä

ja huumausainerikoksen edistäminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä huumausainerikoksen edistämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

(8.5.2015/564)

Edellä 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla tehdyn törkeän huumausainerikoksen edistämisen yritys on rangaistava.

5 § (17.12.1993/1304)
Määritelmät

Huumausaineena pidetään tässä luvussa huumausainelaissa tarkoitettua huumausainetta. (30.5.2008/374)

Erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet.

6 § (26.10.2001/875)
Menettämisseuraamus

Valtiolle menetetyksi on tuomittava:

1) välineet, tarvikkeet tai aineet, joita on käytetty tässä luvussa tarkoitetun rikoksen tekemiseen tai jotka on tähän tarkoitukseen hankittu; sekä

2) edellä 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetut varat siinäkin tapauksessa, että teko on rangaistava huumausainerikoksena tai törkeänä huumausainerikoksena; varojen menettämiseen on tuomittava rahoittaja, rahoituksen vastaanottaja tai kumpikin yhteisvastuullisesti.

Muutoin on noudatettava, mitä 10 luvussa säädetään.

7 § (22.8.2014/673)
Toimenpiteistä luopuminen

Huumausaineen käytöstä ja huumausaineen käyttöön liittyvästä muusta tässä luvussa mainitusta rikoksesta voidaan, sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa tai tässä laissa säädetään, jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos epäiltyä rikosta tai rikosta on huumausaineen määrä ja laatu, käyttötilanne sekä olosuhteet muutoinkin huomioon ottaen pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. Syyte voidaan myös jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos rikoksesta epäilty tai tekijä on hakeutunut sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään hoitoon.

8 § (19.10.2006/928)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Huumausainerikokseen, törkeään huumausainerikokseen, huumausainerikoksen valmisteluun, huumausainerikoksen edistämiseen ja törkeään huumausainerikoksen edistämiseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

50 a luku (14.8.2009/641)
Alkoholirikoksista

1 § (14.8.2009/641)
Alkoholirikos

Joka alkoholilain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti

1) valmistaa alkoholijuomaa tai väkiviinaa,

2) tuo maahan alkoholijuomaa tai väkiviinaa,

3) myy, välittää tai muutoin toiselle luovuttaa alkoholijuomaa tai väkiviinaa,

4) pitää hallussaan tai kuljettaa väkiviinaa,

5) pitää hallussaan tai kuljettaa alkoholijuomaa myyntitarkoituksessa tai

6) pitää hallussaan tai kuljettaa laittomasti valmistettua tai maahan tuotua alkoholijuomaa,

on tuomittava *alkoholirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetun rikoksen yritys on rangaistava.

2 § (14.8.2009/641)
Törkeä alkoholirikos

Jos alkoholirikoksessa

1) rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä alkoholijuomaa tai väkiviinaa,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun, alkoholirikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai (8.5.2015/564)

4) alkoholijuomaa tai väkiviinaa levitetään häikäilemättömällä tavalla alaikäisille tai toisen riippuvaista asemaa hyväksi käyttäen

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä alkoholirikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritykseen on vastaavasti sovellettava, mitä 1 §:ssä säädetään yrityksestä.

3 § (14.8.2009/641)
Lievä alkoholirikos

Jos alkoholirikos, huomioon ottaen alkoholijuoman tai väkiviinan vähäinen määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä alkoholirikoksesta* sakkoon.

4 § (14.8.2009/641)
Määritelmät

Alkoholijuomana tai *väkiviinana* pidetään tässä luvussa alkoholilaissa tarkoitettua alkoholijuomaa tai väkiviinaa.

Mitä 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään alkoholijuoman tai väkiviinan luvattomasta valmistuksesta, sovelletaan myös muualla valmistetun väkiviinan tai verottamattoman alkoholijuoman jatkokäsittelyyn tai astiointiin.

5 § (14.8.2009/641)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tämän luvun 1 ja 2 §:ssä mainittuun rikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

6 § (8.11.2013/782)
Veron- ja tullinkorotuksen suhde alkoholirikokseen

Edellä 1 ja 3 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos veron- tai tullinkorotus harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän veron tai tullin määrä, veron- tai tullinkorotuksen suuruus sekä verovelvolliselle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 1–3 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa syytettä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty veron- tai tullinkorotus. Syyte voidaan kuitenkin nostaa ja tuomio antaa, jos veron- tai tullinkorotuksen määräämisen jälkeen on saatu näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista olennaisista tosiseikoista ja samassa asiassa aikaisemmin määrätty veronkorotus on erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta annetun lain 3 §:n mukaisesti poistettu.

51 luku (14.12.2012/753)
Arvopaperimarkkinarikoksista

1 § (29.6.2016/521)
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää rahoitusvälineeseen liittyvää sisäpiirintietoa hyväksi

1) luovuttamalla tai hankkimalla rahoitusvälineen omaan tai toisen lukuun taikka peruuttamalla rahoitusvälinettä koskevan toimeksiannon tai muuttamalla sitä taikka

2) neuvomalla suoraan tai välillisesti toista rahoitusvälineen hankinnassa tai luovutuksessa taikka rahoitusvälinettä koskevan toimeksiannon peruuttamisessa tai muuttamisessa,

on tuomittava *sisäpiirintiedon väärinkäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Sisäpiirintiedon väärinkäytöstä tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää hyväksi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua neuvoa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

2 § (14.12.2012/753)
Törkeä sisäpiirintiedon väärinkäyttö

Jos tahallisessa sisäpiirintiedon väärinkäytössä

1) tavoitellaan erityisen suurta hyötyä tai huomattavaa henkilökohtaista etua,

2) rikoksentekijä käyttää rikoksen tekemisessä hyväksi erityisen vastuullista asemaansa arvopaperikeskuksen, selvitysyhteisön, sijoituspalvelun tarjoajan, pörssin tai rahoitusvälineen liikkeeseenlaskijan tai tällaisen yhteisön kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa tai edustajana taikka tällaisen yhteisön antamassa tehtävässä tai

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja sisäpiirintiedon väärinkäyttö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä sisäpiirintiedon väärinkäytöstä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

2 a § (29.6.2016/521)
Sisäpiirintiedon ilmaiseminen

Joka oikeudettomasti välittää, luovuttaa tai ilmaisee toiselle sisäpiirintiedon tai 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun neuvon, on tuomittava *sisäpiirintiedon ilmaisemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

3 § (29.6.2016/521)
Markkinoiden manipulointi

Joka manipuloi markkinoita

1) antamalla toimeksiannon taikka ryhtymällä liiketoimeen tai muuhun näihin rinnastettavaan toimintaan, joka

a) antaa väärän tai harhaanjohtavan käsityksen rahoitusvälineen tai siihen liittyvän hyödykettä koskevan spot-sopimuksen tarjonnasta, kysynnästä tai hinnasta,

b) varmistaa, että rahoitusvälineen tai siihen liittyvän hyödykettä koskevan spot-sopimuksen hinta asettuu epänormaalille tai keinotekoiselle tasolle taikka

c) vaikuttaa rahoitusvälineen tai siihen liittyvän hyödykettä koskevan spot-sopimuksen hintaan ja jossa käytetään keinotekoista tai muuta vilpillistä menettelyä tai järjestelyä taikka

2) hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä levittämällä tiedotusvälineissä tai muulla tavoin tietoa, joka antaa väärän tai harhaanjohtavan käsityksen rahoitusvälineen tai siihen liittyvän hyödykettä koskevan spot-sopimuksen tarjonnasta, kysynnästä tai hinnasta tai varmistaa, että rahoitusvälineen tai siihen liittyvän hyödykettä koskevan spot-sopimuksen hinta asettuu epänormaalille tai keinotekoiselle tasolle,

on tuomittava *markkinoiden manipuloinnista* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Markkinoiden manipuloinnista tuomitaan myös se, joka manipuloi viitearvon laskentaa antamalla väärän tai harhaanjohtavan tiedon tai toimimalla muulla näihin merkitykseltään rinnastuvalla tavalla.

Yritys on rangaistava.

4 § (29.6.2016/521)
Törkeä markkinoiden manipulointi

Jos markkinoiden manipuloinnissa

1) aiheutetaan laajamittaista taloudellista vahinkoa tai

2) rikos on omiaan huomattavasti heikentämään luottamusta arvopaperimarkkinoiden toimintaan

ja markkinoiden manipulointi on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä markkinoiden manipuloinnista* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 § (29.6.2016/521)
Arvopaperimarkkinoita koskeva tiedottamisrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) rahoitusvälineen markkinoinnissa tai vaihdannassa elinkeinotoiminnassa antaa rahoitusvälineeseen liittyviä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja,

2) jättää asianmukaisesti antamatta arvopaperiin liittyvän tiedon, joka arvopaperimarkkinalaissa (746/2012) velvoitetaan antamaan ja joka on omiaan olennaisesti vaikuttamaan sanotun arvopaperin arvoon, tai arvopaperimarkkinalain mukaista tiedonantovelvollisuutta täyttäessään antaa sellaisen, arvopaperiin liittyvän totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon tai

3) jättää asianmukaisesti julkistamatta liikkeeseenlaskijaa koskevan sisäpiirintiedon, joka markkinoiden väärinkäytöstä (markkinoiden väärinkäyttöasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 596/2014 (*markkinoiden väärinkäyttöasetus*) 17 artiklassa velvoitetaan julkistamaan, tai markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 17 artiklan mukaista julkistamisvelvollisuutta täyttäessään julkistaa olennaisen rahoitusvälineeseen liittyvän totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon

on tuomittava *arvopaperimarkkinoita koskevasta tiedottamisrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

6 § (29.6.2016/521)
Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *arvopaperilla* arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua arvopaperia;

2) *rahoitusvälineellä* sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua rahoitusvälinettä;

3) *sisäpiirintiedolla* markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 7 artiklan 1–4 kohdassa tarkoitettua tietoa;

4) *säännellyllä markkinalla* kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettua säänneltyä markkinaa;

5) *monenkeskisellä kaupankäyntijärjestelmällä* kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettua monenkeskistä kaupankäyntijärjestelmää;

6) *hyödykettä koskevalla spot–sopimuksella* markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa määriteltyä hyödykettä koskevaa spot-sopimusta;

7) *takaisinosto-ohjelmalla* osakeyhtiölain (624/2006) 15 luvun mukaista kaupankäyntiä omilla osakkeilla;

8) *viitearvolla* markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 3 artiklan 1 kohdan 29 alakohdassa määriteltyä viitearvoa;

9) *hyväksytyllä markkinakäytännöllä* markkinakäytäntöä, jonka jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 13 artiklan mukaisesti;

10) *vakauttamisella* markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 3 artiklan 2 kohdan d alakohdassa määriteltyä vakauttamista;

11) *kauppapaikalla* kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettua säänneltyä markkinaa ja 7 kohdassa tarkoitettua monenkeskistä kaupankäyntijärjestelmää;

12) *tukkutason energiatuotteella* energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1227/2011 2 artiklan 4 kohdassa määriteltyä tukkutason energiatuotetta;

13) *liikkeeseenlaskijalla* markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 3 artiklan 1 kohdan 21 alakohdassa määriteltyä liikkeeseenlaskijaa.

Mitä tässä luvussa säädetään rahoitusvälineen luovuttamisesta tai hankkimisesta, sovelletaan myös johdannaissopimuksen tekemiseen. Luvun 1 ja 2 §:ää sovelletaan johdannaissopimukseen siitä riippumatta, onko sovittu johdannaissopimuksen kohde-etuuden luovutuksesta vai suorituksen korvaavasta hyvityksestä.

6 a § (29.6.2016/521)
Soveltamisala

Tämän luvun 1, 2, 2 a, 3 ja 4 §:n säännöksiä sovelletaan vain rahoitusvälineeseen:

1) joka on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla tai jonka ottamista kaupankäynnin kohteeksi on haettu; tai

2) jolla käydään kauppaa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tai joka on otettu kaupankäynnin kohteeksi monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tai jonka ottamista kaupankäynnin kohteeksi on haettu.

Tämän luvun 1, 2, 2 a, 3 ja 4 §:n säännöksiä sovelletaan myös muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun rahoitusvälineeseen, jos rahoitusvälineen arvo määräytyy 1 momentissa tarkoitetun rahoitusvälineen perusteella tai jos rahoitusväline vaikuttaa 1 momentissa tarkoitetun rahoitusvälineen arvoon.

Tämän luvun 3 ja 4 §:n säännöksiä ei sovelleta hyödykettä koskevaan spot-sopimukseen, joka on tukkutason energiatuote.

Tämän luvun 1, 2, 3 ja 4 §:n säännöksiä sovelletaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettua rahoitusvälinettä koskevaan liiketoimeen, toimeksiantoon ja toimintaan siitä riippumatta, toteutetaanko kyseinen liiketoimi, toimeksianto tai toiminta kauppapaikalla.

7 § (29.6.2016/521)
Rajoitussäännös

Tämän luvun 1, 2, 2 a, 3 ja 4 §:n säännöksiä ei sovelleta:

1) kaupankäyntiin omilla osakkeilla takaisinosto-ohjelman mukaisesti, kun tällainen kaupankäynti tapahtuu markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 5 artiklan 1–3 kohdan mukaisesti;

2) kaupankäyntiin markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla arvopaperilla tai b alakohdassa tarkoitetulla liitännäisvälineellä arvopaperin vakauttamiseksi, kun tällainen kaupankäynti tapahtuu mainitun asetuksen 5 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti;

3) liiketoimeen, toimeksiantoon tai toimintaan rahapolitiikan tai julkisen velan hoitamista koskevan politiikan toteuttamiseksi markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

4) liiketoimeen, toimeksiantoon tai toimintaan, joka toteutetaan markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

5) toimeen, joka toteutetaan osana unionin ilmastopolitiikkaa markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti; eikä

6) toimeen, joka toteutetaan osana unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa tai unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Tämän luvun 1 ja 2 §:n säännöksiä ei sovelleta markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 9 artiklan mukaiseen lailliseen toimintatapaan.

Tämän luvun 2 a §:n säännöstä ei sovelleta, jos teko tapahtuu osana työn, ammatin tai tehtävien tavanomaista suorittamista taikka jos teko on markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 11 artiklan 1–8 kohdan mukaista markkinoiden tunnustelua.

Tämän luvun 3 ja 4 §:n säännöksiä ei sovelleta markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 13 artiklan mukaiseen hyväksyttyyn markkinakäytäntöön.

8 § (14.12.2012/753)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tässä luvussa mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:
21.4.1894/17:
6.6.1914/21:
16.4.1919/44:
11.8.1922/196:
5.2.1926/24:
29.4.1926/115:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1926.

4.2.1928/48:
13.6.1929/238:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1930.

31.1.1930/40:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1930.

31.7.1930/273:
23.1.1931/14:
6.2.1931/63:
22.5.1931/184:
13.5.1932/143:
27.5.1932/176:
14.7.1932/245:
17.3.1933/92:
22.6.1933/203:
20.7.1933/228:
15.3.1935/108:
4.6.1937/262:
3.12.1937/397:
28.10.1938/334:
8.9.1939/271:
18.10.1939/343:
17.11.1939/402:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1941. Älköön 6 luvun 1 §:ää kuitenkaan sovellettako, jos siinä tarkoitettu aikaisempi rikos on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, älköönkä aikaisemmin kärsityn vapausrangaistuksen aikaa 6 luvun 2 §:ssä edelletyllä tavalla laskettaessa otettako huomioon, mitä rikoksen tekijä on kärsinyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1930. Jos rikoksen tekijälle ennen tämän lain voimaantuloa tuomittuun määräaikaiseen vapausrangaistukseen on yhdistetty vankeudeksi muunnettuja sakkoja, harkitkoon oikeus, 6 luvun 2 §:ää soveltaessaan, minkä osan yhdistetystä rangaistuksesta on katsottava vastaavan välittömästi tuomittua vapausrangaistusta.

31.5.1940/263:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1942.

28.12.1940/796:
20.8.1942/683:

19.11.1943/894:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1944.

4.7.1944/425:
14.6.1946/456:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 1946.

8.5.1948/363:
29.7.1948/577:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1949.

23.9.1948/683:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1948.

14.10.1949/647:
17.2.1950/85:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1950.

28.9.1951/505:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1952.

1.4.1955/153:
29.6.1961/372:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1961.

15.12.1961/549:
13.4.1962/291:
20.6.1963/320:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1963. Sillä kumotaan Suomen lain soveltamisesta eräissä tapauksissa ulkomaalaisen Suomen ulkopuolella tekemiin rikoksiin 27 päivänä toukokuuta 1932 annettu laki (178/32).

10.1.1964/7:
8.5.1964/223:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä toukokuuta 1964.

27.11.1964/573:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1965.

14.4.1965/221:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1965.

7.5.1965/247:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1965.

1.9.1965/492:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1966.

1.4.1966/196:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1967.

29.12.1967/621:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968.

26.7.1968/461:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

9.8.1968/491:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1969.

10.1.1969/1:
10.1.1969/2:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1969.

17.1.1969/28:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1969. Muuntorangaistusta, jota sakotettu on alkanut kärsiä ennen mainittua päivää, ei ole määrättävä uudelleen tämän lain mukaisesti. Milloin muunnettavaksi tulee sakko, joka on tuomittu ennen tämän lain voimaantuloa tehdystä rikoksesta, ja sakotettu on rikoksen tekemisen jälkeen muun sakon sijasta sovittanut muuntorangaistusta, ensiksi mainitun sakon sijasta ei ole määrättävä pitempää muuntorangaistusta kuin mitä jää jäljelle, kun yhdeksästäkymmenestä päivästä vähennetään kysymyksessä olevan rikoksen tekemisen jälkeen kärsittyä muuntorangaistusta vastaava vankeusaika.

14.7.1969/491:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1970.

13.2.1970/116:

Tämä laki tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 1970.

27.2.1970/150:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1970.

7.7.1970/458:
23.12.1970/827:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1971.

15.1.1971/16:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1971.

Ennen lain voimaan tuloa tehdystä teosta, josta virallinen syyttäjä ei aikaisemman lain mukaan ole saanut nostaa syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi, ei virallinen syyttäjä ilman asianomistajan ilmoitusta saa nostaa syytettä, vaikka teko tämän lain mukaan on virallisen syytteen alainen.

Jos virallinen syyttäjä ennen tämän lain voimaan tuloa on nostanut syytteen rikoksesta, joka aikaisemman lain mukaan oli, mutta tämän lain mukaan ei ole virallisen syytteen alainen, saa hän jatkaa syytteen ajamista.

27.1.1971/91:
26.11.1971/783:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1972.

30.6.1972/498:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1972.

11.7.1972/543:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1972.

16.2.1973/138:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1973. Jos asianomistaja on sitä ennen saanut tiedon rikoksesta, josta virallinen syyttäjä ei saa tehdä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi, on kuitenkin aikaisempaa lakia sovellettava asianomistajan ja tämän omaisten oikeuteen syyttää rikoksesta tai ilmoittaa se syytteeseen.

1.6.1973/459:
21.6.1973/523:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1973.

2.7.1973/577:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1973.

31.5.1974/412:
31.5.1974/413:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1974.

19.7.1974/613:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1975.

Uusimista koskevia sääntöjä sovellettaessa vastaa ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu kuritushuonerangaistus saman pituista vankeusrangaistusta.

Rangaistuksia yhdistettäessä on sen lisäksi, mitä rikoslain 7 luvussa on säädetty rangaistusten yhdistämisestä, noudatettava seuraavia sääntöjä:

1) Kuritushuonerangaistusta vastaa samanpituinen vankeusrangaistus.

2) Jos on yhdistettävä kuritushuonerangaistus ja vankeusrangaistus, jotka on tuomittu yhdestä tai useammasta rikoksesta ennen tämän lain voimaantuloa, on vankeusrangaistuksesta ennen yhdistämistä vähennettävä neljännes.

3) Milloin ennen tämän lain voimaantuloa tehdystä rikoksesta, josta rangaistuksena on voinut seurata vankeutta, lain voimaantulon jälkeen tuomittu vankeusrangaistus on yhdistettävä kuritushuonerangaistukseen, vankeudesta on ennen rangaistusten yhdistämistä niin ikään vähennettävä neljännes.

4) Sama vähennys on tehtävä ennen tämän lain voimaantuloa tuomitusta vankeusrangaistuksesta, kun se yhdistetään ennen lain voimaantuloa tehdystä rikoksesta, josta vankeutta ei olisi saattanut seurata, lain voimaantulon jälkeen tuomittuun vankeusrangaistukseen.

13.12.1974/908:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1975.

20.12.1974/987:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1975.

20.12.1974/988:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1975.

16.5.1975/320:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1975.

23.5.1975/350:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1975.

3.6.1976/466:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1977. Sillä kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1945 annettu laki rikoslain 6 luvun soveltamisesta eräissä tapauksissa (517/45) sekä vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä heinäkuuta 1953 annetun lain (317/53) 20 §.

Kokonaan tai osaksi suorittamatta oleva määräaikainen vankeusrangaistus, joka on ankarampi kuin kaksitoista tai, jos se on yhdistetty rangaistus, viisitoista vuotta, lyhenee lain voimaan tullessa mainittuun enimmäismäärään. Tämä ei kuitenkaan koske rangaistusta, jota suorittamasta tuomittu on ennen lain voimaantuloa päässyt ehdonalaiseen vapauteen. Rangaistuksen lyhenemisestä aiheutuviin toimiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaan tuloa.

9.7.1976/602:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1976.

29.7.1976/650:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1977.

10.12.1976/960:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1977.

26.5.1978/382:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1978.

29.9.1978/736:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1980.

16.4.1982/288:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1983.

HE 214/80, l-tvk.miet. 18/81, plvk.miet. 5/81, svk.miet. 213/81

14.1.1983/46:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1983.

HE 55/82, lvk.miet. 9/82, svk.miet. 211/82

21.1.1983/67:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1983.

HE 19/81, lvk.miet. 5/82, svk.miet. 167/82

18.3.1983/283:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1983.

HE 116/82, toisen lvk.miet. 20/82, svk.miet. 270/82

25.3.1983/321:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Tällä lailla kumotaan 30 päivänä toukokuuta 1919 annettu sotaväen rikoslaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä sotatilasta 26 päivänä syyskuuta 1930 annetun lain (303/30) 43 ja 48 §.

HE 85/81, toisen lvk.miet. 13/82, svk.miet. 256/82

29.6.1984/505:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1984.

HE 207/83, lvk.miet. 4/84, svk.miet. 60/84

24.8.1984/642:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Irtaimistokiinnityksenhaltijan oikeutta loukkaavaan tekoon sovelletaan aikaisempaa lakia.

HE 190/83, lvk.miet. 3/84, svk.miet. 59/84

29.8.1986/650:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Uuden lain säännöksiä sovelletaan silloinkin, kun muunnettavana on aikaisemman lain aikana tehdystä rikoksesta tuomittu sakko. Jos samalla kertaa on muunnettava sekä aikaisemman että uuden lain aikana tehdyistä rikoksista tuomitut sakot, niistä on kuitenkin määrättävä eri muuntorangaistukset ottaen kumpaistenkin sakkojen osalta huomioon rikoslain 2 luvun 5 §:n säännökset.

Ennen 1 päivää tammikuuta 1984 tehdystä rikoksesta tuomitun sakon sijasta ei uuden lain aikana saa määrätä muuntorangaistusta.

Jos muunnettavana on aikaisemman lain aikana 31 päivän joulukuuta 1983 jälkeen tehdystä rikoksesta tuomittu sakko, ja sakotettu on sanotun päivän jälkeen aikaisemman tai uuden lain aikana suorittanut muuntorangaistusta sakosta, joka on tuomittu aikaisemman lain aikana tehdystä rikoksesta, muunnettavana olevasta sakosta tai, jos niitä on useampia, niistä ei ole määrättävä pitempää muuntorangaistusta kuin mitä jää jäljelle, kun yhdeksästäkymmenestä päivästä vähennetään mainitun 31 päivän joulukuuta 1983 jälkeen suoritetun sanotunlaisen muuntorangaistuksen aika.

Aikaisemman lain aikana tehdystä rikoksesta tuomittua sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi enää 31 päivän joulukuuta 1989 jälkeen. Jos sakon muuntorangaistus on sanottuun ajankohtaan mennessä alioikeudessa määrätty, muuntorangaistus saadaan panna täytäntöön ja muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellä muutoksenhakutuomioistuimessa loppuun.

HE 153/85, lvk.miet. 4/86, svk.miet. 64/86

16.4.1987/411:

HE 62/86, lvk.miet. 14/86, svk.miet. 265/86

30.4.1987/451:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989.

HE 14/85, lvk.miet. 9/86, svk.miet. 230/86

24.7.1987/698:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.

HE 95/86, toisen lvk.miet. 7/86, svk.miet. 212/86, toisen lvk.miet. 1/87

10.6.1988/508:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989.

HE 156/87, lvk.miet. 3/88, svk.miet. 29/88

22.4.1988/738:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 106/87, lvk.miet. 1/88, svk.miet. 6/88

29.12.1988/1256:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989.

HE 186/88, lvk.miet. 14/88, svk.miet. 217/88

14.7.1989/665:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1989.

HE 36/88, lvk.miet. 8/89, svk.miet. 71/89

8.9.1989/792:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Jos rikokseen on sovellettava aikaisempaa lakia ja syytetty olisi tuon lain mukaan tuomittu erotettavaksi viran toimituksesta taikka viraltapanon tai viran toimituksesta erottamisen sijaisrangaistukseen, mainittujen rangaistusten asemesta on uuden lain aikana tuomittava sakko.

Virallinen syyttäjä ei saa ilman asianomistajan syyttämispyyntöä nostaa syytettä aikaisemman lain voimassa ollessa tehdystä rikoksesta, josta syyttäjä tuon lain mukaan ei saanut nostaa syytettä ilman sellaista pyyntöä, vaikka rikos uuden lain mukaan on virallisen syytteen alainen.

HE 58/88, lvk.miet. 7/89, svk.miet. 84/89

8.12.1989/1082:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

HE 82/89, lv.miet. 11/89, svk.miet. 117/89

23.3.1990/302:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

HE 79/89, lvk.miet. 17/89, svk.miet. 2/90

20.4.1990/352:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1990.

Jos elinkaudeksi vankeuteen tuomitun vangin tekemästä rikoksesta ennen tämän lain voimaantuloa olisi tuomittu pidettäväksi yksinäishuoneessa, on sen asemesta tuomittava vankeutta. Ennen tämän lain voimaantuloa tuomittu yksinäishuonerangaistus raukeaa tämän lain tullessa voimaan.

HE 23/90, lvk.miet. 3/90, svk.miet. 22/90

24.8.1990/769:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

HE 66/88, lvk.miet. 6/90, svk.miet. 56/90

15.3.1991/519:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1991.

HE 275/90, tvk.miet. 17/90, svk.miet. 304/90

12.4.1991/651:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1991.

HE 242/90, toisen lvk.miet. 19/90, svk.miet. 329/90

19.4.1991/697:

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992.

Lakia sovelletaan rikoksiin, jotka on tehty sen tultua voimaan.

Lain 2 luvun 2 §:n 2 momentin, 7 luvun 3 §:n ja 8 luvun 4 §:n säännöksiä sovelletaan myös rikoksiin, jotka on tehty ennen sen voimaantuloa. Muutoksenhakutuomioistuin saa kuitenkin soveltaa myös aikaisemman lain 2 luvun 2 §:n 2 momentin säännöstä, jos asia on ratkaistu alemmassa oikeusasteessa ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain yhteisen vankeusrangaistuksen määräämistä koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun rikos on tehty ennen sen voimaantuloa. Jos rangaistukset on alemmassa oikeusasteessa yhdistetty ennen lain voimaantuloa tai jos ennen lain voimaantuloa tehdystä rikoksesta tuomittava rangaistus olisi aikaisemman lain 7 luvun 8 §:n mukaan tullut yhdistää toiseen ennen lain voimaantuloa tuomittuun rangaistukseen, sovelletaan kuitenkin aikaisemman lain 7 luvun 8 §:n säännöksiä. Yhdistetty rangaistus ei tällöin saa olla ankarampi kuin mitä rikoksista voitaisiin tämän lain 7 luvun 2 §:n mukaan enintään tuomita yhteiseksi rangaistukseksi. Jos aikaisemmin tuomittu rangaistus on yhtä ankara tai ankarampi kuin tämän lain 7 luvun 2 §:n mukaan määräytyvä ankarin rangaistus, tuomioistuimen on määrättävä, että yhdistettävä rangaistus sisältyy aikaisemmin tuomittuun rangaistukseen. Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta, joista tuomitut rangaistukset olisi aikaisemman lain 7 luvun 8 §:n mukaan pitänyt yhdistää ennen tämän lain voimaantuloa tuomittuun rangaistukseen, tai tällaisesta rikoksesta ja jostakin muusta rikoksesta on jo tuomittu yhteinen rangaistus, noita rikoksia ja niistä tuomittua rangaistusta ei oteta huomioon rangaistuksia yhdistettäessä.

Jos yksin teoin tehtyjen rikosten tai jatketun rikoksen tekeminen on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa ja päättynyt tämän lain tultua voimaan, rikokset katsotaan tehdyiksi tämän lain tultua voimaan. Yhteistä vankeusrangaistusta tällaisista rikoksista määrättäessä ei kuitenkaan sovelleta tämän lain 7 luvun 2 §:n säännöksiä enimmäisrangaistuksen ylittämisestä.

Aikaisemman lain 7 luvun 9 §:n säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun tämän lain tultua voimaan tulee täytäntöönpantavaksi rangaistuksia, jotka olisi tullut tai tulisi yhdistää. Rangaistuksen yhdistämisen toimittaa tuolloin virallisen syyttäjän vaatimuksesta tämän lain 7 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu alioikeus.

Menettelystä ja muutoksenhausta on tuolloin vastaavasti voimassa mitä sanotun 7 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty. Hovioikeudessa lain voimaan tullessa vireillä olevat rangaistuksen yhdistämistä koskevat asiat ratkaisee kuitenkin hovioikeus.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanoon liittyviin toimenpiteisiin.

HE 40/90, lvk.miet. 15/90, svk.miet. 314/90

13.12.1991/1686:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

HE 44/91, tvk.miet. 9/91

25.1.1993/54:

Tämä laki tulee voimaan 8 päivänä helmikuuta 1993.

HE 182/92, LaVM 15/92

18.6.1993/522:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

HE 370/92, UaVM 5/93

28.6.1993/610:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

HE 79/93, LaVM 11/93

17.12.1993/1304:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

HE 180/92, LaVM 17/93

5.1.1994/11:

HE 61/93, LaVM 25/93

29.4.1994/316:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

HE 365/92, LaVM 4/94

29.4.1994/317:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

HE 268/93, LaVM 5/94

27.5.1994/386:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

HE 67/94, LaVM 7/94

15.7.1994/655:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994.

HE 18/92, LaVM 9/94, SuVM 2/94

29.12.1994/1522:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 301/94, TaVM 42/94

17.2.1995/195:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1995.

HE 131/94, PuVM 4/94

7.4.1995/496:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1995.

HE 57/94, HaVM 20/94

21.4.1995/578:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1995.

Mitä 38 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään, sovelletaan, jollei rikoslain voimaanpanemisesta annetun asetuksen 3 §:stä muuta johdu, aikaisempien säännösten asemesta myös sellaiseen salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidettävään tekoon, johon ennen tämän lain voimaantuloa on ollut sovellettava muualla kuin rikoslaissa olevaa rangaistussäännöstä.

Mitä 48 luvun 1–4 §:ssä säädetään, sovelletaan myös sellaisen jätehuoltolain (673/78) nojalla annetun määräyksen rikkomiseen, jota jätelain 78 §:n mukaan on noudatettava jätelain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain voimaan tullessa vesituomioistuimissa tai korkeimmassa oikeudessa vireillä olevien vesilain (264/61) rikkomista koskevien asioiden oikeuspaikka määräytyy aikaisemman lain mukaan, kunnes ne on lainvoimaisesti ratkaistu.

HE 94/93, LaVM 22/94, SuVM 10/94

21.4.1995/743:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1995.

HE 230/94, LaVM 23/94

21.8.1995/1010:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1995 lukuun ottamatta 17 luvun 4 §:n 2 momenttia, joka tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1995.

Tällä lailla kumotaan rikoslain muuttamisesta 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (496/95) 17 luvun 4 §:n 2 momentti ja rikoslain muuttamisesta 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (743/95) 17 luvun 4 §:n 2 momentti.

HE 42/95, LaVM 2/95

18.12.1995/1467:

Tämä laki tulee voimaan 19 päivänä joulukuuta 1995.

HE 185/95, UaVM 21/95, EV 174/95

22.12.1995/1640:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

HE 197/95, LaVM 13/95, EV 171/95

22.12.1995/1713:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1996.

HE 128/95, YmVM 7/95, EV 108/95

26.7.1996/563:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1996.

Neuvoston asetus (EY) N:o 3381/94; EYVL N:o L 367, 31.12.1994, s. 1, muut. 837/95; EYVL N:o L 90, 21.4.1995, s. 1., Neuvoston päätös 94/942/YUTP; EYVL N:o L 367, 31.12.1994, s. 8, muut. 95/127/YUTP ja 95/128/YUTP; EYVL N:o L 90, 21.4.1995, s. 2–3, 96/173/YUTP; EYVL N:o L 52, 1.3.1996, s. 1 ja 96/423/YUTP N:o L 176, 13.7.1996, s. 1–4, HE 69/96, PeVL 18/96, TaVM 8/96, EV 89/96

16.8.1996/626:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996.

HE 1/96, LaVM 4/96, EV 72/96

18.10.1996/722:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1996.

HE 100/96, LaVM 9/96, EV 113/96

29.11.1996/934:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

HE 121/1996, VaVM 34/1996, EV 167/1996

12.12.1996/1056:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

HE 144/1996, LaVM 15/1996, EV 204/1996

12.12.1996/1060:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1997.

HE 109/1996, LaVM 16/1996, EV 206/1996

12.12.1996/1095:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

HE 63/1996, MmVM 18/1996, EV 209/1996

20.12.1996/1108:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

HE 79/1996, YmVM 8/1996, EV 214/1996

11.3.1997/205:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1997.

HE 131/1996, LaVM 20/1996, EV 237/1996

14.3.1997/351:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 243/1996, LaVM 1/1997, EV 4/1997

18.4.1997/352:
19.6.1997/602:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

HE 38/1997, LaVM 7/1997, EV 74/1997

24.7.1997/706:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

HE 262/1996, UaVM 12/1997, EV 105/1997

8.8.1997/751:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1997.

Lakia sovelletaan myös rikoksiin, jotka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Rangaistus on kuitenkin määrättävä siten, ettei kokonaisrangaistus tule ankarammaksi kuin jos olisi sovellettu tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 6–8 §:ää.

Kumottuja 6–9 §:n säännöksiä sovelletaan kuitenkin muutoksenhakumenettelyssä käsiteltäessä valitusta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain aikana tuomitusta ehdottomasta vankeusrangaistuksesta sekä yhteisen vankeusrangaistuksen määräämisestä täytäntöönpanoa varten, jos ehdottomat vankeusrangaistukset on tuomittu ennen tämän lain voimaantuloa.

HE 48/1997, LaVM 8 /1997, EV 85/1997

14.11.1997/992:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

HE 40/1997, LaVM 13/1997, EV 140/1997

19.12.1997/1228:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1998.

HE 16/1997, LaVM 16/1997, EV 196/1997

18.10.1996/29 v. 1998:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 101/1996, YmVM 5/1996, EV 116/1996

30.1.1998/79:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1998.

HE 158/1997, HaVM 26/1997, EV 221/1997, Neuvoston direktiivi 91/308/ETY

3.4.1998/251:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 1998.

HE 170/1997, SiVM 2/1998, EV 15/1998

24.7.1998/563:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

HE 6/1997, HE 117/1997, LaVM 3/1998, SuVM 2/1998, EV 60/1998

13.11.1998/814:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

HE 45/1998, LaVM 5/1998, EV 103/1998

13.11.1998/815:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

HE 46/1998, HE 102/1998, LaVM 7/1998, EV 106/1998

4.12.1998/902:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

HE 41/1998, LaVM 11/1998, EV 134/1998

5.2.1999/154:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

HE 101/1998, YmVM 6/1998, EV 248/1998

19.2.1999/205:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999.

HE 224/1998, TyVM 17/1998, EV 259/1998

1.4.1999/475:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

HE 254/1998, LaVM 28/1998, EV 295/1998

22.4.1999/515:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999.

HE 199/1996, LaVM 30/1998, EV 302/1998

22.4.1999/525:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

HE 96/1998, HaVM 26/1998, EV 278/1998

22.4.1999/536:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999.

HE 148/1998, HaVM 33/1998, EV 301/1998

30.4.1999/545:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1999.

HE 32/1997, LaVM 24/1998, EV 263/1998

30.4.1999/550:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1999.

HE 74/1998, LaVM 25/1998, EV 274/1998

22.4.1999/567:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

HE 85/1998, LiVM 18/1998, EV 304/1998

21.5.1999/625:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1999.

HE 30/1998, HaVM 31/1998, EV 303/1998

14.10.1999/951:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1999.

HE 4/1999, LaVM 2/1999, EV 21/1999

22.10.1999/973:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1999.

HE 47/1999, TaVM 5/1999, EV 28/1999

4.2.2000/112:

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

HE 84/1999, YmVM 4/1999, LaVL 15/1999, PeVL 11/1999, MmVL 18/1999, EV 100/1999

17.3.2000/298:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2000.

HE 154/1999, LaVM 2/2000, EV 18/2000

7.4.2000/343:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2000.

HE 152/1999, LaVM 3/2000, EV 24/2000

9.6.2000/531:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2000.

HE 184/1999, LaVM 6/2000, EV 56/2000

19.6.2000/559:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

HE 17/1999, LaVM 5/2000, EV 44/2000

18.8.2000/752:

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2000.

HE 20/2000, UaVM 4/2000, EV 86/2000

18.8.2000/756:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

HE 38/2000, PuVM 3/2000, EV 99/2000

25.8.2000/777:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

HE 2/2000, SiVM 5/2000, EV 95/2000

15.12.2000/1118:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Tällä lailla kumotaan rikoslain 45 luvun 1 §:n muuttamisesta 18 päivänä elokuuta 2000 annettu laki (752/2000).

HE 185/2000, LaVM 11/2000, EV 178/2000

28.12.2000/1285:

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

HE 161/2000, UaVM 13/2000, EV 213/2000

26.1.2001/72:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2001.

HE 157/2000, TyVM 13/2000, EV 215/2000

16.3.2001/234:

Tämä laki tulee voimaan 25 päivänä maaliskuuta 2001. Tällä lailla kumotaan rikoslain muuttamisesta 10 päivänä heinäkuuta 1998 annettu laki.

HE 14/2001, LaVM 4/2001, EV 15/2001

4.5.2001/369:

Tämä laki tulee voimaan 29 päivänä toukokuuta 2001.

HE 22/2001, LaVM 7/2001, EV 34/2001

8.6.2001/480:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2001.

HE 75/2000, TyVM 3/2001, EV 43/2001

14.6.2001/520:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001.

HE 177/2000, LaVM 8/2001, EV 46/2001

29.6.2001/587:

Tämä laki tulee voimaan 5 päivänä heinäkuuta 2001.

HE 76/2001, YmVM 5/2001, EV 70/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2037/2000, EYVL N:o L 244, 29.9.2000, s. 1

13.7.2001/654:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001.

HE 213/2000, LaVM 13/2001, EV 87/2001

26.10.2001/875:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

HE 80/2000, LaVM 14/2001, EV 94/2001

9.11.2001/971:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 103/2001, LaVM 19/2001, EV 119/2001

23.11.2001/1051:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

HE 197/1999, HaVM 10/2001, EV 91/2001, VJL 5/2001, HaVM 15/2001, EK 23/2001

30.11.2001/1118:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

HE 146/2000, LiVM 8/2001, EV 111/2001, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/84/EY (31998L0084); EYVL N:o L 320, 28.11.1998, s. 54

28.12.2001/1526:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

HE 184/2001, TaVM 22/2001, EV 218/2001

12.4.2002/284:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2002.

HE 69/2001, HaVM 24/2001, EV 193/2001

16.5.2002/365:

Tämä laki tulee voimaan 22 päivänä toukokuuta 2002.

HE 13/2002, UaVM 15/2002, EV 50/2002

24.5.2002/400:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2002.

HE 17/2001, LaVM 5/2002, EV 35/2002

14.6.2002/515:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2002.

HE 203/2001, LaVM 7/2002, EV 62/2002

28.6.2002/559:

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

HE 43/2002, LaVM 14/2002, EV 102/2002

12.7.2002/604:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan rikoslain muuttamisesta 28 päivänä joulukuuta 2000 annettu laki (1285/2000).

HE 77/2001, LaVM 10/2002, EV 85/2002

12.7.2002/614:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2002.

HE 240/2001, LaVM 11/2002, EV 79/2002

9.8.2002/673:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2002.

HE 218/2001, LaVM 9/2002, EV 72/2002

23.8.2002/739:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

HE 59/2002, TyVM 4/2002, EV 110/2002

11.12.2002/1094:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

HE 141/2002, LiVM 19/2002, EV 193/2002

20.12.2002/1198:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2003.

HE 90/2002, LaVM 21/2002, EV 199/2002

24.1.2003/17:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2003.

HE 188/2002, LaVM 24/2002, EV 241/2002, Neuvoston puitepäätös 2002/475/YOS; EYVL N:o L 164, 22.6.2002, s. 3

31.1.2003/61:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2003.

HE 53/2002, LaVM 18/2002, EV 183/2002

21.2.2003/142:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2003.

HE 183/1999, LaVM 26/2002, EV 247/2002

11.4.2003/297:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

HE 27/1999, VJL 3/2001, LaVM 32/2002, EK 47/2002

16.5.2003/361:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

HE 190/2002, LaVM 30/2002, EV 283/2002

13.6.2003/463:

HE 54/2002, PeVM 14/2002, EV 288/2002

13.6.2003/514:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2003.

HE 2/2003, LaVM 1/2003, EV 2/2003, Neuvoston puitepäätös 2001/413/YOS; EYVL N:o L 149, 2.6.2001, s. 1

13.6.2003/515:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

HE 44/2002, LaVM 28/2002, EV 261/2002

27.6.2003/613:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

HE 20/2002, HaVM 28/2002, EV 295/2002

27.6.2003/650:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

HE 52/2002, LaVM 31/2002, EV 286/2002

18.9.2003/805:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

HE 5/2003, HaVM 2/2003, EV 12/2003

26.9.2003/832:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

HE 40/2003, LaVM 2/2003, EV 21/2003

26.9.2003/833:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

HE 40/2003, LaVM 2/2003, EV 21/2003

30.12.1998/841 v. 2003:

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 186/1998, UaVM 19/1998, EV 214/1998

30.12.2003/1372:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2004.

HE 32/2003, LaVM 5/2003, EV 93/2003

30.4.2004/302:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2004.

HE 28/2003, HE 151/2003, SuVM 1/2004, HaVM 4/2004, EV 37/2004

19.5.2004/451:

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

HE 25/2004, YmVM 5/2004, EV 46/2004, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 304/2003 EY; EUVL N:o L 63/1

16.6.2004/517:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2004.

HE 125/2003, LiVM 13/2004, EV 69/2004

24.6.2004/579:

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

HE 52/2004, YmVM 11/2004, EV 75/2004

9.7.2004/650:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2004. Lain 1 luvun 11 §:n 2 momentin 1 kohta tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 34/2004, LaVM 4/2004, EV 82/2004, Neuvoston puitepäätös 2002/629/YOS; EYVL N:o L 203, 1.8.2002, s. 1, Neuvoston puitepäätös 2002/946/YOS; EYVL N:o L 328, 5.12.2002, s. 1, Neuvoston direktiivi 2002/90/EY; EYVL N:o L 328, 5.12.2002, s. 17, Neuvoston puitepäätös 2004/68/YOS; EUVL N:o L 13, 20.1.2004, s. 44

30.7.2004/712:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2004.

HE 144/2003, LaVM 2/2004, EV 61/2004

10.9.2004/848:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä syyskuuta 2004.

HE 42/2004, StVM 10/2004, EV 73/2004

26.11.2004/1006:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2004.

HE 81/2004, LaVM 8/2004, EV 150/2004

26.11.2004/1018:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

HE 135/2004, TyVM 11/2004, EV 141/2004, Ilmoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, muut. 98/48/EY mukaisesti

26.11.2004/1067:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2005.

HE 53/2004, UaVM 11/2004, EV 126/2004

21.12.2004/1195:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tätä lakia sovelletaan myös rikokseen, joka on tehty ennen sen voimaantuloa, jollei nuorisorangaistuksen kokeilemisesta annetun lain (1058/1996) 14 §:n 2 momentista muuta johdu. Tekijälle tuomittava rangaistus ei tällöin kuitenkaan saa olla ankarampi kuin hänelle tekohetkellä voimassa olleen lain mukaan olisi tuomittu.

HE 102/2004, LaVM 11/2004, EV 198/2004

13.5.2005/300:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

HE 137/2004, TaVM 4/2005, EV 28/2005

3.6.2005/392:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

HE 279/2004, TaVM 5/2005, EV 32/2005

23.6.2005/465:

Tämä laki tulee voimaan 22 päivänä heinäkuuta 2005.

HE 8/2005, LaVM 3/2005, EV 49/2005, Neuvoston puitepäätös (2003/568/YOS); EYVL N:o L 192, 31.7.2003, s. 54

15.7.2005/585:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005.

HE 6/2005, HaVM 12/2005, EV 92/2005

23.9.2005/776:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2006.

HE 263/2004, LaVM 10/2005, PeVL 20/2005, EV 98/2005

23.9.2005/780:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2006.

Ennen lain voimaantuloa täytäntöönpantavaksi määrätty jäännösrangaistus, joka tulee täytäntöönpantavaksi tämän lain voimaantulon jälkeen, on jäännösrangaistuksen pituinen, kuitenkin enintään yksi kuukausi. Pakkolaitokseen eristetty vanki suorittaa koko jäännösrangaistuksen.

Vankiin, joka lain voimaan tullessa on tuomittu kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdystä rikoksesta, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Vanki, joka on määrätty suorittamaan rangaistustaan nuorisovankilassa, voi kuitenkin vapautua ehdonalaisesti suoritettuaan rangaistuksestaan yhden kolmanneksen.

Elinkautiseen vankeuteen tuomittuihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Vankiin, joka tämän lain voimaan tullessa on eristettynä pakkolaitokseen, sovelletaan 2 c luvun 12 §:n säännöksiä. Määräosa 5/6 lasketaan täytäntöön pantavasta rangaistuksesta ja jäännösrangaistuksesta.

Jos yleinen tuomioistuin on päättänyt, että rikoksentekijä voidaan eristää pakkolaitokseen ja vankilaoikeuden ratkaistavana on kysymys pakkolaitokseen eristämisestä, asian käsittelyä jatkaa sitä viimeksi käsitellyt yleinen tuomioistuin, jos vankilaoikeus ei ole tehnyt päätöstä lain tullessa voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 262/2004, LaVM 9/2005, EV 97/2005

14.10.2005/822:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

HE 28/2004, SuVM 1/2005, SiVM 6/2005, EV 100/2005, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (32001L0029); N:o L 167, 22.6.2001, s. 10

9.12.2005/983:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

HE 76/2005, LaVM 12/2005, EV 121/2005

22.12.2005/1161:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

HE 169/2005, LaVM 15/2005, EV 187/2005

20.1.2006/54:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

HE 94/2005, TyVM 7/2005, EV 178/2005

17.2.2006/138:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006.

HE 184/2005, YmVM 17/2005, EV 176/2005

31.3.2006/214:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006.

HE 5/2006, UaVM 1/2006, EV 22/2006

31.3.2006/257:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006.

HE 102/2005, HaVM 25/2005, EV 203/2005

19.5.2006/398:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

HE 45/2005, StVM 5/2006, EV 20/2006

8.6.2006/449:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006.

HE 167/2005, LaVM 2/2006, EV 21/2006

8.6.2006/467:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006.

HE 197/2005, LaVM 3/2006, EV 25/2006

25.8.2006/743:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2006.

HE 221/2005, LaVM 10/2006, EV 93/2006

19.10.2006/928:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

HE 53/2006, LaVM 11/2006, EV 105/2006, Neuvoston puitepäätös 2004/757/YOS (32004F0757); EYVL N:o L 335, 11.11.2004, s. 8-11

22.12.2006/1261:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

HE 147/2006, MmVM 10/2006, EV 164/2006

29.12.2006/1431:

Tämä laki tulee voimaan 5 päivänä tammikuuta 2007.

HE 160/2006, MmVM 11/2006, EV 185/2006, Neuvoston asetus (EY) N:o 1255/1997 (31997R1255); EYVL N:o 174, 2.7.1997, s. 1, neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 (32005R0001); EYVL N:o L 3, 5.1.2005, s. 1

2.2.2007/68:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2007.

Tätä lakia sovelletaan rangaistusvaatimuksen vastustamista seuranneessa oikeudenkäynnissä tuomittuun sakkoon, jos virallinen syyttäjä on vastaanottanut vastustamista koskevan ilmoituksen tämän lain voimaantultua.

HE 203/2006, LaVM 21/2006, EV 210/2006

16.3.2007/282:

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 243/2006, HaVM 36/2006, EV 301/2006

30.3.2007/346:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007.

HE 254/2006, TyVM 15/2006, EV 286/2006

13.4.2007/453:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2007.

HE 267/2006, TyVM 17/2006, EV 308/2006

13.4.2007/474:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007.

HE 194/2006, TaVM 33/2006, EV 293/2006

11.5.2007/531:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007.

HE 113/2004, LaVM 27/2006, EV 287/2006

11.5.2007/540:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2007.

HE 153/2006, LaVM 23/2006, EV 264/2006

11.5.2007/553:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

HE 264/2006, PuVM 2/2006, EV 298/2006

11.5.2007/563:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

HE 172/2006, PuVM 3/2006, EV 299/2006

1.6.2007/629:

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä kesäkuuta 2007.

HE 3/2007, YmVM 1/2007, EV 3/2007

29.6.2007/748:

Tämä laki tulee voimaan 12 päivänä heinäkuuta 2007.

HE 30/2007, YmVM 2/2007, EV 9/2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 (32006R1013); EYVL N:o L 190, 12.7.2006, s. 1

17.8.2007/808:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2007.

HE 25/2007, LaVM 1/2007, EV 18/2007

26.10.2007/935:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2007.

HE 43/2007, TaVM 4/2007, EV 39/2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY (32004L0039); EYVL N:o L 145, 30.4.2004, s. 1, Komission direktiivi 2006/73/EY (32006L0073); EYVL N:o L 241, 2.9.2006, s. 26

21.12.2007/1370:

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

HE 81/2007, LaVM 9/2007, EV 107/2007

28.12.2007/1441:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

HE 37/2007, PuVM 1/2007, EV 110/2007

28.12.2007/1451:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

HE 140/2007, TyVM 9/2007, EV 132/2007

11.4.2008/212:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2008.

HE 55/2007, LaVM 1/2008, EV 3/2008

30.5.2008/374:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2008.

HE 22/2008, StVM 5/2008, EV 34/2008

26.6.2008/475:

Tämä laki tulee voimaan 11 päivänä heinäkuuta 2008.

HE 69/2008, LaVM 6/2008, EV 73/2008

29.8.2008/578:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2008.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin sakon muuntorangaistusasioihin, jos sakkoa ei tuolloin ollut vielä muunnettu vankeudeksi.

HE 164/2007, LaVM 9/2008, EV 79/2008

14.11.2008/724:

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

HE 80/2008, HaVM 10/2008, EV 84/2008

19.12.2008/863:

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2008.

HE 196/2008, LaVM 15/2008, EV 196/2008

19.12.2008/940:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

HE 99/2008, TaVM 15/2008, EV 114/2008

29.5.2009/373:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

HE 156/2008, LaVM 2/2009, EV 35/2009

12.6.2009/409:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2009.

HE 43/2009, YmVM 4/2009, EV 53/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 (32006R1907), EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 (32008R1272), EUVL L 353, 31.12.2008, s. 1

12.6.2009/425:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2009.

HE 197/2008, LaVM 4/2009, EV 45/2009

24.7.2009/562:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

HE 7/2009, SiVM 5/2009, EV 103/2009

14.8.2009/641:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009.

Tällä lailla kumotaan:

1) 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun alkoholilain (459/1968) 9 luku sekä 104 ja 105 §, niistä 9 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen; sekä

2) aavalta mereltä tapahtuvan väkijuomien salakuljetuksen ehkäisemisestä 9 päivänä toukokuuta 1932 annettu laki (135/1932) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

HE 84/2008, LaVM 11/2009, EV 95/2009

11.9.2009/685:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009.

HE 232/2008, LaVM 10/2009, EV 94/2009

6.11.2009/845:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2010.

HE 64/2009, TaVM 13/2009, EV 132/2009

13.11.2009/885:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

HE 216/2008, StVM 25/2009, EV 112/2009

4.12.2009/990:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

HE 76/2009, LaVM 15/2009, EV 183/2009

22.12.2009/1281:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

HE 98/2009, MmVM 11/2009, EV 236/2009

29.12.2009/1680:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 248/2009, LiVM 33/2009, EV 249/2009

19.3.2010/179:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä elokuuta 2010.

HE 261/2009, LaVM 1/2010, EV 8/2010

4.6.2010/500:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2010.

HE 101/2009, YmVM 3/2010, EV 41/2010

24.6.2010/635:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuutta 2011.

HE 229/2009, LaVM 6/2010, EV 59/2010

24.6.2010/663:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

HE 96/2008, HE 212/2008, HaVM 7/2010, EV 92/2010

27.8.2010/750:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2010.

HE 24/2010, TaVM 10/2010, EV 89/2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (308L0048); EYVL N:o L 133, 22.5.2008, s. 66, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/22/EY (309L0022); EYVL N:o L 110, 1.5.2009, s. 30

27.8.2010/755:

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki on kumottu L:lla 18.11.2016/985, joka on voimassa 1.12.2016 alkaen.

HE 94/2009, LaVM 9/2010, EV 84/2010

10.9.2010/823:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

HE 266/2009, MmVM 12/2010, EV 109/2010

26.11.2010/1021:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

HE 56/2010, YmVM 8/2010, EV 138/2010

10.12.2010/1073:

Tämä laki tulee voimaan 25 päivänä joulukuuta 2010.

HE 157/2010, LaVM 19/2010, EV 173/2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY (32008L0099) ; EUVL N:o L 328, 6.12.2008, s. 28, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2009 (32009R1005) ; EUVL N:o L 286, 30.10.2009, s. 1

10.12.2010/1082:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

HE 78/2010, LaVM 21/2010, EV 193/2010

10.12.2010/1099:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2011.

Tämän lain 2 c luvun 7 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan tapauksiin, joissa kaikki täytäntöön pantavat vankeusrangaistukset on tuomittu rikoksista, jotka on tehty tämän lain tultua voimaan. Muihin tapauksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällöin, jos yhteenlaskettaviin määräaikaisiin vankeusrangaistuksiin sovelletaan eri määräosia, kohdennetaan 20 vuoden enimmäisajan ylittävän osan vähennys siihen rangaistukseen, joka johtaa rangaistuksia yhteen laskettaessa lievimpään lopputulokseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 54/2010, LaVM 15/2010, EV 116/2010

14.1.2011/14:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

HE 97/2010, LaVM 18/2010, EV 170/2010

11.2.2011/125:

Tämä laki tulee voimaan 13 päivänä kesäkuuta 2011.

HE 106/2009, HaVM 16/2010, EV 149/2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 51/2008/EY (32008L0051) ; EUVL N:o L 179, 8.7.2008, s. 5

4.3.2011/190:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä maaliskuuta 2011.

HE 277/2010, LaVM 36/2010, EV 313/2010

4.3.2011/191:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2011.

HE 285/2010, LaVM 31/2010, EV 286/2010

11.3.2011/232:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011.

HE 221/2010, LaVM 33/2010, EV 302/2010, *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY (32008L0099) ; EUVL L 328, 6.12.2008, s. 28

8.4.2011/329:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2011.

HE 17/2010, LaVM 30/2010, PeVL 30/2010, EV 266/2010

29.4.2011/392:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2011.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 212/2010, LiVM 23/2010, EV 269/2010

13.5.2011/441:

Tämä laki tulee voimaan 17 päivänä toukokuuta 2011.

HE 286/2010, LaVM 34/2010, EV 311/2010

13.5.2011/495:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2011.

HE 283/2010, LaVM 37/2010, EV 321/2010

13.5.2011/511:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2011.

HE 317/2010, LaVM 39/2010, EV 332/2010

20.5.2011/540:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2011.

HE 282/2010, LaVM 43/2010, EV 364/2010

20.5.2011/578:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

HE 207/2010, HaVM 32/2010, EV 326/2010

10.6.2011/637:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2011.

HE 79/2010, LaVM 45/2010, EV 373/2010

17.6.2011/650:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2012.

HE 199/2010, YmVM 23/2010, PeVL 58/2010, HaVL 35/2010, TaVL 30/2010, EV 360/2010

17.6.2011/713:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

HE 190/2010, SiVM 13/2010, EV 348/2010

17.6.2011/731:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

HE 279/2010, LaVM 35/2010, EV 312/2010

22.7.2011/815:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 222/2010, LaVM 44/2010, EV 374/2010

22.7.2011/921:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

HE 99/2010, TaVM 43/2010, EV 316/2010

28.10.2011/1107:

Tämä laki tulee voimaan 11 päivänä marraskuuta 2011.

HE 29/2011, YmVM 1/2011, EV 15/2011, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008 (32008R1102); EUVL L 304, 14.11.2008, s. 75, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 689/2008 (32008R0689); EUVL L 204, 31.7.2008, s. 1

22.12.2011/1466:

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

L 1466/2011 tulee voimaan A:n 78/2012 mukaisesti 1.7.2012.

HE 15/2011, VaVM 2/2011, EV 47/2011

29.12.2011/1565:

Tämä lain 44 luvun 1 §:n 1 momentti tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012 ja 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta 1 päivänä toukokuuta 2012.

HE 81/2011, MmVM 9/2011, EV 73/2011, Euroopan parlamentin ja komission direktiivi 2009/128/EY (32009L0128); EYVL N:o L 309, 24.11.2009

20.1.2012/28:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012.

HE 47/2011, LaVM 9/2011, EV 84/2011

27.4.2012/187:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2012.

HE 138/2011, LaVM 2/2012, EV 12/2012

8.6.2012/283:

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2012.

HE 93/2011, PuVM 3/2012, EV 29/2012, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/43/EY (32009L0043); EUVL No: L 146, 10.6.2009, s.1-36

15.6.2012/296:

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä kesäkuuta 2012.

HE 16/2012, LaVM 4/2012, EV 43/2012

15.6.2012/397:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2012.

HE 140/2011, TyVM 2/2012, EV 6/2012, Neuvoston direktiivi 2009/13/EY; EUVL L 124, 20.5.2009

30.11.2012/683:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

HE 108/2012, TaVM 9/2012, EV 98/2012

14.12.2012/753:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

HE 32/2012, TaVM 11/2012, EV 117/2012

28.12.2012/927:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

HE 133/2012, TaVL 41/2012, PeVL 32/2012, TyVM 7/2012, EV 163/2012

3.5.2013/326:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013.

HE 61/2012, HaVM 3/2013, EV 41/2013

17.5.2013/347:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013.

HE 2/2013, LaVM 4/2013, EV 36/2013

14.6.2013/435:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2013.

HE 141/2012, LaVM 8/2013, EV 61/2013

14.6.2013/442:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 130/2012, MmVM 1/2013, EV 51/2013

28.6.2013/493:

Tämä laki tulee voimaan 11 päivänä heinäkuuta 2013.

HE 49/2013, TaVM 14/2013, EV 72/2013

9.8.2013/585:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

HE 35/2013, MmVM 5/2013, EV 80/2013, Neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 (32009R1099); EUVL N:o L 303, 18.11.2009, s. 1

9.8.2013/600:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 48 luvun 1 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan 28 päivään helmikuuta 2014 saakka siltä osin kuin mainituissa momenteissa säädetään rangaistavaksi aineen, valmisteen tai tuotteen maahantuonti tai maastavienti vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 vastaisesti taikka tällaisen rikoksen yritys.

HE 38/2013, TaVM 15/2013, EV 75/2013

23.8.2013/628:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 140/2012, LaVM 7/2013, EV 57/2013

27.9.2013/691:

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä syyskuuta 2013.

HE 85/2013, HaVM 12/2013, EV 97/2013

8.11.2013/782:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2013.

Jos samasta teosta tai laiminlyönnistä on määrätty veronkorotus jo ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tekoihin ja laiminlyönteihin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 191/2012, VaVM 15/2013, PeVL 17/2013, LaVL 8/2013, EV 114/2013

13.12.2013/879:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 19/2013, LaVM 11/2013, EV 93/2013

13.12.2013/898:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 97/2013, MmVM 9/2013, EV 129/2013

20.12.2013/1086:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 75/2013, MmVm 13/2013, EV 175/2013

30.12.2013/1232:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 92/2013, HaVM 24/2013, EV 217/2013

30.12.2013/1234:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 152/2013, TyVM 11/2013, HaVL 28/2013, EV 210/2013

28.2.2014/146:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2014.

HE 164/2013, LaVM 18/2013, EV 2/2014

28.3.2014/256:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2014.

HE 30/2013, HaVM 5/2014, EV 15/2014

11.4.2014/302:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2014.

HE 213/2013, LaVM 2/2014, EV 23/2014

16.5.2014/389:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2014.

HE 98/2013, MmVM 3/2014, EV 16/2014

6.6.2014/431:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2014.

HE 14/2014, LiVM 4/2014, EV 42/2014

27.6.2014/509:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

HE 216/2013, LaVM 4/2014, EV 35/2014

27.6.2014/557:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

HE 214/2013, YmVM 3/2014, EV 67/2014

22.8.2014/673:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 58/2013, LaVM 5/2014, EV 68/2014

7.11.2014/919:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 221/2013, LiVM 10/2014, EV 106/2014, 2009/140/EY; EYVL N:o L 337, 18.12.2009, s.37, 2009/136/EY; EYVL N:o L 337, 18.12.2009, s. 11, 2006/24/EY; EYVL N:o L 105, 13.4.2006, s. 54, 2010/13/EU; EYVL N:o L 95, 15.4.2010, s. 1, 2000/31/EY; EYVL N:o L 178, 17.7.2000, s. 1, 98/84/EY; EYVL N:o L 320, 28.11.1998, s. 54

12.12.2014/1068:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 18/2014, LaVM 11/2014, EV 148/2014

19.12.2014/1128:

Tämä laki tulee voimaan 20 päivänä joulukuuta 2014.

HE 327/2014, StVM 34/2014, EV 243/2014, Ilmoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/48/EY.

19.12.2014/1177:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 103/2014, LaVM 15/2014, EV 189/2014

19.12.2014/1190:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 107/2014, PeVL 28/2014, MmVM 17/2014, EV 170/2014

6.3.2015/181:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 319/2014, TaVM 27/2014, EV 269/2014

20.3.2015/229:

Tämä laki tulee voimaan 24 päivänä maaliskuuta 2015.

HE 262/2014, LaVM 22/2014, EV 281/2014

10.4.2015/368:

Tämä laki tulee voimaan 4 päivänä syyskuuta 2015.

HE 232/2014, LaVM 29/2014, EV 335/2014 , Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/40/EU (32013L0040); EUVL L 218, 14.8.2013, s. 8

10.4.2015/376:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

HE 155/2014, TyVM 15/2014, EV 307/2014

10.4.2015/381:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 192/2014, MmVM 31/2014, EV 353/2014

10.4.2015/384:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 229/2014, LaVM 38/2014, EV 359/2014

10.4.2015/395:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

HE 45/2014, LaVM 17/2014, EV 255/2014

10.4.2015/401:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

HE 215/2014, LaVM 18/2014, EV 260/2014

24.4.2015/484:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 277/2014, StVM 49/2014, TyVL 18/2014, EV 315/2014

24.4.2015/506:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 288/2014, HaVM 44/2014, EV 280/2014

24.4.2015/518:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 235/2014, MmVM 32/2014, EV 344/2014

8.5.2015/564:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2015.

HE 263/2014, LaVM 35/2014, EV 345/2014

22.5.2015/632:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 174/2014, HaVM 53/2014, EV 339/2014

12.6.2015/731:

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tämä laki on kumottu L:lla 30.12.2015/1695, joka on voimassa 1.1.2016 alkaen.

HE 291/2014, LaVM 36/2014, EV 363/2014

12.6.2015/735:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 46/2014, LaVM 19/2014, EV 274/2014

12.6.2015/766:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2015.

HE 20/2014, HaVM 48/2014, EV 317/2014

21.8.2015/1087:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

HE 22/2014, HaVM 57/2014, EV 351/2014

18.9.2015/1211:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 254/2014, TaVM 34/2014, EV 371/2014

30.12.2015/1611:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 24/2015, LiVM 15/2015, EV 110/2015

30.12.2015/1683:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 55/2015, LaVM 6/2015, EV 72/2015

30.12.2015/1695:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 62/2015, LaVM 3/2015, EV 64/2015

30.12.2015/1718:

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

L 1718/2015 tulee voimaan A:n 1132/2016 mukaisesti 30.12.2016.

HE 289/2014, UaVM 5/2015, EV 91/2015

8.1.2016/27:

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 45/2015, TaVM 12/2015, EV 68/2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2012 (32012R1257); EUVL N:o L 361, 31.12.2012, s. 1, Neuvoston asetus (EU) N:o 1260/2012 (32012R1260); EUVL N:o L 361, 31.12.2012, s. 89

29.4.2016/317:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

HE 153/2015, HaVM 5/2016, EV 39/2016

20.5.2016/356:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2016.

HE 4/2016, LaVM 4/2016, EV 44/2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU (32014L0042), EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39

29.6.2016/521:

Tämä laki tulee voimaan 3 päivänä heinäkuuta 2016.

HE 65/2016, TaVM 14/2016, EV 84/2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/57/EU (32014L0057); EUVL L 173, 12.6.2014, s. 179

5.8.2016/617:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2016.

HE 24/2016, TaVM 9/2016, EV 48/2016

11.11.2016/919:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2016.

HE 93/2016, LaVM 10/2016, EV 123/2016

18.11.2016/985:

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

L 985/2016 tulee voimaan L:n 983/2016 mukaisesti 1.12.2016.

Tällä lailla kumotaan rikoslain muuttamisesta annettu laki (755/2010).

HE 115/2016, LaVM 12/2016, EV 129/2016

16.12.2016/1143:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

HE 20/2016, TaVM 7/2016, EV 149/2016

21.12.2016/1237:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2017.

HE 13/2016, StVM 24/2016, EV 168/2016

21.12.2016/1279:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

HE 120/2016, StVM 25/2016, EV 167/2016

21.12.2016/1287:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

HE 132/2016, StVM 25/2016, EV 240/2016

7.4.2017/213:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2017.

HE 258/2016, LaVM 2/2017, EV 17/2017

Finlex › Lainsäädäntö › Ajantasainen lainsäädäntö › Vuosi 1889 › 19.12.1889/39

Finlex ® on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu.
Finlexin sisällön tuottaa ja sitä ylläpitää Edita Publishing Oy. Oikeusministeriö tai Edita eivät vastaa tietokantojen sisällössä mahdollisesti esiintyvistä virheistä, niiden käytöstä käyttäjälle aiheutuvista välittömistä tai välillisistä vahingoista tai Internet-tietoverkossa esiintyvistä käyttökatkoista tai muista häiriöistä.